

Møteinnkalling

Frokost møte

Utvalg: Nordreisa nærings- og kulturutvalg
Møtested: Kantina på Halti bygget.
Dato: 23.05.2012
Tidspunkt: 08:00

Kommunens rolle som tilrettelegger for reiseliv vil bli debattert. Spesielt invitert er Reisa elvelag og Næringsforeningen.

Frokostmøtet annonseres: På nettside, på Facebook og direkte elektronisk post til bedrifter i Nordreisa med e-postadresse i registrene. Redaksjonell omtale i Framtid i nord, og vi vil spesielt invitere de som har sterke meninger om temaet for både å skape en god debatt og for at kommunen på en bedre måte kan ta standpunkt i saken.

Nærings og kulturutvalget går videre i utvalgsmøtet på Ishavsstudio etter endt Frokostmøte.

Kr 35 for frokost og kaffe, betales av den enkelte.

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf.77 77 07 10, eller pr e-post til postmottak@nordreisa.kommune.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 16/12	Referat saker <i>Referatsaker følger ikke med i papirversjon av innkallingen. Referatsaker som er unntatt offentlighet vil kun være tilgjengelig under møtet.</i>		
RS 34/12	kompetansheving og profilering av nytt produkt- alternativ behandling	X	2012/1465
RS 35/12	Samarbeid Lokalmat utsalg og foredlingslokale	X	2012/1619
RS 36/12	Etablererstøtte Tove Reibo	X	2012/1594
RS 37/12	Tilskudd til nyetablering av IT-bedrift	X	2012/1952
RS 38/12	Vedrørende søknad om etablererpakke- Storeste entreprenør	X	2012/1782
RS 39/12	Tilskudd til utbygging av kabel tv anlegg.		2012/1500
RS 40/12	Vedrørende støtte til "Oksfjord dagene"		2012/2026
RS 41/12	Støtte til det regionale rusfrie 16. mai arrangement 2012		2012/1664
RS 42/12	Tilsagn om inntil kroner kr 9 500,- i BU-tilskudd til budstikkeaksjonen		2011/4181
RS 43/12	Tilsagn om tilskudd til kulturtiltak - kveenidol 2012		2012/1563
RS 44/12	Kopi av brev til Norges Råfiskelag vedrørende: Tilsagn om tilskudd over fylkeskommunalt næringsfond til prosjektet "Tilskudd til drift av mottaksstasjonene i Nord-Troms" v/Norges Råfiskelag, budsjettåret 2012		2009/10372
RS 45/12	Sponsormidler Nordreisa Motor Klubb		2012/1380
RS 46/12	Søknad om støtte til NIL Håndball 14-års jenter		2012/1651
RS 47/12	Finansiering av tapt arbeidsfortjeneste for deltakere- Dialogseminar Omdømmeprosjektet		2009/7883
RS 48/12	Uttalelse fra styre i Nordreisa Næringsforening		2012/1373
RS 49/12	Forslag til nytt ruteoppsett for fergesambandet Rotsund - Havnes - Uløybukt		2011/759
RS 50/12	Destinasjon Norge - Nasjonal strategi for reiselivsnæringen		2011/3639
RS 51/12	Nasjonalparkmagasinet		2012/2085
RS 52/12	Statnett SF - 420 kV kraftledning Ofoten - Balsfjord - Hammerfest. Orientering om vedtak		2009/6987
RS 53/12	Henvendelse om innspill til kunnskapsinnhenting om økt verdiskaping i nord		2012/1895
PS 17/12	Tilskudd til dagligvarebutikk i utkantstrøk 2012 - Giævers landhandel og Coop Rotsund BA		2012/763
RS 54/12	Representanter til næringsutvalget i Nordreisa kommune		2011/3816
PS 18/12	Årsmelding 2011		2012/1649
PS 19/12	Nordreisa kommunes regler for sponing 23.05.2012		2012/2086
PS 20/12	Tilretteleggingsprosjekt langs Reisaelva.		2012/1373

PS 16/12 Referat saker

Referatsakene er ikke med i papirversjon av innkallingen.

Referatsaker som er unntatt offentlighet er kun tilgjengelig under møtet.

Hamneidet Kabel-TV lag v/Olav inge Aril

9181 HAMNEIDET

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 12/12

Deres ref:	2012/1500-2	12629/2012	223	27.03.2012
Vår ref:		Løpenr.	Arkivkode	Dato

Tilskudd til utbygging av kabel tv anlegg.

Saksopplysninger:

Hamneidet Kabel-Tv Lag søker om et tilskudd på kr 15.000 for å bygge ut sitt kabel nett. Har i dag kun tilgang på 5 kanaler.

Utbyggingen av kabelnettet skal gi befolkningen tilgang til Riks -TV sine kanaler. Totale kostnader for utbyggingen er på kr 32.100.

Vurderinger:

Nordreisa kommune har en liten post på budsjettet som har navnet grendelagsmidler/lag og foreninger. Kommunen synes at tiltaket er viktig for innbyggere på Hamneidet, spesielt siden kommunen har dårlig økonomi og man ikke kan forespeile når en eventuell utbygging av fibernettet vil være realitet.

Vedtak:

Hamneidet Kabel-Tv lag får et tilskudd på kr 8000 fra Grendelagsmidler post 14731 430 325. Tilskuddet utbetales mot følgende dokumentasjon:

- Kontonr
- Organisasjons nr
- Bevis for at investeringen er gjort i henhold til søknad.

Tilskuddet er gyldig i et år.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Beate Brostrøm
Næringskonsulent

Oksfjord og Straumfjord idrettslag

Att. Rune Bjerkli

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 22/12

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2012/2026-2	18309/2012	223	10.05.2012

Vedrørende støtte til "Oksfjorddagene"

Saksopplysninger:

OSIL har i mange år arrangert Påskepilken og Trolldalrennet i påskehøytiden. Trolldalrennet er arrangert 32 ganger. OSIL har derfor stor erfaring med å større arrangement som de vil bruke for å skape et nytt arrangement i sommerhalvåret. OSIL ønsker nå å etablere en fast sommerbegivenhet der fysisk aktivitet ute i Nordreisanaturen er viktig.

OSIL ønsker å avholde et årlig arrangement den andre helgen i august. Turmarsj, fiskekonkurranse, og skattejakt for de yngste vil bli noen av aktivitetene. «Oksfjorddagan» er en arbeidstittel. For å kunne nå et større marked enn bare Nord-Troms, vil vi kalle arrangementet noe som kan begeistre folk utenfor kommunen. Et av alternativene er «Baillslippdagan».

Arrangementet vil være i tråd med OSIL sin strategi: Det skal være arti' og gi laget inntekter. De vil også samarbeide med andre lokale lag og foreninger.

Slik som Påskepilken og Trolldalrennet er en nasjonalparkkommune verdig, vil de også at «Oksfjorddagan» skal være.

OSIL søker Nordreisa kommune om støtte på kr 5 000,- til prosjektet. Pengene vil bli brukt til å markedsføre dagene.

Vurderinger:

Nordreisa kommune synes det er gledelig at OSIL tar ansvar for vår felles samfunnsutvikling og også at dere føler at det er viktig og fint å være del av Nasjonalparkkommunen Nordreisa.

Nordreisa kommune jobber hardt med forankring av sine visjoner og av den grunn vil man i virkemiddelbruken ønske av våre visjoner er tatt hensyn til.

Nordreisa kommune har et lite budsjett for kommunal sponsing. Kommunen ønsker å gi midler til de frivillige organisasjoner som fremmer kommunens mål for Nordreisasamfunnet, beskrevet i hovedsatsingene; attraktivitet, folkehelse og økonomi. Lag og foreninger kan bruke kommuneplanens samfunnsdel for å bedre kunne nå frem i søknaden om sponsormidler for kommende år.

Oksfjorddagene signaliserer at de ønsker å ta i bruk Nasjonalparkkomunesatsingen og satse på unge, fysiskaktivitet og ikke minst ha det artig. Dette er i tråd med kommunens ønsker.

Vedtak:

OSIL som god ambassadør og vertskap innvilges 2000 kr til arrangementet Oksfjorddagene i 2012.

Pengene utbetales mot:

- Rapport etter endt arrangement, med bilder og effekter av tiltak.
- Hvordan kommunens visjoner blir ivaretatt under arrangementet.
- Konto nr og organisasjonsnr.

Nordreisa kommune vil fremme prosjektet i de kanaler vi kan.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Lykke til.

Med hilsen

Beate Brostrøm
Næringskonsulent

Ungdomsrådet i Nordreisa v/May Halonen

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 18/12

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2012/1664-2	14462/2012	223	12.04.2012

Støtte til det regionale rusfrie 16. mai arrangement 2012

Saksopplysninger:

Ungdomsrådet i Nordreisa er godt i gang med planlegginga av årets regionale rusfrie 16. mai arrangement. Det er nå tre år siden det forrige arrangementet var og "happeningen" har vært etterlyst siden da. Det er en blant annet en "hel generasjon" med ungdomsskoleelever som ikke har fått oppleve et slikt arrangement.

Innholdet i årets arrangement blir DJ med proff lyd, lys og skum (Arctic Event) og konsert med artistene i Cir.Cuz (<http://artistpartner.no/artist.asp?uid=189>). I tillegg blir det satt opp busser fra Hatteng, Skjervøy og Burfjord og Olderdalen (ungdom fra Lyngen kan ta ferga over og gå på bussen i Olderdalen), samt buss i retur til Lyngseidet på natta. Booking av Arctic Event og Cir.Cuz utgjør om lag kr 80.000. Det skal trekkes premier på billetten og det blir en drøss med voksne vakter, alkotesting og strengt vakthold.

Det blir gratis busser for deltakerne og Nord-Troms Regionråd har bevilget midler som dekker denne utgiften. Inngangsbilletten er satt til kr 200 og ungdomsrådet mener at arrangementet blir så bra at det er verd billettpriisen. Særlig med tanke på at det er lenge siden siste arrangement. Men vi har likevel om lag kr 100.000 på utgiftsbudsjettet og usikkerheten er hvor mange deltakere som kommer.

I møtet i det Regionale ungdomsprosjektet RUST den 22.11.11 ble det vedtatt at hver kommune skulle bidra med kr 5000 i støtte til dette arrangementet slik at ikke ungdomsrådet i Nordreisa må bruke så mye av sitt eget lille budsjett for å lage et arrangement for ungdom i hele Nord-Troms. Det må sies at Kvænangen kommune stiller med egen buss og tar utgiftene med det. Kvænangen kommune får derfor vurdere søkesummen.

Jfr vedtak i RUST den 22.11.11 F-sak 01/11 søker vi alle Nord-Troms kommunene om minst kr 5000 i støtte til utgifter ved det regionale rusfrie 16. mai arrangementet 2012 i Nordreisa.

Vurderinger:

Nordreisa kommune synes denne satsingen på unge i Nord-Troms er viktig. Derfor vil kommunen støtte arrangementet og håper at unge fra hele regionen vil komme.

Vedtak:

Nordreisa kommune støtter arrangementet med 5000 kr fra 14731 430 325, og oppfordrer de andre kommunene til å gjøre det samme.

Pengene utbetales mot kontonr.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Lykke til med arrangementet!

Med hilsen

Beate Brostrøm
Næringsutvikler

Saksbehandler
Arve Kleiven

Telefon
77 64 21 06

Vår dato
19.03.2012
Deres dato
24.10.2011

Vår ref.
2011/5837 - 2
Deres ref.

Arkivkode
512.1

Nordreisa kommune
Postboks 174
9156 Storslett

NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET	
22 MARS 2012	
Beate B. Kopi Jorum Ref. næring	
SAKS.NR.	
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

TILSAGN OM INNTIL KRONER kr 9 500,- I BU-TILSKUDD TIL BUDSTIKKEAKSJONEN

Vi beklager at behandlingen av denne saken har tatt altfor lang tid.

Vi viser til søknad av 20.10.11 om BU-tilskudd til Budstikkeaksjonen med fokus på lokal mat, mottatt hos oss 26.10.2011.

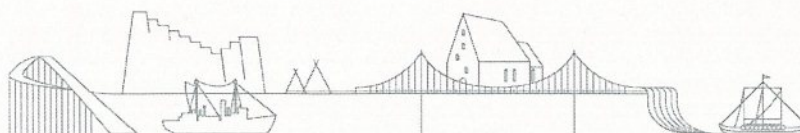
I henhold til "Forskrift om midler til bygdeutvikling" fastsatt av Landbruks- og matdepartementet den 28.01.2009, sist revidert 12.07.2011, "Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Troms 2012" og "Regionalt utviklingsprogram for Troms" har Fylkesmannen i Troms fattet følgende vedtak:

"Nordreisa kommune på vegne av Nordreisa Bondelag innvilges inntil kroner 9 500,- i BU-tilskudd til Budstikkeaksjonen."

Vi velger å innvilge tilskuddet til Nordreisa kommune fordi vi antar at Nordreisa Bondelag ikke fyller kriteriene for å motta BU-tilskudd, være registrert i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret. Kommunen gjør opp med bondelaget i ettertid.

Tilskuddet er begrenset til 18,5 % av beregningsgrunnlaget på kr 51 510,-, eller 18,5 % av godkjent total kostnad opp til beregningsgrunnlaget. Følgende kostnadsoverslag og finansieringsplan er lagt til grunn:

Kapitalbehov		Finansieringsplan	
Logo/klær	2 650,00	Troms Bondelag	27 000,00
Annonsering	7 847,00	Nordreisa kommune	10 000,00
Lyd, plakat mv	3 013,00	Bios	5 000,00
Artistportalen	38 000,00	BU-tilskudd	9 510,00
Sum	51 510,00	Sum	51 510,00

Tiltaket er gjennomført. Når vi likevel finner å kunne behandle søknaden, legger vi til grunn at det var en kommunikasjonssvikt og misforståelse som gjorde at søknaden ikke ble fremmet i tide.

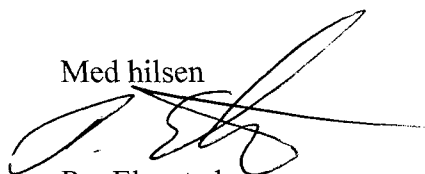
Om prosjektet

Nordreisa Bondelag har i samarbeid med lokale aktører og Nordreisa kommune satt fokus på lokal mat og matkvalitet. Dette er i samsvar med den generelle landbruks- og matpolitikken og gjeldende BU-strategier. I lokalmatsatsingen er det viktig å skape oppmerksomhet og forståelse blant befolkningen m fl. Dette bør bidra til økt verdiskaping lokalt på litt lengre sikt.

Utbetaling

Tilskuddet vil bli utbetalt med det første til deres bankkonto nr 4740 05 03954. Prosjektets total kostnad er under kroner 80 000,- og krever dermed ikke revidert av regnskap. Vi legger til grunn det regnskapet som er innsendt og bekreftet av Nordreisa kommune.

Med hilsen

Per Elvestad
kst. landbruksdirektør

Arve Kleiven
fagansvarlig

Kopi til:

Innovasjon Norge, Postboks 6304, 9293 Tromsø
Troms fylkeskommune, Plan- og næringsetaten, Fylkeshuset/HER
Nordreisa Bondelag v/ Widar Marvik, Straumfjordnes, 9151 Storslett

Kvenidol 2012
v/Inger J. Birkelund
Hovedveien 2
9151 STORSLETT

 NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET	
26 MARS 2012	
SAKS.NR.	
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

Vår ref.:
11/3040-102
Løpenr.:
7796/12

Saksbehandler:
Anne Mette Sætra
Tlf. dir.innvalg:
77 78 82 22

Arkiv:
223 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
13.03.2012

TILSAGN OM TILSKUDD TIL KULTURTILTAK - KVEENIDOL 2012

Det har kommet inn 67 søknader til tilskuddsordningen frivillig kulturarbeid / kulturtiltak, med samlet søknadssum på 3 662 876 kr.

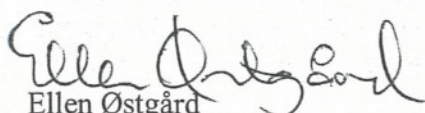
Vi viser til søknad om støtte til prosjektet *Kveenidol 2012* datert 11.1.12. Fylkesråd for kultur og helse Mariam Rapp, har vurdert søknaden ut i fra gjeldende kriterier for omsøkt tilskuddsordning og har innvilget **kr 25 000,-** til formålet. Fylkesråden synes tiltaket er et godt frivillig tiltak som på en positiv måte styrker lokalsamfunnet, fremmer livskvalitet og bidrar til å styrke Troms som et attraktivt fylke å bygge, bo og leve i.

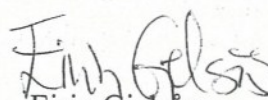
Pengene vil bli utbetalt etterskuddsvis, etter innlevert godkjent rapport og regnskap. Frist for innsending av utbetalingsanmodning med rapport er **1. november 2012**. Utfyllende rapport om arrangementet skal skje i henhold til eget vedlagt skjema hvor det kommer fram opplysninger som må oppgis før en utbetaling kan skje. Hvis rapport skjer på eget ark, skal skjemaets forside utfylles og legges som forside til rapport. Regnskapet skal underskrives av **to** personer som er oppnevnt av prosjektansvarlig, dersom det ikke benyttes ekstern revisjon av regnskapet. Prosjekter som får tilskudd over frivillig kulturarbeid / kulturtiltak forutsettes en kommunal andel i henhold til retningslinjene.

Elektronisk og trykt informasjon om aktiviteter i arrangementet skal inneholde informasjon om at det er mottatt støtte fra Troms fylkeskommune og fylkeskommunens logo. Logo kan lastes ned fra Troms fylkeskommunes hjemmeside.

Vi ønsker dere lykke til med arrangementet.

Med vennlig hilsen

Ellen Østgård
fylkeskultursjef

Eirin Gjelsås

avdelingsleder kunst- og kulturformidling

Vedlegg: Utbetalingsanmodning med rapportskjema

Kopi: Nordreisa Kommune

Norges Råfisklag
Postboks 6162

9291 TROMSØ

NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET	
22 MARS 2012 Beate B.	
SAKSNR.	
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

Vår ref.:
12/558-3
Løpenr.:
8369/12

Saksbehandler:
Kjetil Helstad
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 94

Arkiv:
243 TILSK
Deres ref.:

Dato:
16.03.2012

TILSAGN OM TILSKUDD OVER FYLKESKOMMUNALT NÆRINGSFOND TIL PROSJEKTET "TILSKUDD TIL DRIFT AV MOTTAKSSTASJONENE I NORD-TROMS" V /NORGES RÅFISKLAGE, BUDSJETTÅRET 2012

Tilsagnsnummer:

FKN-1201

Tilsagnsbeløp:

215 000,-

Kontaktperson:

Norges Råfisklag v/Willy Godtliebsen

KRDs hovedkategori:

0250-Transportstøtte

Geografisk nedslagsfelt:

Storfjord, Gaivuotna - Kåfjord, Skjervøy,
Nordreisa, Kvæningen

Vedtak:

Vi viser til Deres søknad opprettet 27.01.2012.

Fylkesråd for plan- og næring har vedtatt å støtte ordningen «Tilskudd til drift av mottaksstasjonene i Nord-Troms» og som Norges Råfisklag forvalter med inntil kr 215 000,- over Fylkeskommunalt næringsfond 2012. Ikke benyttede midler av tilsagn for 2011, kr 320 128 kr (NF25/10) inngår også i tilsagnet, slik at disponibel ramme er kr 535 128 kr.

Vilkår for tilsagnet er lik de som var for 2011-ordningen og som fylkesrådet vedtok i sak 258/10 (vedlagt).

Prosjekt mål:

Tilsagnet er et bidrag slik at mottaksstasjonene i Nord-Troms holder åpne i 2012. Tiltaket vil bidra til en ordning som sikrer drift av mottaksstasjonene for 2012 i Nord-Troms. Ordningen er for mottaksstasjoner som mottar føringstilskudd fra Norges Råfisklag i området og skal bidra til å dekke 50% av drift og transportkostnader for fisk fra mottaksstasjon til produksjonsanlegg som ikke dekkes av Norges Råfisklag sin ordning.

Aktiviteter:

Delfinansiering av kostnader knyttet til drift av mottaksstasjoner og frakt av fisk landet på aktuelle mottaksstasjoner til produksjonsanlegg. Norges Råfisklag organiserer ordningen i

Besøksadresse

Strandveien 13

Postadresse

Postboks 6600, 9296 Tromsø

Telefon

77 78 80 00

Epost mottak

troms@tromsfylke.no

Telefaks

77 78 80 01

Bankgiro

4700 04 00064

Internettadresse

www.tromsfylke.no

Org.nr.

NO 864 870 732

forhold til utbetaling hvor tilskudd til drift av og frakt av fisk fra fisk mottaksstasjon i kommunene Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy og Kåfjord.

Tilskudd fra Troms fylkeskommune dekker ca 50 % av kostnader ikke dekket av Norges Råfisklags ordning for tilskudd til føring fra mottaksstasjoner til produksjonsanlegg.

Tilsagnet er basert på et estimert landet kvantum i 2012 på 912 783 kg som er gjennomsnitt landet for årene 2006-2008 for aktuelle mottaksstasjoner samt kostnader for perioden april – mai 2010. Samme kvantum lå til grunn for 2011-avtalen.

Kostnader:

Aktivitet	2012
Frakt bil Nordreisa, Kåfjord, Kvænangen	849 963
Frakt båt til Kvænangen	488 706
Leie av mottak	547 600
Lønn fiskekjøper	547 600
Rest 2011	3 093
SUM	2 436 962

Finansiering

Tittel	2012
TFK – Tilskudd Næringsfond 2012	215 000
Føringstilskudd Norges Råfisklag	1 369 417
Kvænangen kommune	174 538
Kåfjord kommune	142 988
Nordreisa kommune	53 546
Skjervøy kommune	161 345
TFK rest tilsagn NF25/10	320 128
SUM	2 436 962

Særvilkår

Det gjøres særskilt oppmerksom på følgende punkt i vedtaket: ”*Støtte fra Troms fylkeskommune skal kun gå til fartøy registrert i Troms.*”

Vedrørende krav om evaluering av ordningen innen oktober 2011 som inngikk i fylkesrådsak 258/10 så forventes at evalueringen også evalueres høsten 2012. Det forventes at det avklares mellom initiativtaker Skjervøy kommune og Norges Råfisklag i forhold til gjennomføring. De ulike momentene som fremheves i fylkesrådets vedtak må inngå i evalueringen. Noen av kommunene som deltar har lignende krav.

Delutbetaling til Norges Råfisklag er på dokumenterte utgifter og det kan foretas delutbetaling på forventede utlegg 2 måneder fremover i tid.

Det skal før sluttutbetaling skjer foreligge en rapport om satsingen.

Det kan foretas delutbetaling på inntil 75%.

VILKÅR FOR TILSAGN GITT OVER FYLKESKOMMUNALT NÆRINGSFOND

- 1. Bekreftelse av tilsagn:** Tilsagnsmottaker må innen 3 uker bekrefte på vedlagt akseptskjema at tilsagnsvilkår er godkjent.
- 2. Tilsagnet er tidsbegrenset:** Tilsagnet er gyldig til 28.03.2013 Søknad om forlengelse må sendes plan- og næringsetaten gjennom www.regionalforvaltning.no i god tid før tilsagnsdato utløper. Tilsagn som ikke er sluttrapportert innen gitte dato bortfaller og kan ikke påregnes utbetalt.
- 3. Prosjektet forutsettes fullfinansiert:** Prosjektet må ikke sette i gang før fullfinansiering er i orden i henhold til oppsatt finansieringsplan i tilsagnet.
- 4. Krav til prosjektrekningskap:** Det skal føres prosjektrekningskap for prosjektet. Regnskapet skal inneholde spesifiserte poster og være sammenlignbart med kostnadsoverslaget i tilsagnet. Det skal framgå hvordan midlene er brukt. Egeninnsats skal dokumenteres med timelister.
- 5. Søknadsplikt ved prosjektendringer:** Prosjektet må utføres i samsvar med de planene som er lagt fram i søknad og som godkjennes i tilsagnet. Tilskuddsmottaker må søke dersom det gjøres endringer i forhold til godkjente planer. Endringer skal ikke gjennomføres før Troms fylkeskommune skriftlig har gitt samtykke.
- 6. Delutbetaling:** Ved behov kan inntil 75 % av tilsagnsbeløpet utbetales før prosjektet er sluttrapportert, etter anmodning om utbetaling. Det utbetales ikke mer enn prosjektets dokumenterte påløpte kostnader i forhold til Troms fylkeskommunes støtteandel. Anmodning om delutbetaling vedlegges statusrapport i forhold til prosjektplanen og oppdatert milepælplan, samt oversikt over påløpte kostnader.
- 7. Sluttutbetaling:** Vedlegges spesifisert regnskap som er revisorbekreftet. Tilskuddsmottakere som ikke er revisjonspliktige kan få regnskapet bekreftet av autorisert regnskapsfører. Prosjekt med tilsagnsbeløp under kr 100.000,- kan være unntatt revisjonsplikt. Institusjoner underlagt Riksrevisjon er unntatt revisjonsplikt. Bilag skal kunne fremvises etter forespørsel.
- 8. Revisorbekreftelse / bekreftelse av autorisert regnskapsfører:** Det forutsettes at revisor / autorisert regnskapsfører har tilgang til alle relevante dokumenter, deriblant tilsagnsbrev, eventuelle delrapporter, timelister og bilag.
Revisorbekreftelse / bekreftelse av autorisert regnskapsfører skal inneholde følgende kontrollavhandlinger:
  - a. Kontroll av timepris og antall timer
  - b. Kontroll av interne og eksterne kostnader
  - c. Kontroll av kostnader er påløpt innenfor prosjektperioden angitt i tilsagnet
  - d. Eventuelle avvik fra godkjent kostnadsoverslag og finansieringsplan skal kommenteres
- 9. Forbehold om tilbakeholdelse / krav om tilbakebetaling av midler:** Det tas forbehold om at tilskuddet kan bli holdt tilbake, redusert eller krevd tilbakebetalt, helt eller delvis, dersom mottaker ikke rapporterer som forutsatt i tilsagnsbrevet, oppgir uriktige opplysninger, tilskuddet ikke er benyttet i henhold til intensjonen med tildelingen og dersom prosjektet er gjennomført til lavere kostnad enn forutsatt eller ved for mye utbetalt støtte. Mottaker har kontrollansvar i forhold til utbetalt beløp og plikter å betale tilbake tilsagnsbeløpet helt eller delvis dersom det er utbetalt på feil grunnlag eller for mye.
- 10. Omtale av Troms fylkeskommune:** I prosjektrapport og ved omtale av prosjektet i media eller på støttemottakers hjemmesider skal det opplyses om at Troms fylkeskommune har støttet prosjektet. Omtale av Troms fylkeskommune skal inngå som eget punkt i prosjektets sluttrapport. Grafisk datafil med logo kan fås ved henvendelse til Troms fylkeskommune.
- 11. Kontroll med bruk av midlene:** Det tas forbehold om adgang for Troms fylkeskommune og Riksrevisjonen til å iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningen, i henhold til Stortingets bevilgningsreglement, § 10.

Henvendelser angående tilsagnet kan rettes mot rådgiver Kjetil Helstad i plan- og næringsetaten, telefon nr.: 77 78 81 94, e-post: kjetil.helstad@tromsfylke.no.

Anne Hjortdahl
Ass. Plan- og næringssjef

Kjetil Helstad
Rådgiver

./ Vedlegg:

- ”Bekreftelse på aksept av vilkår”, som skal returneres underskrevet til plan- og næringsetaten innen 3 uker.
- Saksfremlegg, fylkesrådssak 258/10 «Drift av mottaksstasjonene i Nord-Troms», lnr 33133/10. Innstilling vedtatt.

Kopi:

- Kvænangen kommune
- Nordreisa kommune
- Skjervøy kommune
- Kåfjord kommune
- Storfjord kommune
- Lyngen kommune
- Kristin Næsvold Figenschou

BEKREFTELSE PÅ AKSEPT AV VILKÅR FOR TILSAGN

Tilsagn: ***FKN-1201***

Prosjekt: ***Tilskudd til drift av mottaksstasjonene i Nord-Tro***

Jeg bekrefter på vegne av Norges Råfisklag at det fortsatt er aktuelt å gjennomføre prosjektet, og at tilskuddet mottas på de vilkår som er satt.

Sted og dato
Signatur

NMK Nordreisa Motor Klubb

9151 STORSLETT

Att. Harald Kaasen jr.

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 11/12

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2012/1380-2	12467/2012	223	27.03.2012

Sponsormidler Nordreisa Motor Klubb

Saksopplysninger:

Nordreisa Motor Klubb (NMK) søker kommunen om sponsormidler.

NMK er en motorsportklubb som driver med helårsaktivitet. Sommerstid er det moto-cross som gjelder, vinterstid er det snøscootercross. Klubben arrangerer lokale løp, Norgesmesterskap, Nordiskmesterskap og Europamesterskap. NMK er en klubb som nyter stor respekt for sine arrangement hos forbundet sentralt og ikke minst innenfor miljøet. Det arrangementet som vi kanskje er mest kjent for er den årlige REISACROSSEN som er kjent over hele Norden og som virkelig setter NMK og Nordreisa kommune på "kartet".

NMK har ca. 100 betalende medlemmer, og ca. like mange uregistrerte støttespillere. Vi aktiviserer barn i fra 5 år og oppover. I tillegg har vi også et tilbud til voksne aktive, og det vi også har merket de siste årene er at flere benytter vårt tilbud til å holde seg i form.

Motor klubben har lagt ved forslag til samarbeidsavtale der kommunen forespeiles bred markedsføring. Sponsoravtalen som helhet koster 10 000 kr.

Vurderinger:

Nordreisa kommune er positiv til klubbens aktiviteter og vil gjerne støtte klubben. Klubben gjør mye godt for Nordreisa samfunnet og har vært en bidragsyter til et flott miljø over tid. Dette er kommunen stolt av.

Kommunen har dessverre ikke mange penger til slike formål.

Vedtak:

Nordreisa kommune sponser Nordreisa Motorklubb i 2012 med kr 2000,-

Som gjenytelse forventer kommunen at vi får følgende profilering:

- Profilering på hjemmeside
- Profilering i programblad
- Profilering årsmøte

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Beate Brostrøm
næringskonsulent

Nordreisa IL - Håndball, jente 14 år

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 15/12

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2012/1651-2	14351/2012	223	12.04.2012

Søknad om støtte til NIL Håndball 14-års jenter

Saksopplysninger:

Nordreisa IL HÅNDBALL sine 14 - års jenter har blitt nr 2 i Regionalserien i håndball i år. Dette gjør at de skal reise på sluttspill til Bodø 13.-15.april 2012, sammen med reiseledere og trenere. I den forbindelse skal de skaffe oss like klær, slik at de fremstår som en enhet.

Vurderinger:

Nordreisa kommune er positiv til sponning av slike tiltak. Det er nedfelt i Nordreisa Kommune sine retningslinjer for sponning at aktiviteter for barn og unge skal prioriteres støtte. Nordreisa kommune har normalt rask saksbehandlingstid. Kommunen anbefaler at søkere legger frem søknad i god tid slik at man rekker å få støtte til arrangementet går av stabelen. Vanlig behandlingstid er 4 uker. Siden jentene allerede er på vei til arrangementet, vil våre logoer mest sannsynlig ikke vil være å finne på jentenes drakter denne gang. Nordreisa kommune ønsker like vel å støtte tiltaket.

Vedtak:

Nordreisa kommune sponser Nordreisa IL handball sine 14 års jenter med kr 2000. Støtten gis gjennom 14731 430 325. Beløpet overføres konto.

Nordreisa kommune forventer at kommunen blir opplyst som en av sponsorene og kommunen får lagbilde med resultat.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Beate Brostrøm
Næringsutvikler

Nord-Troms Regionråd
Hovedveien 2
9151 STORSLETT

Delegert vedtak
Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 14/12

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr.	Arkivkode	Dato
	2009/7883-10	12947/2012	223	29.03.2012

**Finansiering av tapt arbeidsfortjeneste for deltakere-
Dialogseminar Omdømmeprojektet**

Saksopplysninger:

Nordreisa kommune deltar i omdømmeprojektet. Det 3-årige hovedprosjektet startet i september 2011 med ansettelse av prosjektleder. Hver kommune har engasjert egen prosjektmedarbeider i 20 % stilling. Det vil bli oppnevnt arbeidsgrupper ved behov. Prosjektgruppa ble etablert november 2011.

Et av hovedmålene der er å satse sterkere på unge i Nord-Troms. Et av tiltakene for å gjøre nettopp dette er Dialogseminar for unge, der kommunene har samarbeidet med Universitetet i Tromsø.

Dialogseminaret i Nordreisa klarte å rekruttere 18 unge og deriblant 2 unge voksne fra kommunalsektor som prosjektet må dekke lønnskostnadene til. I avtale i prosjektets styringsgruppe ble det åpnet for at prosjektet dekker 50 % og kommunen selv måtte dekke 50 %.

I Nordreisa kommune fantes det ikke midler til slike formål, og dermed måtte man se på andre løsninger.

Vurderinger:

Nordreisa kommune synes det er viktig å få god informasjon om hva som får folk til å flytte hit, bli eller reise herifra. Kunnskapsgrunnet vil gi kommunen verdifull informasjon som kan bidra til at man i høyere grad får tilbakeflytting, nyinnflytting og stabil befolkningsvekst.

Vedtak:

Nordreisa kommune dekker lønnskostnadene til deltakere med kr 2748,- fra post 14721 420 325.

- Nordreisa ber om refusjon av 50 % av lønnskostnadene fra Nord-Troms Regionråd, i hht avtale.
- Kr 1374,- bes overført til kto 4740 05 03 954.
- Merk betalingen med *Dialogseminar Unge 27.02.12*.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Beate Brostrøm
næringskonsulent

NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET Beate B.	
03 MAI 2012	
SAKSNR.	12/1373
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

Pressemelding:

Uttalelse fra styret i Nordreisa Næringsforening:

Nordreisa Næringsforening er bekymret over Reisa Elvelag sin nye holdning til turistbasert verdiskapning knyttet til Reisaelva.

Innstramningen i årets regler for forhåndskjøp av døgncort har beklagelige konsekvenser for flere aktører i turistnæringen. Hovedsignalet i de nye reglene er opplagt at investeringer og kapital utenfra kommunen ikke er ønsket hit. Fordelene er ment for- og tilpasset bedrifter som er lokalisert i Nordreisa. I tillegg har reglene krav i seg som har definert både nye, og tradisjonsrike bedrifter, innen guiding- og transport som annenrangs turistbedrifter på elva.

Samlet sett oppfatter Nordreisa Næringsforening de nye signalene fra Reisa Elvelag som et klart tilbakeskritt for videreutvikling av en viktig næring for kommunen. Vi kan heller ikke skjønne at det skulle være hensyn til forvaltning eller Elvelaget sine inntekter som er årsak til de nye reglene.

For Nordreisa Næringsforening er det viktig at det skapes like rammevilkår og ikke minst forutsigbarhet for næringsaktørene. Slik er det ikke med de nye reglene, og de bør endres slik at dette oppnås.

For styret
Eirik Kristiansen
Leder

Mobil 99292892

Adressater iht liste

NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET <i>Begte Brostrøm kpi Doks</i>	
16 APR. 2012	
SAKSNR.	11/759
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE N33

Vår ref.:
03/525-53
Løpenr.:
10480/12

Saksbehandler:
Jan Egil Vassdokken
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 91

Arkiv:
N33 SAKSARKIV
Deres ref.:
2011/759-2

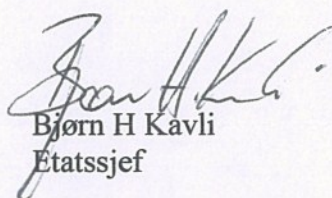
Dato:
12.04.2012

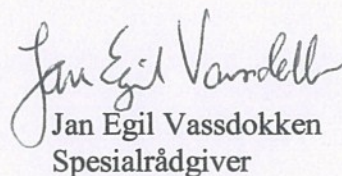
FORSLAG TIL NYTT RUTEOPPSETT FOR FERGESAMBANDET ROTSUND-HAVNNES-ULØYBUKT

I forbindelse med byggingen av ny fergekai i Uløybukt vil det være nødvendig å foreta en justering av fergeruten i og med at sambandet får en vesentlig innkorting i seilingstider. Ny fergerute vil bli satt i verk fra den dato de to nye fergekaiene på Havnes og i Uløybukt står klare, ca 1. november 2012.

Vedlagt oversendes forslaget til ny fergerute. Vi ber om at kommunene koordinerer sine uttalelser med bygdelag og andre, og oversender sine merknader til ruteforslaget senest **1. juni 2012**.

Med vennlig hilsen

Bjørn H Kavli
Etatssjef

Jan Egil Vassdokken
Spesialrådgiver

1 vedlegg

Adressater:

Nordreisa kommunen, Postboks 174, 9156 STORSLETT
Skjervøy kommune, Postboks 145-G, 9189 SKJERVØY

Kopi:

Troms fylkestrafikk FKF, Hersvek 7, 9300 FINNSNES
Torghatten Nord AS, Postboks 2380, 9271 TROMSØ

198 ROTSUND-HAVNNES-ULØYBUKT

01.11.2012 - 05.01.2014

MANDAG													
Fra	Rotsund	05:50b	07:00	07:45	08:45	11:45	13:45	14:45	16:05		18:15	19:00	21:15d
Fra	Havnes		07:30	08:25		12:00	14:00	15:00	16:15		18:25	19:15	21:30d
Fra	Uløybukt	06:25b			09:20							19:40d	
Fra	Havnes											20:05	
Til	Rotsund	07:00b	07:40	08:40	09:55	12:15	14:15	15:10	16:25		18:35	20:25	21:45d

TIRSDAG													
Fra	Rotsund		07:00	07:45	08:45	11:45	13:45	14:45	16:05	16:25	18:15	19:00	21:15d
Fra	Havnes		07:30	08:25		12:00	14:00	15:00	16:15	16:30	18:25	19:15	21:30d
Fra	Uløybukt				10:45					17:05		19:40d	
Fra	Havnes											20:05	
Til	Rotsund		07:40	08:40	11:20	12:15	14:15	15:10	16:25	17:40	18:35	20:25	21:45d

ONSDAG													
Fra	Rotsund	05:50b	07:00	07:45	08:45	11:45	13:45	14:45	16:05		18:15	19:00	21:15d
Fra	Havnes		07:30	08:25		12:00	14:00	15:00	16:15		18:25	19:15	21:30d
Fra	Uløybukt	06:25b			09:20							19:40d	
Fra	Havnes											20:05	
Til	Rotsund	07:00b	07:40	08:40	09:55	12:15	14:15	15:10	16:25		18:35	20:25	21:45d

TORSDAG													
Fra	Rotsund		07:00	07:45	08:45	11:45	13:45	14:45	16:05	16:25	18:15	19:00	21:15d
Fra	Havnes		07:30	08:25		12:00	14:00	15:00	16:15	16:30	18:25	19:15	21:30d
Fra	Uløybukt				10:45					17:05		19:40d	
Fra	Havnes											20:05	
Til	Rotsund		07:40	08:40	11:20	12:15	14:15	15:10	16:25	17:40	18:35	20:25	21:45d

FREDAG													
Fra	Rotsund	05:50b	07:00	07:45	08:45	11:45	13:45	14:45	16:05		18:15	19:00	21:15d
Fra	Havnes		07:30	08:25		12:00	14:00	15:00	16:15		18:25	19:15	21:30d
Fra	Uløybukt	06:25b			09:20							19:40d	
Fra	Havnes											20:05	
Til	Rotsund	07:00b	07:40	08:40	09:55	12:15	14:15	15:10	16:25		18:35	20:25	21:45d

LØRDAG													
Fra	Rotsund	08:15	08:45	10:50	13:45	17:15	17:40	19:00					
Fra	Havnes	08:25		11:00	14:00	17:25		19:15					
Fra	Uløybukt		09:20				18:15						
Fra	Havnes												
Til	Rotsund	08:40	09:55	11:15	14:15	17:35	18:50	19:30					

SØNDAG													
Fra	Rotsund			12:00d				15:30	17:30	18:15	19:00	21:15	
Fra	Havnes			12:15d					17:45	18:25	19:15	21:30	
Fra	Uløybukt							16:05			19:50		
Fra	Havnes							16:40					
Til	Rotsund			12:30				17:00	18:00	18:35	20:25	21:45	

- Korr buss rute 150 TIL Tromsø (avg 0740)
- Korr skolebuss rute 160 til Rotsundelv skole (avg 0748)
- Korr buss rute 150 FRA Tromsø (ank 1845)
- Korr skolebuss rute 160 fra Rotsundelv skole (ank 1440)

- | = Stedet anløpes ikke på denne turen
- b = Bestillingstur, passasjerer bes kontakte fergen senest kl 1800 dagen før
- d = Bestillingstur, passasjerer bes kontakte fergen senest 2 timer før avgang

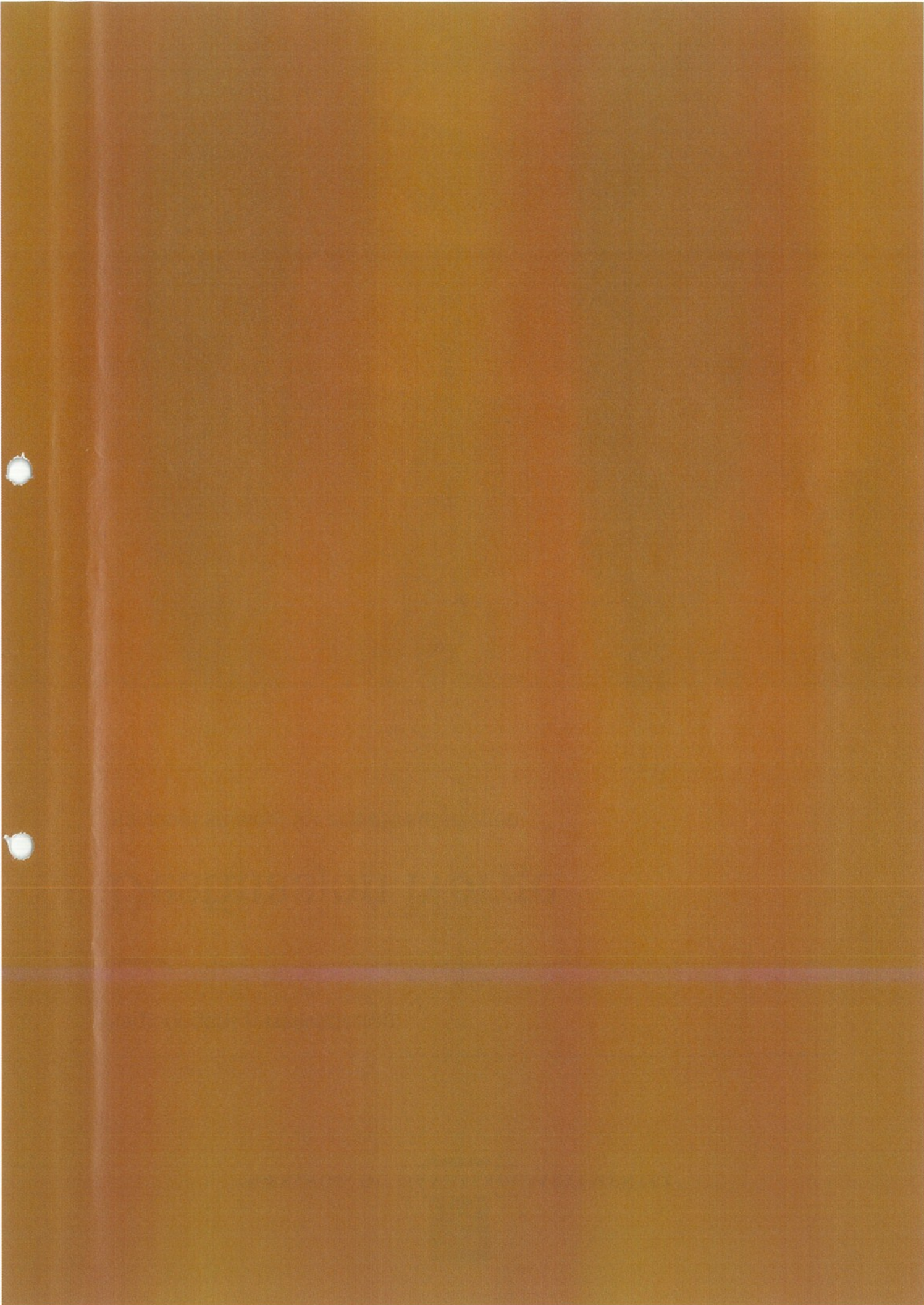
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

Regjeringens reiselivsstrategi

Destinasjon Norge

Nasjonal strategi for reiselivsnæringen

NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

Regjeringens reiselivsstrategi

Destinasjon Norge

Nasjonal strategi for reiselivsnæringen

Reiselivsnæringen er en av verdens raskest voksende næringer. Norge har gode muligheter for å ta sin del av den internasjonale veksten. Regjeringen har valgt å satse særskilt på reiselivsnæringen. Dette valget er gjort på bakgrunn av reiselivsnæringens potensial for videre verdiskaping, de naturgitte fordelene Norge har og næringens store betydning som distriktsnæring. Regjeringen vil derfor føre en spesielt aktiv politikk overfor reiselivsnæringen.

Norge har unike forutsetninger for å ha gode reiselivsprodukter. Norsk natur er enestående og gir grunnlag for et rikt tilbud av opplevelser. Ved å bruke vår naturgitte konkurransefordel og levere unike opplevelser av høy kvalitet, vil norske reiselivsaktører kunne forsvare det prisnivået som skal til for å øke lønnsomheten i reiselivsnæringen.

Mange viktige reiselivsaktører har allerede utviklet produkter og samarbeidsformer som viser vei.

Destinasjon Norge er tittelen på regjeringens strategi. Vi formulerer tre vesentlige mål for arbeidet med reiselivsnæringen.

1. Økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen.
2. Flere helårs arbeidsplasser og mer solide bedrifter, særlig i distrikts-Norge.
3. Flere unike og kvalitativt gode opplevelser som tiltrekker seg flere gjester med høy betalingsvillighet.

Målene skal nås gjennom en langsiktig og effektiv satsing på reiselivsnæringen, satsing på bærekraftig utvikling og økt samarbeid.

Reiselivsnæringen skal være en av de næringer Norge vil leve av i fremtiden. Reiselivspolitikken skal bidra til å utvikle en høyproduktiv og kunnskapsbasert næring.

Nærings- og handelsdepartementet vil samarbeide tett med næringen om gjennomføringen av strategien.

10. april 2012

Trond Giske
Nærings- og handelsminister

Foto: Terje Borud/www.visitnorway.com

Foto: C.H./www.visitnorway.com

1 En kunnskapsbasert strategi	8	4 En samordnet reiselivspolitik	32
1.1 Ny kunnskap og nye erfaringer	8	4.1 Politikutforming	32
2 Utviklingstrekk og hovedtrender i reiselivsindustrien	16	4.1.1 Styrking av Nærings- og handelsdepartementets koordinerende rolle	32
2.1 Utviklingstrekk i verden	16	4.2 Det operative virkemiddelapparatet	35
2.2 Utviklingstrekk i Norge	18	4.2.1 Innovasjon Norges reiselivsarbeid	35
2.3 Hovedtrender globalt og i Norge	20	4.2.2 Andre virkemiddelaktører med stor betydning for reiselivsnæringen	39
3 Mål og innsatsområder for reiselivspolitikken	22	4.3 Myndighetenes samarbeid med reiselivsnæringen	40
3.1 Aktiv næringspolitikk for reiselivsnæringen	24	4.4 Kunnskap som grunnlag for reiselivspolitikken	41
3.2 Mål for reiselivspolitikken	24	4.5 Tiltak for en mer samordnet reiselivspolitik	41
3.2.1 Bærekraft som premiss	24	5 En bedre reiselivsstruktur	42
3.2.2 Økt verdiskaping, kvalitativt gode opplevelser og levende distrikter	25	5.1 Dagens struktur for reisemålsselskaper	44
3.3 Sterkere samordning gir bedre måloppnåelse	26	5.2 Utfordringer ved dagens struktur	44
3.3.1 Samordning på myndighetsnivå	26	5.3 En organisasjonsmodell for fremtidens reiselivsnæring	45
3.3.2 Samordning i reiselivsnæringen	27	5.3.1 Lik struktur over hele landet	46
3.3.3 Samordning mellom myndighetene og reiselivsnæringen	27	5.3.2 En tydelig ansvars- og oppgavefordeling	48
3.4 Nye innsatsområder	29	5.3.3 Gjennomføring av strukturendringen	48
		5.4 Tiltak for en bedre reiselivsstruktur	49

Foto: CH/www.visitnorway.com

6	Opplevelses- og reisemålsutvikling	50	7	Salg og markedsføring	80
	6.1 Økt samarbeid innad i reiselivsnæringen og med andre næringer	50		7.1 Norges omdømme	80
	6.2 Natur og kulturarv som grunnlag for verdiskaping	55		7.2 Markedsføring av Norge som reisemål	82
	6.3 Kompetanse	61		7.2.1 Bruk av eksisterende utmerkelse i markedsføring av Norge	87
	6.3.1 Helårs arbeidsplasser bevarer kompetansen	62		7.3 Samarbeid mellom markedsføringsaktiviteter og salgsapparatet	89
	6.3.2 Rekruttering til utdanning og næring	62		7.4 Tiltak for bedre salg og markedsføring av Norge som reisemål	90
	6.3.3 Kompetanseheving	64			
	6.3.4 Innovasjon og entreprenørskap i reiselivsnæringen	66			
	6.3.5 Forskning	67			
	6.4 Kvalitetssikring og kvalitetsheving	69			
	6.5 Fellesgoder	70			
	6.6 Kapitaltilgang	71			
	6.7 Tilgjengelige reisemål	74			
	6.7.1 De nasjonale turistvegene	74			
	6.7.2 Økte muligheter for bruk av kollektivtransport i reiselivssammenheng	75			
	6.7.3 Luftfart og reiseliv	76			
	6.8 Svalbard	77			
	6.9 Tiltak for produkt- og reisemålsutvikling	78			

Regjeringen lanserer en ny strategi for reiselivsnæringen *Destinasjon Norge*. Strategien legger til grunn ny erfaringsbasert og dokumentert kunnskap, og spisser den offentlige innsatsen for å nå de overordnede målene. Bærekraftbegrepet blir gjennomgående brukt og konkretisert i den nye strategien. Bærekraftbegrepet omfatter ivaretagelse av både miljø, sosial utvikling og økonomisk verdiskaping.

I den politiske plattformen for regjeringen er det valgt å satse videre på reiseliv fordi vi har spesielle forutsetninger for å lykkes, og fordi næringen har stor betydning for næringsutvikling i hele landet. Skal det være samfunnsøkonomisk lønnsomt å satse spesielt på reiseliv, må næringens lønnssevne være tilstrekkelig god. Det krever systematisk samarbeid, nyskaping og satsing.

Etter at regjeringen la frem forrige nasjonale strategi for reiselivsnæringen, har næringen vært gjennom en finanskrisen og en askekrise som har gitt oss utfordringer og nye erfaringer. Vi har også fått ny kunnskap og erfaring gjennom gjennomførte aktiviteter og tiltak, blant annet fra pilotprosjekter som gir oss praktiske erfaringer og kartlegger nye muligheter. I tillegg har vi hatt jevnlig kontakt med næringsaktørene om næringens behov, og hvordan den offentlige innsatsen kan bli mest mulig treffsikker.

Den nye strategien baserer seg på kunnskap. Den er utarbeidet på bakgrunn av den kunnskap vi har om næringens muligheter og behov. Kunnskap vil også være en av de viktigste innsatsfaktorene i fremtidens konkurransedyktige reiselivsnæring.

1.1 Ny kunnskap og nye erfaringer

Nærings- og handelsdepartementet har innhentet ny kunnskap og nye erfaringer gjennom en rekke utredninger, rapporter og pilotprosjekter de siste årene. Nedenfor gjøres det kort rede for disse.

Reiselivsmilliarden, Oxford Research (2009)

Oxford Research har kartlagt hvor mye offentlige midler som brukes til reiselivsnæringen i Norge. Kartleggingen viser at det har skjedd en betydelig utvikling i perioden 2004-2007. I 2004 ble det bevilget 693 mill. kroner til reiselivsnæringen. Tilsvarende beløp var 1,085 mrd. kroner i 2007 – en nominell økning på 56 pst. i forhold til 2004. Statlige aktører stod for 524 mill. kroner. Bevilgninger fra Innovasjon Norge utgjorde drøye 60 pst. av de statlige midlene. Kommunene bevilget 322 mill. kroner til reiseliv, mens fylkeskommunene og fylkesmennene bevilget henholdsvis 219 mill. kroner og 21 mill. kroner. Sett i forhold til reiselivets andel av den nasjonale økonomien, prioriteres bevilgninger til denne sektoren høyt.

Mest midler ble bevilget til kategorien «profilering av Norge eller regionen som reisemål» (318 mill. kroner). Av de 755 mill. kroner som lar seg fordele på fylker, ble mest offentlige midler til reiseliv benyttet i Nordland (95 mill. kroner). Den distriktpolitiske profilen er tydelig. De totale administrative kostnadene knyttet til bevilgningene til reiseliv var på 117 mill. kroner.

Foto: Johan Wildhagen/www.vistnorway.com

Foto: C.H./www.visitnorway.com

Datainnsamlingen er basert på en spørreundersøkelse, og funnene bør derfor tolkes med forsiktighet. Videre er det viktig å være klar over at datainnsamlingen er avgrenset til direkte offentlige bevilgninger. Det offentlige tilrettelegger for reiselivet ut over å gi direkte bevilgninger. For eksempel legger kommunene til rette gjennom utbygging av infrastruktur og servicetilbud. Staten satser på kultur som utgjør viktige reiselivsmål. Samferdselspolitikken er viktig for reiselivsnæringen.

Et kunnskapsbasert Norge, Torger Reve og Amir Sasson (2011)

I studien «Et kunnskapsbasert Norge» var reiseliv en av de 13 næringene som ble analysert. Analysen plasserer reiselivsnæringen under overskriften «De store næringene som forble hjemme» sammen med handel og bygg og anlegg. Studien viser til at reiselivsnæringen har relativ lav verdiskaping per ansatt, lav klyngeattraktivitet, lav eierskapsattraktivitet, lav utdanningsattraktivitet, lav talentattraktivitet og lav forsknings- og innovasjonsattraktivitet. Også når det gjelder kunnskapsattraktivitet får næringen en lav poengsum med henvisning til at den er spredt, fragmentert og lite opptatt av å utvikle et fellesskap. I tillegg henvises det til at kvaliteten på det norske reiselivsproduktet er variert og at Norge er et høykostland.

Studien beskriver at selv om reiselivsnæringen i Norge har vært en internasjonal næring i over hundre år, har den ikke i særlig grad klart å styrke sin internasjonale konkurranseposisjon. Fortsatt er det den norske delen av reiselivet i de store byene som er den mest lønnsomme delen av næringen. Det fremheves at reiselivsnæringen har et kostnads- og/eller markedsproblem ved at den ikke klarer å få frem produkter som gir tilfredsstillende lønnsomhet. Sammenliknet med øvrige studerte næringer, fremstår reiselivsnæringen som en lavkompetansenæring med svak lønnsomhet som strever med å tiltrekke seg folk med den kompetansen og de serviceholdninger næringen er avhengig av. Analysen peker på at det i dette perspektivet kan fremstå som underlig at så mange regioner i landet

satser på å utvikle reise- og opplevelsesnæringene som viktige næringsområder.

Analysen av reiselivsnæringen ble gjennomført som en selvstendig studie i «Et kunnskapsbasert reiseliv», jf. nedenfor.

Et kunnskapsbasert reiseliv, Menon Business Economics (2010)

Menon dokumenterer at Norges inntekter fra utenlandske turister er blitt tredoblet siden 1970 (i faste kroner). Samtidig har den norske reiselivsnæringen tapt markedsandeler – fra 0,9 pst. av global reiselivseksport i 1970 til 0,5 pst. i dag. Menon peker på at høyt lønns- og kostnadsnivå har gitt reiselivsnæringen en ulempe i konkurransen om utenlandske (og norske) turister. I tillegg er reiselivsnæringen svært arbeidsintensiv: 30 pst. av næringens omsetning går til lønn, mot 14 pst. for norsk næringsliv generelt.

Det høye lønns- og kostnadsnivået i Norge har ført til at mange arbeidsintensive bedrifter har mistet konkurranseevnen og blitt borte. De som har overlevd har vridt produksjonen i en mer kunnskapsbasert retning, hvor bedriftene satser på høy kvalitet og innovasjon i stedet for lav pris. I følge Menon har reiselivsnæringen bare i begrenset grad gått gjennom den samme omstillingen.

Samtidig er det mye som tyder på at norsk reiselivsnæring er i en positiv utvikling. Menon dokumenterer at næringen er blitt mindre fragmentert, eierkonsentrasjonen økes og næringen blir mer integrert, noe som gir økt evne til langsiktige investeringer, økt intern kompetanse, samt reduserte fellesgodeproblemer. Hovedtyngden av denne integrasjonen finnes innenfor enkeltbransjer; hotellkjeder som tar en økende andel av totalmarkedet samt få og store transportselskaper, turoperatører og reisebyråer.

Et annet utviklingstrekk er at det formelle kompetansenivået er på vei opp i næringen, særlig blant

opplevelsesbedrifter. Sterkere klyngeegenskaper, for eksempel i form av tettere koblinger mellom de ulike virksomhetstypene, bidrar også til mer kunnskapsutvikling og kunnskapsspredning. Et tredje utviklingstrekk er at opplevelser og kultur får en stadig mer sentral plass i næringen.

Samfunnsøkonomisk analyse av næringspolitiske virkemidler overfor reiselivsnæringen, SNF (2011)

Samfunns- og næringslivsforskning (SNF) vurderer i rapporten hvorvidt offentlig næringspolitikk ovenfor reiselivsnæringen kan sies å ha en samfunnsøkonomisk begrunnelse. Sentralt for gjennomgangen er at offentlige tiltak må kunne begrunnes i en form for markedssvikt. Markedssvikt kan føre til at næringen ikke får utnyttet sitt samfunnsøkonomiske verdiskapingspotensial.

SNF har gjennomført en spørreundersøkelse blant bedrifter innen reiselivsnæringen. Undersøkelsen viser at et flertall av aktørene i næringen mente at de var avhengig av offentlige tiltak da private aktører ikke sørget for nok ordninger som risikolån, investerings-subsidier og stipender. Hovedkonklusjonen til SNF er at offentlige tiltak må ha en samfunnsøkonomisk begrunnelse. Det er ikke er en tilstrekkelig begrunnelse for å iverksette næringspolitiske tiltak at reiselivsbransjen selv ønsker slik politikk.

Rapporten tar til orde for at reiselivsnæringen i større grad enn andre næringer synes å være utsatt for en særskilt koordineringssvikt, i kraft av at næringen er mer fragmentert enn de fleste andre næringer i Norge. Det medfører at flere forhold får karakter av å være fellesgoder i reiselivsnæringen enn i andre næringer. Hovedbudskapet er at den næringspolitiske utformingen må innrettes slik at den korrigerer denne og andre former for markedssvikt, og gjennom det påvirker private aktører i reiselivsnæringen i den retningen myndighetene ønsker.

Reisemålsselskapene i Norge, rapport fra NHO Reiselivs strukturutvalg (2011)

I denne rapporten brukes reisemålsselskap som en fellesbetegnelse for det etablerte reiseliv; reiselivslag, reiselivråd, destinasjonsselskap, fylkesselskap, landsdelsselskap, turistinformasjoner og lignende.

Både private og offentlige aktører har «i all tid» drøftet hvordan det etablerte reiseliv skal organiseres og finansieres. Kartleggingen av dagens struktur (innen eier-

skap, styring, finansiering, oppgaver og kompetanse) viser at det er svært mange små reisemålsselskaper og høy grad av fragmentering. De fleste utfører en lang rekke oppgaver, noe som betyr stor avhengighet av få personer med høy og spesialisert kompetanse og som øker sårbarheten for endringer. Samarbeidslinjene ser ut til å fungere bra, men utfordringen ligger i rolle-avklaring, finansiering og prioritering av oppgaver.

Tematiske reiseselskaper passer godt i en strategi for dyrere nisjeprodukter for spesialiserte reisemål, mens de geografisk baserte selskapene ofte har et mer generelt ansvar for breddemarkedsføring mot volummarkedet. De to organisasjonsformene er derfor komplementære, men det finnes eksempler på at synergieffekter ikke realiseres. Det er høyere tilfredshet med temabaserte reisemålsselskaper. En utfordring er at mange av de geografisk baserte selskapene finansieres på fylke/kommunenivå, mens de fleste tematiske finansieres på statlig nivå. Det innebærer at det må stilles klarere krav om samarbeid.

De fleste erkjenner at reisemålsselskapene har et finansieringsproblem. Eierne i privat sektor trekker frem at det henger sammen med for mange og for små enheter. Samtidig avdekkes det at det finnes omtrent like mange finansieringsmodeller som reisemålsselskaper, noe som hindrer muligheter for storskalafordele. Samtidig frykter mange at større og færre enheter vil bety redusert forankring i det lokale reiselivet.

Rapporten støtter en utvikling mot større og færre enheter med klarere oppmerksomhet om prioriterte oppgaver. Dette krever at både private og offentlige eiere stiller tydeligere krav til selskapenes tjenester og oppgaver. Lokale filialer kan ivareta basisoppgaver, mens større enheter kan utføre tyngre oppgaver. Dette kan sikre både lokal forankring og mer effektiv drift. Rapporten fremmer også et forslag om å nedsette et eget utvalg for å løse finansieringsproblemløse.

Kommunenes rolle i reisemålsutvikling, rapport fra Mimir for Distriktssenteret (2011)

Rapporten kartlegger kommunenes rolle i reisemålsutvikling gjennom en case-studie i ni utvalgte regioner. Felles for all reisemålsutvikling er behovet for å utvikle den helheten som gjør reisemålet mer attraktivt for gjestene, for på den måten å styrke næringsaktiviteten, konkurransekraften og tilbudet. Dette utgangspunktet gir viktige føringer for samspillet mellom kommunen og reiselivsaktørene. Undersøkelsen viser at det er

omfattende forventninger fra reiselivsaktørene til kommunene når det gjelder deres bidrag i reise-målsutviklingen. Forventningene strekker seg fra lovpålagte oppgaver til politiske beslutninger, og gjør at et helhetlig kommunalt engasjement ikke kan ivaretas gjennom reise-måls-selskaper alene. Bredden i hva kommunen forventes å arbeide med, gjør at kommunene må ha bred kompetanse. Rapporten peker på utfordringer knyttet til kommunenes kompetanse mer enn til kommunenes engasjement. Kommunenes kompetanse innenfor reiseliv må vurderes i forhold til omfanget av reiseliv i kommunene og hva som er den mest formålstjenlige rolle- og ansvarsfordeling mellom ulike aktører på kommunalt og regionalt nivå. Mimir mener at styrket kompetanse i kommunene, tydeligere rolle- og ansvarsdeling mellom involverte aktører, mer forpliktende samarbeidsmodeller og krav til strategiske planer og langsiktighet i satsingene vil kunne gi bedre effektivitet og bedre ressursutnyttelse.

Reiselivets samferdselsløft – en reiselivs-orientert samferdselspolitikk, NHO (2010)
Rapporten er NHO Reiselivsråds innspill til fylkenes regionale planstrategier og regjeringens Nasjonale Transportplan for perioden 2014-2023, samt til regjeringens arbeid med ny nasjonal reiselivsstrategi. NHO mener at mangelfull satsning på standard- og kapasitetsoppgraderinger innen samferdsel svekker vekst- og konkurranseevnen til reiselivsnæringen, en næring som skaper mange arbeidsplasser i distriktet.

Det etterlyses et samarbeid mellom Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet for i større grad å integrere reiseliv i Nasjonal Transportplan (NTP). Videre må et tverrdepartementalt samarbeid til for å utvikle en nasjonal reiselivsstrategi. Samtidig ønsker NHO en bedre samordning mellom samferdsel og reiseliv på regionalt og lokalt plan. I utviklingsarbeidet ser NHO for seg samarbeidsløsninger mellom offentlig og privat sektor.

Evalueringsrapport av Innovasjon Norge, Econ Pöyry (2010)

Nærings- og handelsdepartementet har gjennomført en evaluering av Innovasjon Norge for å vurdere om Innovasjon Norge når sine mål på en effektiv måte og hvordan selskapets organisering fungerer internt og i samarbeid med andre aktører. Evalueringen skulle også gi råd om hvordan Innovasjon Norge bør innrettes i framtida. Ifølge Econ Pöyry, som har vært ansvarlig for evalueringen, er det overveiende sannsynlig at

Innovasjon Norges virkemidler – samlet sett – bidrar til økt verdiskaping i bedriftene som mottar støtte. Men det er ikke grunnlag for å konkludere med at *samtlig*e av Innovasjon Norges virkemidler bidrar til økt verdiskaping.

Econ Pöyry mener at Innovasjon Norge formidler finansielle virkemidler på en profesjonell og faglig solid måte. Samtidig mener Econ Pöyry at Innovasjon Norge i for liten grad har utviklet seg som en kunnskapsorganisasjon og premissgiver for norsk næringspolitikk.

Videre er det Econ Pöyrys vurdering at sammenhengen mellom mål og virkemidler er uklar og det er behov for å gjøre denne sammenhengen mer entydig. Målstrukturen bør forbedres og styringen av organisasjonen bør i større grad baseres på rammestyring, ikke detaljstyring som i dag. En større andel av virkemidlene bør støtte prosjekter som har innovasjon av nasjonal eller internasjonal karakter som sentralt siktemål. En større andel av midlene bør gjøres tilgjengelig for bedrifter i sentrale strøk. Evalueringen har ikke avdekket behov for å endre organisasjonsstrukturen til Innovasjon Norge.

Gjesteundersøkelse for cruiseturisme (Grontmij Carl Bro, 2010)

For å gi Nærings- og handelsdepartementet økt kunnskap om betydningen av cruiseturisme i Norge, fikk departementet gjennomført en gjesteundersøkelse for cruiseturismen langs norskekysten. Analysen er basert på informasjon samlet inn fra 2073 cruiseturister og 206 næringsvirksomheter. Rapporten konkluderer med at cruiseturismen har stor betydning for økonomien og sysselsettingen i Norge, spesielt i byene og tettstedene langs kysten på Vestlandet.

Den samlede økonomiske effekten av cruisenæringen er beregnet til 2 mrd. kroner årlig og bidrar til om lag 1600 arbeidsplasser i sesongen og 1100 arbeidsplasser utenfor sesongen. Inkluderes indirekte effekter anslås den totale økonomiske omsetningen å være på 4 mrd. kroner og sysselsettingseffekten på om lag 3200 i sesongen og 2200 utenfor sesongen (2009-tall). I små havner er sysselsettingseffekten størst.

Turistenes forbruk når de er i land har mer sammenheng med tidsmessig opphold og fysisk tilgjengelighet til bysentrum enn byens størrelse og tilbud av produkter og tjenester. Analysene viser at turistene både er forberedt på å bruke mer penger og at de ikke bruker så mye som planlagt.

Foto: Vierli Turistsenter

Denne spesielle formen for turisme kan skape logistikk- og kapasitetsproblemer i mange norske havnebyer ved at mange tilreisende ankommer reisemålet samtidig. Cruiseturismen har likevel en betydelig positiv sosioøkonomisk effekt under nåværende driftsbetingelser, men rapporten antyder at effekten kan forsterkes ytterligere gjennom en bedre strukturering av cruisenæringen, for eksempel gjennom bedre oversikt over hvilke cruiseskip som ankommer de ulike cruisedestinasjonene når og bedre samarbeid mellom cruisenæringen og landbasert reiselivsnæring.

Sustainable Destination Norway 2025, Vestlandsforskning (2011)

Sustainable Destination Norway (SDN) er et av tre forskningsprosjekt finansiert av Nærings- og handelsdepartementet og Norges Forskningsråd 2008-2011 for å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikktutforming for et mer bærekraftig reiseliv i Norge. SDN har utviklet en scenariomodell basert på forskning på tre områder: dialogprosesser for å utvikle bærekraftig reiseliv; sammenhengen mellom klimapolitikk, klimaendringer og reiseliv; og sammenhengen mellom mat og bærekraftig reiseliv.

Scenariomodellen viser alt i alt at en ambisiøs klimapolitikk kan kombineres med god lønnsomhetsutvikling i reiselivsnæringen og økning i antall utenlandske turister til Norge. Et viktig poeng er at alle de ulike globale sosioøkonomiske utviklings- og klimapolitikk-scenariene vil føre til at både antallet internasjonale turistankomster og lønnsomheten doubles. SDN påpeker likevel behovet for sterkere virkemidler for å nå målet om et mer bærekraftig reiseliv.

Pilotprosjekt - Bærekraftig Reiseliv 2015

Innovasjon Norge har en sentral rolle i å bistå til økt bærekraft i norsk reiseliv. Innovasjon Norge har fått i mandat å utvikle mål og tiltak, målinger og prøveprosjekt på bærekraft i reiselivet. Dette gjøres gjennom «Bærekraftig Reiseliv 2015», hvor Innovasjon Norge har invitert reiselivsnæringen med i en prosess for å konkretisere og operasjonalisere målene. Parallelt foregår

en utprøving i fem utvalgte destinasjoner: Trysil, Røros, Vega, Lærdal og Geilo Fjellandsby. Disse destinasjonene jobber med å finne gode mål og tiltak for å øke sin bærekraft. De skal vise vei når det gjelder hvordan norsk reiseliv satser på bærekraft, og samlet kan markedsføre at næringen tar ansvar både for lokalmiljøet, kulturen og miljøet. Bærekraftpilotene arbeider til utgangen av 2012.

Trysil (Hedmark) har som mål å utvikle seg fra en sterk vinterdestinasjon til å bli en helårsdestinasjon med fokus på bærekraftig utvikling innen natur, kultur og miljø, infrastruktur og kompetanse. Trysil har mange spesielle naturkvaliteter om sommeren som kan utvikles og dermed utnytte ledig kapasitet.

Lærdal (Sogn og Fjordane) har som mål å utvide sesongen og løse utfordringer som forurensning og bevaring av natur- og kulturarv for turister og innbyggere.

Røros (Sør-Trøndelag) vil blant annet bruke miljøsertifisering av reiselivsbedrifter som et virkemiddel for økt bærekraft i tillegg til nye tiltak for å minske miljøbelastningen og øke lønnsomheten.

Vega (Nordland) satser på naturopplevelser og vil legge en sårbarhetsanalyse til grunn for utforming av tilbudet til turister. Kommunen har også planer for å utvikle egne kommersielle konsepter og satser på å utvikle vertskapsrollen.

Resultater fra bransjesamlingene i prosjekt Bærekraftig reiseliv 2015, Innovasjon Norge (2010)

Seks bransjegrupper innen reiselivsnæringen møttes gjennom 2009 for å diskutere hva som skal til for at de skal bidra til å dreie norsk reiseliv i en mer bærekraftig retning. Gjennom prosessen utviklet bransjegruppene konkrete forslag til tiltak. En mer systematisk satsing på miljøsertifisering av reiselivsbedrifter, kompetanseprogram, utviklingsfond for bærekraftig reiseliv, samt nasjonale og bransjevise indikatorer for å overvåke reiselivets bærekraft er noen av de foreslåtte tiltakene for et mer bærekraftig norsk reiseliv.

Pilotprosjekt – Frivillig fellesgodefinansiering

I nasjonal strategi for reiselivsnæringen «Verdifulle opplevelser» fra 2007, sier tiltak 54: Regjeringen er innstilt på at Innovasjon Norge kan delta med finansiering i ett eller flere prosjekter der frivillig fellesgodefinansiering er en del av finansieringen av prosjektet. Oppfølgingen av tiltak 54 er dette treårige prosjektet for frivillig fellesgodefinansiering. I oktober 2008 søkte Innovasjon Norge etter destinasjoner til å være med i prosjektet. 42 søknader kom inn, fem piloter ble valgt ut og satt i gang: Trysil, Stryn og Nordfjord, Valdres, Narvik og Lofoten.

Prosjektets formål er å etablere en frivillig ordning for finansiering av fellesgoder. Pilotene må definere fellesgodene, definere hvem som skal finansiere ordningen, etablere en organisering av ordningen, teste og evaluere ordningen, og til slutt implementere ordningen. Prosjektet ferdigstilles ved utløpet av 2012.

Narvik – 20 000 innbyggere, 77 000 kommersielle gjestedøgn. Prioriterte segmenter er rundreiseturisme (individuell og i grupper), kurs og konferanser (gjerne krydret med spesielle opplevelser), ski (spektakulære skimuligheter i sentrum) og cruisemarkedet.

Trysil – nær 7 000 innbyggere. Et av Norges største vintersportssteder med 900 000 skidager. Totalt 370 000 gjestedøgn i kommersielle senger, 800 000 gjestedøgn i private hytter. Beregnet turistkonsum er på 800 mill. kroner, hvorav varehandel, hotell/restaurant og div. tjenesteyting alle får rundt 230 mill. kroner av dette. Hele 46 pst. av de sysselsatte er sysselsatt i reiselivsnæringen.

Nordfjord – rundt 3 000 innbyggere. Klassisk fjordreisemål med sommerturisme knyttet til opplevelser i naturen. Nærmere 300 000 gjestedøgn, herav rundt 125 000 i hotell og 100 000 i camping. 30 pst. utenlandske gjestedøgn. Turistkonsum på ca 600 mill. kroner, hvorav 150 mill. kroner er knyttet til losji, 150 mill. kroner knyttet til varehandel og rundt 120 mill. kroner er knyttet til servering.

Valdres – 6 kommuner, i underkant av 18 000 innbyggere, og nesten like mange hytter. Kommersielt reiseliv først og fremst på Beitostølen. Totalt anslått 2,5 millioner gjestedøgn per år, av disse ca. 600 000 i kommersielle bedrifter, resten i hytter. Totalt turistkonsum på 1,2 mrd. kroner hvorav nesten 500 mill. kroner tilfaller hhv. hotell/restaurant og varehandel.

Lofoten – 6 kommuner, rundt 25 000 innbyggere, og 600 000 gjestedøgn per år (inkl. fri camping). Ikon i norsk reiseliv, men også internasjonalt kjent. Den destinasjonen i Nordland med høyest antall internasjonale gjestedøgn. Iht. tall fra 2004 var Lofoten også den regionen i Nordland med høyest konsum per overnatting.

Pilotprosjekt – Helhetlig pakketilbud

11. september 2009 tildelte NHD fire pilotprosjekter hver en støtte på 600 000 kroner for utvikling av helhetlige reiselivstilbud i hver sin region. Pilotprosjektene – Helhetlige pakketilbud rundt Oslofjorden, Helhetlig pakketilbud i Finnmark, Finse 1222 – Visit Rallarvegen og Totalopplevelsen av Helgeland – ble ferdigstilt i 2011.

Formålet med pilotprosjektene var å stimulere reiselivsselskaper til å samarbeide om å lage attraktive pakketilbud til turister. I utvelgelsen av hvem som ble tildelt støtte, la departementet vekt på at prosjektene skulle kunne gi en bred regional samarbeidsplattform. Et bredt samarbeid gir stort potensial for å skape flere helårige arbeidsplasser i den sesongbetonte reiselivsbransjen. Det var også viktig at prosjektene egner seg til å sette egen region på norgeskartet og Norge på verdenskartet, og at støtten skal kunne gi varige virkninger – også for andre deler av reiselivsnæringen.

Finnmark Reiselivsklynge – «Helhetlig pakketilbud i Finnmark»

- Prosjektet skal utvikle og etablere destinasjons- og rundreisepakker i hele Finnmark.
- Finnmark Reiselivsklynge er et samarbeid mellom Rica Finnmark AS, Nordkapphallen, Sápmi Park, Incoming Kirkenes, Via Alta Tours, Hutigruten AS og Sorrisniva AS. Disse vil trekke inn lokale leverandører i hele fylket i pakkene som utvikles.

Opplev Fredrikstad AS – «Helhetlige pakketilbud rundt Oslofjorden»

- Prosjektet skal utvikle og etablere opplevelsespakker som sikrer at nasjonale og utenlandske turister som er i Oslo besøker flere steder i regionen.
- Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom fylkeskommunene rundt Oslofjorden, Visit Oslo, Visit Follo og Opplev Fredrikstad (eid av kommunene og handelsstanden i Fredrikstad), med regionens lokale aktører som leverandører i pakkene.

Finse 1222 – «Visit Rallarvegen»

- Prosjektet skal utvikle og forene regionens særpreg med snø/is, fjorder og fjell. Rallarvegen gjennom Buskerud, Hordaland og Sogn og Fjordane utnyttes som bindeledd og utgangspunkt for en rekke ulike opplevelser.
- Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom overnattings-, bespisnings- og aktivitetsaktører langs Rallarvegen, samt NSB og andre aktuelle transportører.

Polarsirkelen Reiseliv – «Totalopplevelsen av Helgeland!»

- Prosjektet skal utvikle, markedsføre og selge tematiserte helhetlige produktpakker og rundreiser i den varierte Helgelandsregionen, for eksempel øyhopping med sykkel, vandring i «Den store nasjonalparkruta», havfiske og kysten rundt i kajakk.
- Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom regionens tre destinasjonsselskaper: Polarsirkelen Reiseliv, Helgelandskystens Reiseliv og Destinasjon Helgeland AS; og inkluderer en rekke lokale opplevelses-, transport-, bespisnings- og overnattingsaktører.

Prøveprosjekt – Utviklingssenter for reiseliv

Flere av de som i dag arbeider i reiselivsnæringen i hovedsesongen er arbeidsledige og mottar arbeidsledighetstrygd fra NAV i de periodene reiselivsbedriftene ikke har lønnssevne til å holde dem i arbeid. Dette er lite tilfredsstillende for den ansatte og gir dårlig forutsigbarhet og utvikling. Det er også lite tilfredsstillende for reiselivsbedriftene fordi det gir lite stabilitet i arbeidsstokken, liten motivasjon og for dårlig mulighet til å heve de ansattes kompetanse.

Et prøveprosjekt er etablert i samarbeid mellom kommunen, reiselivsnæringen og NAV. Målet med prøveprosjektet er å få mer igjen for den offentlige innsatsen som hvert år brukes på ledighetstrygd til sesongansatte i reiselivsnæringen med siktemål å redusere antall arbeidsledige i reiselivets lavsesong. I prøveprosjektet utvikles en modell for et «utviklingssenter for reiselivet» og en modell for bruk av arbeidsledige til å utføre oppgaver med fellesgodepreg for reiselivet.

Reiselivsbedriftene inngår et fast ansettelsesforhold med arbeidstakeren, men arbeidsoppgavene i bedriften er sesongbasert. Ved sesongens slutt overføres den ansatte til et «utviklingssenter» som er ansvarlig for å engasjere den ansatte med tilpasset utdanningstilbud etter bedriftens/næringens behov, eller utvikling i annen virksomhet. Ved sesongstart overføres den

ansatte tilbake i egen virksomhet. Dette vil gi den ansatte trygghet for arbeid og inntekt, tilrettelagt kompetanseheving og en tilhørighet i næringen.

For å teste ut denne nye samarbeidsmodellen er det satt i gang fire prøveprosjekt. De fire representerer ulike utfordringer og vil til sammen kunne gi et godt svar på om dette er en modell å stimulere videre i resten av landet.

Trysil – vinterdestinasjon som har store utfordringer i forhold til dimensjonering av så vel samferdselsinfrastruktur som helsetjenester. Kommunen har svært mange sesongarbeidsplasser knyttet til reiselivsrelatert virksomhet i vintersesongen og rekrutterer blant annet mange unge arbeidstakere fra Sverige. Den store andelen sesongsysselsatte skaper utfordringer for reiselivsbedriftene med tanke på kompetanseutvikling og stabilitet.

Vågan – først og fremst en sommerdestinasjon, men utvikler for tiden også vintertilbud som det viser seg å være økende etterspørsel etter. Stor andel sesongarbeid i reiselivsnæringen. Få alternative arbeidsplasser i rimelig pendleravstand til kommunen. Utfordringer knyttet til kompetanseutvikling og helårs drift av reiselivsbedrifter.

Lillehammer – både sommer- og vinterdestinasjon, men mange av reiselivsbedriftene er sesongåpne og utfordringer knyttet til sesongansatte er derfor likevel til stede. Gode muligheter for å prøve ut helårsarbeid i reiselivsnæringen, men da med arbeid hos ulike bedrifter. Nærhet til forskningsmiljøet på Lillehammer kunnskaps- park gir dette prøveprosjektet en ekstra dimensjon.

Hemsedal – først og fremst en vinterdestinasjon, men har den seinere tid arbeidet godt med utvikling av nye produkter som gjør Hemsedal attraktiv som reiselivsdestinasjon hele året. I Hemsedal opplever de at det kommer mange sesongarbeidere flyttende til kommunen i høysesong, som blir boende hele året til tross for at de ikke har arbeid. Dette skaper høy andel arbeidsledige fra reiselivsnæringen og påfølgende utfordringer for NAV.

Internasjonalt samarbeid

Nærings- og handelsdepartementet er med i FNs globale turistorganisasjon UNWTO og OECDs turismekomité, og har inngått en samarbeidsavtale med russiske reiselivsmyndigheter. Nærings- og handelsdepartementet har også et utstrakt samarbeid med sine nordiske kollegaer.

Reiselivsnæringen er i vekst både i Norge og i verden. Økt privat kjøpekraft, mer fritid, rimeligere transport og økt internasjonalisering er noen av trendene som påvirker reiselivsnæringen.

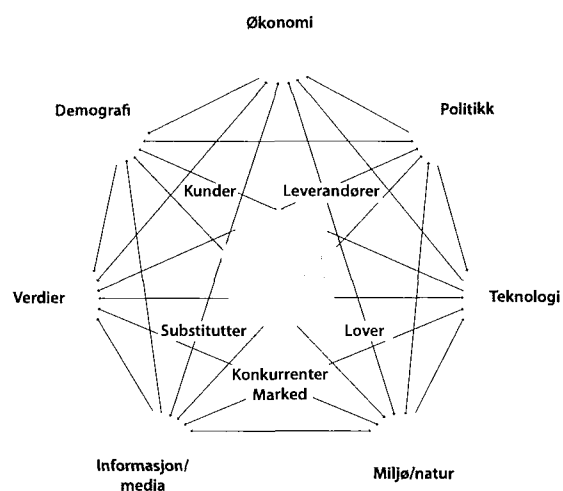
Deler av norsk reiselivsnæring retter seg utelukkende inn mot et lokalt, regionalt og nasjonalt marked. Andre deler av næringen opererer i et globalt marked. Det er derfor av stor betydning for bedriftene å ha konkurransekraft både nasjonalt og globalt. Mobiliteten øker og den globale konkurransen blir stadig sterkere. Informasjon om utviklingstrekk og etterspørselstrender er av stor betydning for at norske reiselivsbedrifter skal kunne møte morgendagens marked med attraktive produkter.

Norge er et høykostland. Spesielt for reiselivsnæringen er at den er arbeidsintensiv og er avhengig av at mange arbeidstakere ofte har direkte kontakt med kundene. Kvaliteten på det produktet som skal selges blir følgelig svært avhengig av de ansattes kvalifikasjoner.

Norge er mangfoldig og det er store forskjeller i hvilke opplevelser som kan tilbys gjestene i de ulike delene av landet. Dette er en stor mulighet for Norge som reiselivsnasjon ettersom vi har anledning til å skreddersy opplevelser for mange ulike kundegrupper. Erfaringsmessig er det også størst betalingsvilje for skreddersyde opplevelser.

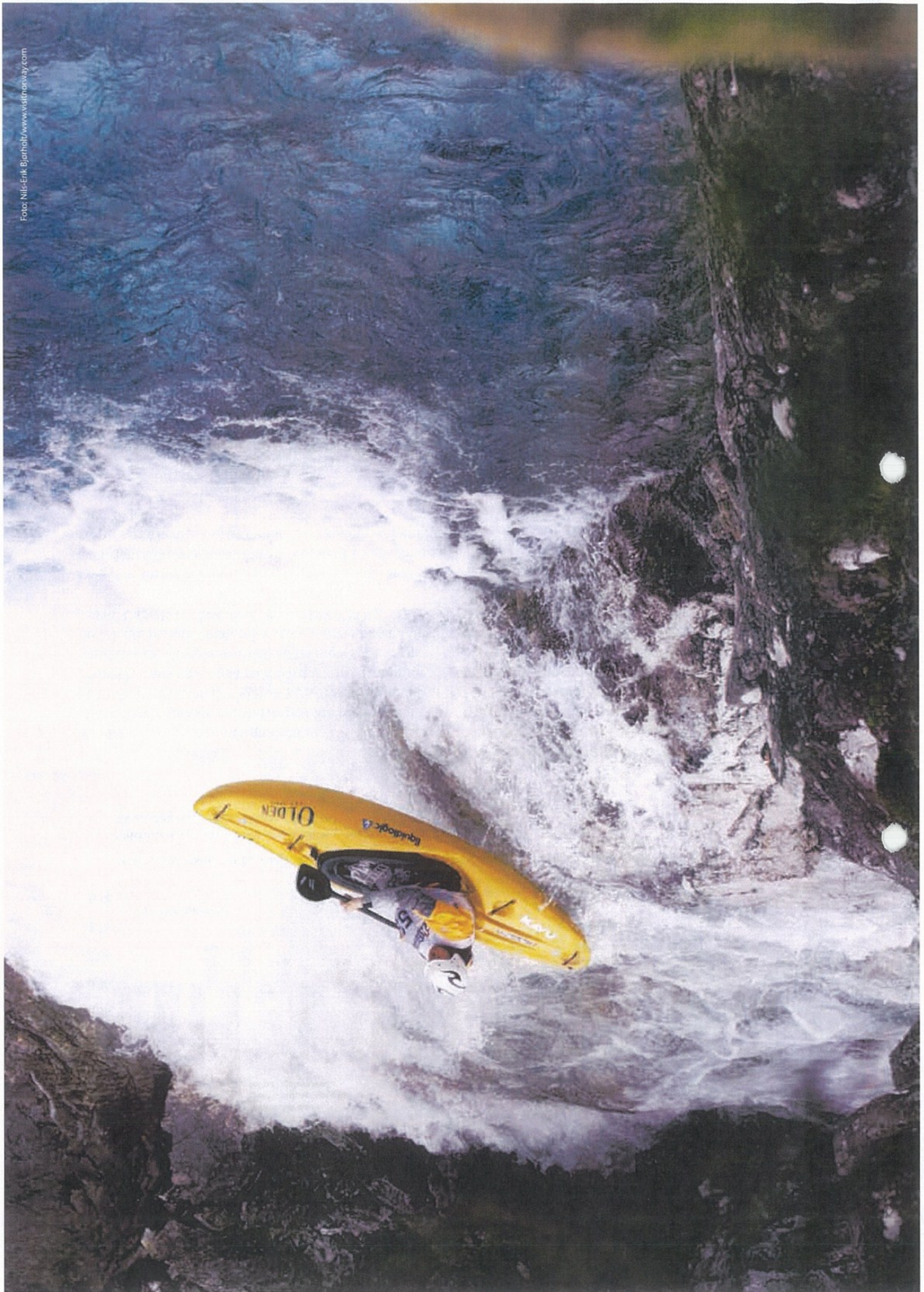
Vi må slå fast at utviklingen i reiselivsnæringen i Norge ikke har vært god nok. Det krever en stor innsats fra alle aktører for å forsvare reiselivsnæringens plass som et spesielt satsingsområde også i fremtiden.

Reiselivet påvirkes av både makro- og mikrotrender

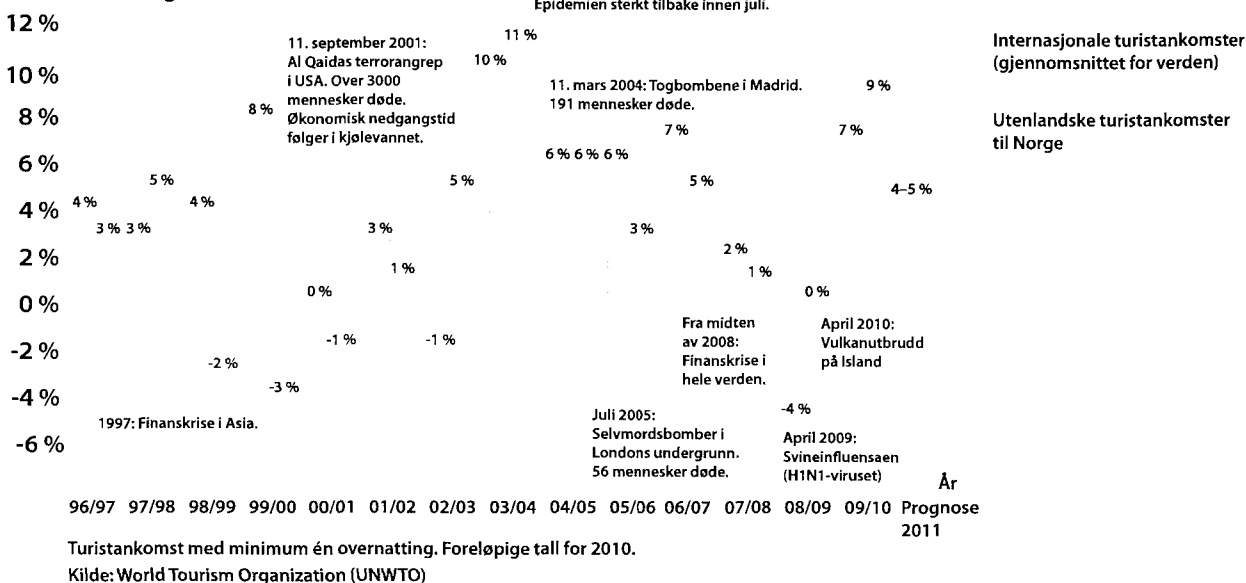
2.1 Utviklingstrekk i verden

I 2010 økte antall turistankomster i verden med 7 pst. Selv om alle verdensdeler hadde en økning i 2010, ble veksten i stor grad drevet av utviklingsland. Innad i Europa var veksten ujevnt fordelt. Resultater for 2010 viser at Nord-Europa hadde en nedgang i antall turistankomster på 0,1 pst. i 2010. For 2011 lå anslagene samlet for verden på en økning i antall turistankomster på 4-5 pst.

Norske og internasjonale turistankomster

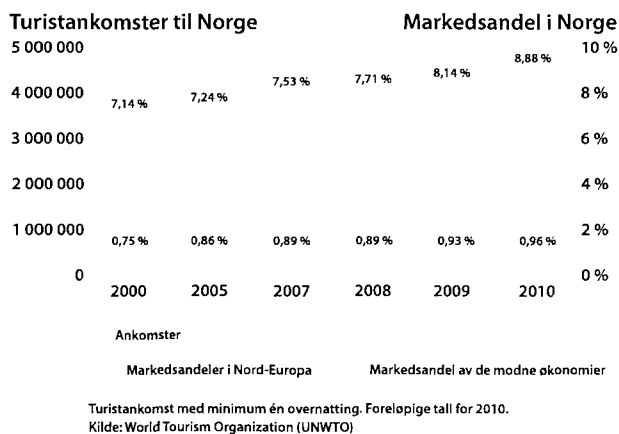
Prosentendring fra året før

Norge tar andeler

Tall fra World Tourism Organization (UNWTO) viser at antall turistankomster til Norge økte med 9 pst. i 2010. Norges markedsandel av turistr trafikken innad i Nord-Europa økte også med 9 pst. i 2010. I samme periode økte Norges markedsandel med 3 pst. blant de såkalte modne økonomier (eks. modne økonomier: Japan, Canada og Tyskland). Kilde: UNWTO).

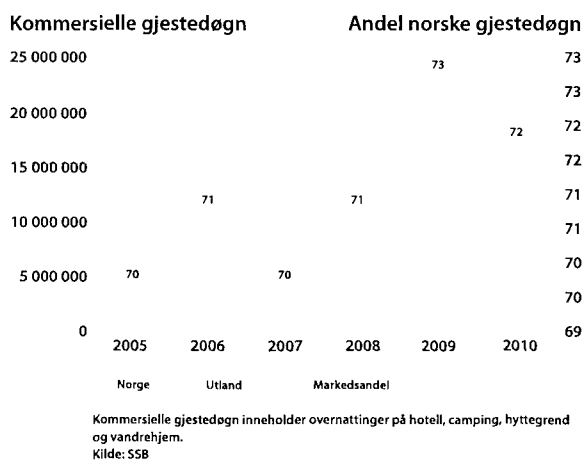
I løpet av de siste ti årene har Norges markedsandel av turistr trafikken i Nord-Europa økt med 24 pst., mens Norges markedsandel av de modne økonomier har økt med 28 pst.

2.2 Utviklingstrekk i Norge

Sammensetningen av kommersielle gjestedøgn

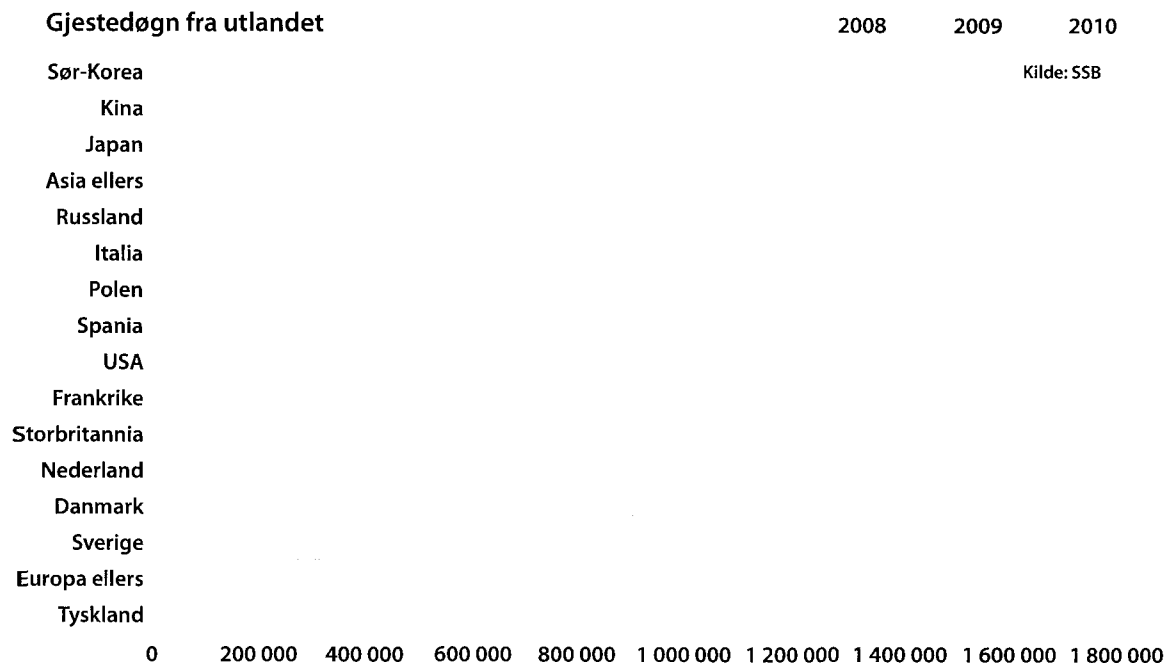
Det største markedet for reiselivsnorge er hjemmemarkedet. I perioden 2005–2010 har norske gjestedøgn hatt en relativt stabil markedsandel på rundt 70 pst. av alle kommersielle gjestedøgn, dog med en noe økende tendens (72 pst. i 2010).

Utenlandske kommersielle gjestedøgn

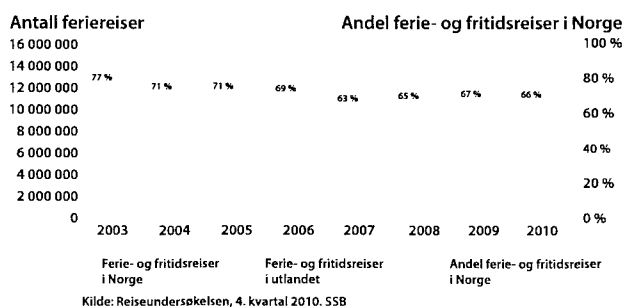
Sammensetningen av utenlandske kommersielle gjestedøgn har holdt seg relativt stabil de siste årene. Det er Tyskland som er det viktigste utenlandsmarkedet, etterfulgt av Sverige og Danmark. I 2010 representerte disse tre markedene en andel på 43 pst. av alle utenlandske gjestedøgn.

Sammensetningen av utenlandske kommersielle gjestedøgn

Ujevn fordeling av turiststrømmen

Som nevnt har Norge økt sin markedsandel av internasjonale turistankomster de siste ti årene. Veksten er imidlertid ujevn fordelt i landet. Mens by- og sentrumsnære områder klarer seg godt i konkurransen, sliter enkelte distriktsområder i markedet. Utviklingen kan fortone seg som prekær for en del overnattingsbedrifter i særlig distriktspregede destinasjoner. Figurene nedenfor illustrerer situasjonen for distrikshotellene nærmere.

Distrikshotellene som gruppe med negativ bunnlinje

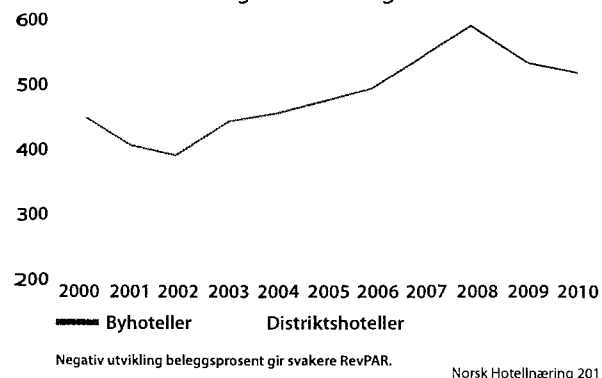
Driftsresultat i %	Totalt	Byhotell	Distrikts-hotell	Flyplass-hotell
Netto salgsinntekter	100 %	100 %	100 %	100 %
Driftskostnader	68,0 %	66,6 %	78,7 %	59,3 %
Driftsresultat 2	32,4 %	33,8 %	21,8 %	40,7 %
Sum «faste» kostnader	28,2 %	29,5 %	22,5 %	30,7 %
Driftsresultat 3	3,9 %	4,3 %	-0,7 %	10,0 %

Driftsresultat 2: Resultat før leie og finanskostnader

Norsk Hotellnæring 2011, kap. 3

Negativ etterspørselsutvikling

distrikshoteller = negativ utvikling RevPAR

Nordmenn på ferie

Tall fra SSB viser at nordmenn var på 17,55 millioner ferie- og fritidsreiser i inn- og utland i 2010. Dette er en økning på 4 pst. fra 2009. Antall ferie- og fritidsreiser til utlandet økte med 9 pst., men denne økningen må ses i sammenheng med nedgangen på 7 pst. i 2009. Antall ferie- og fritidsreiser i Norge økte med 2 pst. i 2010. Men nordmenns feriereiser i eget land går ned. I 2003 lå andelen på 77 pst., mens den i 2010 var redusert til 66 pst.

Nordmenn bruker også langt mindre penger på ferie- og fritidsreiser i Norge enn i utlandet. Fra 2002 til 2010 har nordmenns ferieforbruk økt med 49 pst. Økningen, som tilsvarer 25 mrd. kroner, har for det meste gått til ferie- og fritidsreiser utenlands. Nordmenns forbruk på ferie- og fritidsreiser i Norge har økt med 13 pst., noe som tilsvarer den generelle prisstigningen i perioden. Nordmenns forbruk på ferie- og fritidsreiser i utlandet har økt med 74 pst.

2.3 Hovedtrender globalt og i Norge

Det er flere endringer som påvirker reiselivsnæringen. Et eksempel er demografiske endringer. En rapport utarbeidet av European Travel Commission (ETC) og UNWTO viser at verdens befolkning vil øke fra 6,9 milliarder i 2009 til 8,3 milliarder i 2030. Den største befolkningsøkningen vil være i Kina og India. I samme periode er det ventet at antall innbyggere i Europa vil reduseres med 1 pst. Prognosene for den demografiske utviklingen tilsier derfor at gjennomsnittsalderen i Europa vil øke, mens den i Asia vil fortsette å være lav.

UNWTO samler tall for internasjonale turistankomster. I 1995 representerte Europa og Amerika til sammen en markedsandel på 78 pst. av alle ankomster, mens andelen var redusert til 66 pst. i 2010. Det er særlig destinasjoner i Asia og Stillehavsområdene som har tatt en større andel av den internasjonale turiststrømmen. Fremskrivningene av den økonomiske utviklingen i ulike verdensdeler viser at de asiatiske landene ventelig vil bli relativt viktigere for norske reisemålsdestinasjoner også i årene som kommer, både som kildeland og som konkurrenter.

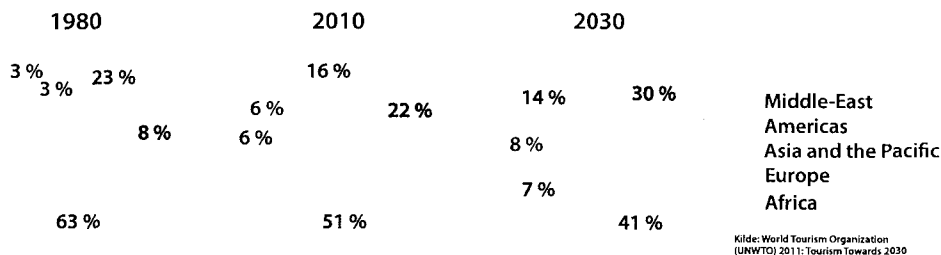
Bærekraftig utvikling står høyt på den politiske dagsorden i store deler av verden. Interessen for bærekraftig reiseliv er økende både blant tilbydere og kunder, noe blant annet interessen for miljømerkingen på visitnorway.com er et uttrykk for. Norge har et godt utgangspunkt for å utvikle sitt reiseliv i en bærekraftig retning, og det har vært arbeidet målrettet med dette siden den forrige reiselivsstrategien ble lansert i 2007. De miljømerkene vi møter oftest i norsk reiselivsnæring er Svanen, Miljøfyrtårn, ISO 14001 og Norsk Økoturisme. Alle fire rapporterer om økende interesse for deres sertifiseringsordninger.

Det er viktig at slike globale trender vurderes i tilknytning til produktutvikling og markedsføring av de norske reiselivsproduktene.

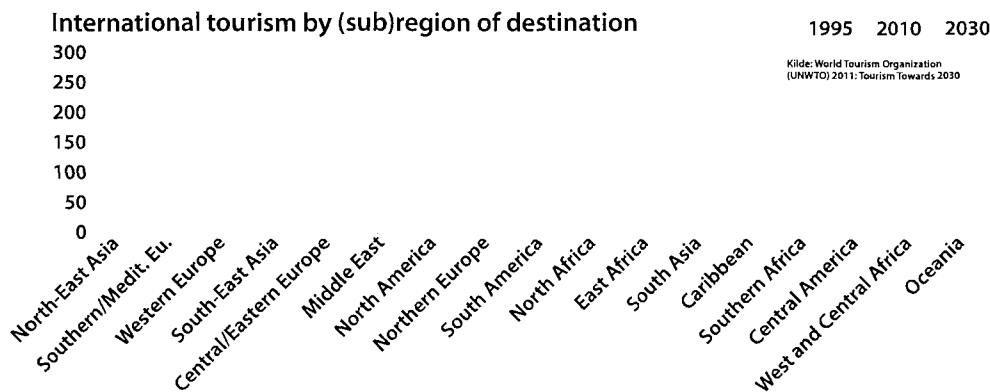
Ny rekord i turisttrafikken, men veksten er ujevnt fordelt

I 2010 var det totalt 935 millioner turistankomster, viser tall fra UNWTO. Trafikken er den høyeste som er målt noen gang, og utgjør en vekst på 7 pst. fra 2009. Selv om alle verdensdeler hadde en økning, ble veksten i stor grad drevet av utviklingsland. Med en beskjeden vekst på 3 pst. er Europa den regionen som sliter mest med å komme seg etter finanskrisen. I samme periode gikk den samlede innreisen til Nord-Europa ned med 0,1 pst. Utviklingstrekk de siste ti år er at Nord-Europa har mistet andeler til Sør-Europa, mens Europa og Amerika har tapt andeler til resten av verden.

Asia og Stillehavsregionen, Midtøsten og Afrika øker

Nordøst Asia vil bli den mest besøkte region i 2030

Lavprisselskapene har forandret luftfarten radikalt de siste årene med sine forretningsmodeller som har gjort det mye billigere å fly. Dette har vært med på å presse prisene til de tradisjonelle flyselskapene. Antall ruter har økt kraftig, og et godt flytilbud er en av de viktigste suksessfaktorene for mange destinasjoner. Lavprisselskapene har også inkludert nye destinasjoner i sine programmer.

Å fange forbrukernes oppmerksomhet i det internasjonale mediebildet er en utfordring. Norge konkurrerer med blant annet nye og eksotiske reisemål til relativt rimelige priser.

Mens mange utviklingsland viser en solid økonomisk vekst etter finanskrisen, sliter flere av de modne økonomiene med gjeldsbyrder. Det er usikkerhet knyttet til den økonomiske utviklingen i mange av Norges viktigste markedsland som Tyskland, Spania, Storbritannia, Frankrike og USA.

Forbruk etter finanskrisen

Det gjennomsnittlige forbruket per ferie har ikke tatt seg opp etter finanskrisen. Euromonitor International hevder at det gjennomsnittlige forbruket heller ikke kommer til å ta seg opp før 2015. Dette er et gjennomsnitt for verden, med store regionale forskjeller. Nord-Amerika, sammen med Asia og Stillehavslanene, er de områdene som vil nyte godt av at turistene legger igjen flere penger.

Under finanskrisen så vi en endring i folks reise-mønster. Da valgte mange å ta kortere ferier og legge dem nærmere hjemstedet. Lave priser var viktig. Mye tyder på at forbruksmønsteret er endret etter finanskrisen. Det nye nå er at dyrt og billig mikses. Mange kan velge å fly med et lavprisselskap, samtidig som man overnatter på et femstjerners hotell. Tall fra Euromonitor International viser at etterspørselen etter luksushoteller har hatt en økning.

I våre nærmarkeder, som også er de viktigste markeder volummessig, er den økonomiske situasjonen preget av gjeldskrise og en økonomisk usikkerhet som ser ut til å vedvare en tid fremover.

Opplevelsesøkonomien

På flere områder ser man en utvikling i retning økt individualisering og større frihet til å velge livsstil og forbruk. Den økonomiske utviklingen med økt velstand og høyere utdannelsesnivå fører til økt etterspørsel etter og vilje til å bruke ressurser på kultur, opplevelser og reiser. For å fange opp slike utviklingstrekk kan reiselivsaktørene søke å skape et sett av opplevelser

hvor innhold, autensitet og kommunikasjon danner en helhet. Opplevelsesøkonomien handler bl.a. om å imøtekomme de behovene turistene har. Behovet for å overraskes, underholdes og begeistres, involveres gjennom opplevelser. Underholdning og kulturtilbud blir viktigere.

Nye informasjons- og distribusjonskanaler stiller krav til nye typer kompetanse

Internett har på kort tid blitt et viktig hjelpemiddel for turistinformasjon, distribusjon av reiselivsprodukter og kontakt mellom kundene og bedriftene. Sosial medier blir stadig viktigere.

Stadig bedret bredbåndstilgang, mobilnett og smart-telefoner har gitt grunnlag for en fremvekst av nye applikasjoner innenfor reiselivsnæringen, særlig i informasjonsformidling. Dette forandrer måten mange ferierer på. Der turistinformasjonen tidligere ble ytt før reisen ble gjennomført eller på turistkontorer underveis, forventer mange nå å kunne få tilgang til oppdatert og pålitelig turistinformasjon under hele reisen. På den ene siden er dette en mulighet til å yte mer målrettet turistinformasjon basert på lokasjonstjenester. På den andre siden stiller dette høyere krav til jevnlig vedlikehold av stedsrelevant produktinformasjon.

En tilknyttet trend er at salget av reiselivsproduktene i økende grad gjennomføres ved hjelp av nettbaserte bookingtjenester. Dette stiller, på samme måte som over, krav til at produktinformasjonen som tilbys på ulike destinasjons- og bookingtjenester er så oppdatert og pålitelig som mulig. Fremveksten av denne typen tjenester øker også forventningene til at man skal kunne bestille stadig flere elementer av reisen på nett; alt fra flyreisen og overnattinger til opplevelsesproduktene.

Interaktive nettjenester og sosiale medier legger til rette for at det skal kunne bli lettere for kunder å komme i direktekontakt med reiselivsprodusenter. Mange turister velger å bruke nettet til å si sin mening om reiselivsproduktene de har prøvd ut. Forbrukeromtale på nett påvirker bedriftens eller produktets omdømme. Å beherske disse nettjenestene krever kompetanse. Denne utviklingen representerer en mulighet for reiselivsbedriftene som mestrer denne måten å kommunisere med kundene på, men kan også være en utfordring for de bedriftene som ikke behersker dette.

Reiselivsnæringen representerer mange arbeidsplasser spredt over hele landet. Det er en næring i internasjonal vekst, og nasjonalt har næringen fortsatt stort potensial for økt verdiskaping. Som et lite land kan ikke Norge være best i alt. Regjeringen har valgt å satse særskilt på reiselivsnæringen. Dette valget er gjort på bakgrunn av reiselivsnæringens potensial for videre verdiskaping, særlig i distriktene, og de naturgitte fordelene Norge har knyttet til videreutvikling av Norge som reisemål. Regjeringen vil derfor føre en spesielt aktiv næringspolitikk overfor reiselivsnæringen.

Reiselivsnæringen er en sammensatt næring spesielt preget av mange små og mellomstore bedrifter. Felles for de aller fleste aktørene innenfor reiselivsnæringen er at den enkeltes produkt ikke alene representerer et helhetlig produkt. For at kundene skal få det de ønsker, må de enkelte produktene settes sammen til en helhetlig opplevelse. En reiselivsbedrift har ofte fordeler av at andre lignende bedrifter også tilbyr tjenester i nærheten – restauranten ved fjorden er avhengig av at det finnes transportmuligheter til og fra. Skianlegget blir mer attraktivt hvis det finnes hoteller ved bakken. Den enkelte leverandør av reiselivsopplevelser vil derfor være avhengig av bedrifter som kompletterer vedkommendes tilbud og kvalitet på en god måte.

Reiselivsnæringens produkter er kjennetegnet av at de må konsumeres på det stedet de blir produsert. Kundene må overbevises om at det er verdt å oppsøke produktet. Flere kåringer har brakt norsk natur til topps i internasjonale rangeringer av verdens beste reisemål. Det er imidlertid ikke det samme som at de norske reiselivsproduktene er velkjente internasjonalt. Det er heller ikke det samme som at de er mer attraktive enn andre lands reiselivsprodukter, eller at de selger seg selv.

Som andre næringer, har reiselivsnæringen ansvar for sin egen bedriftsøkonomiske utvikling. Regjeringens politikk for reiselivsnæringen skal være retningsgivende og bidra til at bedriftene blir i stand til å realisere sitt fulle verdiskapingspotensial. Samordning av det offentlige engasjementet overfor næringen skal bidra til effektiv ressursutnyttelse. Næringen må selv innovere og lage gode og helhetlige produkter som gir besøkende verdifulle opplevelser. Dette forutsetter et tett samarbeid mellom alle delene av næringen og andre aktører som legger rammer for reiselivsopplevelser.

3.1 Aktiv næringspolitikk for reiselivsnæringen

For regjeringen er det viktig at den aktive næringspolitikken overfor reiselivsnæringen er innrettet slik at den både gjennomføres effektivt og bidrar til å stimulere utviklingen i næringen der næringen på egen hånd ikke klarer å hente ut potensialet. Bare slik vil de mål og tiltak som meisles ut i denne strategien, være robuste over tid. Samfunns- og næringslivsforskning (SNF) gjennomførte en samfunnsøkonomisk analyse av næringspolitiske virkemidler overfor reiselivsnæringen i 2011. Analysen drøfter om statlig, fylkeskommunal og kommunal næringspolitikk overfor reiselivsnæringen kan sies å ha en samfunnsøkonomisk begrunnelse. Det innebærer at næringspolitiske tiltak begrunnes i en eller annen form for markedssvikt. Dersom det finnes markedssvikt innenfor deler av reiselivsnæringen, kan det medføre at næringen ikke realiserer sitt fulle verdiskapingspotensial.

Analysen konkluderer med at det i et overordnet samfunnsmessig perspektiv synes å være behov for tiltak fra offentlige myndigheter for at næringen skal realisere sitt potensial. Analysen går ikke konkret inn på hvilke næringspolitiske tiltak som bør iverksettes og hvordan, men den gir mange holdepunkter for hvilke tiltak som har størst sannsynlighet for å bidra til reiselivsnæringens fremtidige verdiskaping. De tiltak som knyttes til særskilte innsatsområder i de kommende kapitler, er i stor grad avledet fra denne analysen.

Konkurranseloven setter rammer for hva slags samarbeid som er mulig å inngå. Som hovedregel vil nye samarbeidskonstellasjoner mellom aktører som i utgangspunktet ikke er i konkurranse med hverandre, kunne iverksettes uten at det innebærer problemer med konkurranselovgivningen. Det vil for eksempel kunne være samarbeid mellom aktører som tilbyr komplementære produkter og/eller tjenester – eksempelvis en overnattingsbedrift og en bedrift som tilbyr opplevelser på samme destinasjon. Etablering av samarbeidskonstellasjoner bestående av aktører som utfyller hverandre på denne måten, er i hovedsak i tråd med anbefalingene i flere rapporter om grunnlaget for fremtidig næringspolitikk overfor reiselivsnæringen.

3.2 Mål for reiselivspolitikken

Regjeringen ønsker at Norge skal være en ledende, innovativ, dynamisk og kunnskapsbasert økonomi med særlig satsing innenfor de områder hvor vi har særskilte fortrinn. En aktiv næringspolitikk er viktig for å få til innovasjon og omstilling. Regjeringen legger til rette for dette både gjennom generelle rammebetingelser og mer spissede satsinger innenfor næringspolitikken.

Reiselivsnæringen må dreies fra enkeltstående tradisjonelle reiselivsprodukter til et samarbeid om helhetlige opplevelsesprodukter som inkluderer kultur, mat, historie, natur og aktiviteter, i tillegg til transport og overnatting. Visjonen er at vi gjennom å tilby verdifulle opplevelser skal skape verdier for de besøkende, bedriften, de ansatte, lokalsamfunnet, og Norges verdiskaping. Det krever at vi spisser innsatsen i reiselivspolitikken. Dette skal bidra til økt verdiskaping innenfor reiseliv i Norge.

3.2.1 Bærekraft som premiss

I regjeringens tidligere nasjonale strategi for reiselivsnæringen, *Verdifulle opplevelser*, er utvikling av Norge som et bærekraftig reisemål ett av tre hovedmål. Denne ambisjonen styrkes nå ytterligere ved å gjøre bærekraft til en overordnet premis i ny strategi for reiselivet. Det betyr at utvikling av Norge som et bærekraftig reisemål settes som en forutsetning for regjeringens næringspolitikk overfor reiselivsnæringen.

Bærekraftig reiseliv innebærer at utviklingen av næringen skal legge til rette for levedyktige lokalsamfunn, gode og stabile arbeidsplasser og økonomisk levedyktige reiselivsbedrifter, samtidig som miljøperspektivet ivaretas. Reiselivsnæringen må ta medansvar for å ivareta vår natur og vårt kulturlandskap for kommende generasjoner, og tilstrebe lave utslipp av klimagasser og avfall fra sin aktivitet. Regjeringen bygger sin forståelse av begrepet bærekraftig reiseliv på tre likeverdige aspekter, enkelt beskrevet med miljø, sosialt ansvar og økonomisk lønnsomhet som alle må være oppfylt for at reiselivet skal være bærekraftig. I det videre arbeidet vil det bli lagt vekt på å finne gode indikatorer på hva som kjennetegner et bærekraftig reisemål, slik at vi kan si noe om hvorvidt utviklingen går i riktig retning. Dette arbeidet er igangsatt gjennom Innovasjon Norges prosjekt *Bærekraftig reiseliv 2015*.

Foto: CH/www.visitnorway.com

Bærekraft som premiss skal bety at hensynet til en bærekraftig utvikling av norsk reiselivsnæring styrer beslutninger og integreres tydelig i alle innsatsområder. Dette går også igjen i de konkrete tiltakene det redegjøres for senere i denne strategien.

3.2.2 Økt verdiskaping, kvalitativt gode opplevelser og levende distrikter

De to øvrige målene for regjeringens reiselivsstrategi fra 2007, *Verdifulle opplevelser*, videreføres, og det legges til et nytt tredje mål knyttet til kvaliteten på opplevelsene.

Mål 1: Økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen

Målet for Regjeringens næringspolitikk er at vi skal ha størst mulig samlet verdiskaping. Regjeringen vil føre en næringspolitikk som legger til rette for et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv, med arbeidsplasser i hele landet.

Regjeringens mål er en betydelig øking i verdiskapingen i reiselivsnæringen i Norge. Dette må i stor grad skje gjennom å styrke samarbeidet i næringen og samhandlingen mellom relevante aktører. Økt innovasjon og kompetanseoppbygging krever nettverk og samarbeid på alle nivåer. En enhetlig markedsføring av Norge som reisemål forutsetter tett samarbeid mellom næringsaktørene og det offentlige.

Det er for lav lønnsomhet i reiselivsnæringen. Det er derfor et mål å øke produktiviteten i næringen. *Reiselivsmilliarden* viste at det i 2007 ble brukt 1,085 mrd. kroner fra offentlige støttemidler til den norske reiselivsnæringen. For å nå målet om økt verdiskaping og produktivitet er det viktig at de offentlige midlene brukes på en effektiv og målrettet måte.

Mål 2: Flere helårs arbeidsplasser og mer solide bedrifter, særlig i distrikts-Norge

Reiselivsnæringen er en viktig distriktsnæring og bidrar til attraktive lokalsamfunn. Næringen er imidlertid sterkt preget av sesongvariasjon, noe som særlig merkes i distriktene. Flere helårs arbeidsplasser vil bidra til økt kvalitet og mer stabil bosetting og arbeidskraft i distriktene. Det er en forutsetning at både bedrifter og de tilhørende arbeidsplassene er lønnsomme i seg selv.

Problemstillingene rundt helårs arbeidsplasser i reiselivsnæringen er viktig å ta på alvor. Mange norske reisemål er fremdeles sesongdestinasjoner som bare har tilstrekkelig kundegrunnlag for å opprettholde et fullverdig tilbud i noen få måneder hvert år. På bedriftsnivå er dette en utfordring, hvis hele det økonomiske driftsgrunnlaget skal genereres i løpet av en kort og hektisk sesong. For bedriftene betyr det dessuten at tid og penger må brukes på rekruttering og opplæring av stadig nytt personale som bare har en kort tidshorisont for sitt arbeidsforhold i den aktuelle bedriften. Bedrifter erfarer også at kompetansenivået hos de ansatte ofte er og blir lavt på grunn av korttidsengasjementer.

Det finnes bedrifter som ikke ønsker å drive hele året, og det vil være behov for sesongansatte. Hvis alternativet ikke er å drive reiselivsvirksomhet i det hele tatt, er det bedre med noen få måneder med lønnsom drift enn helårsvirksomhet på sviktende økonomisk grunnlag. For et hotell kan det være helt avgjørende at det finnes slike sesongbaserte aktører som til sammen tilbyr opplevelser hele året og som dermed kan gjøre hotellet til helårsbedrift.

For lokalsamfunnene er det ofte en utfordring når folketallet varierer mye mellom sesongene. Hos enkelte store turistdestinasjoner kan folketallet i turistnæringens høysesong være flere ganger så høyt som ellers i året. Det er krevende for kommunene å dimensjonere

offentlige tjenester under slike forhold. Flere helårs arbeidsplasser i reiselivsnæringen vil gjøre det mer attraktivt å velge reiselivsnæringen som karrierevei, bidra til å heve kompetansen hos de ansatte i reiselivsnæringen og gi mer stabilitet i bosettingen på typiske reiselivsdestinasjoner.

Mål 3: Flere unike og kvalitativt gode opplevelser som tiltrekker seg flere gjester med høy betalingsvillighet

Norge som reiselivsnasjon er preget av to vesentlige faktorer: Vi har en unik natur, og vi har et høyt kostnadsnivå. Disse faktorene representerer både en konkurransefordel og en konkurranseutfordring. Det er et mål for reiselivspolitikken at norsk reiselivsnæring leverer produkter med en kvalitet som er høy nok til å tiltrekke seg flere kvalitetsbevisste og betalingsvillige turister. Ved å levere høy kvalitet på produktene, vil norske reiselivsaktører kunne forsvare et prisnivå som skal til for å øke lønnsomheten i reiselivsnæringen.

Målet må være å bruke vår unike natur og kultur til nyskaping og produktutvikling slik at vi skaper reiselivstilbud som oppnår høy pris i et nasjonalt og internasjonalt marked. Dette er først og fremst næringens eget ansvar. Samtidig kan det offentlige bidra, blant annet gjennom støtte til innovasjon og kunnskapsbygging, samarbeid og nettverksutveksling, nye markedsmuligheter og effektiv profilering.

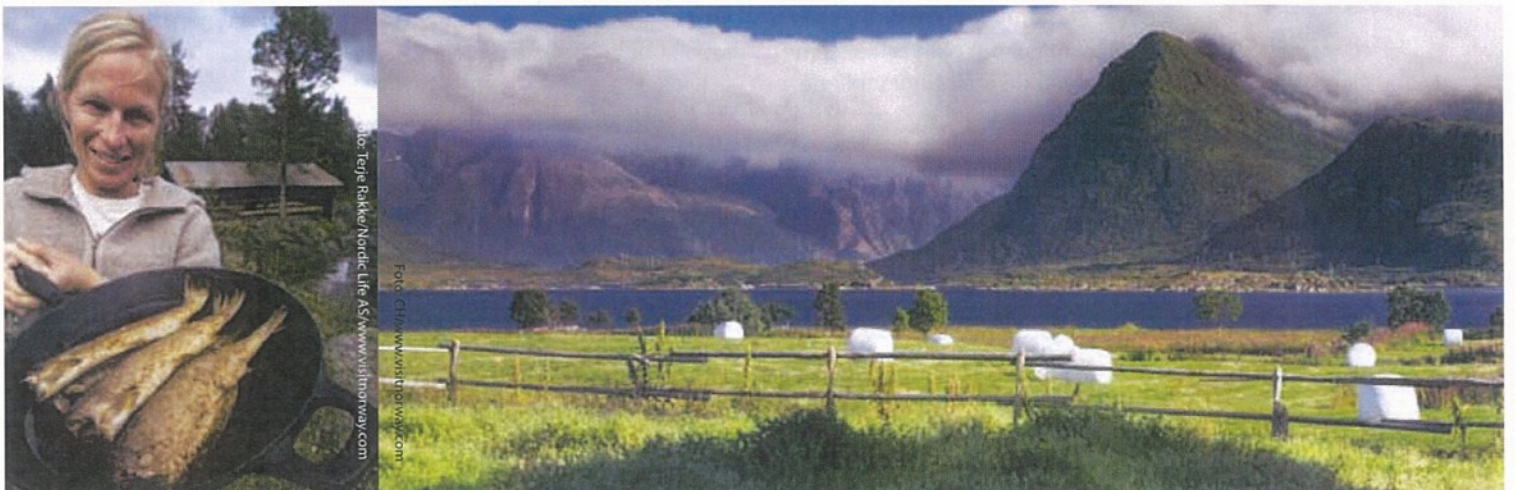
3.3 Sterkere samordning gir bedre måloppnåelse

SNFs samfunnsøkonomiske analyse peker på at reiselivsnæringen kan være utsatt for en særskilt koordineringssvikt, enn hva tilfellet er i mange andre næringer. Det faktum at mange og små aktører må samarbeide for å utvikle helhetlige reiselivsopplevelser innebærer at mye må løses i samarbeid mellom aktører med dels ulike interesser og ulike eiere. Legger vi denne overordnede betraktningen til grunn for næringspolitikken overfor reiselivsnæringen, bør mye av næringspolitikken innrettes mot å løse koordineringsutfordringene mellom ulike aktører.

Det er svært mange aktører som er involvert i reiselivsnæringen og næringens utvikling, både fra offentlig og privat sektor. For å nå de overordnede målene for reiselivspolitikken, er det avgjørende at alle disse trekker i samme retning. Det er derfor nødvendig å løse koordineringssvikten ved å tydeliggjøre ansvars-, rolle- og oppgavefordelingen – både i og mellom myndighetene og næringens aktører.

3.3.1 Samordning på myndighetsnivå

Rammebetingelser som er viktige for reiselivsnæringens verdiskaping berører mange sektormyndigheters ansvar. Koordineringsutfordringene som den samfunnsøkonomiske analysen peker på, finner vi ikke bare hos aktørene i næringen. Bedre samordning av myndighetenes samlede ressursbruk overfor reiselivsnæringen er vel så viktig som tiltak direkte rettet mot næringens aktører.

Kartleggingen *Reiselivsmilliarden* og rapporten *Reisemålselskapene i Norge* fra NHO Reiselivs strukturutvalg i mai 2011, peker på at en bedre koordinering mellom ulike offentlige forvaltningsnivåer kan bidra til å løse deler av den koordineringssvikten. Bedre offentlig koordinering vil kunne legge grunnlag for økt verdiskaping i den norske reiselivsnæringen. Norsk natur er en grunn for mange turister til å reise til Norge, og verdiskaping basert på natur- og kulturarven kan styrkes i reiselivssammenheng. Det er et eksempel på en satsing som krever et nært samarbeid mellom flere departementer.

Den statlige pengestøtten til reiselivsnæringen kommer i tillegg til at ulike departementer og sektormyndigheter er ansvarlige for andre rammebetingelser som påvirker aktørene i reiselivsnæringen og næringens samlede utvikling. For eksempel er infrastruktur og samferdselspolitikk viktig for reiselivsnæringen. Reiselivsnæringen er en arbeidsintensiv næring med stor aktivitet i distriktene. Den generelle distriktpolitikken påvirker derfor også reiselivsnæringens utvikling. Generelle rammebetingelser som skatter og avgifter er viktige for reiselivsnæringen, som for andre næringer.

Næringen står overfor mange ulike offentlige aktører i sin hverdag. Det kan være med på å komplisere helhetsbildet som reiselivsnæringen trenger å se som grunnlag for egen evne til å lede an i sin utvikling for økt verdiskaping. Det er derfor god næringspolitikk å koordinere de offentlige aktørene bedre.

3.3.2 Samordning i reiselivsnæringen

Sammenliknet med mange andre næringer i Norge er reiselivsnæringen fragmentert. Menon Business Economics tar i sin rapport *Et kunnskapsbasert reiseliv* til orde for at næringen er finansielt svak og lite kunnskapsbasert. Ifølge Menon har den norske reiselivsnæringen tapt internasjonale markedsandeler siden 1970. Denne utviklingen skyldes blant annet at reiselivsnæringen i Norge ikke har klart å omstille seg etter at den norske velferdsutviklingen skjøt fart og gjorde Norge til et av verdens rikeste land. Den norske reiselivsnæringen har siden 70-tallet opplevd en forverret internasjonal konkurranseposisjon, men har grunnet økt innenlandsk økonomisk vekst og etterspørsel vokst kraftig i det Menon kaller et skjermet hjemmemarked. Andre næringer som har opplevd tilsvarende endringer

rundt seg, som for eksempel dagligvarebransjen, har vært gjennom flere runder med konsolideringer og tilpasning til utviklingen. Ifølge Menon har reiselivsbransjen derimot ikke endret seg i takt med endringen i det norske velferdssamfunnet, men – med enkelte viktige unntak – forblitt fragmentert, finansielt svak og lite kunnskapsorientert.

I *Et kunnskapsbasert reiseliv* tar Menon til orde for at reiselivsnæringen i Norge må ta inn over seg at Norge er et av verdens rikeste og dyreste land. Med et mål om økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen, må reiselivsnæringen i Norge utvikles til å bli mer kunnskapsbasert og innovasjonsdrevet. Den må være bærekraftig og bygge på Norges unike egenskaper. Dessuten må eierskapet i reiselivsnæringen profesjonaliseres og konsentreres.

Reiselivsnæringen er i stor grad eksportrettet, og produktene som fremstilles selges i et konkurransutsatt marked. Næringens produksjonskostnader er i stor grad bestemt av det innenlandske kostnadsnivået, som i det internasjonale markedet oppleves som høyt. Lønnsomheten i reiselivsnæringen varierer mellom bransjene, innenfor disse og over tid. Menon argumenterer i sin rapport *Et kunnskapsbasert reiseliv* for at reiselivsnæringens aktører må utvikle strategier for å øke volumene, redusere kostnadene og/eller kunne ta ut økte priser i markedet. I Menons termer oppsummeres strategiene slik:

- Industrialisering; stor skala og effektiv logistikk rettet mot prisfølsomt massemarked.
- Selvbetjening; digitale løsninger og selvbetjeningskonsepter for å få ned arbeidskraftsintensiteten.
- Eksklusive opplevelser; nisjeprodukter rettet mot et lite men svært betalingsvillig internasjonalt markedssegment.

3.3.3 Samordning mellom myndighetene og reiselivsnæringen

Flere trend- og generasjonsanalyser viser at innovasjonsbehovet i reiselivsnæringen vil være økende i de nærmeste årene, samtidig som innovasjonsgraden i næringen er lavere enn i andre tjenesteytende næringer. Norge har særegne reiselivsprodukter av høy kvalitet, men en av de største utfordringene er å pakke disse produktene på en måte som gjør Norge til et attraktivt reisemål, tilgjengelig året rundt. Videre er det en stor utfordring for deler av landet å utvide sesong-

Foto: Dyrparken

ene for igjen å øke lønnsomheten og verdiskapingen i reiselivsnæringen.

Å implementere en eller en kombinasjon av Menons strategier vil være opp til den enkelte aktør i reiselivsnæringen. Som SNFs rapport *Samfunnsøkonomisk analyse av næringspolitiske virkemidler overfor reiselivsnæringen* viser, kan det offentlige ha en rolle i å rette opp markedssvikt i og i tilknytning til en næring.

Overfor reiselivsnæringen kan staten blant annet bidra med støtte til å bygge nettverk som utvikler helhetlige produkter i samarbeid mellom aktører som driver komplementære virksomheter.

Et slikt nettverk kan bidra til å initiere samarbeid mellom ulike aktører for å utvikle helhetlige produkter. Nettverk vil også kunne bidra til å løse potensielle interessemotsetninger mellom ulike aktører, ved at disse får en arena der de møtes for å finne ut hvordan de sammen best kan utvikle helhetlige produkter. Da øker også sannsynligheten for at aktørene kan finne frem til måter å fordele kostnader og inntekter seg imellom som genereres i tilknytning til samarbeidsprosjekter.

SNF fremhever at i den grad man kan si at reiselivsnæringen står overfor en markedssvikt, har denne karakter av å være en koordineringssvikt. Det kan ofte være en interessekonflikt knyttet til fordeling av kostnader og inntekter mellom ulike aktører som skal samarbeide. Slike interessemotsetninger fremkommer gjerne som en koordineringssvikt.

3.4 Nye innsatsområder

På bakgrunn av målene, premisser og samordning for utvikling av reiselivspolitikken, er det valgt ut tre hovedinnsatsområder for regjeringens arbeid med reiselivsnæringen fremover. Disse er knyttet til en mer effektiv organisering av ulike aktører i og i tilknytning til reiselivsnæringen, suksesskriterier for å lykkes med nødvendig produkt- og reisemålsutvikling, samt metoder for salg og markedsføring av norske reiselivsprodukter.

Innsatsområde 1: Organisering

Svært mange av landets kommuner ønsker å satse på reiseliv. Det er positivt at en så høy andel av kommunene ønsker å utvikle reiselivsprodukter, men i et nasjonalt næringspolitisk perspektiv er det viktig å ta hensyn til at det foreligger en risiko for at ikke enhver lokal reiselivssatsing blir lønnsom. Dette er det viktig å vurdere blant annet når spørsmålet om utvikling av helårs arbeidsplasser skal diskuteres.

Turistene etterspør helhetlige opplevelser, der ulike reiselivsprodukter i ulike bransjer lar seg sette sammen i helhetlige pakker. For å utvikle helhetlige reiselivsprodukter og norske reisemål må det være samspill mellom ulike aktører. På den måten kan norsk reiselivsnæring posisjoneres bedre i den stadig skjerpede internasjonale konkurransen om turistene. Slike nye samarbeidskonstellasjoner bør stimuleres mellom aktører som allerede defineres å befinne seg i en reiselivsnæring. Det er også viktig å trekke andre næringer inn i samarbeid med reiselivsnæringen slik at investeringer foretatt i disse næringene kan utnyttes også i reiselivssammenheng.

Destinasjonsselskapene bør spille en viktig rolle i koordineringen av næringen og av reiselivsaktivitetene som gjennomføres i kommuner og regioner. Det finnes svært mange destinasjonsselskaper og reiselivslag i Norge i dag. Det er viktig med en tydelig oppgave, rolle- og ansvarsfordeling mellom disse selskapene.

For å få til en mer effektiv innsats og bruk av private og offentlige ressurser er det nødvendig med en klargjøring av hvem som bør gjøre hva, og hvem som bør finansiere de ulike aktivitetene. Aktører både på myndighetssiden og i reiselivsnæringen må omfattes av en slik prosess.

Foto: C H/www.visitnorway.com

Innsatsområde 2: Opplevelses- og reisemålsutvikling

De gode og verdifulle opplevelsene utgjør selve reiselivsproduktet Norge. Gjennom utvikling av de enkelte reisemål er det reiselivsnæringen selv som må ta et hovedansvar for produksjon av opplevelser. Samtidig er det mange offentlige tiltak og aktiviteter som påvirker dette. Regjeringens bidrag er å føre en politikk som legger til rette for at reiselivsnæringen skal være best mulig i stand til å foreta den nødvendige produktutviklingen.

Det er mange forhold som påvirker produktutviklingen. Derfor er det viktig å identifisere de viktigste forholdene – de kritiske suksessfaktorene – for at reiselivsnæringen skal lykkes med sin produktutvikling. De viktigste suksessfaktorene er:

- Samarbeid – i reiselivsnæringen og mellom reiselivsnæringen og andre næringer.
- Bruk av eksisterende infrastruktur – investeringer foretatt på andre områder i samfunnet må gjenbrukes i utviklingen av reiselivsprodukter.
- Kompetanse – de ansatte er den viktigste ressursen i utviklingen av reiselivsnæringen.
- Kvalitet – en forutsetning for at norske reiselivsprodukter skal være internasjonalt konkurransedyktige.
- Fellesgoder – enighet om hvordan de brukes og finansieres.
- Kapitaltilgang – finansiering av de gode prosjektene.
- Tilgjengelige reisemål – turistene skal kunne finne lett frem til opplevelsene.

Innsatsområde 3: Salg og markedsføring

Norske reiselivsprodukter konkurrerer med et stort antall utenlandske reiselivsprodukter. For at kundene skal velge de norske tilbyderne og de norske opplevelsene må de først og fremst vite om tilbudene. Markedsføring er derfor grunnleggende for at kundene i det hele tatt skal være interessert i å vurdere Norge som reisemål. Markedsføring gjøres på flere nivåer og gjennom ulike kanaler. Bruk av offentlige midler til markedsføring av Norge som reisemål har økt i løpet av den siste ti-årsperioden.

Det er internasjonale regler som styrer hva slags markedsføring som kan finansieres med offentlige midler. Det markedsføringssamarbeidet som foregår mellom reiselivsnæringen og offentlige myndigheter i dag, er bygget på disse reglene.

Nettløsninger har gjort det mye enklere å selge opplevelser direkte til forbruker. Bruk av nettbaserte løsninger er derfor en naturlig del av en slik salgsplan. Bearbeiding av turoperatører og reisebyråer er også viktig. Disse står i dag for et betydelig salg av norske ferieopplevelser, og for at turoperatørene skal kunne anbefale Norge til sine kunder må de ha kunnskap om Norge og kjennskap til det norske reiselivsproduktet.

Kort avstand mellom informasjon om et tilbud til «kjøpsknappen» for det samme tilbudet, blir av mange trukket frem som en salgsutløsende suksessfaktor. Gode elektroniske løsninger for booking og betaling er derfor et viktig element for å holde ved like og øke motivasjonen for å velge norske reisemål. Booking-løsningen som ble lansert på visitnorway.com i 2011, representerer en viktig milepæl i arbeidet med å gjøre norske reiselivsprodukter lettere å kjøpe. Det er viktig at denne løsningen utnyttes og videreutvikles fremover, særlig at stadig flere reiselivsprodusenter gjør sine produkter tilgjengelige for booking her.

Salg og markedsføring handler også om å gi kundene den informasjonen de trenger, når de trenger den. Flere aktører arbeider med å utvikle løsninger som kan gi kundene løpende oppdatert informasjon om utvalgte opplevelser mens de er i gang med reisen. Det kan være tips om gode spisesteder, kulturarrangementer og andre tilbud som den enkelte har valgt ut fra en meny på forhånd. Grunnideen er at aktivt oppdatert informasjon om aktuelle tilbud bidrar til mer salg.

Reiselivsnæringen bidrar med mange arbeidsplasser over hele landet, og er viktig for distriktene. Det medfører at næringen i tillegg til å være et utpekt satsingsområde for den nasjonale næringspolitikken, også er av stor interesse for lokale og regionale myndigheter. Historisk har aktører på alle myndighetsnivåer vært involvert i utviklingen av reiselivsnæringen, på lokalt og regionalt nivå særlig knyttet til destinasjons- og reisemålsselskaper. Det er et godt utgangspunkt for ytterligere verdiskaping og en aktiv næringspolitikk overfor reiselivsnæringen. Det store antallet offentlige aktører med interesse for reiselivsnæringen gjør at det er god næringspolitikk å koordinere de offentlige aktørene bedre.

4.1 Politikktutforming

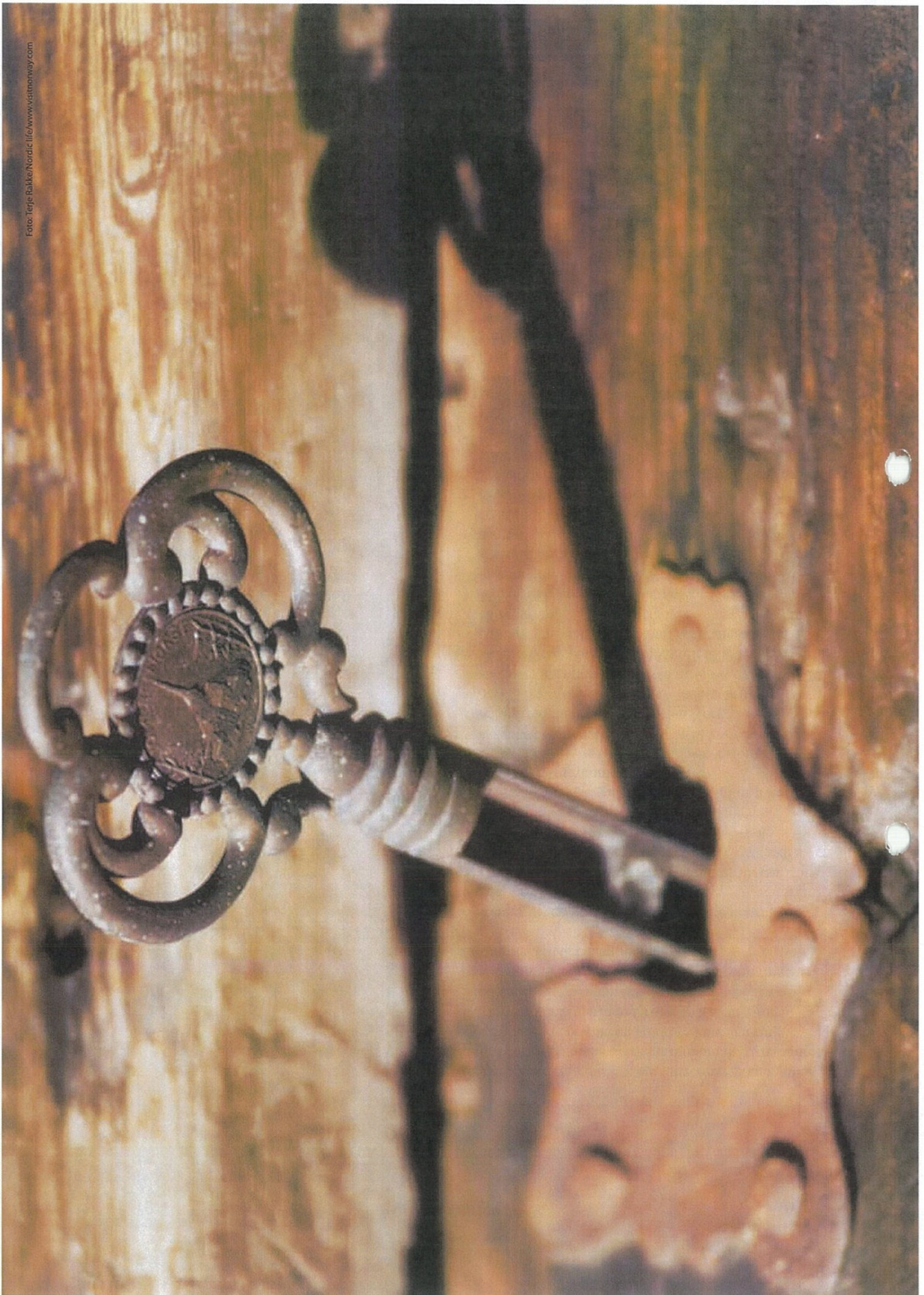
Reiselivsnæringen er, som øvrige næringer, avhengig av de generelle rammebetingelsene for næringsvirksomhet i Norge. Dette omfatter for eksempel skatte- og avgiftssystemet, pengepolitikk, arbeidsmarkeds- politikk, distriktspolitikk, miljøpolitikk, infrastruktur og generell næringspolitikk. I tillegg til den direkte reiselivspolitikken, har også sektorpolitikk som kulturpolitikk, fiskeripolitikk, landbrukspolitikk og samferdselspolitikk stor innvirkning på reiselivsnæringen. Også blant flere departementers underliggende etater og organisasjoner er det mange som arbeider med temaer og saker som har betydning for reiselivet i Norge.

Reiseliv omfattes av en rekke ulike departementers ansvarsområder, og andre offentlige aktører på flere forvaltningsnivå. Regjeringen er opptatt av at reiselivspolitikken og innsatsen på reiselivsområdet samordnes på og mellom alle nivåer, både på statlig og regionalt nivå, mot virkemiddelapparatet og i arbeidsdelingen mellom myndigheter og reiselivsnæringen.

Det er departementenes ansvar å fremskaffe og vurdere grunnlag for politiske beslutninger. Operativ gjennomføring av politikken er ofte overlatt til for eksempel Innovasjon Norge, direktorater og andre etater.

4.1.1 Styrking av Nærings- og handelsdepartementets koordinerende rolle

NHD fikk det koordinerende ansvaret for utforming av regjeringens samlede reiselivspolitik i den forrige nasjonale reiselivsstrategien *Verdifulle opplevelser* i 2007, der det samtidig ble besluttet å opprette en egen reiselivsseksjon i NHD. Det er fortsatt uløste oppgaver knyttet til bedre koordinering av regjeringens samlede reiselivspolitik. Flere av de tiltak som senere fremmes i denne strategien stiller store krav til myndighetenes koordinering av reiselivspolitikken for å lykkes.

Regjeringens reiselivsstrategi innebærer ikke flytting av ansvar for politiske områder mellom departementer. Det avgjørende er å ha en sterkere koordinering. Derfor ønsker regjeringen å styrke Nærings- og handelsdepartementets arbeid med å koordinere reiselivspolitikken ved å etablere et koordineringsforum mellom departementene.

Nedenfor gis en kort oversikt over ulike departementers reiselivsrelaterte arbeid.

- *Landbruks- og matdepartementet* bidrar til den helhetlige profileringen av Norge som reisemål i inn- og utland gjennom satsingen på Grønt reiseliv og satsing på omdømmebygging av norsk matproduksjon og norsk matkultur over Lokalmatprogrammet.
- *Kommunal- og regionaldepartementet* støtter reiselivet gjennom bevilgninger til kommuner og fylkeskommuner og Innovasjon Norge.
- *Samferdselsdepartementet* tilrettelegger infrastruktur, herunder Nasjonale turistveger og styrker kollektivtransporten gjennom offentlig kjøp av persontransport på jernbane, kortbaneruter og Hurtigruten.
- *Miljøverndepartementet* har ansvar for forvaltning av natur, kulturminner og kulturmiljøer, landskap, arealplanlegging og friluftsliv.
- *Kunnskapsdepartementet* har ansvaret for opplæring og kunnskapsutvikling innenfor reiseliv.
- *Fiskeri- og kystdepartementet* arbeider med utvikling av marint basert reiseliv og kystkultur, samt bruk av norsk sjømat.
- *Kulturdepartementet* har ansvar for å fremme kvalitet, tilgjengelighet og mangfold i kulturlivet gjennom bidrag til kulturinstitusjoner og -aktiviteter som danner et viktig tilbud i reiselivssammenheng.
- *Utenriksdepartementet* har ansvar for generell norgesprofilering og for å fremme norsk næringslivs interesser, inklusive reiselivsnæringen, i utlandet.

Nærings- og handelsdepartementet har lansert et konkret mål for forenkling. Innen utløpet av 2015 skal kostnadene bedrifter har for å følge opp myndighetspålagte rapporteringskrav reduseres med 10 mrd. kroner. Innspill til forenklingsforslag Nærings- og handelsdepartementet har mottatt, viser at mange tiltak også vil omfatte reiselivsnæringens aktører. Samtidig er det i stor grad snakk om tiltak innenfor andre departementers ansvarsområder. Som en konkret oppfølging av både forenklingsarbeidet og målet om å styrke koordineringen av myndighetenes samlede reiselivspolitik, vil det bli igangsatt et eget forenklingprosjekt for reiselivsnæringen. Prosjektet skal komme frem til konkrete forenklingstiltak for aktørene i reiselivsnæringen.

4.2 Det operative virkemiddelapparatet

De enkelte departementer har ulike oppgaver knyttet til iverksetting og gjennomføring av reiselivspolitikken. Det samme gjelder fylkeskommuner og kommuner.

De statlige midlene til reiselivsformål er i all hovedsak samlet i Innovasjon Norge. Innovasjon Norge vil få et operativt ansvar for gjennomføringen av flere av tiltakene som følger av strategien. Innovasjon Norge er imidlertid ikke alene om å være operativ utøver av regjeringens reiselivspolitik. Også andre forvalter virkemidler som har betydning for næringslivet generelt og reiselivet spesielt. Eksempelvis har Statens Vegvesen, Norges forskningsråd, Norsk Designråd, Investinor, Selskapet for industrivekst SF (SIVA), Riksantikvaren og Direktoratet for naturforvaltning betydning for utviklingen av reiselivsnæringen. Også deres arbeid må omfattes av en sterkere koordinering av reiselivspolitikken.

4.2.1 Innovasjon Norges reiselivsarbeid

Innovasjon Norges reiselivssatsing skal bidra til økt lønnsomhet i reiselivsnæringene og øke markedsandeler internasjonalt. Dette skal blant annet gjøres gjennom merkevarebygging og markedsføring.

Reiselivsavdelingen i Innovasjon Norge har det overordnede ansvaret for reiselivssatsing i selskapet. Oppgaver som eksempelvis analysearbeid, utvikling av profilkampanjer og kompetanseprogram, gjøres av reiselivsavdelingen. Gjennomføring av markedsføringskampanjer og salgsaktiviteter er blant oppgavene til utenlandskontorene, mens vurdering av ulike former for støtte til konkrete reiselivsprosjekter i Norge som hovedregel foretas av distriktskontorene.

For å nå det overordnede målet om økt lønnsomhet og en større andel av den internasjonale veksten, må det norske reiselivsproduktet utvikles. Norge som reisemål må gjøres mer kjent internasjonalt. Undersøkelser knyttet til det internasjonale markedsarbeidet viser at det er både for lite kjennskap til og for lite kunnskap om Norge som reiselivsdestinasjon. Innovasjon Norge skal utvikle og styrke mulighetene for de norske reiselivsaktørene ute i markedene, gjennom langsiktig merkevarebygging, profilering, operative markedstiltak og tilrettelegging for salg. Dette gjøres idag gjennom følgende hovedtiltak:

1. **Forbrukermarkedsføring:** For prioriterte markeder utvikles det sommer- og vinterkampanjer. Disse kampanjene er basert på Merkevarestrategien (fra 2006), og gjennomføres gjennom de kanaler som gjelder for de forskjellige markedene. Kampanjene er delt opp i forskjellige nivåer, fra det rent norgesprofilerende til mer direkte salgsutløsende materiale. Innovasjon Norge lanserte et nytt og forbedret markedskonsept sommeren 2011, som har fått gode resultater i kommunikasjonsmålingene.
2. **Onlinemarkedsføring:** Norges offisielle reiselivsportal, visitnorway.com, finnes i dag på 14 språk og har partneravtale med ca. 90 pst. av norske destinasjoner og turistkontorer. Portalen er under stadig videreutvikling både innholdsmessig og teknologisk, og senest i 2011 ble BookNorway integrert. Bruken av sosiale medier er integrert i onlinearbeidet. Visitnorway.com hadde 9,5 millioner besøk i 2010 og 11,9 millioner besøk i 2011.

Foto: Anders Gjengedal/www.visitnorway.com

3. **Bransjebearbeiding:** Innovasjon Norge bearbeider årlig over 1000 internasjonale turoperatører som selger Norge. Dette innbefatter oppsøkende salgsbesøk, opplæring av ansatte hos operatørene, lokale workshops og flaggskipet Norwegian Travel Workshop (NTW). Årlig gjennomføring av NTW, der norsk reiselivsnæring møter utenlandske turoperatører, er et eksempel på hvordan Innovasjon Norge tilrettelegger arenaer for å selge norske reiselivsprodukter i utlandet.
4. **PR:** Mediene er en viktig målgruppe for Innovasjon Norges reiselivssatsing. Det jobbes aktivt for å tilrettelegge for at journalister i de prioriterte markedene skal skrive om Norge som et interessant reisemål. Årlig henter man inn over 1000 journalister til Norge. En forsiktig verdiberegning av PR-arbeidet innenfor trykte medier viste i 2010 en annonseverdi på 413 mill. kroner. I tillegg kommer verdien av radio og TV-innslag.
5. **Markedsanalyse og statistikk:** Innovasjon Norge samler og sammenstiller statistikk, gjennomfører markedsundersøkelser, og videreutvikler markedsdata, andre analyser og dokumenter som er relevante for reiselivsnæringen og den enkelte reiselivsaktørs satsing i det nasjonale så vel som det internasjonale markedet. Materialet gjøres lett tilgjengelig og holdes oppdatert gjennom en egen nettside for formålet.
6. **Reisemålsutvikling:** Ulike elementer fra Innovasjon Norges tjenesteportefølje knyttet til rådgivning, nettverksprogrammer, kompetanseheving og finansiering settes sammen etter behov for å bistå enkeltaktører og reisemål. Herunder formidles lån og tilskudd til reiselivsnæringen med utgangspunkt i midler fra Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Spyspisser i arbeidet er blant annet programmene NCE og Arena.

NORWEGIAN TRAVEL WORKSHOP (NTW)

Innovasjon Norge arrangerer årlig NTW, Norges største b2b-messe for reiselivsnæringen. NTW skal være den viktigste salgsarenaen for møter mellom norske og utenlandske reiselivsaktører.

Deltakelse på NTW gir en unik mulighet for direkte forhandlinger, kontraktsinngåelse og relasjonsbygging. Med deltakelse fra over 320 kvalifiserte turoperatører, får deltakere en enestående mulighet for å selge norske reiselivsprodukter, opprettholde forretningskontakter og finne nye.

Arrangementet er i hovedsak organisert rundt forhåndsavtalte møter. Det legges til rette for ca. 8000 avtaler, på bakgrunn av deltakernes ønsker. Dette gjør det mulig for selgere og kjøpere å forhandle på en direkte og effektiv måte.

Både selgere og kjøpere får på forhånd anledning til å presentere sitt produkt i hhv. produkt- og markedsmanual, noe som gjør det enklere å avgjøre hvem man ønsker å forhandle med. De norske bedriftene deltar med egne stands, og det er her forhandlingene foregår.

Hele reiselivsnæringen er med på NTW: Regionale markedsføringselskaper, destinasjonsselskaper, transportelskaper, hoteller og overnattingsbedrifter, incoming turoperatører og aktivitetsbedrifter er alle blant deltakerne.

Innovasjon Norge gjennomfører årlig en vurdering av den internasjonale tilstedeværelsen knyttet til arbeidet med å profilere Norge som reisemål. I vurderingsgrunnlaget inngår makroøkonomiske betraktninger (BNP, valutakurs, prognoser for økonomisk vekst), tilgjengelighet til Norge (fly, ferge), kjennskap til Norge som reisemål, markedets størrelse i dag (gjestedøgn), forventet vekst i utgående trafikk, internettpenetrasjon, og reiselivsnæringens villighet til å investere i markedet (delta i markedsaktiviteter). Beslutningen blir forankret i et Markedsstrategisk råd som består av representanter fra de største aktørene i norsk reiselivsnæring.

Innovasjon Norge skal ha det overordnede ansvaret for markedsføring, og reisemåls- og kompetanseutvikling innenfor norsk reiseliv. I tillegg skal organisasjonen administrere ulike departementers tilskudds- og låneordninger på nasjonalt og regionalt plan som reiselivsbedrifter kan søke om støtte fra.

Regjeringen mener at Innovasjon Norge også i fremtiden skal gjennomføre tiltak i de markedene som er viktigst for norsk reiselivsnæring. Den offentlige finansieringen av profilering av Norge som reisemål skal utfylle og styrke reiselivsnæringens egen markedsføring. Valg av hvor man er til stede og innretning på arbeidet i det enkelte marked skal derfor avgjøres i samråd med næringen.

Markedsstrategisk råds oppgave skal ligge på et overordnet strategisk nivå i forhold til Innovasjon Norges oppdrag innenfor reiseliv, og ledes av Innovasjon Norge. Markedsstrategisk råd er et faglig forum for diskusjon og forankring av Innovasjon Norges arbeid i reiselivsnæringen, og ikke en arena for næringspolitiske drøftelser.

Markedsstrategisk råd skal på dette grunnlag bidra til å utvikle og anbefale for Innovasjon Norges ledende og styrende organer strategier, markedsprioriteringer, aktiviteter og budsjetter for den markedsrelaterede reiselivssatsingen i Innovasjon Norge. Rådets medlemmer skal være viktige støttespillere i kontakten mellom Innovasjon Norge og reiselivsnæringene, og det er en forutsetning at medlemmene kommer fra bedrifter som benytter seg av Innovasjon Norges tjenester.

INNOVASJON NORGE HAR FOR TIDEN REISELIVSSATSING I FØLGENDE MARKEDER:

- Nærmarkeder: Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland og Storbritannia
- Vekstmarkeder: Russland, Polen, Frankrike, Spania, Italia, USA, Korea, Kina og Japan
- Utviklingsmarkeder: Samarbeidsprosjekter overfor presse og turoperatører sammen med Avinor og flyselskaper med oversjøiske ruter til Norge

Regjeringen vil fortsatt støtte nettverk og etablering og fremvekst av klynger på reiselivsområdet. Innovasjon Norge har, i samarbeid med Norges forskningsråd og SIVA, utviklet programmene Arena og Norwegian Centre of Expertise (NCE). Arenaprogrammet og NCE er nasjonale, bransjeuavhengige programmer som finansieres av midler både fra Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Programmene skal bidra til å utvikle samspillet mellom næringsaktører, og mellom næringsaktørene,

forskningsaktører og det offentlige i en region, og utgjør gode eksempler på gevinster som kan oppnås gjennom en strukturert og koordinert arbeidsform.

NCE Tourism Fjord Norway ble etablert i 2009, og er et resultat av det lengste og mest vellykkede regionale samarbeidet innen reiseliv i Norge. Fjord-Norgeklyngen står nå foran ti år med unike muligheter for nytenkning, strategiutvikling og innovasjon. Som et nasjonalt ekspertsenter har klyngen også et ansvar for å dele de erfaringene de gjør med reiselivsnæringen rundt om i landet. Målet er å gjøre Fjord-Norge-regionen til verdensledende innen tematurisme for å sikre at reiselivet på Vestlandet står enda sterkere i kampen om å vinne fremtidens reiselivskunder.

VELLYKKET NETTVERKSSATSING – ARENA PROGRAMMET

Arenaprogrammet ble etablert i 2003 og har 22 pågående prosjekter, hvorav fem innenfor reiseliv. Programmet tilbyr finansiell og faglig støtte til utvikling av regionale næringsklynger og innovasjonssystemer som er etablert eller som er i ferd med å etableres.

Arena USUS – Varen 2010 fikk Arena Usus (use, experience, skill, advantage, profit) status som Arena-program. Arena Usus er en klynge med bedrifter innen kultur- og opplevelsesnæringene på Sørlandet som jobber etter visjonen «Sørlandet – best på gjenkjøp».

Arena Innovative opplevelser – Arena Innovative Opplevelser er et samarbeid mellom næringslivet ved bedriftene i klyngen, virkemiddelapparatet, og forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Bedriftene som deltar i næringsklyngen holder til i den nordlige delen av Nordland, dvs. i regionene Lofoten, Vesterålen, Ofoten og Salten, samt på Svalbard.

Arena Lønnsomme vinteropplevelser – Aktorene i denne klyngen er reiselivs- og opplevelsesbedrifter i Troms og Nordland. De har en felles utfordring: Helårsdrift med mange nok kunder i vintermånedene.

Det er et mål for regjeringen at de midlene som bevilges til reiselivsformål over statsbudsjettet gir konkrete resultater. Det er derfor utviklet og iverksatt en ny metode for måling av Innovasjon Norges arbeid på reiselivsområdet. Tabellen nedenfor gir en overordnet beskrivelse av hva som måles hvordan:

Foto: © Marco - Fotolia.com

INs produksjon	Målemetode
Markedsføringskampanjer	Effektmåling av kampanjer, ny metode tatt i bruk i 2010
Presse- og PR-arbeid	Spaltemetermåling, undersøkelser ifm. presseturer, utvikle ny metode for effektmåling etter lest av kampanjemåling.
Utvikling og drift av visitnorway.com	Sporing av klikk og brukere, måling av antall bestillinger som foretas gjennom systemer (når bookingløsningen er lasert).
Kurs- og kompetansehevingstiltak	Tilfredshetsundersøkelse blant deltakere, kundeeffektundersøkelse – påvirker kurste lønnsomheten?
Nettverksetablering og samarbeidsstimulans	Brukerundersøkelse; hva er effekten for deltakende aktører knyttet til produkt- og arbeidsprosessutvikling og lønnsomhet?
Markedsinformasjon/-analyser	Brukerundersøkelser; hva er effekten for aktørene av produksjon og distribusjon av markedsinformasjon og -analyser?
Innovasjonsstøtte	Innovasjonsgrad, kundeeffektundersøkelser – hva slags type innovasjon, hvilke bedrifter, nyskaping og betydning for bedriftene lønnsomhet.

Det er viktig at effekten av Innovasjon Norges markedsføringsarbeid kontinuerlig blir evaluert. Nærings- og handelsdepartementet vil derfor følge dette opp overfor Innovasjon Norge.

Organiseringen av Innovasjon Norges reiselivsarbeid bør jevnlig gjennomgås og evalueres. I den kommende stortingsmeldingen om Innovasjon Norge og SIVA vil Innovasjon Norge utekontor gjennomgås. Dette vil også kunne ha konsekvenser for Innovasjon Norges internasjonale reiselivsarbeid.

4.2.2 Andre virkemiddelaktører med stor betydning for reiselivsnæringen

Det er flere underliggende etater som forvalter virkemidler som har betydning for næringslivet generelt og reiselivet spesielt, og som må inkluderes i koordineringen av reiselivspolitikken. Listen nedenfor gir en kort oversikt over de viktigste organene og deres reiselivsrelaterte virksomhet:

- *Statens vegvesen* er statens og fylkeskommunenes fagetat for veg og vegtrafikk, og spiller derfor en

viktig rolle for tilgjengeligheten til reisemål i hele landet.

- *Norges forskningsråd* skal identifisere behov for forskning og foreslå prioriteringer av forskningsinnsatsen.
- *Norsk Designråd* fremmer bruk av design som et strategisk innovasjonsverktøy for å oppnå større konkurransevne og lønnsomhet i norsk industri og næringsliv, inkludert forhold av betydning for attraktiviteten til norske reisemål.
- *Investinor* bidrar til økt verdiskaping ved å investere risikokapital og utøve aktivt, kompetent eierskap i internasjonalt orienterte og konkurransedyktige norske bedrifter i tidlig vekst- og ekspansjonsfase. Reiselivsnæringen er et av satsingsområdene til Investinor.
- *Selskapet for industrivekst SF (SIVA)* har som hovedoppgave å bidra til innovasjon og utvikling av næringslivet i alle deler av landet. Selskapet har et særlig ansvar for å bidra til å fremme vekstkraft i distriktene, og er involvert i flere reiselivsrelaterte prosjekter.
- *Riksantikvaren* har ansvaret for gjennomføringen av den statlige politikken på kulturminneområdet, som utgjør en viktig del av mange norske reisemål.
- *Direktoratet for naturforvaltning* arbeider for å bevare og styrke naturmangfoldet og legge til rette for friluftsliv, samt sette regjeringens miljøpolitikk ut i livet. Dette påvirker utviklingen av mange norske reisemål.
- *Distriktssenteret (Kompetansesenteret for distriktsutvikling)* er et statlig kompetansesenter som hovedsakelig arbeider med å hente inn, systematisere og formidle kunnskap og erfaringer om lokale utviklingstiltak. Senteret har også en rolle som kompetanseorgan, rådgiver og bidragsyter overfor nasjonale, regionale og lokale myndigheter.

Videre påvirkes reiselivsnæringen også av politikken som utformes på regionalt og kommunalt nivå, som for eksempel bevilgninger, reguleringsplaner og verneplaner. Det er viktig at også den regionale og lokale politikktutforming omfatter reiselivsnæringen, eksem-

Foto: Bjørn Eirik Østbakken/www.visitnorway.com

pelvis ved regionale reiselivsplaner, og at den er godt koordinert med statlige myndigheters reiselivspolitik.

4.3 Myndighetenes samarbeid med reiselivsnæringen

Den enkelte sektormyndighet har et ansvar for å vurdere konsekvensene av regelverk de forvalter for næringslivet. Aktørene som driver sin virksomhet i reiselivsnæringen er de nærmeste til å vurdere konsekvensene av de rammebetingelser myndighetene iverksetter. Derfor er kontakt mellom næringsliv og myndigheter viktig for begge parter. Som koordinerende statlig myndighet for reiselivspolitikken, har Nærings- og handelsdepartementet et særskilt ansvar for å holde løpende kontakt med reiselivsnæringen slik at næringens synspunkter knyttet til ulike sektormyndigheters ansvarsområder kan sees i sammenheng.

Regjeringens formaliserte samarbeid med reiselivsnæringen har frem til nå vært organisert gjennom et Strategisk råd for reiselivsnæringen og et Arbeidsutvalg for reiselivsnæringen.

- Formålet med *Strategisk råd for reiseliv* har vært å styrke dialogen om reiselivsrelaterte spørsmål mellom reiselivsnæringen og myndighetene, og å få innspill fra næringen til reiselivspolitik og politikk på andre sektorområder som berører reiselivet. Det har vært lagt opp til at Strategisk råd for reiseliv møtes to til tre ganger i året, og det har blitt lagt vekt på at møtene skal resultere i klare, prioriterte råd fra en samlet bransje med sikte på endringer og justeringer i reiselivspolitikken. Rådet, som består av rundt 20 næringslivsledere fra alle deler av reiselivsnæringen, har vært ledet av nærings- og handelsministeren.
- Oppgavene for *Arbeidsutvalget for reiselivet* er å tilrettelegge og forberede møtene i Strategisk råd for reiseliv, samt ivareta behovet for løpende dialog og koordinering mellom næringen, fagbevegelsen, virkemiddelapparatet og berørte departementer. Møtene i Arbeidsutvalget for reiselivet skal fungere som et dialogforum mellom virkemiddelaktørene og organisasjonene innenfor reiselivet i Norge.

Arbeidsutvalget har de siste årene blitt ledet av Nærings- og handelsdepartementets reiselivsseksjon, og består av Innovasjon Norge, NHOs reiselivsråd, Hovedorganisasjonen Virke Reise, Hanen, Forum for Reiseliv, LO og Fellesforbundet. Arbeidsutvalget for reiseliv møtes med 6-8 ukers mellomrom.

Reiselivsnæringen er en sammensatt næring med aktører fra en rekke ulike bransjer, og naturlig nok vil det være interessekonflikter mellom disse. Formålet med Strategisk råd for reiselivet har vært å diskutere de viktigste politiske spørsmål og forsøke å komme frem til en omforent prioritering for reiselivspolitikken. Erfaringene fra de senere år viser at Strategisk råd for reiseliv har fungert som en innspills- og diskusjonsarena for hvilke saker som er viktige for reiselivsnæringen. Strategisk råd for reiselivet har slik sett utgjort en viktig funksjon for myndighetenes utvikling av næringspolitikken overfor reiselivsnæringen. Det er viktig for utformingen av fremtidens reiselivspolitik at myndighetene fortsatt legger til rette for å ha slike innspillsarenaer. Regjeringen er imidlertid opptatt av å få politiske innspill fra alle reiselivsnæringens interessenter, og ønsker derfor å erstatte det eksisterende Strategisk råd for reiseliv med en arena som har en bredere deltakelse. Nærings- og handelsdepartementet har høstet gode erfaringer med å avholde innspillskonferanse for utforming av reiselivspolitikken, og tar sikte på å arrangere en årlig erfaringskonferanse til erstatning for møtene i Strategisk råd for reiseliv.

Arbeidsutvalget for reiselivet utgjør den mest sentrale arena for løpende diskusjon av reiselivspolitiske problemstillinger mellom myndighetene og reiselivsnæringen. Her møtes embetsverket i Nærings- og handelsdepartementet og organisasjonene med interesser i reiselivsnæringen til løpende drøftelser av reiselivspolitiske problemstillinger. Selv om det også i Arbeidsutvalget er utfordringer med å enes om prioriteringer innenfor reiselivspolitikken, viser erfaringene de siste år at det er drøftelsene i Arbeidsutvalget som resulterer i de tydeligste råd fra reiselivsnæringen til endringer og justeringer

i reiselivspolitikken. Arbeidsformen har vist seg nyttig også for gjensidig orientering om aktuelle saker og utvikling i pågående prosesser, og regjeringen anser det som sentralt at Arbeidsutvalget for reiselivet fortsetter sin virksomhet, men endrer navn til Reiselivsutvalget.

REISELIVSNÆRINGENS ORGANISASJONER

Myndighetenes samarbeid med reiselivsnæringen foregår i hovedsak gjennom reiselivsnæringens organisasjoner:

- **NHOs Reiselivråd:** NHO-organ som representerer de fire reiselivsrelaterte landsforeningene i NHO-felleskapet: NHO Reiseliv, NHO Transport, NHO Luftfart og Rederienes Landsforening (RLF).
- **NHO Reiseliv:** Norges største næringsorganisasjon for reiselivsnæringen, med omlag 2300 reiselivsbedrifter som medlemmer.
- **Virke Reise:** En næringsorganisasjon som representerer tradisjonelle reiselivsbedrifter, reisebyråer og museumssektoren.
- **Den norske økoturismeforening:** Organiserer reiselivsbedrifter som er sertifisert som økoturismebedrifter, for tiden 19 reiselivsbedrifter. Økoturismeforeningen er med i Virke.
- **Hanen:** En bransje og markedsorganisasjon som representerer omlag 500 bedrifter innenfor bygdeturisme, gardsmat og innenlandsfiske.
- **Forum for Reiseliv:** En næringspolitisk forening som representerer de tolv største bedriftene i reiselivsnæringen.

Også LO og Fellesforbundet, som organsierer arbeidstakersiden i reiselivsnæringen, omfattes av myndighetenes samarbeid med organisasjoner tilknyttet reiselivsnæringen.

Regjeringen ønsker også å involvere reiselivets organisasjoner bedre i drøftelser knyttet til hvilke deler av virkemiddelapparatet som skal gjøre hva når det kommer til den operative gjennomføring av reiselivspolitikken. Det er hensiktsmessig å legge også slike drøftelser til Reiselivsutvalget. Oppdragsbrev og andre former for departementale føringer som legges på Innovasjon Norge og andre sentrale aktører i virkemiddelapparatet vil bli drøftet i Reiselivsutvalget. Endelig utforming av slike oppdragsbrev mv. vil fortsatt være departementenes ansvar. Slik involvering vil bidra til å styrke Reiselivsutvalget som arena for reiselivspolitiske diskusjoner. Samtidig forankres reiselivspolitiske prioriteringer bedre i næringen, noe som bidrar til å ansvarliggjøre næringens organisasjoner for de prioriteringer de er med på å gjøre. Nærings- og handelsdepartementet vil vurdere sammensetningen av utvalget.

Nærings- og handelsdepartementet er også opptatt av at enkeltaktører skal gi direkte innspill til utforming av reiselivspolitikken. Derfor er det viktig med god kontakt med aktørene i næringen.

4.4 Kunnskap som grunnlag for reiselivspolitikken

Næringspolitikken for reiselivsnæringen skal bidra til at målene nås og næringens potensial realiseres. Det krever god kunnskap om reiselivsnæringens utvikling, fra overordnede internasjonale trender til nasjonale, regionale og lokale utviklingstrekk. Det forutsetter også at både mål og tiltak for å nå målene er konkrete.

Videreutvikling av statistikk og relevante analyser for å fremskaffe et godt beslutningsgrunnlag både for mål og virkemidler i reiselivspolitikken er en viktig forutsetning for å lykkes. Slik kunnskap er også et viktig grunnlag for reiselivsnæringens egen utvikling. For bedre å kunne måle om tiltakene som fremmes i denne strategien virker etter hensikten og at målene nås, tas det sikte på å fremskaffe mer detaljert kunnskap om turiststrømmene i Norge, herunder turistenes forbruk og reiselivsnæringens utvikling i ulike deler av landet.

4.5 Tiltak for en mer samordnet reiselivspolitik

Nedenfor gis en samlet oversikt over tiltakene regjeringen foreslår på dette området.

- Nærings- og handelsdepartementets arbeid med reiseliv og koordinering av reiselivspolitikken styrkes.
- Det etableres et koordineringsforum for reiselivspolitikken på embetsnivå, og den politiske koordineringen styrkes.
- Det skal iverksettes et eget forenklingsprosjekt for reiselivsnæringen.
- Det skal gjennomføres en årlig erfaringskonferanse knyttet til utvikling av regjeringens reiselivspolitik som erstatning for Strategisk råd for reiseliv.
- Arbeidsutvalg for reiseliv omdannes til Reiselivsutvalget, og får en utvidet rolle i å koordinere gjennomføringen av reiselivspolitikken. Nærings- og handelsdepartementet skal gå gjennom sammensetningen av utvalget.
- Det skal fremskaffes bedre kunnskap om turiststrømmene i Norge, inkludert turistenes forbruk og reiselivsnæringens utvikling i ulike deler av landet.

Reiselivsnæringen er en sammensatt næring preget av mange og små bedrifter i ulike bransjer. Både Menon og SNF fremhever reiselivsnæringen som fragmentert. Menon tar til orde for at mens andre næringer har endret seg i takt med samfunnsutviklingen, har reiselivsnæringen strukturmessig nærmest stått på stedet hvil de siste 30 årene. Også SNFs samfunnsøkonomiske analyse peker i retning av at reiselivsnæringen ikke nødvendigvis er organisert slik den kanskje burde være. Blant annet fremhever SNF at i den grad man kan si at reiselivsnæringen står overfor en markedssvikt, har denne karakter av å være en koordineringssvikt. SNF fremhever at denne koordineringssvikten kan ha sammenheng med at man i reiselivsnæringen har behov for å koordinere mer aktivitet mellom selvstendige aktører enn man har i mange andre næringer.

De offentlige midler som brukes på reiselivsnæringen omtales gjerne som *Reiselivsmilliarden*. Bakgrunnen for denne benevnelsen er en kartlegging Oxford Research gjennomførte i 2009 av offentlige midler til reiselivsnæringen i Norge. Kartleggingen viser at offentlige aktører bevilget 1,085 mrd. kroner til reiselivsnæringen i 2007. I underkant av halvparten av midlene var koordinert gjennom Innovasjon Norge i form av aktiviteter innenfor markedsføring, kompetanseutvikling, reisemålsutvikling, bedriftsnettverk, prosjektvirksomhet, lån og tilskuddsordninger. Den andre drøye halvparten ble i hovedsak bevilget fra

fylkeskommuner og kommuner til landsdelsselskaper, reiselivsråd, destinasjonsselskaper og reiselivslag.

**«REISELIVSMILLIARDEN» – 1,085 MRD. KRONER
– FORDELING MELLOM AKTØRER:**

- Statlige aktører - 523,8 mill. kroner.
- Derav Innovasjon Norge - 395,0 mill. kroner.
- Kommunene - 321,5 mill. kroner.
- Fylkeskommunene - 218,5 mill. kroner.
- Fylkesmennene - 21,4 mill. kroner.
- Av de 754,6 mill. kroner som lar seg fordele på fylker, ble mest offentlige midler til reiseliv benyttet i Nordland (94,5 mill. kroner).
- Mest midler ble bevilget til «Profilering av Norge eller regionen som reisemål» (317,8 mill. kroner).
- Totale administrative kostnader knyttet til bevilgningene til reiseliv var 117,3 mill. kroner.

(Alle tall fra 2007 kilde: Oxford Research «Reiselivsmilliarden» 2009)

Organiseringen av reiselivsnæringen har vært diskutert i mange år. Regjeringen er opptatt av at midlene som bevilges over offentlige budsjetter benyttes på en mest mulig effektiv måte. Dette gjelder også de midlene som direkte og indirekte går til å finansiere ulike deler av destinasjonsselskapsstrukturen i Norge. For å sikre en mer effektiv bruk av ressurser, er det nødvendig å gjennomføre tiltak som endrer strukturen i reiselivsnæringen.

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

• Fjellstue

5.1 Dagens struktur for reisemålselskaper

I dag er norsk reiseliv i de fleste områder av landet organisert etter en modell med landsdelsselskaper og destinasjonsselskaper. Landsdelsselskapene har fokus rettet mot internasjonal markedsføring av regioner/ landsdeler, mens destinasjonsselskapene arbeider både internasjonalt og nasjonalt med markedsføring av en destinasjon. En destinasjon kan bestå av en eller flere kommuner, ofte organisert innenfor et naturlig geografisk område for et reisemål.

Landsdelsselskapene er organisert som aksjeselskaper med fylkeskommunene og reiselivsnæringen som eiere. Destinasjonsselskapene er lokale og eierstrukturene varierer, men de er i hovedsak organisert med kommuner og lokale reiselivsbedrifter som eiere. Landsdelsselskaper og destinasjonsselskaper har som hovedregel både ulike eiere og finansieringskilder, men de utfører i noen utstrekning oppgaver som må sies å være overlappende.

I de områder hvor det ikke finnes landsdelsselskaper er det som oftest fylkeskommunale organisasjoner i form av reiselivsråd som koordinerer markedsføringen innenfor det enkelte fylke. I områder med landsdelsselskaper og destinasjonsselskaper finnes det i flere områder også fylkeskommunale og kommunale selskaper som arbeider med reiselivsrelaterte oppgaver.

Dagens struktur knyttet til offentlig (med)finansierte landsdelsselskaper, destinasjonsselskaper, reiselivsråd mv. i reiselivsnæringen er uoversiktlig. Det var en av årsakene til at NHO Reiselivs strukturutvalg utarbeidet rapporten *Reisemålselskapene i Norge* i mai 2011, der bl.a. dagens struktur på det som i rapporten kalles reisemålselskaper er kartlagt. Rapporten fra dette utvalget har sammenstilt erfaringer fra organisering av reiselivsnæringen i Norge. Rapporten legger til grunn at det er om lag 150 regionale og lokale organisasjoner i reiselivsnæringen i Norge. Til sammen har de totale inntekter på ca. 600 mill. kroner og sysselsetter flere enn 500 personer.

5.2 utfordringer ved dagens struktur

Ifølge NHOs kartlegging har reiselivsnæringen i Norge, som i de fleste andre land, utviklet et markedsapparat som er geografisk basert. Reisemålselskapene utfører et bredt spekter av oppgaver, i egne øyne er den viktigste ofte å drive markedsføring. Innovasjon Norge er Norges nasjonale markedsføringsorgan, mens selskapene på landsdels-, regions- og destinasjonsnivå markedsfører sine reisemål på norske og utenlandske markeder. Andre oppgaver reisemålselskapene utfører, er blant annet reisemålsutvikling, turistinformasjon, vertskap, booking og salg.

Frem til 1990-tallet besto organisasjonsstrukturen i norsk reiselivsnæring av tre nivåer. Et kommunalt reiselivsråd, et fylkesbasert reiselivsråd og et nasjonalt nivå for internasjonal markedsføring. På 1990-tallet ble det etablert en rekke regionale og interkommunale destinasjonsselskaper og fem landsdelsselskaper. Disse ble organisert som aksjeselskaper og styrt av reiselivsnæringen selv. Organisasjonsmodellen ble lansert av statlige myndigheter ved inngangen til 1990-årene, og var ment å skulle erstatte det gamle organisasjonssystemet. Resultatet ble imidlertid at mange av de gamle organisasjonene fortsatte å eksistere, slik at man mange steder i dag opererer med hele fem geografiske nivåer.

Geografisk plassering av reisemålselskapene i Norge, Kilde: Reisemålselskapene i Norge (NHO Reiseliv, 2011)

Her ligger noe av årsaken til den uoversiktlige organisasjonsstrukturen vi ser i dag, både når det gjelder organiseringen og fordelingen av ansvar, roller og arbeidsoppgaver mellom de ulike ledd i organisasjonssystemet. NHO Reiselivs strukturutvalg gjennomførte i forbindelse med utarbeidelse av sin rapport *Reisemålsselskapene i Norge* en undersøkelse blant reisemålsselskapene i Norge. Hovedfunnene i undersøkelsen viser blant annet at:

- Det er svært mange små reisemålsselskaper, og ingen har fullstendig oversikt over alle og hvilke ansvarsområder de har.
- De fleste eiere/medlemmer og ledere i reisemålsselskapene mener det er for mange organisasjoner i dag.
- Eierne/medlemmene som mener det er for mange organisasjoner, mener også at det er en god idé å la ens egen organisasjon inngå i en større.
- Organisasjonene utfører en lang rekke oppgaver, og det er begrenset sammenheng mellom organisasjonens størrelse og antall oppgaver den utfører. Få personer skal dermed ha høy kompetanse på svært ulike områder, så som markedsføring, stedsutvikling, kompetanseutvikling og næringspolitikk.
- Reisemålsselskapene får relativt god evaluering. Desto større organisasjonen er, desto bedre evalueres den. Regioner med få og stabile organisasjoner får best evaluering.
- Temabaserte nettverk og organisasjoner er i vekst, og disse får bedre evaluering enn de geografiske organisasjonene.

Undersøkelsen bekrefter også at lederne i organisasjonene bruker mye av tiden på å skaffe finansiering. Gjennomgående er det slik at desto høyere offentlig eierandel i organisasjonen, desto mindre av pengene går til operative aktiviteter.

Undersøkelser viser at for mange gjør for mye av det samme. Samtidig som enkelte oppgaver blir forsømt. Dette gir en lite effektiv bruk av de offentlige midler som bevilges til denne type aktører. En bedre organisering vil bidra til at vi får mer aktivitet ut av midlene.

NHO REISELIVS STRUKTURUTVALGRAPPORT

Rapporten konkluderer oppsummert med følgende:

- Utvalget mener at det er potensial for å slå sammen/reducere antall destinasjonsselskaper (turistinformasjoner opp mot 50 pst. i løpet av de neste fem årene).
- Utvalget mener at næringen skal ha majoriteten både i aksje- og eierfordelingen, samt i styrene i reisemålsselskapene.
- Reisemålsselskapene må være robuste og ha en solid egenkapitalbase på minst 10 pst. av omsetningen. Selskap som har en omsetning på omkring 10 mill., må ha en større egenkapitalbase enn dette.
- Reisemålsselskapene må være store nok til å kunne dekke hele spekteret av kompetanse som selskapet er avhengig av.

Kommunene har et stort engasjement for reiselivsnæringen. Som det fremgår av rapporten *Kommunenes rolle i reisemålsutvikling*, har gjennomsnittskommunen i Norge derimot for dårlig kunnskap om hva som skal til for å få en vellykket utvikling av reiselivsnæringen. Rapporten konkluderer med at styrket kompetanse i kommunene, tydeligere rolle- og ansvarsdeling mellom de involverte aktører, mer forpliktende samarbeidsmodeller og krav til strategiske planer og langsiktighet i satsingene vil kunne gi bedre effektivitet av det engasjementet som allerede er tilstede, herunder også bedre ressursutnyttelse.

5.3 En organisasjonsmodell for fremtidens reiselivsnæring

Det er behov for en organisasjonsmodell for fremtidens reiselivsnæring som gir en mer effektiv bruk av private og offentlige ressurser. Hensikten med en justering av reisemålsselskapsstrukturen er å effektivisere reiselivsnæringen og få mer igjen for de offentlige midlene som bevilges til næringen, samt å gjøre kommunene bedre i stand til å møte reiselivsnæringens behov i utviklingen av helhetlige og gode reiselivsdestinasjoner.

Med bakgrunn i de innspill som er gitt til arbeidet med revidering av reiselivsstrategien, er det spesielt tre områder som må ses nærmere på for å kunne skissere en organisasjonsmodell for fremtidens reiselivsnæring.

- Det er behov for å definere hvilke selskapsstrukturer som er ønskelige, mulige og hensiktsmessige.

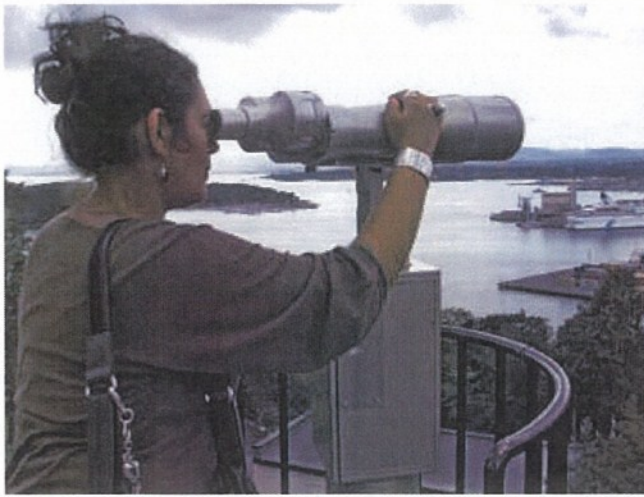

Foto: © Vladislav Gajic - Fotolia.com

Foto: Terje Rakke/Nordic life/www.visitnorway.com

- Det er nødvendig med en tydeligere fordeling av roller og arbeidsoppgaver.
- Det er nødvendig å finne frem til en robust og langsiktig finansieringsmodell av en ny organisatorisk løsning.

5.3.1 Lik struktur over hele landet

NHO Reiselivs strukturutvalg anbefaler i sin rapport en konsolidering og samordning av dagens reisemålselskaper. Utvalget mener at det er et potensial for å redusere antall destinasjonsselskaper og turistinformasjoner med opp mot 50 pst. i løpet av de neste fem årene. Dette vil i så fall innebære fusjoner og nedleggelse av selskaper, men i noen områder også en begrenset økning i antall selskaper.

Dagens organisering av reiselivsnæringen har ulikt antall nivåer og ulike finansieringsmodeller for ulike deler av landet. Det er krevende for utvikling av en nasjonal næringspolitikk for reiselivsnæringen. Som NHO Reiselivs strukturutvalg peker på, er det mange i og rundt reiselivsnæringen som anser det som viktig å få på plass klarere ansvars- og oppgavefordeling mellom ulike aktører i næringen. Det er derfor et mål at strukturen skal være lik for hele landet.

Eksisterende organisasjonsstruktur er, i likhet med hva tilfellet er i de fleste andre land, geografisk basert. Geografiske forhold bør fortsatt være utgangspunktet for organiseringen av reiselivet. Reisemålselskapene må dekke et område av en viss størrelse geografisk, målt i markedsmasse og i omfang av oppgaver.

En organisering i tre nivåer med landsdelsselskap, destinasjonsselskap og lokalkontor er fornuftig. Det er denne strukturen som har fått best evaluering i den kartleggingen NHO Reiselivs strukturutvalg har foretatt. Landsdelsselskapene bør samarbeide tett med Innovasjon Norge om de arbeidsoppgavene som krever nasjonal koordinering.

En hensiktsmessig struktur kan være som følger:

- Hele landet skal være dekket gjennom den nye landsdelssstrukturen. Det tas ikke endelig stilling til hvor mange landsdelsselskaper som er mest formålstjenlig. En løsning kan likevel være: Nord-Norge, Midt-Norge, Vest-Norge, Sør-Norge, Øst-Norge og Fjell-Norge (fjellbeltet i triangelet Oppdal – Trysil – Setesdal).
- Det etableres ett landsdelsselskap for hvert landsdelsområde. Det er et mål at disse gis en rolle som morselskap i et konsern, og organiserer et antall datterselskaper (destinasjonsselskaper) i eget område.
- Hvert destinasjonsselskap har igjen ansvar for å organisere den lokale turistinformasjonen og annen lokal virksomhet, basert på en definert rolle- og oppgavefordeling.

Landsdelsselskapene bør få mer innflytelse og styring over destinasjonsselskapenes aktiviteter og styreform enn hva tilfellet er i dagens organisering. Selv om antall destinasjonsselskaper underlagt landsdelsselskapene bør avgjøres ut fra regionale forhold, taler erfaringene for at man bør begrense antall slike selskaper til rundt tre til åtte i hver landsdel. De bør være basert på naturlige avgrensede reisemål, ikke kommunegrenser. En slik strukturendring vil blant annet gjøre landsdelsselskapene mer kompetente til å lede Arena-prosjekter og andre større innovasjons- og utviklingsprosjekter.

Ettersom organisering av reisemålselskapene bestemmes av reiselivsnæringen sammen med lokale og regionale myndigheter, mener regjeringen at fylkeskommunene og kommunesektoren bør ha en sentral rolle i innføringen av denne strukturen. Regjeringen vil i samråd med fylkeskommunene og kommunesektoren utarbeide en incentivordning som skal stimulere gjennomføring av en ny organisasjonsstruktur.

For å få strukturen til å bli robust over tid, er det ønskelig at midlene som bevilges over offentlige budsjetter følger den samme strukturen. Det igangsettes et prosjekt for strukturendring i reiselivet. Næringen, fylkeskommunene og kommunene trekkes med i det videre arbeidet med utforming av modellen og gjennomføring av endringene. Det utarbeides en incentivordning for å stimulere til strukturendringer. Fylkeskommunene som ønsker å bli omfattet av incentivordningen bør derfor kanalisere de midlene som i dag bevilges til ulike reisemålselskaper gjennom landsdelsselskapene som etableres.

I noen av landets regioner er reiselivsnæringen allerede godt i gang med å organisere seg på denne måte, jfr. omtalen av Sørlandet og Trøndelag nedenfor. Også i Nord-Norge og Fjord-Norge er det fungerende landsdelsselskaper som gir et godt utgangspunkt for en ny struktur.

LANDSDESSAMARBEID – VISIT SØRLANDET

Visit Sørlandet ble etablert som landsdelsselskap for Aust- og Vest-Agder våren 2010. Selskapet eies av fylkeskommunene, kommunene og noen av de sentrale næringsaktørene som Color Line, Fjord Line, Dyreparken mfl. Selskapets hovedformål er markedsføringsaktiviteter for landsdelen. Med særlig fremvisning av noen spydspisser, er målet at det skal gagne/dryppe på alle regionene i landsdelen og bidra til næringsutvikling (også utenfor de store byene).

God støtte av både fylkeskommune og sentralt næringsliv styrket Visit Sørlandet i omstrukturingsprosessen. Høsten 2010 ble første del av den planlagte eierutvidelsen av selskapet gjennomført: 27 av 30 kommuner i landsdelen gikk inn på eiersiden. Næringen kom inn på eiersiden representert blant annet gjennom de tre største besøksattraksjonene, de viktigste transportørene og et utvalg av overnattingsbedrifter og andre viktige næringsaktører. Fylkeskommunene kanaliserer nå alle sine midler til reiselivsformål gjennom Visit Sørlandet, på denne måten får de en mer effektiv bruk av midlene.

HISTORISKE TRØNDELAG

For å styrke Trøndelag som reisemål, ga Trøndelagsrådet Kontaktforum Reiseliv i oppdrag å utarbeide en strategi for trøndersk reiseliv. Strategien: «Verdifulle opplevelser i Trøndelag – strategi for utvikling av reiselivsnæringen i Trøndelag mot 2020» ble vedtatt i begge fylkesting i juni 2008. Kontaktforum Reiseliv består av følgende: Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, NHO Reiseliv, Trøndelag Reiseliv AS, Innovasjon Norge (N- og ST), Fylkesmannen (M- og ST) og Hanen.

Kommunene ser fordelene ved å samarbeide på tvers av kommunegrenser og samler seg om reiselivsoppgavene. Trøndelag Reiseliv har vært en sterk pådriver for å involvere kommuner og fylkeskommuner i reiselivsutvikling. Trøndelag Reiseliv har nå posisjonert Trøndelag som «historiske, hemningsløse, eventyrlige og kreative», hvor spydspissene innenfor de respektive betegnelsene er: «Olavsarv og vikingtid», «Kyst og kystkultur», «Verdensarven Roros» og «Trondheim».

NHO Reiselivs strukturutvalgs rapport sammenstiller erfaringer fra ulike organiseringsmodeller gjennom de siste 20 år. Erfaringene viser at eierskap og styresammensetning i landsdels- og destinasjonsselskaper er viktig for den rollen selskapene inntar og de oppgavene som blir gjennomført. Basert på erfaringene beskrevet i NHOs rapport bør fylkeskommuner og reiselivsnæringen ha en eiermessig majoritet i landsdelsselskapene, i alle fall så lenge prosessen med strukturendringene pågår. På sikt bør næringen være majoritetseier i landsdels- og destinasjonsselskapene. Styresammensetningen bør reflektere eiersituasjonen.

Kartleggingen gjennomført av NHO Reiselivs strukturutvalg viser at de fremvoksende temaselskapene har lykket godt. Der felles interesser mellom ulike aktører på tvers av geografiske skiller er så store at det er hensiktsmessig å inngå slike formaliserte temasamarbeid, må det sørges for en god kommunikasjon mellom disse og med aktører som er geografisk forankret.

5.3.2 En tydelig ansvars- og oppgavefordeling

De fleste selskapene og organisasjonene utfører i dag mange oppgaver. Gitt selskapenes begrensede størrelse betyr det stor avhengighet av få personer. Det øker sårbarheten ved personalutskiftinger og organisatoriske endringer. Samarbeidslinjene kan se ut til å fungere bra, men utfordringene ligger i rolleavklaring, finansiering og prioritering av oppgaver sett i forhold til ressurser.

Regjeringen vil bidra til å tydeliggjøre reisemåls-selskapenes arbeidsoppgaver og ansvarsfordeling. Med færre og større selskaper vil man kunne organisere arbeidet bedre med klarere prioriterte oppgaver. Samtidig må man beholde den lokale forankringen. God koordinering mellom selskaper både horisontalt og vertikalt er viktig.

Innovasjon Norge har det nasjonale ansvaret for markedsføring av Norge som reisemål i Norge og utlandet, i tillegg til reisemåls- og kompetanseutvikling, tilskudds- og låneordninger. Et tettere samarbeid mellom landsdelsselskapene og Innovasjon Norges distriktskontorer vil sikre en mer helhetlig utvikling av reiselivet i regionen – både i form av reisemålsutvikling, utvikling innenfor bærekraftig reiseliv og for kompetanseheving. Det er viktig at landsdelsselskapenes internasjonale aktiviteter koordineres med Innovasjon Norge. Det er også viktig at internasjonal markedsføring gjennomføres i tråd med den til enhver tid gjeldende nasjonale merkevarestrategi.

Landsdelsselskapene bør innta rollen som paraplyorganisasjon og kompetansebase for landsdelen, og koordinere både nasjonal deltakelse fra landsdelen i Innovasjon Norges aktiviteter og utviklingsarbeidet egen landsdels destinasjonsselskaper har ansvaret for.

Det enkelte destinasjonsselskap bør først og fremst ha ansvaret for områdets reisemålsutvikling, herunder konseptutvikling og pakking av helhetlige produkter, i tillegg til å være «leverandør» til landsdelsselskapet. Vertskapsrollen bør ivaretas på lokalt/kommunalt nivå, og det bør i gjennomføringen av dette arbeidet være tett koordinering mot destinasjonsselskapet. I en slik arbeidsdeling får også kommunene en tydeligere rolle. Skissen på neste side illustrerer ansvars- og oppgavefordelingen nærmere:

5.3.3 Gjennomføring av strukturendringen

Destinasjonsselskapene rundt om i landet kan spille en viktig rolle i koordineringen av næringen og av reiselivsaktivitetene som gjennomføres i kommuner og regioner. Det finnes svært mange destinasjonsselskaper og reiselivslag i Norge i dag, og det er til en viss grad usikkerhet om arbeidsoppgaver, og rolle- og ansvarsfordelingen mellom disse selskapene. Organiseringen av arbeidet og prioriteringen av oppgaver styres i mange tilfeller av andre hensyn enn markedsfaglige vurderinger. Dette kan svekke effekten av innsatsen som gjøres for reiselivet.

For å få til en mer effektiv innsats og bruk av private og offentlige ressurser, vil regjeringen nedsette et prosjekt som skal gjennomføre den skisserte strukturendringen:

- Foreslå konkret organisasjonsstruktur og tilhørende ansvars- og arbeidsoppgaver.
- Definere behov for antall selskaper og deres geografiske inndeling, samt bidra til sammenslåinger av eksisterende reisemåls-selskaper.
- Foreslå en robust finansieringsmodell som gjør denne strukturen bærekraftig over tid.

Innovasjon Norge	<ul style="list-style-type: none"> Internasjonal markedsføring (nær- og fjerntmarked) Overordnet nasjonal markedsføring Markedskunnskap Messedeltakelse (tilrettelegger) Internett - samleportal Presse- og visningsturer Kompetanseheving 	Landsdelselskap	<ul style="list-style-type: none"> Internasjonal markedsføring Nasjonal markedsføring Markedskunnskap landsdel Koordinering av aktiviteter i hele landsdelen PR 	Destinasjonsselskap	<ul style="list-style-type: none"> Produktutvikling Booking og salg Reisemålsutvikling Kompetanseheving Markedskunnskap destinasjon PR 	Lokalkontor/Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Vertskapsrolle Informasjon Produktutvikling lokalt Markedskunnskap lokalt
-------------------------	---	------------------------	--	----------------------------	--	----------------------------	--

Målsetninger for prosjektets arbeid er:

Etablere et hensiktsmessig antall landsdelselskaper i løpet av 2 år.

- Etablere et bærekraftig finansielt system for strukturen i løpet av 2 år.
- For minst ett landsdelselskap skal strukturen for underliggende destinasjonsselskaper være på plass i løpet av 2 år.
- Gjennomført hele strukturprosessen i hele landet i løpet av 5 år.

For å lykkes med arbeidet som skal gjennomføres, er det nødvendig med en sterk oppmerksomhet om prosjektet og involvering av ulike aktører i og i tilknytning til reiselivsnæringen inkludert fylkeskommunene og kommunesektoren. Regjeringen vil derfor organisere strukturutvalget som et prosjekt under Nærings- og handelsdepartementet. Prosjektgruppen sammensettes av representanter fra hele landet og for de ulike delene av reiselivsnæringen.

5.4 Tiltak for en bedre reiselivsstruktur

Nedenfor gis en samlet oversikt over tiltakene regjeringen foreslår på dette området.

- Regjeringen foreslår at strukturen for destinasjons- og reisemålsselskapene i Norge endres, med etablering av landsdelselskaper som får rollen som morselskap i et konsern. Fylkeskommunene og kommunesektoren skal ha en sentral rolle i gjennomføringen av strukturendringen.
- Det skal utarbeides en incentivordning for å stimulere til strukturendringer. Det tas sikte på å legge frem incentivordningen for Stortinget.
- Det igangsettes et prosjekt for strukturendring i reiselivet. Næringen, fylkeskommunene og kommunene trekkes med i det videre arbeid med utforming av modellen og gjennomføring av endringene.

De gode og verdifulle opplevelsene – som utgjør kjernen i reiselivsproduktet Norge – må utvikles og produseres. Utvikling av de enkelte reiselivsproduktene er det reiselivsnæringen selv som må ta hovedansvar for. Regjeringens bidrag er å føre en politikk som legger til rette for at reiselivsnæringen kan foreta den nødvendige produktutviklingen, styrke verdiskapingen som bidrar til større markedsandeler. Da er det viktig å identifisere de viktige suksessfaktorene for at reiselivsnæringen skal lykkes.

I dette kapittelet fokuserer vi på de kritiske suksessfaktorene for videre produktutvikling i reiselivsnæringen:

- Samarbeid – i reiselivsnæringen, mellom reiselivsnæringen og tilstøtende næringer, og mellom reiselivsnæringen og aktørene i reiselivspolitikken.
- Bruk av eksisterende infrastruktur – investeringer foretatt på andre områder i samfunnet må brukes i utviklingen av reiselivsprodukter.
- Kompetanse – ansatte er den viktigste ressursen.
- Kvalitet – en forutsetning for at norske reiselivsprodukter skal være internasjonalt konkurransedyktige.
- Realisering av fellesgoder, og finansiering av dem.
- Kapitaltilgang – finansiering av de gode prosjektene.
- Tilgjengelige reisemål – turistene skal kunne finne lett frem til opplevelsene.

6.1 Økt samarbeid innad i reiselivsnæringen og med andre næringer

For å oppnå økt verdiskaping må næringen få til bedre samhandling og lykkes med utvikling av innovative og kvalitativt gode produkter.

DEN GYLDNE OMVEI

«Den gyldne omvei», en sammenslutning av gardsmatprodusenter, kunsthåndverkere og overnattingsbedrifter m.m. på Inderøya i Nord-Trøndelag, er et mye brukt eksempel på godt samarbeid i reiselivsnæringen. Prosjektet fikk Innovasjon Norges bygdeutviklingspris i 2005.

Det har de siste årene blitt betydelig økt samarbeid mellom ulike aktører i reiselivsnæringen. Det er etablert flere reiselivsbaserte bedriftsnettverk og Arena-prosjekter, og det er etablert et eget Norwegian Center of Expertise (NCE) i reiselivsnæringen, jfr. kap. 4. Det er mer å hente ved å etablere flere slike samarbeidsprosjekter i reiselivsnæringen. Samtidig er det nå nødvendig å heve blikket, og trekke andre næringer enda sterkere inn i arbeidet med å videreutvikle reiselivsnæringen. Blant annet i møtet mellom reiseliv og landbruks-, fiskeri- og kultursektoren kan nye reiselivsopplevelser oppstå.

Regjeringen legger vekt på at det etableres nye nettverk og samarbeidskonstellasjoner ikke bare mellom

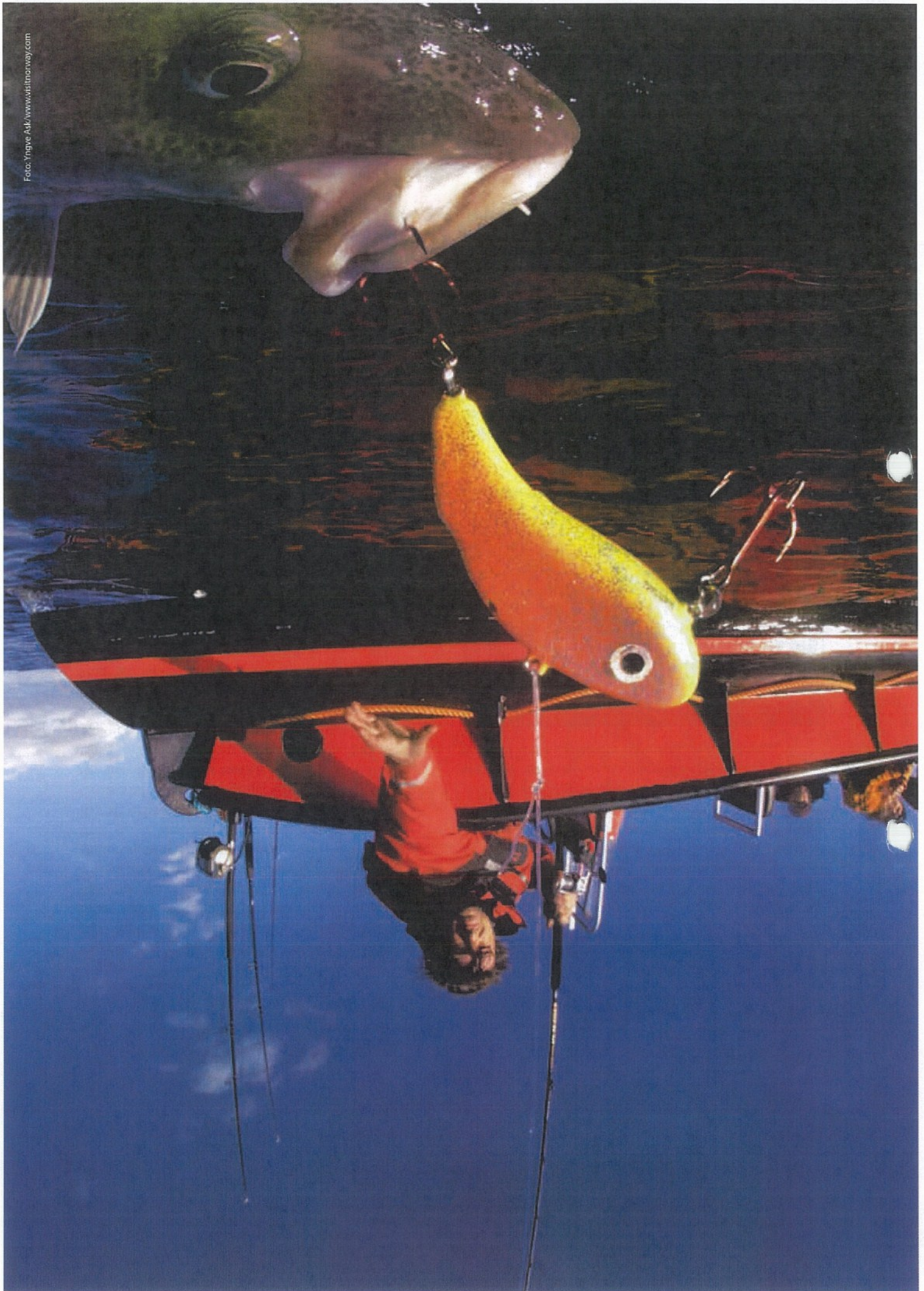

Foto: Yngve Ask/wwisistnorway.com

Foto: Nancy Bundt/www.visitnorway.com

aktører som fra før er definert som reiselivsaktører, men også mellom reiselivsnæringen og andre næringer som leverer innhold til reiselivsnæringen. Ett eksempel på et slikt samspill er Hovedorganisasjonen Virkes arbeid med samarbeid mellom museumssektoren og reiselivsnæringen.

Involvering av cruisenæringen

Cruisetrafikken i Europa har hatt en kraftig økning det siste tiåret. Vi ser også stigende trafikkutvikling i Norge. Cruisenæringen er avhengig av å ha gode tilbud til sine passasjerer. Dette stiller krav til tilbyderne av reiselivsprodukter på land, når det gjelder både kvalitet på produktet og organisering (produktpakking, transport, informasjon).

TRAFIKKUTVIKLING CRUISE I NORGE

- Økning i antall anløp fra 1504 i 2006 til 1652 i 2010.
- Økning i antall cruisepassasjerer fra 355 000 i 2006 til 430 000 i 2009.
- Økning i antall cruisebesøkende fra 1,18 millioner i 2006 til 1,89 millioner i 2010.
- I snitt gjør hver cruisepassasjer 4,4 landbesøk i løpet av norgesturen.

Nærings- og handelsdepartementet gjennomførte en gjesteundersøkelse for cruiseturismen i 2010. Rapporten indikerer at cruisepassasjerene forventer å bruke 25 pst. mer penger i land enn hva de gjør. De om lag 500 000 cruisepassasjerene som kommer til Norge synes å ha forventninger om å være med på flere aktiviteter og å bruke mer penger enn de faktisk ender opp med å gjøre. Det forventede merforbruket tilsvarer ifølge undersøkelsen 440 mill. kroner i året. Det kan bety mye for lokale aktører. Gjesteundersøkelsen peker på flere tiltak som kan bidra til økt verdiskaping på land som følge av cruiseturismen. Tiltak som i hovedsak vil kunne bli gjennomført av den enkelte destinasjon og/eller reiselivsaktører som tilbyr produkter og tjenester til cruiseturister.

PRODUKTER TILPASSET CRUISETURISTER

Romsdal hadde i 2011 en sterk økning i cruisetrafikken ved sine havner i Molde og Åndalsnes. Den landbaserte næringen har klart å utvikle attraktive produkter. Eksempelvis er det utviklet rundturer hvor man kan besøke Trollstigen eller ta en tur med Raumabanen. Det er flere utfordringer ved å utvikle produkter tilpasset cruiseturister, blant annet er transport og logistikk viktige elementer. Samarbeid mellom de ulike aktørene i regionen og produktpakking er derfor nødvendig for å kunne tilby attraktive produkter med kvalitet.

Trollstigen. Kilde: <http://www.visitandalsnes.com>

Norge har 35 cruisehavner, hvorav ni hadde mer enn 50 anløp i 2009. Havnenes prissetting, markedsføring og salg, samt relasjonsbygging er blant flere faktorer av betydning for utvikling av anløp til cruisehavnene. Samarbeid og kommunikasjon på region- og landsdelsnivå er viktig når spørsmål om bruk av eksisterende cruisehavner og bygging av nye skal diskuteres. Det er viktig å være rustet til å ta imot de cruisepassasjerene som en slik satsing fører med seg. Dette stiller krav til mange aktører på land når det gjelder pakking av produkter og informasjon om disse.

Innovasjon Norge vil fra og med i år gjennomføre et cruiseprosjekt. Formålet er å utnytte en allerede eksisterende økende cruiseturisme til Norge med mål om å øke verdiskapingen for det landbaserte reiselivet i Norge. Prosjektet skal vare i minimum tre år og gjennomføres i tett samarbeid med reiselivsnæringen og cruiserederiene som opererer i Norge. Prosjektet skal ikke fokusere på salgsutløsende aktiviteter verken overfor cruiserederier eller turister.

Prosjektet vil ha 5 arbeidsområder:

1. Utvikling av salgbare opplevelser på land tilpasset cruiseturister og andre som besøker destinasjonen.
2. Utvikling av kompetansetjenester for ansatte i reiselivsnæringen med vektlegging av bærekraftig utvikling av cruiseturismen i Norge.
3. Jobbe med en langsiktig målsetting om å få flere av cruiseskipene som ferdes i norske farvann til å bruke norske havner som snuhavn.
4. Felles markedsføringstiltak for å fremme Norge sammen med cruiserederiene, med spesiell oppmerksomhet på digital markedsføring.
5. Stimulering av leverandørindustrien til tettere samarbeid med cruiserederiene for å utvikle norske mattilbud ombord.

Involvering av kultursektoren

Norge har et aktivt kulturliv som kan bidra til å gi innhold i reiselivsprodukter på forskjellige måter. Regjeringens kulturløft er en omfattende satsing på kunst og kultur og har som mål at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014. Den omfattende kultursatsingen bidrar også til å gi innhold til reiselivs-satsingen. Ibsen, Bjørnson, Munch, folkemusikk, black metal, Rockheim og Operaen og en rik kulturhistorie, er noe av kulturlivets bidrag til å gjøre Norge kjent og attraktivt som reisemål. Det vises til St.meld. nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum, pkt. 4.4.5 Museene og reiselivet, som blant annet peker på at 96 pst. av museene definerer seg som viktige aktører innenfor den lokale reiselivsnæringen. Kulturarrangementer som Festspillene i Bergen, Øyafestivalen i Oslo og Riddu Riddu-festivalen i Kåfjord er eksempler som tiltrekker turister fra både inn- og utland, med stor betydning for reiselivet lokalt.

COLOR LINE, OPERA- OG SYKKELTURISME

Foto: Krister Brandser

Nasjonalt og internasjonalt ønsker Color Line å satse på store og høyt profilerte prosjekter innenfor kultur, natur- og miljø, opplevelse og sport. Lokalt gis støtte til lokal idrett og kultur som kan bidra til å skape økt engasjement, innovasjon og verdiskaping. Av samarbeidsprosjekt som Color Line har initiert har blant annet opera- og sykkelturisme vist seg å være vellykkede.

- Gjennom deltakelse i Rederilauget inngår Color Line som Den Norske Opera & Balletts gruppe av samarbeidspartnere. Avtalen innebærer samarbeid med institusjonen Den Norske Opera & Ballett med ensemble, inkludert kor, orkester, turnevirksomhet, ballett og gjestespill/konserter i institusjonens regi. Samarbeidet skal bidra til gjensidig nytte og glede av hverandres respektive kompetanse, kommunikasjon, omdømme og kundegruppe. Rederilauget er en sammenslutning som består av Norges Rederiforbund og norske rederier.
- Color Line er hovedsponsor for Kristiansand Cykleklubb og det årlige sykkelrittet Color Line Setesdal Tour. Det 210 kilometer lange sykkelrittet fra Kristiansand sentrum til Hovden, samler i mai hvert år over 1000 deltakere. Både sykkeleliten og tursyklister fra inn- og utland deltar og bidrar til folkefesten gjennom Setesdalen. Arrangøren har aktivitetstilbud for alle grupper som har sykkel som sin idrett eller interessefelt, og Color Line har bidratt med støtte til klubbens aktiviteter siden 2002.

Fortellinger brukes stadig oftere innenfor opplevelsesbasert turisme for å lage noe spesielt, tiltrekke seg besøkende og skape en helhetlig ramme for opplevelsene. Bok- og filmbasert turisme er et eksempel på dette.

Bøker, tv-innspillinger og filmer kan bidra til å øke kjennskapet til en attraksjon, et reisemål eller et sted, og skape reisemotivasjon på en måte som vanlig markedsføring ikke oppnår like lett. Kombinasjonen litteratur og film antas å være særlig gunstig, fordi mediene når delvis ulike målgrupper, og delvis gir dobbel eksponering for andre. Tv-serier gir en mer langvarig eksponering som kan skape reiselyst. Samtidig må det en målrettet innsats til for å utvikle et godt produkt, og salgsapparatet må være informert og dimensjonert for å ta imot økende etterspørsel. Reiselivsnæringen og samarbeidspartnere må utnytte mulighetene hvis film og litteratur skal gi økt verdi-skaping innenfor reiseliv.

Kulturtilbudet kan være et viktig bidrag for å øke antallet tilreisende, også i sesonger hvor det normalt er lite besøk. Det vil være viktig at reiselivsnæringen og kultursektoren sammen søker å identifisere kulturfeltets mulige bidrag i reiselivssammenheng, slik at kulturelementer kan inngå i en helhetlig utvikling av reiselivsproduktene og -opplevelsene. Dette forutsetter at det etableres rutiner og nettverk for kobling og kontakt mellom reiselivsaktørene og kulturaktørene, både de kommersielle kulturaktørene og ikke-kommersielle kulturaktører. Dette vil bli konkretisert og utdypet i oppfølgingen av strategien, særlig i regjeringens handlingsplan for kultur og næring.

6.2 Natur og kulturarv som grunnlag for verdiskaping

Kombinasjonen av storslått natur og kulturarv i landskapet utgjør et viktig fundament og fortrinn for reiselivsnæringen i Norge. Regjeringen vil forsterke satsingen på natur- og kulturarvbasert reiseliv. Norsk natur er i særklasse og en hovedårsak til at mange velger Norge som reisemål. Potensialet for verdiskaping basert på natur og kultur er derfor stort. Verdensarvområder, fjordlandskapet og andre kulturlandskap langs kysten og innlandet, nasjonalparker og andre naturområder, fugle- og dyrelivet og den arktiske naturen er eksempler på områder som sammen med mat- og bygningskultur representerer store opplevelsesverdier.

Norsk natur og kulturlandskap er viktige ressurser og fellesgoder som reiselivet drar nytte av. Det er særlig viktig å utvikle et godt samarbeid mellom ulike næringsaktører, miljø- og landbruksforvaltningen, og kommuner og fylkeskommuner. Jord- og skogbrukere eier og forvalter en stor del av disse samfunnsgodene

og er viktige aktører når det gjelder å legge til rette for reiselivsprodukter basert på norsk natur og kulturlandskap. Kulturlandskapet som gror igjen preger flere verdifulle områder – også verdensarvområder. Dette er uheldig også for reiselivsnæringen. Det er behov for økt samarbeid mellom landbruk, natur- og kulturminneforvaltning og reiselivsnæringen for å møte slike utfordringer.

Nasjonalparker og andre verneområder kan ha stor betydning som attraksjoner i reiselivssammenheng. Nasjonalparksentrene og andre naturinformasjonssentre er viktige formidlingskanaler for å nå allmennheten. Sentrene kan bli brukt mer aktivt for å gi kunnskap og skape aktivitet og opplevelser i og i tilknytning til disse områdene og kan fungere som kunnskapsbase/klynge for aktivitetsleverandører. Videre har 33 norske kommuner fått status som nasjonalparkkommuner, og fem kommuner har status som nasjonalparklandsbyer. Ordningen er bl.a. etablert for å gjøre nasjonalparkene mer kjent og styrke verdiskapingen i lokalsamfunn.

Kommunal planlegging og forvaltning som tar utgangspunkt i lokal kunnskap og tradisjon kan være viktig for å forvalte unike verdier miljømessig, kulturelt, sosialt og økonomisk, og for å få til en god samordning av aktiviteter. Gjennom samhandling og kunnskapsutvikling og -formidling vil særegne verdier kunne ligge til grunn og bidra til lokal og regional utvikling. Det er viktig for regjeringen å støtte opp om lokale og regionale tiltak, og det er behov for en mer samordnet og målrettet innsats for økt verdiskaping med basis i natur- og kulturarv. En arbeidsgruppe ledet av Miljøverndepartementet skal utvikle en nasjonal strategi for dette.

Det gjennomføres en rekke programmer og prosjekter som bygger på dette perspektivet. Verdiskapingsprogrammet for naturarven har 15 prosjekter som arbeider for at naturarven skal bli en viktig ressurs i samfunnsutviklingen. Det legges her vekt på å se miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk verdiskaping i sammenheng. Erfaringene som er høstet gjennom det nå avsluttede Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet, der det bl.a. ble arbeidet med formidling av kulturminner og kulturhistorie, kan fremover brukes til å utvikle formidlingsopplegg i samarbeid med reiselivsnæringen. Også utvikling av verdens-

arvsentre i enkelte verdensarvområder kan representere viktige innsatsfaktorer for reiselivsutvikling i og rundt disse destinasjonene. Kultur- og naturreisen (et samarbeid mellom Norsk kulturråd, Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning og Statens kartverk) er et eksempel på en statlig fellessatsing for å tilrettelegge kultur- og naturinformasjon digitalt for turister og næringsliv. Som en del av arbeidet med å styrke mulighetene for helårs arbeidsplasser innenfor reiselivet, kan videre et målrettet samarbeid om kulturminner og naturforvaltningstiltak utgjøre et potensial.

NORSK KULTURARV

Næringsutvikling med basis i kulturminner kan bidra til verdiskaping i reiselivet. Slik næringsutvikling kan også bidra til å ta vare på det mangfoldet kulturarven har. Norsk Kulturarv er en ideell stiftelse som har som formål å bidra til vern av kulturarven gjennom bærekraftig bruk. Stiftelsen har som motto: Vern gjennom bruk. Stiftelsen Norsk Kulturarv har hele landet som arbeidsområde, og gjennomfører praktiske tiltak i samarbeid med næringsliv og offentlige aktører. Norsk kulturarv deler ut Olavsrosa, som har en sterk profil i formidling av norsk kulturarv.

Norske reiselivsbedrifter har stadig mer lagt til rette for at naturen skal brukes til aktive opplevelser. Dette skjer for å møte en etterspørsel etter noe mer enn å betrakte den storslåtte naturen. Gjestene får tilbud om å bruke naturen gjennom ulike aktiviteter som gir en mer aktiv opplevelse av den norske naturen.

KULTURFORMIDLING I REISELIVSPRODUKTET

Arctic Coast er et eksempel på en opplevelsesbedrift i Nordkyn som formidler kulturopplevelser til turister. De tilbyr blant annet konseptet «En smak av Lappland» hvor man blir tatt med til Davvi Siida og den samiske familien Utsi. Her blir turistene invitert med inn i lavvoen der sprakende bål, rykende buljong og joik setter en magisk stemning mens de får høre om samisk kultur og levesett. Produktene markedsføres også som utflukter for Hurtigrutens gjester.

Kilde: <http://www.arcticcoast.no/nor/arktiske-opplevelser/en-smak-av-lappland>

Det har blitt en økende etterspørsel etter opplevelsesprodukter med tilknytning til samisk levesett, som inkluderer salg av mat og duodji-produkter. Det er utviklet ulike virksomheter som svar på denne etterspørselen, ofte småskala bedrifter. Dette gjelder både kystområder og innland. Samisk reiseliv er ofte sesongbetont og drives i mange tilfeller i kombinasjon med andre virksomheter, gjerne primærnæringer. Samisk reiseliv preges av at natur, samiske kulturtradisjoner, samisk mat, og «samiske opplevelser» inngår i et konsept basert på kulturell og økologisk bærekraft. Det gjør videre satsing på reiselivsutvikling i samiske områder særlig aktuelt.

Foto: © Møllhaugen, Jørgen Skaug

Foto: Marte Kopperud/www.visitnorway.com

For at Norge også i fremtiden skal kunne utnytte våre strategiske fortrinn som et land med muligheter for unike opplevelser, må vi sikre at naturen ivaretas på en god måte. Reiselivsnæringen er en av de næringer som har spesielt gode forutsetninger for å bruke naturen på en slik måte at den samtidig bevares. Gjennom særlig tilretteleggelse for bruk av naturen som innsatsfaktor i reiselivsproduktene kan vi sikre at ferdselen og opplevelsene i naturen ikke går på bekostning av miljøhensyn. Regjeringen vil legge bedre til rette for utvikling av reiselivsprodukter i tilknytning til store verneområder, slik at verneområdene kan være en arena for opplevelser innenfor rammen av vernet for det enkelte område.

Næringsutvikling langs de nasjonale turistvegene

Samferdselsdepartementet har de siste årene lagt ned betydelige ressurser i utvikling av 18 nasjonale turistveger. Det er grunn til å forvente at turistvegene vil kunne få gode besøkstall fra bil- og busskjørende rundreiseturister.

JUVET LANDSKAPSHOTELL

Noen næringsaktører har vist vei: Juvet landskapshotell ved Gudbrandsjuvet har bygd opp et landskapshotell som har vekket internasjonal begeistring, og som i 2010 fikk Innovasjon Norges reiselivspris som beste innovasjon i reiselivsnæringen.

En offentlig satsing som de nasjonale turistvegene er et godt utgangspunkt for videreutvikling av reiselivsproduktet i distriktene. Utfordringen til næringen er å bidra til å bygge ut turistvegene til fullverdige attraksjoner med overnattings- og mattilbud.

Kystkultur som innsatsfaktor i reiselivsutvikling

Det er en økende interesse for bruk av gamle fiskevær, rorbuer og andre kystminner i forbindelse med næringsvirksomhet basert på fritids- og turistfiske. I den sammenheng har en arbeidsgruppe lagt fram et forslag til tiltak som både vil gjøre turistfiskerier næringen mer bærekraftig og samtidig avklare ansvarsforholdene ved utleie av båt, med særlig fokus på sikkerhet for den som leier båt.

I følge en spørreundersøkelse Innovasjon Norge gjennomførte for noen år tilbake, er fisk det produktet man assosierer med Norge i utlandet. Fiskeri- og kystdepartementet har lagt til rette for at lokale serveringssteder kan få levert sjømat direkte fra lokale fiskere, for å sikre tilgangen på god og lokal fersk fisk. Kysten er en av hovedattraksjonene for Norge som reisemål. Fiskeri- og havbruksnæringen kan bidra til å gjøre kystbasert reiseliv enda mer attraktivt, samtidig som fiskeri- og havbruksnæringen kan øke egen verdiskaping dersom interessen for kystbasert reiseliv øker. Ved å satse på lokale fortrinn og ressurser på en bærekraftig og miljøvennlig måte, har både reiseliv og marin sektor gode utviklingsmuligheter. Få næringer utfyller hverandre bedre enn reiseliv og marin sektor. Tettere bånd mellom disse kan gi nye arbeidsplasser og et mer variert næringsgrunnlag i mange kystkommuner.

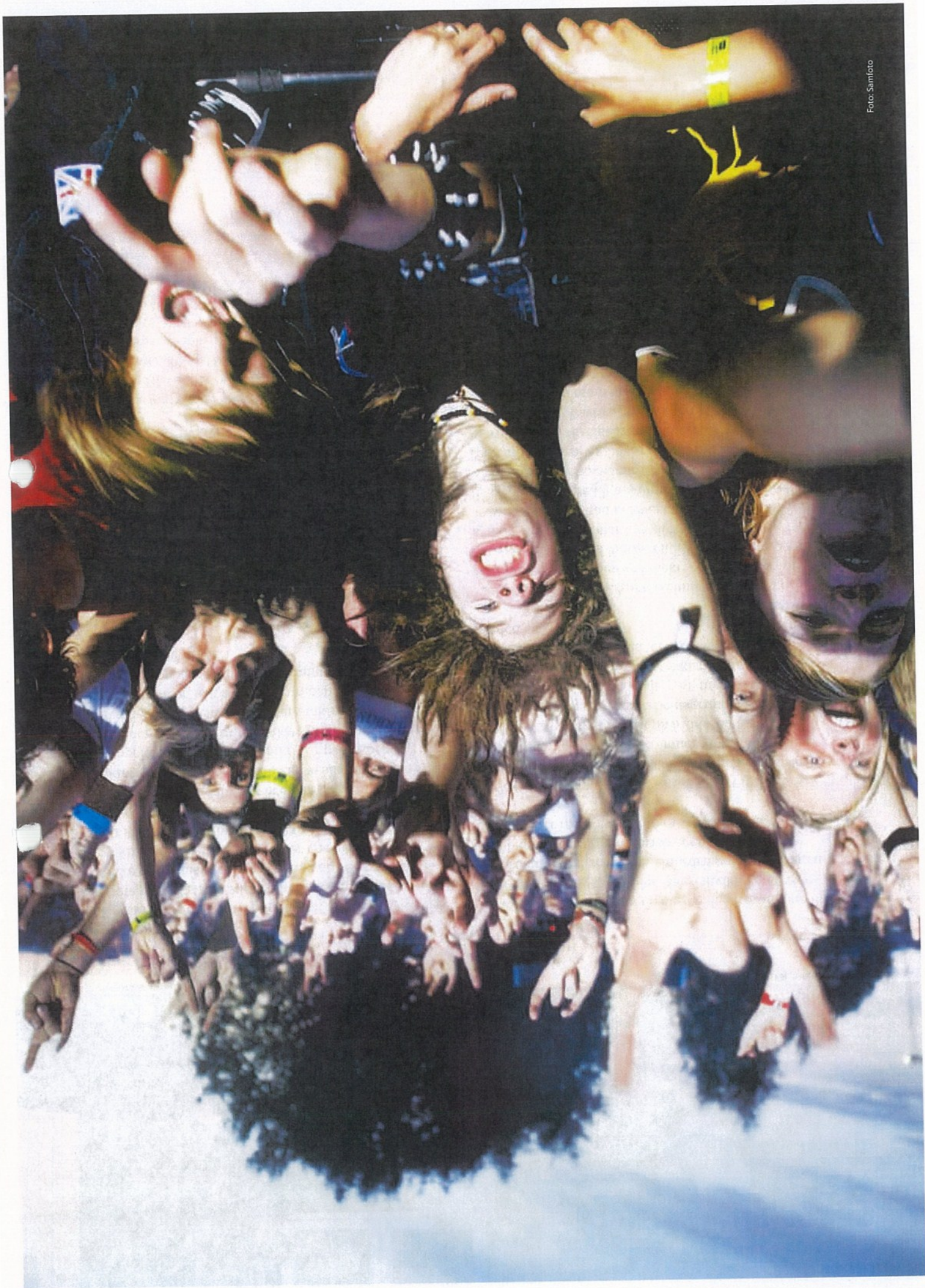

Foto: Samfoto

STEILNESET BIDRAR TIL NÆRINGSUTVIKLING I VARDØ

Steilneset minnested ble åpnet av H.M. Dronningen den 23. juni 2011 og har allerede bidratt til en positiv næringsutvikling. Både Vardø Hotel og Varanger museum konstaterer rekordmange gjester og besøkende.

– For vår del var årets sesong den beste i hotellets historie, sier daglig leder Tove Mette Antonsen på Vardø Hotel. Vi har registrert en driftsøkning på 25 pst., både på overnatting og restaurant, i forhold til 2010 som også var et bra år, forteller Antonsen.

Steilneset minnested er bygget i regi av Statens vegvesen, Nasjonale turistveger til minne av de 91 mennesker i Finnmark som ble dømt til døden for trolldom på 1600-tallet. Steilneset er tegnet av arkitekt Peter Zumthor og inneholder en kunstinstallasjon av Louise Bourgeois. – Aldri i mine ti år på hotellet har vi hatt tre kokker i sving samtidig, slik vi har hatt i sommer. Som et direkte resultat av rekordsesongen går vi nå i gang med å oppgradere rommene med nye gulv, ny maling og nye møbler, forteller Antonsen.

Også avdelingsleder Monica Dahl på Varanger museum, avdeling Vardø, konstaterer en kraftig oppgang i antall besøkende, kanskje så mye som 25 pst. også her, i forhold til året før.

Kilde: vegvesen.no

Kjøkkenet på Vardø Hotel har sammen med hotelldelen hatt sin beste sesong etter at Steilneset ble åpnet sommeren 2011. Her kjøkkensjef Tor Emil Sivertsen i aksjon under «Dronningslunsjen» sommeren 2011.

Samspill med Norges pilegrimstradisjoner

Pilegrimsledene i Norge er nasjonale kulturminner i levende bruk. Pilegrimsledene skal være gode veier å gå gjennom norsk natur og kultur, preget av verdier som er grunnleggende for menneskets eksistens og som åpner for en indre vandring. Pilegrimsledene skal tas vare på som en viktig del av den europeiske kulturarven og gi et unikt møte med norsk natur, kultur, tro og ettertanke.

Pilegrimsledene i Norge er turveger basert på tradisjonen for å dra på pilegrimsvandring. Leden bindes sammen av natur- og kulturminner med tilknytning til middelalderen, samt minner knyttet til Olavstradisjonen. Arbeid med kartfesting, rydding og merking av pilegrimsledene startet i 1994. Den første leden, fra Oslo til Trondheim og Stiklestad, ble åpnet i 1997. Rutenettverket i pilegrimsledene er på over 2000 km bare i Norge, og oppdages av stadig nye pilegrimer og vandrere fra inn- og utland.

I 2009 ble det etablert fem regionale pilegrimssentre, i Oslo, Gran, Hamar, Hundorp og Dovre, som skal gi informasjon og veiledning om pilegrimsvandring og bidra til utvikling i sin region. I 2011 etablerte Riksantikvaren et midlertidig nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim. Dette senteret har videreført mye av arbeidet i «Pilotprosjekt Pilegrimsleden», som var et av prosjektene i Miljøverndepartementets verdiskapingsprogram på kulturminneområdet (2007-2010). Regjeringen har under utarbeidelse en egen pilegrimstrategi, der det tas sikte på å presentere overordnede mål og tiltak for pilegrimssatsingen. Pilegrimsvandring genererer et behov for spise- og overnattingssteder som ikke nødvendigvis er dekket gjennom tradisjonell reiselivssatsing. For reiselivsnæringen kan pilegrimsleden derfor bidra til ytterligere utvikling av bærekraftig reiseliv for økt verdiskaping, produktivitet og flere levedyktige distrikter.

Foto: Nicolai Prebensen

Foto: Terje Rakke/Nordic Life AS/www.visitnorway.com

NORSK OLJEMUSEUM

Norsk Oljemuseum er et museum for alle. Utstillingene forteller hvordan olje og gass blir til, funnet, produsert, og hva disse ressursene brukes til. Museet gir også innsikt i teknologiske nyvinninger og i hvordan petroleumsressursene påvirker det norske samfunnet. Originale gjenstander, modeller, filmer og interaktive utstillinger formidler alt fra hverdagsliv til teknikk og dramatikk.

Foto: Helle Navratil Photography © 2010

Involvering av landbruks- og matnæringen

Mat er en viktig del av det helhetlige reiselivsproduktet. For mange kan matopplevelser også være målet med reisen. Det er stadig mer etterspørsel etter spisesteder som serverer hjemmelaget mat med norske råvarer og lokal identitet.

Grønt reiseliv er landbrukets bidrag til regjeringens reiselivspolitik, og tilbyr natur- og kulturopplevelser med basis i landbrukets ressurser. Ifølge en undersøkelse gjennomført av Norsk senter for Bygdeforskning omsatte gårdsturisme for ca. 1 mrd. kroner fordelt på 2500 årsverk i 2008, mens gårdsmatprodusenter omsatte for 370 mill. kroner fordelt på ca. 1000 årsverk.

LOKALT SAMARBEID PÅ NES I HEDMARK

Hoel Gård på Nes i Hedmark er en landbrukseiendom med rike tradisjoner beliggende i et vakkert kulturlandskap på Nes i Hedmark. De seinere år har vertskapet utviklet gården til å bli en særegen reiselivsbedrift. Hoel Gård byr på mer enn overnattings- og matopplevelser, de tilbyr også kulturopplevelser. I samarbeid med forskjellige kulturaktører brukes storsalen i hovedhuset til kammerkonserter, mindre teaterforestillinger og selskapsdans. Det nyvunne samarbeidet mellom Prøysenfestivalen og Hoel Gård sommeren 2011 gjorde at man fikk muligheten til å «seile på Mjøsa» med Skibladner til Hoel Gård og konsertopplevelser der. I samarbeid med et lokalt aktivitetsselskap formidles aktiviteter til gjestene på gården, og for større arrangementer, som bryllup, samarbeider også Hoel Gård med andre overnattingssteder i nærheten om sengeplasser.

Det er et stort potensial for økt verdiskaping i koblingen mellom reiselivsopplevelser og matopplevelser. Mat og matkultur bidrar til positiv omdømmebygging for norske lokalsamfunn og av Norge som matnasjon. Det er derfor et viktig strategisk element å stimulere til næringsutvikling innen mat og reiseliv. Landbruks- og matdepartementets «Utviklingsprogram for Grønt reiseliv» ivaretar mye av dette. Lokalmatprogrammet, som er finansiert over Landbruks- og matdepartementets budsjetter, styrker mat- og måltidskulturens betydning som attraksjonskraft for reiselivet i regionene. Bedre tilgjengelighet, kvalitet og kunnskap i dagligvarebutikker, veikroer og spisesteder, hoteller og bensinstasjoner langs veien vil være sentralt i dette arbeidet. Den årlige deltakelsen på mat- og reiselivsmessen Internationale Grüne Woche i Berlin bidrar til å profilere Norge som reisemål gjennom norsk mat, matkultur og kokekunst hjemme og ute.

Innovasjon Norge har i samarbeid med Norges Bondelag og Hanen utviklet en uavhengig markedsføringskanal for gode norske spisesteder, «Norwegian Foodprints». For å bli en godkjent Norwegian Foodprints-bedrift er det strenge kriterier som må

oppfylles. Her legges det vekt på at maten er laget fra grunnen av, bruk av norske og lokale råvarer, og gode lokalkunnskaper om mat og retter. Turistene finner frem til gode matopplevelser gjennom et digitalt kart på visitnorway.com.

FJORDSTREIF

HANEN i More og Romsdal har samlet 16 av medlemsbedriftene på en flott nettportal som presenterer bedriftene, reiseruter hvor bedriften er plassert, søkemulighet på ulike tema mv.

Fjordstreif er et reiseruteprosjekt bestående av 16 unike bedrifter relatert til mat, overnatting og opplevelser i More og Romsdal. Reiseruteprosjektet ble etablert i 2011 i regi av Hanen, interesseorganisasjonen for bygdeturisme, gardsmat og innlandsfiske i Norge. Særpre-g nærhet og ærlighet er viktige fellestrekk for bedriftene som på denne maten ønsker å skille seg ut fra mengden.

Fleire av bedriftene er organisert som familiebedrifter og bruker gjerne både hus og egen gard som sted for aktiviteten. Ekte, personlig service fra de som driver bedriftene er et annet viktig stikkord.

Bedriftene er fordelt på fire geografisk avgrensede reiseruter:

- Fra Trollheimen til Atlanterhavsveien
- Fra Atlanterhavsveien til Trollstigen
- Fra Trollstigen til Stadthavet
- Fra Stadthavet til Trollheimen

Arrangementer

I tilknytning til Innovasjon Norges storbyprosjekt har PricewaterhouseCoopers utredet mulighetene som ligger i satsing på arrangementer i besøksutviklingen. Som en del av prosjektet er det utviklet en hvitebok for byer som ønsker å bruke idretts- og kulturarrangementer for å trekke til seg flere turister. I tillegg skal Norway Convention Bureau (NCB), med sin erfaring fra kurs- og kongressmarkedet, bistå storbyene med å finne frem til internasjonale idretts- og kulturarrangementer som ikke forutsetter store infrastrukturinvesteringer for å bli gjennomført. Hviteboken og NCB som nasjonalt kompetansesenter skal bidra til å profesjonalisere byers satsing på arrangementsturisme, både ved at man satser mer målrettet på de mest lønnsomme arrangementene og ved å bygge mer solide arrangør-institusjoner og -nettverk i vertsbyene.

NORWAY CONVENTION BUREAU (NCB)

NCB har som hovedoppgave å markedsføre Norge som en potensiell destinasjon for fremtidige internasjonale kongresser, moter og events. Da en Stortingsmelding i 1989 utpekte fem norske byer som satsingsområder for internasjonale kongresser, startet det daværende NORIRA i 1990 et prosjekt som fikk betegnelsen Norway Convention Bureau. Prosjektet ble gjennomført sammen med de fem byene – Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo. Disse fem byene ble valgt pga. sin status som universitetsby, eller med helt spesielle kvaliteter i forhold til et internasjonalt marked. Etterhvert kom også SAS med i arbeidet. I denne perioden fra 1990 til 2003 jobbet NCB kun med fagområdet internasjonale kongresser.

Takket være denne satsingen er antall kongresser til Norge doblet og Norge ligger i dag som nr. 21 på verdensrankingen i antall kongresser avholdt av internasjonale organisasjoner, noe som tilsvarer 1,4 pst. av markedet på verdensbasis. Totalt har man i Norge ca. 120 internasjonale kongresser/moter i året som er organisert i regi av en internasjonal organisasjon, som arrangeres etter et fast mønster og roterer mellom minimum tre land. I tillegg har man andre møter av internasjonal karakter som ikke nødvendigvis må følge et rotasjonsmønster.

Fra og med 2009 inngikk NCB og Innovasjon Norge et samarbeid om en felles norsk satsing på det internasjonale møte- og kongressmarkedet og har i 2009 utarbeidet en ny offisiell møteportal for internasjonale moteplanleggere på visitnorway.com/meetings. Portalen ble lansert i februar 2010. NCB er et andelslag og har per dags dato 24 andelshavere, hvor andelseierne er de ledende kongress- og motebyene i Norge, sentrale hotellkjeder, kongressentre og transportselskaper.

6.3 Kompetanse

Kompetanse i og om reiselivsnæringen er helt sentralt om de overordnede målene for strategien skal nås. De ansatte er den viktigste ressursen. Med store sesongsvingninger er det utfordrende å beholde den kompetente arbeidskraften fra år til år. 66 pst. av bedriftene i reiselivsnæringen ser kompetent arbeidskraft som den største utfordringen i årene fremover. Flere lærlingplasser, utfordrende oppgaver, opplæring og attraktivt lønnsnivå er viktige midler for å sikre kompetent arbeidskraft.

Foto: Jens Henrik Nybo/www.visitnorway.com

6.3.1 Helårs arbeidsplasser bevarer kompetansen

Ser man på befolkningsutviklingen i noen utvalgte reiselivskommuner viser det seg at kommuner som har lykket med å redusere sesongvariasjoner i reiselivet (eks. Hemsedal, Østre Slidre og Øyer) har hatt en positiv befolkningsutvikling de siste årene. Kommuner med store sesongvariasjoner i reiselivet (eks. Trysil, Sel og Aurland) har tilbakegang i folketallet. Et stabilt folketall på et visst nivå i reiselivskommunene bidrar til å opprettholde og utvikle generell infrastruktur, og gjør stedene attraktive både for arbeidstakere og turister.

Reiselivsnæringen er preget av store sesongvariasjoner, og spesielt i distrikter med begrenset tilgang på alternative sysselsettingsmuligheter er det en utfordring for reiselivsbedriftene å rekruttere kompetent arbeidskraft. Store sesongvariasjoner gjør at inntjeningen i mange reiselivsbedrifter er konsentrert til korte perioder av året. Reiselivet er en svært arbeidsintensiv næring og lønn til ansatte utgjør en vesentlig del av kostnadene.

Næringen varsler om stort behov for økt kompetanse i reiselivet. Mye verdifull kompetanse går tapt for reiselivsnæringen på grunn av sesongvariasjonen. I tillegg til bedriftskompetanse, gjelder det også kunnskap om nærmiljøet, lokale forhold og lokalhistorie. Med overvekt av små bedrifter som strever med lønnsomheten, er det krevende å finne tid og ressurser til større kompetansetiltak, særlig for ansatte som bare er inne i bedriften i en kort periode. Sesongvariasjonene fører til at bedriftene ofte ikke kan tilby helårs arbeidsplasser, og å opprettholde en stabil arbeidsstokk er utfordrende. Dermed bruker en del bedrifter lite ressurser på å lære opp de ansatte og

satse på kompetanseutvikling. Bedre tilrettelegging for helårsturisme kan bidra til økt kompetanse i næringen. Tilrettelegging for medarbeiderdrevet innovasjon kan også bidra til motivasjon og utvikling blant medarbeiderne. Flere helårs arbeidsplasser vil kunne bidra til økt kvalitet og mer stabil bosetting og arbeidskraft, spesielt i distriktene. Med flere av arbeidstakerne ansatt gjennom et helt år, eller i alle fall dersom de oppholder seg i det samme området hele året, vil mye av den viktige lokalkunnskapen ivaretas fra år til år. Arbeidet med å sikre helårs arbeidsplasser i og i tilknytning til reiselivsnæringen vil bidra til å heve kompetansen i reiselivsnæringen.

Arbeidet med «Utviklingssenter for reiselivet» skal videreføres. Prosjektets hovedmål er å prøve ut tiltak som gjør sesongarbeidere til helårs sysselsatte. Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom partene i arbeidslivet, NAV, kommunen og reiselivsnæringen. Et utviklingssenter skal kombinere ulike tiltak som kompetanseheving, medarbeiderdrevet innovasjon, samarbeid mellom flere lokale arbeidsgivere, alternative arbeidssteder og deltakelse i destinasjonsutvikling. Det er under gjennomføring kartlegging av grunnlaget for en ny modell i Trysil, Hemsedal, Lillehammer og Vågan.

6.3.2 Rekruttering til utdanning og næring

For å sikre kompetent arbeidskraft trenger vi utdanningsinstitusjoner som er gode i reiselivsfag. Det er behov for å stimulere dyktige unge til å arbeide i reiselivsnæringen. En premiss er da at reiselivsnæringen er attraktiv å arbeide i. Det er viktig at næringen arbeider med å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft, herunder å rekruttere lærlinger.

NHO REISELIVS REKRUTTERINGSKAMPANJE

NHO Reiseliv lanserte i 2009 rekrutteringskampanjen «Verden er din» med formål om å øke antall søkere til reiselivs-fagene. Nærings- og handelsdepartementet har støttet kampanjen siden oppstart. 2011/2012 er tredje år på rad hvor myndigheter og næring går sammen om tiltak som skal styrke rekrutteringen til reiselivsnæringen.

Rekruttering og opplæring av guider er viktig for kvaliteten på opplevelsene. Guider som har lokal-kunnskap og formidlingsevne vil være med på å heve kvaliteten på reiselivsproduktet som vil resultere i mer fornøyde gjester. Her har man også muligheten til å lære gjestene noe, og dette kan igjen bidra til å oppklare ting som kan oppstå som følge av kulturfor-skjeller. Eksempelvis skal Svalbard Guide Opplæring, i tillegg til å bidra til sikkerhet, bidra med kunnskap om Svalbards sårbare miljø og til at turistene tar hensyn til miljøet ved opphold på øygruppen.

Som en oppfølging av St.meld. 44 Utdanningslinja blir det nå opprettet Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) på alle universiteter og høyskoler. Et tema for disse rådene er drøftelser knyttet til utvikling av etter- og videreutdanning og kompetanse for reiselivs-næringen.

Nærings- og handelsdepartementet vil i samarbeid med aktørene arbeide strategisk for å heve kompetan-sen i næringen.

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE SATSER PÅ TRAINEEORDNING

Traineeordningen er en videreføring av den tidligere bedrifts-stipendiatorordningen i regi av Buskerud fylkeskommune, HiL og HiBu. Ordningens målsetting er å styrke kompetansen hos bedrift, trainee og høyskole.

For bedriftene: Gi impulser fra reiselivs-faglige miljøer som kan bidra til faglighet, omstilling, utvikling og bedre lønn-somhet for bedriften.

For trainee-ene: Gi positive effekter ved å anvende teori i praksis, få verdifull arbeidserfaring og nettverk i reiselivs-næringen.

For høyskolene: Gi bedre innsikt i næringens praktiske problemer og formidle verdifulle impulser fra næringslivet inn i undervisningssammenheng.

Buskerud fylkeskommune gir et lønnstilskudd til trainee-ene, og finansierer faglig veiledning fra HiL og HiBu prosjektperi-oden. Traineeordningen gir også mulighet for at studentene kan jobbe med prosjektets problemstilling i avsluttende bachelor-oppgave før de går ut i traineeordningen. Dette vil være under veiledning fra høyskolene i samråd med prosjekteier. Denne ordningen finnes også i Oppland, Hedmark og Telemark.

Kilde: <http://www.bfk.no>

STUDIETILBUD HØYERE UTDANNING REISELIVSFAG

Studieretning	Studiested
ÅRSSTUDIUM	
Reiseliv	Høgskolen i Lillehammer
Turisme og reiseliv	Høgskulen i Sogn og Fjordane – Sogndal
Reiseliv	Høgskolen i Finnmark – Alta
BACHELOR	
Reiseliv med fordypning i hotell- og vertskapsledelse	Høgskolen i Finnmark – Alta
Hotelledelse	Universitetet i Stavanger
Reiselivsledelse	Universitetet i Stavanger
Hotelledelse	Markedshøyskolen Campus Kristiania
Husøkonomi og serviceledelse	Høgskolen i Akershus
Kostøkonomi, ernæring og ledelse	Høgskolen i Akershus
Opplevelsesbasert reiseliv	Universitetet i Agder – Kristiansand
Reiselivsledelse	Høgskolen i Lillehammer
Reiselivsledelse	Høgskulen i Sogn og Fjordane
Reiselivsledelse	Markedshøyskolen Campus Kristiania
Reiseliv med fordypning i opplevelsesturisme	Høgskolen i Finnmark – Alta
Reiselivsledelse	BI Bergen Trondheim Oslo
Reiselivsstudiet	Høgskolen i Buskerud – Hønefoss
Natur- og økoturisme	Høgskolen i Hedmark – Evenstad
Opplevelses- og attraksjonsutvikling	Høgskolen i Lillehammer
Yrkesfaglærerutdanning i restaurant- og matfag	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Yrkesfaglærerutdanning i restaurant- og matfag	Høgskolen i Akershus
Matvitenskap	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Matteknologi	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Ernæring	Universitet i Oslo
MASTER	
Internasjonal hotell- og reiselivsledelse	Universitetet i Stavanger
Serviceledelse	Universitetet i Stavanger
Naturbasert reiseliv	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Reiseliv	Høgskolen i Finnmark – Alta
Matvitenskap	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Matvitenskap – Mat og helse	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Klinisk ernæring	Universitetet i Oslo
FAGSKOLER	
Reiselivskoordinator	Reiselivfagskolen Folkeuniversitetet Sør-Øst
Reiselivskoordinator	Imente Fagskole
Reiselivskoordinator	Fagskolen Treider College – Oslo
Reiselivskoordinator	Næringsakademiet Bergen, Fredrikstad

Studietilbud høyere utdanning reiselivsfag. NHD tar forbehold om at oversikten kan være ufullstendig.

6.3.3 Kompetanseheving

Innovasjon Norge lager kompetanseprogrammer rettet mot dem som allerede er i reiselivsnæringen. Kursene er i hovedsak lagt over kort tid og tar sikte på å rekruttere ledere og mellomledere i reiselivsnæringen. Felles for alle Innovasjon Norges kurs er at de er praktisk rettet og skal gi deltakerne relevante verktøy og råd som de kan anvende i egen bedrift etter endt kurs.

Det skal være enkelt å finne frem til tilgjengelige kompetansetilbud for reiselivsnæringen. Innovasjon Norge har derfor laget en database over de kompetansehevede kursene de tilbyr. Denne databasen bør videreutvikles til å inkludere også andres kurstilbud.

INNOVASJON NORGE REISELIV TILBYR I DAG FØLGENDE KOMPETANSEPROGRAMMER FOR REISELIV:

- Bærekraftig reiseliv
- Godt vertskap
- Opplevelsesproduksjon
- Pakking, salg og distribusjon
- Hvordan lykkes på internett
- FRAM reiseliv, bedriftsutviklingsprogram
- Ledermentor kvinner
- Norsk tradisjonsmat
- Internasjonal markedsføring for reiselivet (nytt i 2012)
- Hvordan jobbe på det internasjonale møte- og kongressmarkedet? (nytt i 2012)

6.3.4 Innovasjon og entreprenørskap i reiselivsnæringen

Regjeringen vil stimulere til tjenesteinnovasjon og medarbeiderdrevet innovasjon i reiselivsnæringen. En utfordring og en mulighet for reiselivsnæringen er at det er kort vei fra den som tilbyr/leverer reiselivsproduktet til den som forbruker det, og i dette leddet oppstår informasjon som er verdifull for videreutvikling og nyutvikling av reiselivsprodukter. De eksisterende virkemidlene innenfor Innovasjon Norges og SIVA SFs områder er tilgjengelige for reiselivsnæringens aktører på linje med aktører i andre næringer. Dette er virkemidler som er aktuelle for prosjekter som bidrar til å øke samarbeidet i reiselivsnæringen og mellom reiselivsnæringen og andre næringer. Det er reiselivsnæringens ansvar å ta initiativ til igangsetting av slike prosjekter.

Først når en idé har vært gjennom en prosess og kommersialiseres er det en innovasjon. I reiselivsnæringen er det mest inkrementelle (små) innovasjoner som iverksettes, fremfor radikale, store. Eksempelvis vil det være en innovasjon for en gårdbruker å legge om deler av gårdsdriften sin til reiselivsvirksomhet, som opplevelsesproduksjon eller overnatting.

SIVA SF startet med inkubatorvirksomhet i 2000 og tilbyr i dag inkubatortjenester til gründere i ulike bransjer. FoU-inkubatorer er lokalisert i tilknytning til universitets- og forskningsmiljøer og regionale høyskole- og nyskapingmiljøer. En inkubator tilbyr gründere fysisk infrastruktur som lokaler og støttetjenester, i tillegg til rådgivning og nettverk som kan bidra til at gründerne kan utvikle lovende forretningsideer. Det skal etableres en egen reiselivsinkubator.

SIVA SF

Selskapet for industrivekst SF(SIVA SF) skal bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i hele landet. Selskapets virksomhet er inndelt i hovedområdene eiendom og innovasjon. Eiendomsaktivitetene består av investeringer i bygg og fysisk infrastruktur, som gir risiko- og kapitalavlastning for bedrifter. Innenfor innovasjon investerer SIVA i ulike typer innovasjonsselskaper og opererer programmer med tilskudd til disse miljøene. Programmene er rettet mot aktiviteter i bl.a. næringshager, FoU- og industriinkubatorer.

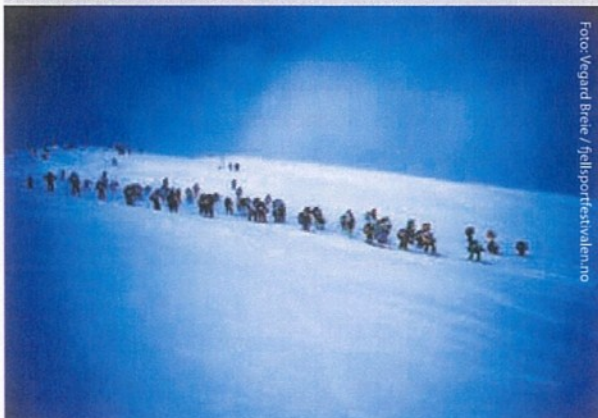
INNOVASJON OG ENTREPRENØRSKAP I REISELIVSNÆRINGEN

Stokkøya Sjøsenter, kilde: www.stokkoya.no

Stokkøya sjøsenter eies og drives av Torild Langklopp og Roar Svenning. Stokkøya sjøsenter består av en restaurant og flere alternativer til overnatting som SUB-hus (Sov Under Bakken), rom i Sjøsenteret, teltcamping, samt KystHus. Kanskje det mest spektakulære er SUB-husene, som er gravd ned i sanden for å dempe virkningene av inngrepet i terrenget, har spennende arkitektur og består av betong og glass. Kunnskap om lokale råvarer fra havet bidro til at Roar Svenning startet leveranse av sjømat til gode restauranter i Oslo og Trondheim, og etter hvert også med eksport til Japan og Frankrike. Disse erfaringene, kombinert med interesse og et stort nettverk av dyktige kokker og matmennesker, har bidratt til at det kulinæriske har hatt og har sterkt fokus i utviklingen av Stokkøya Sjøsenter.

FJELLSPORTFESTIVALEN

Fjellsportfestivalen arrangeres av Bratt Moro AS i Sogndal.

6.3.5 Forskning

Utnyttelse av kunnskap har gitt grunnlag for verdiskaping og velferd i alle samfunn til alle tider. Dersom norsk næringsliv skal komme styrket ut av globaliseringen og den økende konkurransen i de internasjonale markedene, må vi ta i bruk ny kunnskap. Satsing på næringsrettet forskning er helt avgjørende.

NORGES FORSKNINGSRÅD

Norges forskningsråd er den sentrale virkemiddelaktøren for gjennomføring av regjeringens forskningspolitikk. Forskningsrådets ansvarsområde dekker alle fagområder, og Forskningsrådet har et bredt spekter av virkemidler innenfor grunnforskning, næringsrettet forskning og kommersialisering av forskningsresultater.

Som en følge av forrige nasjonale reiselivsstrategi ble det i årene 2008-2011 bevilget til sammen 16 mill. kroner til tre forskningsprosjekter innenfor reiseliv: Universitetet i Stavangers «Tourism Yield» om lønnsomhet i reiselivsnæringen, Vestlandsforsknings «Sustainable Destination Norway 2025» om bærekraftig reiselivsutvikling og Transportøkonomisk instituttets «Tourimpact» om statistikk for lokale og regionale økonomiske effekter av reiseliv. Disse prosjektene ble avsluttet i 2011.

De siste årene har flere reiselivsaktører trukket fram det bygdebaserte reiselivets avhengighet av et velholdt kulturlandskap. Forskningsprosjektet «Reiseliv og kulturlandskap – kjennetegn, forvaltning og opplevelser» blir avsluttet i 2012. Foreløpige funn støtter, med noen forbehold, reiselivets bekymring.

I Menon Business Economics' rapport «Et kunnskapsbasert reiseliv» fra 2010 hevdes det at dagens reiselivsforskning ikke leder til innovasjon i næringen. Selv om det i dag foregår mye forskning på reiselivsområdet, så synes det som om forskningen i relativt liten grad blir brukt av reiselivsnæringen.

Regjeringen vil satse videre på reiselivsforskningen. For forskningsprosjekter innenfor reiselivsområdet som mottar offentlig støtte ligger det som en forutsetning at det er brukerstyrt forskning, altså forskning som næringen prioriterer, næringen vil ha nytte av og som blir brukt av næringen på en egnet måte.

NOVADIS – NORSK FORSKNINGSSENTER FOR OPPLEVELSESBASERT REISELIV

På oppfordring fra reiselivsnæringen, kunnskapsmiljøene og offentlig forvaltning har Nordlandsforskning og Universitetet i Nordland etablert Novadis

Novadis skal være en lederide kunnskapsbygger, kunnskapsformidler, utviklingspartner og veiviser for aktører som er involvert i arbeidet med å skape vekst og utvikling i opplevelsesnæringene.

Novadis gjør forskningsbasert kunnskap tilgjengelig i anvendbar form, og kan koble bedriftene med relevant kunnskapsmiljø/forsker eller offentlig aktør. I dialog med næringen skal ny kunnskap utvikles, eksisterende kunnskap tilgjengelig-gjøres, kunnskapsmiljøer kartlegges, og det skal dannes nye møteplasser der nye problemstillinger kan fanges opp.

For å få til mer relevant reiselivsforskning er det avgjørende at nærings- og forskningsaktører samarbeider godt. Det er behov for mer kunnskap om forholdet mellom reiselivsnæringen og forskningsinstitusjonene, og om reiselivsnæringens behov for kompetanse og forskningsbasert kunnskap. En utredning av dette vil kunne være et verdifullt bidrag til at vi i fremtiden skal få flere og mer næringsrelevante forskningsprosjekter innenfor reiseliv.

Det er også viktig å få formidlet den forskningen som allerede foreligger til reiselivsnæringen. Dette gjelder konkret reiselivsforskning, men også generell og ikke næringsspesifikk forskning som vil kunne være til nytte for reiselivsnæringen.

PROSJEKT: FØLGEFORSKNING – SAMARBEID FOR DESTINASJONSSKAP PÅ HELGELAND

UiN-forskere er tildelt 400 000 kroner fra Nordland fylkeskommune for å studere Helgelandsprosessen.

Det er en trend at destinasjonsselskaper står seg sammen for å bli mer synlig og øke slagkraften i reiselivsmarkedet. Reiselivsselskapene Destinasjon Helgeland, Helgelandkysten reiseliv og Polarsirkelen reiseliv har nylig gjennomført en slik prosess, og opprettet et felles reiselivsselskap på Helgeland med virkning fra januar 2012.

- Blir Helgeland ett reiselivsrike?

- Helgeland er en kompleks region med tre destinasjonsselskaper, 18 kommuner, samt regionråd som medvirker i beslutningsprosessene. I tillegg er selvfølgelig reiselivsbedriftene i regionen og turistene viktige interessentgrupper, sier Eide og Leenheer.

Hvordan berøres og involveres aktørene av endringen? Kompleksiteten økes ytterligere ved å se på forholdet til sentrale aktører utenfor regionen, som for eksempel fylket og Nordnorsk Reiseliv AS.

Nordland fylkeskommune har gitt reiselivsforskerne ved Handelshøgskolen i Bodø (UiN) 400 000 kroner for å følge prosessen mot ett reiselivsrike på Helgeland.

- Destinasjonsselskapene ser verdien av forskningen, og selskapene har inngått en samarbeidsavtale med Universitetet i Nordland. Å forske på en endrings- og etableringsprosess med så mange ulike aktører kan gi verdifull kunnskap om hva som hemmer og fremmer slike prosesser. Studien kan bidra til å gjøre kritiske faktorer og prosesser mer synlig, og kunnskap om prosessen kan bidra til at destinasjonsselskaper fungerer bedre - uansett utfallet av Helgelandsprosessen, sier forskerne Dorthe Eide og Anneke Leenheer.

Illustrasjon: Hilde Eide

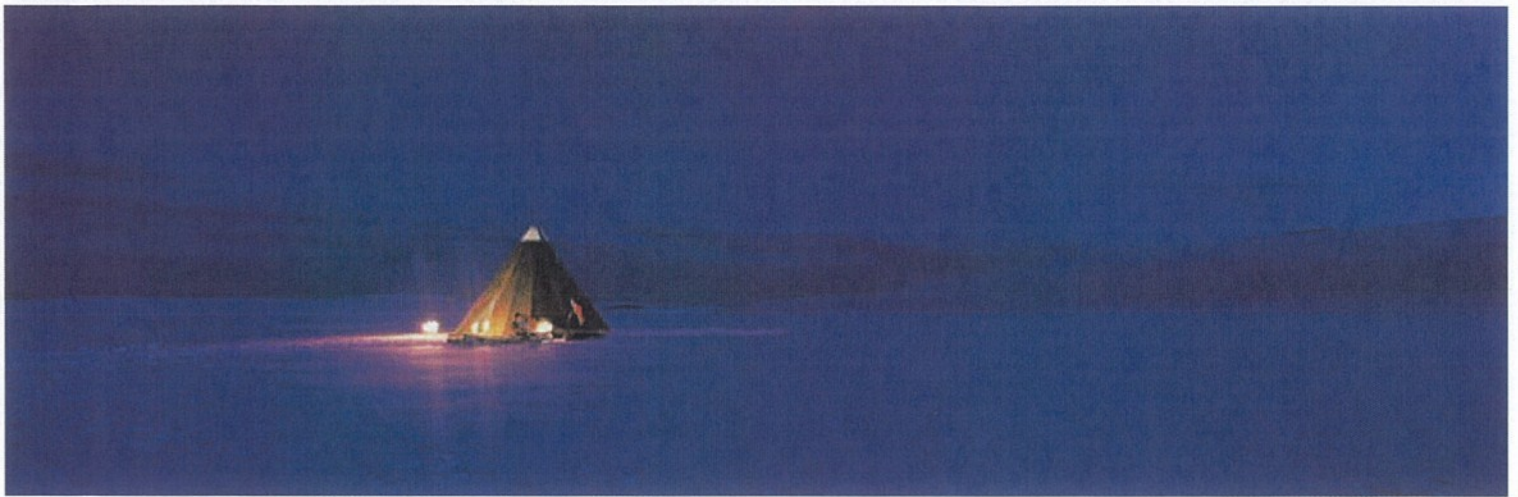

Foto: C.H./www.visitnorway.com

6.4 Kvalitetssikring og kvalitetsheving

For at et reisemål skal være konkurransedyktig er det viktig at produkter og tjenester på stedet leverer den kvaliteten markedsføringen skaper forventninger om.

Ulike former for merking – en form for gjenkjennelig stempel som forteller kjøperne at et gitt kvalitetsnivå er tilfredsstillt – hjelper turisten å velge de kvalitets-sikrede produktene. Samtidig stimulerer den lett tilgjengelige informasjonen om kvalitet produsentene til ikke å komme dårligere ut enn sine konkurrenter. Merkeordninger kan derfor være et virkemiddel som både stimulerer til kvalitetsøkning og minimerer risikoen for at det oppstår et negativt gap mellom forventet og faktisk opplevd kvalitet.

En viktig begrunnelse for ulike merkeordninger, er at kundene raskere skal kunne tilegne seg informasjon om de produkter og tjenester merkeordningene er tilknyttet. Innholdet i hver enkelt merkeordning må derfor være lett forståelig. Samtidig er det viktig at merkeordningene faktisk forenkler informasjonsflyten til publikum. Det er derfor viktig at det ikke utvikles for mange ulike ordninger som skal gi mer eller mindre den samme informasjonen.

Stjernemerking av overnattingsbedrifter

I løpet av første halvår 2012 lanseres stjernemerkingssystemet for overnattingsbedrifter i Norge. Norsk Akkreditering har fått i oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet å administrere ordningen, som omfatter kvalitetsindikatorer som skal gi grunnlag for tildeling av stjerner til hotellene. Et standardisert system for kundeevalueringer vil også inngå i stjernemerkingen.

I tillegg til stjernemerking vil det bli andre målekriterier for miljø, universell tilgjengelighet og type markedssegment hotellet opererer i. Disse kravene kan gi tilleggsmarking som miljøvennlig, tilgjengelig i henhold til NS 11010, og segmenteringer som kurs og konferanshotell, forretningshotell eller feriehotell.

Stjernemerkingssystemet er utformet slik at metoden og systemet som benyttes enkelt kan videreutvikles til å omfatte nye bransjer, for eksempel økoturismesertifisering.

Bærekraft som grunnleggende element i merkeordninger

Bærekraftig utvikling av Norge som reisemål er en premiss for regjeringens satsing på reiselivsnæringen. Derfor vil regjeringen satse på økt omfang av merke- og sertifiseringsordninger som stimulerer bedriftene til en bærekraftig utvikling og samtidig forteller kundene – de tilreisende – at Norge er et reisemål som tar bærekraft på alvor.

Det ble i januar 2011 lansert et merke på visitnorway.com som skal hjelpe kunder som ønsker å velge miljømerkede produkter. Alle miljøsertifiserte produkter på visitnorway.com får en grønn gresstust på sin produktbeskrivelse som et symbol for Green Travel. Merkingen, som også kan brukes som sorteringskriterium, gjør det lett å finne frem til bedrifter som har et bevisst forhold til miljø. På sikt kan det tenkes at det vil bli aktuelt å stille krav til at bedrifter som omfattes av Innovasjon Norges virkemidler skal være miljøsertifisert. Forberedelse til dette krever kunnskapsspredning og kursing.

Det arbeides med å utvikle en miljømerkeordning på destinasjonsnivå. Arbeidet skjer i regi av Innovasjon Norges prosjekt Bærekraftig reiseliv 2015. En destinasjonsmerkeordning vil være et nybrottsarbeid av internasjonal standard, og Norge vil kunne bli et foregangsland for en merkeordning som andre land er interessert i. En miljømerkeordning for destinasjoner vil være et viktig bidrag til arbeidet med å legge bærekraft som en overordnet strategi for utvikling av norsk reiselivsnæring.

MILJØSERTIFISERING

De norske miljøsertifiseringene er det synlige beviset på bærekraft. I Norge har vi fem hovedordninger som brukes innenfor reiselivet.

Svanen - www.ecolabel.no

Sertifiserte Svanebedrifter finnes innenfor restauranter eller hotell og overnattingsbedrifter. Svanebedrifter må tilfredsstille strenge kriterier knyttet til energi- og vannforbruk, avfallssortering og bruk av kjemikalier.

Miljøfyrtårn - www.miljofyrtarn.no

Sertifiserte Miljøfyrtårnbedrifter finnes innenfor hotell, aktivitetsbedrifter, alpinanlegg, transportselskap med mer. Det stilles konkrete krav til bedriftene på områder som avfall, energi, transport og bruk av kjemikalier.

Norsk Økoturisme - www.ecotourismnorway.no

De fleste norske økoturismebedrifter er aktivitetsbedrifter. Det stilles strenge krav til internt miljøarbeid, natur- og kulturbruk og vertskapsrollen, - og et aktivt forhold til sitt lokalmiljø.

ISO 14001, www.standard.no

Standarden ISO 14001 er et redskap for å gi bedriften gode rutiner, organisering og kontroll på sitt miljøarbeid. I Norge vil du i hovedsak finne ISO 14001 sertifiseringer på hotell.

Blått Flagg - www.blueflag.no

Miljøsertifisering for strender og marinaer. Blått Flagg på en strand betyr bra vannkvalitet, sanitære forhold, avfallshåndtering, info om offentlig transport, og generelt en miljøvennlig drift.

6.5 Fellesgoder

Det som ofte betegnes som fellesgoder er en viktig del av reiselivstilbudet på de fleste reisemål, også i Norge. Kjennetegnet på et fellesgode er at godet – eller fordelene av godet – ikke kan gjøres eksklusiv for den som betaler for det. Avhengig av fellesgodets beskaffenhet kan det være vanskelig å ta betalt av alle aktuelle brukere som nyttiggjør seg godet. Stier, løyper, åpne festivaler, turistinformasjon og forskjønnelsestiltak er eksempler på typiske fellesgoder. De er åpne for alle. Begrunnelsen for å produsere fellesgoder er at det øker destinasjonens konkurransekraft. Det motsatte av fellesgoder er private goder, for eksempel opplevelsesentre eller guidede turer, der de som ønsker å ha nytte av godet må betale for det og de som ikke betaler holdes utenfor.

Det er overlapping mellom fellesgodene som er nyttige for aktørene og fellesgoder som er nyttige for gjestene. Begge typer fellesgoder kan styrke destinasjonens konkurransesituasjon og attraktivitet. Skillet mellom dem er allikevel viktig når det gjelder planlegging, utvikling, finansiering og drift.

Det er viktig at reiselivet tar ansvar for å finne gode løsninger for nødvendige reiselivsmessige fellesgoder. Samtidig er det viktig at reiselivet ikke må ta ansvar for fellesgoder som helt klart er innenfor andres ansvarsområde. Fellesgoder som forskjønnings og vedlikehold av fellesområder, preparering av løyper, skilting og merking av stier er viktige både for reiselivet og for stedets innbyggere. Det er altså sterk sammenheng mellom å utvikle et godt reisemål og et godt bosted. Kommunen og reiselivet er derfor tjent med å samarbeide tett om fellesgodeproduksjonen.

Fellesgodeutfordringen er ofte større der antall turister er stort i forhold til folketallet. I byer og tettsteder gjør innbyggernes behov at viktige fellesgoder som internt transport, forskjønnelse, skilting og merking blir produsert. På steder med liten lokalbefolkning og mye turisme kan det være turistenes behov som er begrunnelsen for fellesgodeproduksjonen. Også her vil fellesgodene styrke kvalitetene i lokalsamfunnet og dermed gjøre stedet mer attraktivt som bo- og arbeidssted.

FELLESGODER I REISELIVET

Reiselivets fellesgoder kan grovt sett deles i to hovedtyper:

- Fellesgoder som er nyttige og synlige for aktorene på destinasjonen, f. eks.:
  - Felles markedsføring/destinasjonsprofilering
  - Opplæringstiltak/kompetanseheving
  - Bookingsystemer
  - Kunnskap, f.eks. gjesteundersøkelser
- Fellesgoder som er nyttige og synlige for gjesten, f.eks.:
  - Apne festivaler og arrangementer
  - Loypreparering
  - Skilting og merking av stier
  - Kart
  - Forskjønning og vedlikehold av fellesområder
  - Offentlige WC-er, parkeringsplasser, rasteplasser

Et reisemål har sitt eget (unike) sett med fellesgoder. Turstier, skiloyper, forskjønning av uteareal og lokalkunnskap er bare noen få eksempler på hva som kan være fellesgoder for et reisemål. Flere steder utgjør fellesgodene grunnlaget for mye av næringsvirksomheten på stedet. Når lokalbefolkning og lokal næringsvirksomhet har nytte av fellesgodene i tillegg til fritidsboligeiere, turistene og reiselivsnæringen, er det naturlig at alle må bidra til å vedlikeholde og videreutvikle fellesgodene. Om fellesgodene forringes vil dette kunne gi ringvirkninger og få konsekvenser for trivselen til lokalbefolkning samt næringsgrunnlaget til virksomhetene på stedet.

Utvikling av reiselivsprodukter er i mange destinasjoner avhengig av tilrettelegging av fellesgoder som gjør det mulig for enkeltaktører å skape opplevelser. Det betyr at fellesgoder må produseres og tilgjengeliggjøres. Det er ofte ressurskrevende. Ettersom eventuelle brukere og bedrifter som ikke er med på å finansiere fellesgoder ofte kan nyttiggjøre seg fellesgodet like mye som andre, har private enkeltaktører gjerne for små incentiver til å bruke egne midler på å opparbeide fellesgoder (det såkalte gratispassasjerproblemet). Særlig ved store fellesgoder kan det derfor ofte være at fellesskapet på en eller annen måte bør finansiere produksjonen av godet.

Hvem dette fellesskapet utgjøres av, er derimot ikke selvsagt. Det kan være det offentlige, for eksempel kommunen(e) som utgjør den aktuelle destinasjonen. Det kan også være alle næringslivsaktører som drar nytte av fellesgodene i den aktuelle destinasjonen. Eller det kan være alle brukerne av fellesgoder. Uansett bør finansiering av fellesgoder være en grunnleggende premiss når en destinasjon bestemmer seg for å satse på utvikling av reiselivsnæringen i et område. Et godt samarbeid der alle involverte aktører på en destinasjon innser at de må bidra for å ta del i gevinsten knyttet til utvikling av fellesgoder, vil løse denne utfordringen.

Derfor har Innovasjon Norge på oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet igangsatt et prosjekt for å samle inn og prøve ut ulike modeller for frivillig fellesgodefinansiering gjennom fem piloter på reisemål i Norge: Valdres, Nordfjord, Trysil, Narvik og Lofoten. Pilotprosjektene ferdigstilles ved utgangen av 2012.

Nærings- og handelsdepartementet vil arbeid videre med spørsmål om fellesgodefinansiering.

6.6 Kapitaltilgang

Menons publikasjon nr. 12/2010 «En empirisk analyse av tjenesteinnovasjon i norsk næringsliv og innovasjonspolitikken utfordringer på tjenesteområdet» peker på at kapitalmarkedet i liten grad er villig til å finansiere innovasjon i de fleste tjenestekategorier. Ifølge Menon mangler tjenestebedriftene enten finansiell sikkerhet for lånefinansiering, eller de mangler skalerbarhet som kan gi tilstrekkelig høy avkastning på egenkapitalinvesteringene.

SNFs rapport «Samfunnsøkonomisk analyse av næringspolitiske virkemidler overfor reiselivsnæringen» indikerer noe av det samme. Her hevdes det at prosjekter innenfor reiselivsnæringen kan være utsatt for større grad av såkalt asymmetrisk informasjon knyttet til kapitalmarkedet enn hva tilfellet ser ut til å være i mange andre næringer. SNF peker på at reiselivsnæringens mange og små aktører – med dertil ofte mange og små prosjekter – kan gi en slik virkning.

Målselv Fjellandsby er en helårs familiedestinasjon, beliggende like ved Bardufoss Lufthavn i Troms. Reisetiden fra Oslo med fly er i underkant av to timer. Målselv Fjellandsby tilbyr alpinløyper, skipark og et trivelig barneområde vinterstid, og et bredt spekter av opplevelser sommerstid. Blånisselandet er en del av Målselv Fjellandsby og ligger i anlegget.

Mange har tatt til orde for at reiselivsnæringen trenger tilgang til risikokapital for å finansiere den innovasjon og utvikling som bør skje. I Meld. St. 13 (2010-2011) *Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi* heter det: «For å stimulere til økte investeringer i såkornfasen, og dermed fremvekst av nye bedrifter, vil regjeringen legge frem forslag om å etablere nye landsdekkende såkornfond. For nye såkornfond skal det vurderes hvordan det kan legges til rette for å gi incentiver for best mulig forvaltning av statens verdier.» Samme Stortingsmelding sier om Investinor: «Regjeringen vil legge frem et forslag om tilførsel av ytterligere investeringskapital til Investinor for å sikre at selskapet også fremover kan bidra til fremvekst av nye internasjonalt konkurransedyktige bedrifter.» Investinor er tilført 1,5 mrd. kroner i ny investeringskapital i 2012.

Utgangspunktet for finansiering av investeringer i reiselivsnæringen, som i andre næringer, er at dette tilbys gjennom det ordinære finansmarkedet. Staten har allerede en rekke ordninger som bidrar, og som kan ta en del av risikoen. Det er imidlertid en forutsetning at også private investorer deltar i finansieringen av reiselivsnæringens utvikling, og at reiselivsprosjektene når opp i konkurransen med andre prosjekter.

Innovasjon Norges finansielle virkemidler omfatter lavrisikolån, innovasjonslån/distriktsrettede risikolån, tilskudd og garantier. Lavrisikolån kan delfinansiere investeringer i bygninger og driftstilbehør, mens innovasjonslån og distriktsrettede risikolån kan benyttes til delfinansiering av utbyggings-, omstillings-, utviklings- og nyetableringsprosjekter som det er vanskelig å finne tilstrekkelig risikovilje for i det private kapitalmarkedet. Innovasjon Norges tilskuddsordninger omfatter en rekke ulike målgrupper og formål, og gjennom den landsdekkende garantiordningen kan Innovasjon Norge gi garantier for driftskreditt til små og mellomstore bedrifter som har problemer med å skaffe seg lånefinansiering i bankene på grunn av for stor antatt risiko eller manglende pantesikkerhet. Fra 2012 opprettes det også en distriktsrettet garantiordning som skal kunne stille garanti for lån til realinvesteringer i det distriktspolitiske virkeområdet for prosjekter som har realistiske muligheter til å oppnå lønnsomhet i fremtiden.

De eksisterende kapitalvirkemidlene Innovasjon Norge og Investinor rår over, anses som gode nok for store deler av norsk næringsliv. Likeledes finnes det en rekke kommunale næringsfond som også er tilpasset reiselivsnæringens behov. Når bedrifter selv klarer å stille med investorer, vil det kunne utløse kapitaltilgang gjennom statens etablerte ordninger.

Foto: Johan Wildhagen/www.visitnorway.com

INVESTITOR

Investinor AS ble etablert i 2008 som et heleid datterselskap av Innovasjon Norge. Selskapet skal bidra til økt verdiskaping gjennom å tilby risikovillig kapital til internasjonalt orienterte konkurransedyktige bedrifter, primært nyetableringer. I tillegg skal selskapet bidra med et kompetent og aktivt eierskap i porteføljebedriftene. Selskapet fikk bevilget en egenkapital over statsbudsjettet for 2008 på 2,2 mrd. kroner, og ble tilført ytterligere 1,5 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2012.

Selskapet skal ha særskilt fokus på miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, og spesielt legge vekt på klima- og miljøprosjekter. Investeringselskapet kan også investere i lønnsomme prosjekter i andre bransjer og sektorer. Regjering- en vil vurdere en utvidelse av selskapets satsingsområder.

Av reiselivsprosjekter har Investinor investert i følgende:

- Målselv utvikling AS
- BookNorway AS
- Alpinco AS

REKORDINVESTERING I REISELIV – ALPINCO AS

Investinor inngikk i 2011 avtale om å investere 95 mill. kroner i et nyopprettet norsk reiselivskonsern med arbeidstittel Alpinco AS. Medinvestorer er blant annet PASAB Eiendomsutvikling AS (Petter Stordalen og Anders Buchardt) og DnB. Dette blir Investinors største enkeltinvestering siden oppstarten i januar 2009.

Alpinco satser på sentralt beliggende skidestinasjoner, med mulighet for helårsdrift utenom skisesong. Først ut er Hafjell Alpinksenter, som i dag er Norges tredje største skidestinasjon, med et gjennomsnitt på 350 000 besøkende pr. år. På lang sikt har Alpinco som mål å samle 3-5 destinasjoner.

Investinor har evaluert til sammen 19 norske alpindestinasjoner og laget en forretningsplan for å integrere destinasjoner i et større konsern som på sikt kan børsnoteres.

Solide analyser fra flere hold konkluderer med gode avkastningsmuligheter. Utenlandske aktører som Skistar og Vail Resorts har også vist at forretningsmodellen fungerer.

6.7 Tilgjengelige reisemål

Utvikling av gode og attraktive helhetlige reiselivsprodukter er fundamentalt for reiselivsnæringen. Det er imidlertid like viktig at produktene er lett tilgjengelige for turister fra både inn- og utland. Reiser til Norge foregår ofte over lengre distanser enn det som er tilfellet for en del av tilreisende turisternes alternative reisemål. Norske reiselivsprodukter kan dermed være mindre geografisk tilgjengelige enn mange andre. Det er en ulempe i den internasjonale konkurransen.

Prioritering av offentlige midler til infrastruktur i samferdsel gjøres gjennom Nasjonal Transportplan (NTP), med Samferdselsdepartementet som ansvarlig myndighet. NTP presenterer hovedtrekkene i regjeringens transportpolitikk og legger grunnlaget for helhetlige politiske vurderinger, effektiv virkemiddelbruk og styrking av samspillet mellom transportformene. Til grunn for NTP ligger omfattende prosesser der mange er involvert, også reiselivsnæringen. Samferdselsdepartementet har som del av arbeidet med NTP 2014–2023 blant annet arrangert dialogmøter med næringslivet i hele landet, der representanter for turisme og reiseliv også deltok.

6.7.1 De nasjonale turistvegene

De nasjonale turistvegene er et stort produktutviklingsprosjekt i norsk reiseliv. Turistattraksjonen Nasjonale turistveger – kjøreturer gjennom det flotteste av norsk natur – består av 18 utvalgte strekninger fra Varanger i nord til Jæren i sør. Statens vegvesen skal utvikle disse til en fullverdig internasjonal turistattraksjon innen 2020.

STOR TRAFIKKVEKST I RONDANE

Nasjonal turistveg Rondane går mellom Enden og Follidal og er 42 km lang. Vegen fikk status som Nasjonal turistveg i 2008.

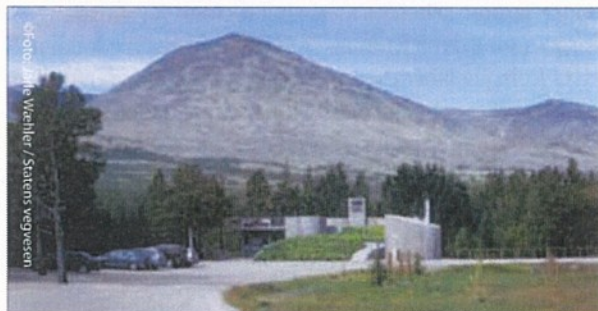
Trafikken på Nasjonal turistveg Rondane har økt med nesten 17 000 kjøretøy i året siden 2007. Trenden er at trafikken øker år for år. Trafikken er høyest om sommeren, i 2007 passerte det i gjennomsnitt 622 kjøretøy i døgnet i sommersesongen ved Statens vegvesens målepunkt ved Straumbu. I 2010 var dette økt til 721. Sommersesongen blir også lengre.

Tilbakemeldingene vegvesenet får fra folk lokalt er at mange kjører fra sør opp til utsiktspunktet Sohlbergplassen og Atnasjø kafé og tilbake samme veien. Disse passerer ikke tellepunktet, så besøkstallene er trolig høyere enn det tellingene viser.

(Kilde: vegvesen.no)

	2007	2010	Differanse
Årsdøgntrafikk (ÅDT)	317	363	+ 46
Kjøretøy pr. år (gjennomsnitt)	115	132 495	+ 16 790
Sommerdøgntrafikk* (SDT)	622	721	+ 99
Kjøretøy pr. sommersesong (gjennomsnitt)	57 224	66 332	+ 9108

* Juni, juli og august

Strømbu hovedrasteplass, Nasjonal turistveg Rondane.
Arkitekt: Carl-Viggo Hølmebakk.

De nasjonale turistvegene kombinerer spektakulære naturopplevelser med design- og arkitekturopplevelser på en utradisjonell måte, og prosjektet har vakt stor interesse i mediene nasjonalt og internasjonalt, bl.a. i Wallpaper, Der Spiegel og The Guardian. Prosjektet Nasjonale turistveger ble fremhevet i forbindelse med Norges deltakelse ved verdensutstillingen i Shanghai i 2010.

Det er ventet at trafikken på de nasjonale turistvegene vil øke de kommende årene. Da er det avgjørende at veiene er godt skiltet og at attraksjonene og stoppestedene vedlikeholdes.

6.7.2 Økte muligheter for bruk av kollektivtransport i reiselivssammenheng

Ifølge UNWTO er det forventet at antallet reisende både i verden og i Europa vil øke de kommende årene. Reiseliv forutsetter persontransport og blir slik en del av miljøutfordringen. Som rapporten *Sustainable Destination Norway 2025* fra Vestlandsforskning (2011) peker på, er tiltak og virkemidler som har til hensikt å vri transport av turister til mer kollektive transportmidler en god måte å møte denne utfordringen på.

Et mål for regjeringens koordinerte samferdsels- og reiselivspolitik er å legge til rette for at veksten skal skje innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Derfor ønsker regjeringen å fremme tiltak som effektiviserer reisen til og rundt i Norge og som fremmer informasjon om og bruken av kollektive transportløsninger.

Forutsigbare rutetider

Innovasjon Norge får jevnlig tilbakemeldinger fra internasjonale turoperatører og turister om ulike problemstillinger knyttet til rutetider for offentlig kommunikasjon. En utfordring er at det enkelte steder ikke er godt nok samsvar mellom de ulike transportmåtene, spesielt ikke over fylkesgrenser.

En utfordring for reiselivsnæringen er at fremtidige rutetider blir publisert for sent – ofte kun én til to måneder før turistsesongen. Internasjonale turoperatører som planlegger pakketurer i Norge, har gjerne opp til to års planleggingshorisont. Dette gjør at norsk rutetrafikk utgjør et betydelig usikkerhetsmoment for turoperatørene. Gode rutiner for løpende dialog mellom landsdelsselskaper og samferdselsforvaltningen i fylkene vil begrense utfordringen. Eksempel på problemstillinger som bør avklares gjennom en slik dialog er hvor lang tid i forveien fremtidige endringer i rutetider skal være klare og gjort kjent, og når på året eventuelle ruteendringer skal innføres.

Foto: Ute foto/www.visitnorway.com

Foto: Terje Rakke / Nordic Life AS / www.visitnorway.com

Foto: Marte Kopperud/www.visitnorway.com

Nasjonal ruteplanlegger for kollektivtrafikk

Pålitelig og lett tilgjengelig reiseinformasjon er en viktig faktor for å gjøre norgesferien mer tilgjengelig og for å styrke kollektivtransportens konkurranseevne overfor personbilen. I dag opplever mange barrierer som følge av utilstrekkelig informasjon og samordning mellom ulike typer billettslag, transportmidler, trafikk-selskaper og myndighetsområder. Dette kan gjøre reiser med kollektivtransport unødig kompliserte og tidkrevende.

En felles rute- og trafikkportal er under utvikling og planlegges lansert første halvår 2012. I første omgang vil denne være et pilotprosjekt for østlandsområdet, mens en landsdekkende tjeneste er under forberedelse med sikte på lansering i 2014.

6.7.3 Luftfart og reiseliv

Norge ligger i utkanten av Europa, og har spredt bosetting og en vanskelig topografi. Luftfarten spiller derfor en viktigere rolle i Norge enn i andre europeiske land. En desentralisert flyplassstruktur, samt det at staten kjøper flyrutetjenester på en rekke regionale ruter i Norge der det ikke er grunnlag for tilbud på kommersielle vilkår, er med på å sikre et godt flyrutetilbud for folk og næringsliv i hele landet. Statens engasjement på infrastrukturens side gjør seg gjeldende gjennom eierskapet i det helstatlige aksjeselskapet Avinor AS som har ansvaret for drift og investeringer på 46 lufthavner i Norge og en samlet flysikringstjeneste.

I tett samarbeid med ulike flyselskap, Innovasjon Norge, destinasjonsselskap, reiselivsaktører, kommuner, fylkeskommuner og lokalt næringsliv, arbeider Avinor løpende med å tilrettelegge for økt trafikk og nye ruter fra norske lufthavner. Dette er et arbeid som pågår kontinuerlig, både lokalt og sentralt i Avinor. Flyplasser, både nasjonalt og internasjonalt, konkurrerer om å tiltrekke seg nye selskaper og/eller øke frekvenser og etablere nye ruter med eksisterende selskaper.

I tillegg arbeider Avinor langsiktig sammen med bl.a. Innovasjon Norge, Fjord-Norge, NordNorsk Reiseliv og ulike destinasjonsselskaper for å sette Norge tydeligere på kartet som reisemål i utvalgte markeder hvor det er forventet fremtidig vekst. Det er utarbeidet strategier for både Asia og USA, og det bidras årlig med 8-10 mill. kroner i dette arbeidet. Til tross for global økonomisk krise har disse markedene hatt en god utvikling igjen i 2010, målt i antall overnatningsdøgn i Norge.

I Nord-Norge etablerer Avinor «Northern Light Airports» som varemerke for de største lufthavnene. Dette knytter lufthavnene opp mot Innovasjon Norges markedsprofil ved at de bruker nordlyset som «fyr-tårn» i sin markedskommunikasjon mot utenlandske markeder.

Avinor støtter arbeidet med charterfond for Nord-Norge som drives frem av et eget interimstyre ledet av NHO Reiseliv Nord-Norge. Denne typen charterfond skal stimulere charteroperasjoner til landsdelen, og tilbakemeldinger fra bransjen tyder på at dette vil være et viktig virkemiddel for å stimulere til ny trafikk.

Erfaringene fra samarbeidet rundt innkommende turisme videreutvikles sammen med Innovasjon Norge for satsing i Europa. I 2012 planlegges et pilotprosjekt mot det britiske markedet, og erfaringer derfra vil danne grunnlag for å gå videre i andre land.

Foruten de økonomiske gevinstene for Avinor av rute-, charter- og turismesatsing, innebærer det nære samarbeidet med lokalt næringsliv, reiselivsnæringen og politikere til et positivt omdømme og et godt grunnlag for å utvikle lufthavnene i tråd med fremtidige behov.

Foto: Terje Rakke/Nordic Life/www.visitnorway.com

Foto: Nancy Bundt/www.visitnorway.com

Foto: Terje Rakke/Nordic life/www.visitnorway.com

6.8 Svalbard

St.meld.nr. 22 (2008-2009) om Svalbard slår fast at reiselivsnæringen, sammen med kulldrift og forskning, skal være en av tre grunnpilarer for videre samfunnsutvikling på Svalbard. De overordnede målene i svalbardpolitikken er:

- Konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten
- Korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd
- Bevaring av ro og stabilitet i området
- Bevaring av områdets særegne villmarksnatur
- Opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen

Det er bred politisk enighet om disse målene, som har ligget fast i lang tid. Historien har vist at en forvaltning av øygruppen etter disse målene har vært vellykket. Reiselivsnæringen er i dag et viktig grunnlag for bosetting og virksomhet i Longyearbyen, og gjennom en målrettet satsing på et mer helårig tilbud vil næringen kunne øke sin betydning. Gjennom reiselivet spres det også kunnskap om det sårbare miljøet og miljøutfordringene i Arktis. Regjeringen ønsker å legge forholdene til rette for en videreutvikling av reiseliv som en basisnæring på Svalbard, innen strenge miljø- og sikkerhetsmessige rammebetingelser.

Samtidig som regjeringen legger opp til en videreutvikling av reiselivet på Svalbard, er det et overordnet mål at Svalbard skal være et av verdens best forvaltede villmarksområder og det best bevarte høyarktiske reiseområde i verden. På Svalbard gjelder spesielt høye miljømål, og en egen miljøvernlov som har som formål å bevare villmarksnaturen på øygruppen.

Det er satt i gang en bred prosess for å utarbeide forvaltningsplaner for verneområdene på Svalbard. Disse planene skal utdype vernebestemmelsene og gi nærmere føringer for ferdsel. Forvaltningsplanene vil være et viktig redskap for å avveie hensynene til reiseliv, forskning og andre brukerinteresser i samsvar med verneformålet. Alle brukerinteresser, inkludert reiselivet, er involvert i arbeidet.

Regjeringen vil starte opp et arbeid med sikte på å nominere deler av Svalbard til UNESCOs verdensarvliste, noe som kan være positivt for den videre utviklingen av reiselivet på Svalbard.

For å opprettholde Svalbards attraksjonskraft for turister er det spesielt viktig at man jobber godt med å takle sikkerhets- og miljøutfordringene på øygruppen. Eksempler på tiltak som fremmer Svalbards miljøprofil kan være informasjonsarbeid om miljøtilpasset ferdsel på Svalbard, å stimulere til miljøsertifisering av reiselivsbedrifter, og innhenting av statistikk om feltaktivitet og ferdsel.

Svalbard Reiseliv AS er i dag det eneste reisemåls-selskapet som mottar årlig støtte direkte fra Nærings- og handelsdepartementet. Denne særposisjonen begrunnes med særskilte sikkerhets- og miljøutfordringer, reiselivsnæringens relativt sett sentrale posisjon i svalbardsamfunnet som en av tre dominerende næringer (sammen med kulldriften og forskningen) og ønsket om å opprettholde en velbalansert, fast norsk bosetting på Svalbard. Med andre ord er næringsutviklingsmålet kun ett av flere mål for støtten av reiselivsnæringen på Svalbard. Andre sentrale mål er å støtte opp om norsk tilstedeværelse og miljøforvaltning på øygruppen.

Regjeringen vil fortsette å støtte Svalbard Reiseliv AS. Svalbards posisjon i regjeringens reiselivspolitikken videreføres i samsvar med de føringer som er lagt i St.meld.nr.22 (2008-2009) Svalbard.

6.9 Tiltak for produkt- og reisemålsutvikling

Nedenfor gis en samlet oversikt over tiltakene regjeringen foreslår på dette området.

Det legges bedre til rette for økt samarbeid i reiselivsnæringen og mellom andre næringer:

- Bedre kart og skilting av og på reisemål, herunder for cruisedestinasjoner.
- Innovasjon Norge gjennomfører et cruiseprosjekt.
- Bedre samspill mellom kultursektoren og reiselivet.
- Bedre utnyttelse av matnæringen i reiselivssammenheng.

Det legges bedre til rette for bruk av natur og kulturarven i reiselivssammenheng:

- Nasjonalpark- og naturinformasjonssentre videreutvikles slik at de kan ha en viktigere rolle i reiselivsutviklingen.
- Det utarbeides en merkevare- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker som inkluderer videreføring av satsingene på nasjonalparklandsbyer og nasjonalparkkommuner.
- Kultur- og naturreisen videreutvikles.
- Bedre utvikling av reiselivsprodukter i tilknytning til store verneområder, slik at verneområdene kan være en arena for opplevelser innenfor rammen av vernet for det enkelte område.
- Samspillet mellom kultur og reiseliv følges spesielt opp i regjeringens handlingsplan for kultur og næring.

Bedre utvikling av reiselivsprodukter langs de nasjonale turistvegene:

- Etablere et operativt markedssamarbeid mellom Statens vegvesen, Innovasjon Norge og landsdelsselskapene.
- Utlyse en konkurranse i norsk reiselivsnæring om hvordan nasjonale turistveger kan utnyttes på best mulig måte i næringen.
- Satsingen på mat langs nasjonale turistveger i regi av Landbruks- og matdepartementet videreføres.

Det legges til rette for bedre utnyttelse av kystkulturen i reiselivssammenheng.

Det legges bedre til rette for å bruke pilegrims-tradisjonene i reiselivssammenheng.

Det satses mer på å øke kompetansen i reiselivsnæringen:

- Prosjektet «Utviklingssenter for reiselivsnæringen» videreføres og styrkes.
- Støtte til tiltak for å bedre rekrutteringen til reiselivsbransjen prioriteres.
- Sørge for at en samlet oversikt over kompetansehevende kurs o.a. er tilgjengelig for reiselivsnæringen.
- Øke antall kurs i regi av Innovasjon Norge.

Det legges bedre til rette for innovasjon i reiselivsnæringen:

- Det etableres en egen inkubator for reiselivsnæringen i regi av SIVA.
- Økt stimulering til entreprenørskap i reiselivsnæringen.
- Økt stimulering til bruk av ny teknologi i reiselivsnæringen.
- Det vil bli gjennomført pilotprosjekter som omfatter teknologiutvikling i skjæringspunktet mellom reiselivs-, kultur- og IKT-sektoren. Hovedmålsetningen for prosjektene er å komme frem til samarbeidsprosjekter og nye løsninger på tvers av de tre sektorene.

Det iverksettes et nytt forskningsprosjekt;
«Brukerstyrt reiselivsforskning».

- Hovedelementene i forskningsprosjektet er identifisering av reiselivsnæringens behov for kompetanse og forskningsbasert kunnskap, kartlegging og formidling av reiselivsforskning og tiltak som vil bidra til å øke nytten av forskning i reiselivsnæringen.

Stjernemerlingsordningen for overnattingsbedrifter iverksettes og videreutvikles.

Videreføre arbeidet med å øke kunnskapen om bærekraftig reiseliv, og øke omfanget av miljøsertifiserte bedrifter.

Arbeidet med å utvikle en miljømerkeordning for reiselivsdestinasjoner videreføres.

Pågående pilotprosjekter knyttet til frivillige ordninger for fellesgodefinansiering videreføres og evalueres.

Det legges frem forslag om å etablere nye såkornfond som også er tilgjengelige for reiselivsnæringen.

Investinor vil fortsatt tilby kapital til reiselivsnæringen.

Det satses på å øke tilgjengeligheten for norske reisemål:

- Satsingen på Nasjonale turistveier videreføres.
- Det utvikles en nasjonal ruteplanlegger for kollektivtransport.
- Det etableres et bedre samarbeid med samferdselsforvaltningen i fylkene for å bedre forutsigbarheten for rutetider for kollektivtransport.
- Avinors ruteutviklingsarbeid videreføres, og staten fortsetter å sikre et flyrutetilbud i alle deler av landet gjennom ordningen med statlig kjøp av flyruter.

Satsingen på reiselivsnæringen som en av grunnpilarene for samfunnsutviklingen på Svalbard videreføres.

Det er bedriftenes eget ansvar å sørge for at de har et produkt som markedet etterspør til en pris som gir bedriften tilstrekkelig overskudd, og at markedet er kjent med at dette produktet eksisterer.

Når myndighetene likevel bruker betydelige ressurser på markedsføring av Norge som reisemål, er det for å gjøre markedet kjent med at Norge har mange verdifulle opplevelser å tilby over hele landet – og fordi markedsføring av Norge internasjonalt kommer alle reiselivsbedrifter til gode. Formålet er først og fremst å vise frem Norge som et attraktivt reisemål og oppnå økt verdiskaping i reiselivsnæringen. For å oppnå størst mulig effekt er det viktig å opprettholde et stabilt nivå på markedsføringen over tid. Finansiering av slik profilmarkedsføring, både på nasjonalt og regionalt nivå, er en utfordring, og norske myndigheter bidrar derfor, i likhet med konkurrerende nasjoner, til denne typen markedsføring.

Myndighetene ønsker også å bidra til infrastruktur som gjør det enklere for markedet å kjøpe norske reiselivsprodukter. Dette er felles infrastruktur som alle norske reiselivsbedrifter kan benytte seg av.

Salg er et hovedinnsatsområde i denne strategien fordi det er et vesentlig element for å nå hovedmålet om økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen.

7.1 Norges omdømme

Med et godt omdømme blir Norge mer synlig og får økt innflytelse. Det er positivt for norsk næringsliv og Norge som turistnasjon.

I arbeidet med den langsiktige kommunikasjonen om Norge er det formulert en strategisk plattform for vårt etterlatte inntrykk. Strategien er forankret i et bredt sammensatt Omdømmeforum (2007-2010) med medlemmer fra næringsliv, kultur- og reiseliv. De ble bedt om å identifisere nye utfordringer og legge en plan for hvordan vi skal møte disse.

Det overordnede målet er at Norge blir oppfattet som en ressurssterk, engasjert og pålitelig partner i vår kontakt med omverdenen. Vår kultur og vårt forhold til naturen ligger som gjennomgående verdigrunnlag og bidrar til å forme posisjonen.

Felles historier og verdier er en stor kilde til inspirasjon for å skape et tydelig og positivt norgesbilde ute i verden. Viktige kriterier er at vårt tilbud til omverdenen fremstår som relevant og oppdatert, realistisk og troverdig. Det skal være noe både turister til Norge og våre utenlandske kontakter ønsker å være en del av, lære mer om og forholde seg til. Markedsføringen av Norge må ikke minst tilpasses de land og de målgrupper vi ønsker å nå, slik at den får gjennomslagskraft.

**Natur og
verdiskaping
– muligheter
og ansvar**

refererer seg blant annet til at Norge har store naturressurser (energi, vann, fisk, skog), store økonomiske ressurser (BNO per capita, Statens Pensjonsfond Utland) og menneskelige ressurser (høyt utdanningsnivå, høy yrkesdeltakelse, høyteknologisk næringsliv).

**Livskvalitet,
kultur og
moderne
velferdsløsninger
– likeverd**

refererer seg blant annet til at vårt samfunn vektlegger engasjement for hverandre, aktiv fritid, samfunnsansvar og et åpent og aktivt internasjonalt engasjement.

refererer seg blant annet til at Norge har stor politisk stabilitet og høy grad av tillit i samfunnet. vi har en utenrikspolitikk som ligger fast over tid vi overholder de avtaler vi inngår og vi er en stabil leverandør av naturressurser.

Dette ønsker vi at våre kontakter skal tenke om oss:

Norge er en ressursstert, engasjert og pålitelig partner

Kilde: Utenriksdepartementet

Omdømmeforumet har også sett på hvordan kommunikasjonssinnsatsen ute i verden kan koordineres bedre, blant annet mellom utenriktjenesten og Innovasjon Norge med reiselivsnæringen. Et viktig virkemiddel er blant annet å styrke samordningen i plan- og kommunikasjonsprosesser i de landene der vi har interesser. Regjeringen ønsker på denne måten å være en døråpner samt å bidra til en mer strategisk tenkning for å fremme og styrke våre interesser gjennom et godt omdømme.

Norges offisielle nettsider, «Norgesportalen» (www.norway.info), er en viktig nettbasert informasjonskanal for å nå ut til målgrupper i utlandet. Norgesportalen har om lag 400 000 forskjellige brukere hver måned, og reiseliv er en av kategoriene som er mest besøkt. Samarbeidet med visitnorway.com vil bli videreført.

7.2 Markedsføring av Norge som reisemål

Hensikten med markedsføring av Norge som reisemål er å få utløst salg hos norske reiselivsbedrifter. Regjeringen vil derfor styrke markedsføringsinnsatsen. Innovasjon Norge har gjennom flere år gjennomført ulike aktiviteter for å markedsføre Norge som reisemål, både i utlandet og i Norge. Det er flere måter å markedsføre Norge som reisemål på. Det foretas derfor en løpende vurdering av markedsføringsinnsatsen.

Helhetlige markedsføringskampanjer fra profil til salg, skal gi Norge en tydelig og relevant posisjon hos målgruppen, og bidra til økt salg for kampanjepartnerne. Innovasjon Norge deler inn finansieringen av kampanjene i to grupper. Innovasjon Norge har ansvaret for å skape oppmerksomhet for Norge og gjennom tydelige og lett gjenkjennelig budskap i alle kanaler bygge interesse for å reise til Norge – «Reasons to go». Reiselivsnæringen selv har ansvaret for å legge til rette for økt salg av markedstilpassede produkter-, «Go».

Aktivitetene må henge sammen i helhetskampanjer og næringens midler må gå igjennom Innovasjon Norge. Alle «reasons to go»-aktiviteter skal være i henhold til den nasjonale merkevarestrategien og kommunikasjonskonseptet. Bilaterale «reasons to go»-aktiviteter, med for eksempel landsdelselskaper og destinasjonselskaper, følger den nasjonale merkevarestrategien, men kan integrere regionens egne behov og ønsker med hensyn til spydspisser og budskap som er i tråd med og forsterker den nasjonale merkevarestrategien.

Investeringer fra kommersielle aktører, for eksempel turoperatører, feriehusformidlere, hotellkjeder, flyselskap og rederier, som selger reiselivstjenester og -opplevelser direkte i markedet, skal brukes på salgsutløsende aktiviteter. Salgsutløsende aktiviteter er tiltak som skal stimulere til kjøp av konkrete produkter og/eller opplevelsespakker. Det skal ikke være aktiviteter som skal profilere en bestemt region eller destinasjon, men som skal selge produkter til eller i

en region eller destinasjon. Prinsippet er at Innovasjon Norge betaler for profildelen av slik markedsføring og aktøren betaler for produktdelen. Størrelsen på hhv. profil og produktdelen avtales med aktørene.

Det er viktig at effekten av Innovasjon Norges markedsføringsarbeid kontinuerlig blir evaluert. Nærings- og handelsdepartementet vil følge dette opp overfor Innovasjon Norge. Det er videre viktig at Innovasjon Norge har en jevnlig gjennomgang av hvordan matchingprinsippene fungerer og matchingmidlene brukes.

Profil- og salgskampanjer

Innovasjon Norge baserer sin markedsføringsaktivitet på dybdeinnsikt om potensielle kunders preferanser. Denne innsikten er opparbeidet på grunnlag av Optima-prosjektene.

OPTIMA

Optima-prosjektene skal optimalisere markedsstrategien i de valgte satsingsmarkedene. Økt markedsinnsikt om ulike målgruppers preferanser og behov gir økt treffsikkerhet i markedsføringen av Norge som reisemål i inn- og utland. Resultatene kan også være viktig som input i destinasjons- og produktutviklingsprosjekter.

Undersøkelsene identifiserer:

- Ulike grupper av potensielle norgesturister
- Interessen for ulike typer ferie i Norge
- Hvilke aktiviteter er interessante for turistene
- Hvilke reisemotiv er viktige for turistene
- Opplevde barrierer mot å reise på ferie til Norge

I tillegg kartlegges hvor attraktivt Norge er som feriedestinasjon, sammenliknet med andre land.

Profil- og salgskampanjene er forbrukerkampanjer og retter seg mot den enkelte turist. Plattformene som brukes er print, kataloger, online-medier, samt visitnorway.com i ulike språkversjoner.

Det legges vekt på å etablere sterkere markedsførings-samarbeid med norske og utenlandske kommersielle aktører med tanke på å få frem flere markedstilpassede og bookbare produkter i kampanjene. Foruten profilerende aktiviteter med produkter fra partnerne skal det utvikles salgsutløsende kampanjetiltak i samarbeid med aktørene. Ved å utnytte aktørens spisskompetanse om salgsutløsende kommunikasjon sikres en optimal miks av profil- og salgskampanjer som skal sikre oppmerksomhet og utløse salg for samarbeidspartnerne.

Kampanjene finansieres av Innovasjon Norge og næringsaktørene, hvor profilkampanjer betales av Innovasjon Norge og salgskampanjer betales av næringsingen. Den delen av profilelementet som presenterer et konkret produkt, blir betalt av de aktuelle næringsaktørene. Den delen av salgs-elementer som har inkludert logoelementet «Norway. Powered by nature» og visitnorway.com, skal betales av Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge 1 mill kr	Totalbudsjett for samarbeidet: 4 mill kr	Profil/ Reasons to go: 1,5 mill. kr
Avinor 1 mill kr		
Oslo Lufthavn 1 mill kr		Salg/ produkt/ Gov: 2,5 mill. kr
Norwegian 1 mill kr		
1 mill kr		

Eksempel på finansiering av kampanje.

Eksempellet indikerer hvordan finansieringssamarbeid kan gi økt satsing både for profilmarkedsføring og salgsutløsende tiltak i et marked enn om den enkelte aktør skulle operere på egen hånd.

EFFEKT MÅLING AV MARKEDSFØRINGSINNSATSEN

Måling av INs forbrukerrettede kampanjer og effekten disse har på merkevarestyrken og holdningene til Norge som reisemål

- På oppdrag fra Innovasjon Norge gjennomfører Synovate undersøkelser for å måle effekten av forbrukerkampanjer i alle markeder der de gjør betydelige investeringer.
- Formålet er å måle i hvilken grad kampanjene bidrar til å bygge merkevarestyrke for de ulike ferieopplevelsene som blir markedsført.
- Målingene tester også forbrukernes umiddelbare reaksjoner og forståelse for reklamen, sammenheng mellom vurderingen av Norge som reisemål og vurdering av ulike elementer som vises i reklame, samt merkepersonligheten til Norge som destinasjon.

Bidrar kampanjene til å styrke merkevaren til Norge som destinasjon?

- Hjelper reklamen til å bygge merkevarestyrke?
- I hvilke målgrupper bygger reklamen merkevarestyrke?
- Både vedlikehold og økning av merkevarestyrke må forstås som positive effekter av reklamen. Dette betyr at man opprettholder målgruppen og at man klarer å nå ut til nye grupper av potensielle kjøpere.

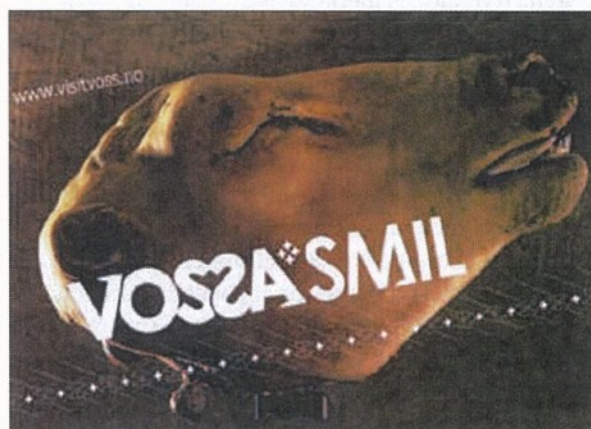
Målgruppen for undersøkelsen er personer som de siste tre årene har vært på ferie (i utlandet), med minst en overnatting og hvor reisen ikke var betalt av arbeidsgiver. I tillegg må de være interessert i å reise på ferie for å oppleve natur og naturaktiviteter og/eller lokal kultur og levemåte.

Design som virkemiddel for kommunikasjon av helhetlige reiselivsprodukter

Svært mange reiselivsbedrifter er lokalisert i naturområder der tilgangen til den viktige råvaren norsk natur utgjør, er god. Noen aktører har også satsset på utvikling og bruk av designelementer i sin opplevelsesproduksjon, ikke minst sett i sammenheng med markedsføringen av produkter og destinasjoner. Bruk av designelementer i utvikling av helhetlige reiselivsopplevelser

kan bidra til å tydeliggjøre kommunikasjonen av en destinasjons helhetlige tilbud gjennom god visualisering av opplevelsene som tilbys.

VOSSA-PROFIL

Sammen med Norsk Designråd utviklet Destinasjon Voss i 2009 den nye VOSSA-profilen. Dette er en merkevare som ikke bare er en gjengivelse av hva Voss er, den er også konseptualisert og artikulert på en måte som gjør den lett å handle ut ifra. Profilen er markedsførbar samtidig som den er fleksibel og kan leve sitt eget liv som merkevare på Voss. Profilen har gitt Destinasjon Voss et nytt bein å stå på i markedsføringen av bygda – den blir konsekvent benyttet i markedsføring av store arrangementer som NM på ski, Landskappleiken og Freestyle VM i 2013.

Foto: Terje Rakke/Nordic life/www.visitnorway.com

Foto: Terje Rakke/Nordic Life AS/www.visitnorway.com

Presseturer

Innovasjon Norge samarbeider med norsk reiselivsnæring for å tiltrekke og koordinere internasjonale pressebesøk i Norge. Dette er et arbeid som viser gode resultater i form av artikler og presseoppslag om Norge som reisemål og spesifikke destinasjoner i internasjonalt anerkjente aviser, magasiner, online, radio- og TV-program. Arbeidet foregår i form av organiserte presseturer til Norge eller koordinering av reiseruter og intervjuobjekter for individuelle pressereiser. Det internasjonale pressearbeidet støttes opp ved gjennomføring av pressekonferanser og utsendelse av pressemeldinger. Det utarbeides hvert år en rapport med resultatene av aktivitetene.

Det internasjonale pressearbeidet er viktig for norsk reiseliv. Det er en satsing som vil være prioritert og som vil vektlegge merkevarerstrategien og kommunikasjonskonseptet for Norge som reisemål.

Store arrangementer

Store arrangementer, som for eksempel Ski-VM og European Song Contest (Melodi Grand Prix) gjør at mange blir interesserte i Norge. I forbindelse med store arrangement av internasjonal interesse er det alltid mange utenlandske journalister i arrangørlandet. Disse journalistene er ikke bare opptatt av det arrangementet de skal dekke, men også av å lage reportasjer om landet de er i og særegenheter som har underholdningsverdi i deres hjemland.

Både arrangøren av slike arrangement og reiselivsnæringen bør være bevisst på hvordan store arrangement kan brukes for å markedsføre Norge som reisemål. Arrangementene er en god anledning til å formidle Norge til et utenlandsk publikum som er potensielle turister til Norge.

Visitnorway.com og BookNorway

Visitnorway.com har de siste årene tredoblet trafikken og vunnet en rekke priser for innhold og design. Brukertilfredsheten og næringens tilfredshet har økt betraktelig og er målt til henholdsvis 86 pst. og 79 pst.

Gjenbesøket har økt med 9 pst., noe som viser at turisten i økende grad kommer tilbake. Rundt 55 pst. av trafikken kommer fra søkemotorer som Google.

For å bygge videre på dette er det essensielt at arbeidet med å forbedre brukeropplevelse og kvalitet med hensyn til innhold, funksjonalitet og design fortsetter.

Gjennom BookNorway kan turisten nå bestille og betale norske reiselivsprodukter på ett sted. Utviklingen av visitnorway.com skal derfor i stor grad stimulere til salg gjennom BookNorway.

Erfaringsmessig kommer turistene til visitnorway.com primært for å få inspirasjon og svar på konkrete spørsmål, ikke for å bestille. Publikums behov for informasjon og svar på spørsmål er økende, også gjennom nye kanaler som mobil, nettbrett og sosiale medier. I disse kanalene ligger det også markedsførings- og salgsmuligheter som må utvikles.

Med BookNorway implementert på visitnorway.com vil Innovasjon Norges arbeid med visitnorway.com i stor grad handle om tiltak for å øke mengden relevant og kvalifisert trafikk inn i bookingløsningen.

For å få volum i antall bestillinger er det nødvendig at BookNorway også får en kritisk masse av innhold som ikke markedsføres samlet andre steder. Spesielt overnatting som feriehus, hytter, camping, leiligheter, vandrehjem, hoteller uten kjedetilknytning og aktiviteter og opplevelser må på plass. Det er også viktig at BookNorway utvikles på alle relevante språk visitnorway.com har utgaver for. Med relevante språk menes språk for de markeder der online booking er en viktig eller potensielt viktig kjøpskanal for forbruker.

Kjøpsyklusen i ferie- og fritidsmarkedet er lang, gjerne to til tre måneder eller lengre. Visitnorway.com og BookNorway skal i fellesskap utvikle løsninger som sikrer at turisten velger å bestille gjennom BookNorway og ikke ender opp med å bruke visitnorway.com til planleggingen mens kjøpet av reisen gjennomføres i

andre kanaler enn BookNorway. I denne sammenheng er det også viktig at BookNorway kan levere de beste prisene til forbruker.

Alt salg gjennom BookNorway kan måles og på den måten benyttes som verktøy for å vise hvor godt visitnorway.com er egnet til å drive salg til BookNorway. Nettstedet som helhet måles på samme måte som all annen markedskommunikasjon slik at resultatene blir sammenlignbare med tanke på hvordan reiselysten påvirkes.

Basert på erfaringstall for utviklingen de siste årene kan vi forvente en årlig trafikkvekst på 20-25 pst. og en økning i sidevisninger på ca. 30-40 pst. Det vil si ca. 14,5 millioner besøk i 2012 og 18 millioner i 2013.

Produktpakking

Det er et økende krav til helhetlige reiselivstilbud blant potensielle besøkende. Dette innebærer at næringen må bli bedre i stand til å tilby attraktive pakkeløsninger for de reisende, og å vise disse bedre frem i tilknytning til både salg og markedsføring. Det at reiselivet består av mange små aktører og ulike eierinteresser er et hinder for koordineringen av de ulike produktelementene.

Formidlingsnæringens virksomhet skaper omsetning for reiselivsnæringene, både i Norge og i utlandet. Deler av formidlingsnæringen er spesialisert på å formidle reiser innenlands, andre deler av næringen er spesialisert på å sende norske reisende ut av landet. Når det gjelder utlendingers ferieopphold og reisevirksomhet i Norge, spiller de utenlandske reisebyråer, turoperatører og incomingoperatører en betydningsfull rolle.

INCOMINGOPERATØR/INNKOMMENDE TUOPERATØR

En incomingoperatør er en reisearrangør som pakker norske reiselivsprodukter for videresalg til utenlandske reisearrangører. Tumlare Corporation AS er et eksempel på en innkommende turoperatør. Tumlare Corporation AS er en turoperatør for inngående reiser til Norge. De har spesialisert seg på gruppereiser, temareiser og møter.

Det er interessant å kartlegge hvilke produktpakker som har størst attraktivitet, og hvordan disse har lykkes internasjonalt, slik at man kan etablere en «best practise»-base til bruk i arbeidet med å utvikle flere slike pakker og samarbeidsløsninger.

7.2.1 Bruk av eksisterende utmerkelser i markedsføring av Norge

Norske reisemål har de siste årene blitt fremhevet i mange ulike internasjonale magasiner, og fått tildelt flere anerkjente internasjonale priser. Dette gir økt synlighet og oppmerksomhet om Norge som reisemål, som også i økende grad brukes i den internasjonale profileringen av Norge.

UTVALGTE INTERNASJONALE PRISER INNOVASJON NORGE OG NORSK REISELIV HAR VUNNET DE SISTE ÅRENE:

- National Geographic har kåret Norge til verdens beste reisemål tre ganger, herunder de norske fjordene
- Lonely Planet (Blue List mfl.)
- Norway – Best ecological travel destination (Travel Weekly, China 2011)
- Norway – Best ski destination (National Geographic Traveler Awards 2011)
- Norway – Beste land å oppleve nordlyset i (FODORS 2011)
- Norway – Sølv i European adventure destination (The Sunday Times Travel Readers' Awards 2011)
- Scandinavian Tourism Board – Beste MICE destinasjon (2011 Gold List Award of China Tourism)
- Røros – Best Destination Award (Virgin Holidays Responsible Tourism Award 2011)
- Tromsø – Top Cruise Destination 2012 (Frommers 2011)
- Tromsø – Beste destinasjon å oppleve nordlyset i (FODORS 2011)
- Preikestolen – Ti på topp av verdens heftigste utsiktspunkter (Lonely Planet 2011)
- Preikestolen – Nr. 1 på Top 50 Natural Wonders – The Ultimate List of Scenic Splendor (CNN International 2011)
- Geiranger og Nærøyfjord – Nr. 10 på Top 50 Natural Wonders – The Ultimate List of Scenic Splendor (CNN International 2011)
- Visitnorway.com – Beste nettsted 2010 (HSMAI 2010)
- Visitnorway.fr – Beste nettsted – Le trophée de l'e-tourisme 2010

Flere norske natur- og kulturområder, herunder enkeltbygninger og bebyggelsesområder, har blitt ført opp på internasjonale oversikter som forteller at disse har særskilte egenskaper som både kan og bør benyttes i reiselivssammenheng.

Verdensarv: UNESCOs liste over natur- og kultursteder som har særlig betydning for menneskeheten består per juli 2010 av 890 steder, hvorav 689 er kulturarvsteder, 176 naturarvsteder og 25 en blanding av de to kategoriene. For at et område skal regnes som en del av verdensarven må det representere et unikt kultur- eller naturhistorisk miljø som kan fortelle noe om jordens eller menneskenes historie. UNESCO fører listen, som stiller krav om at verdensarvområder skal vernes. UNESCOs liste over verdensarv er den mest utbredte miljøvernavtalen i verden. Verdensarven er ettertraktete reisemål. Økt bevissthet og kunnskap om områdenes historie og utvikling gir reiselyst for turister som er interessert i natur, kultur og historie.

Verdensarven i Norge består av seks ulike verdensarvsteder. I tillegg kommer fire punkter på Struves Meridianbue. Ett av stedene, – Vestnorsk Fjordlandskap, omfatter arealer som inkluderer tre fylker og seks kommuner. De første norske stedene som ble innvotert på listen var Bryggen i Bergen og Urnes stavkirke, begge innskrevet i 1979. De siste var Vestnorsk Fjordlandskap og Struves Meridianbue i 2005. Flere norske steder er til vurdering på den tentative listen.

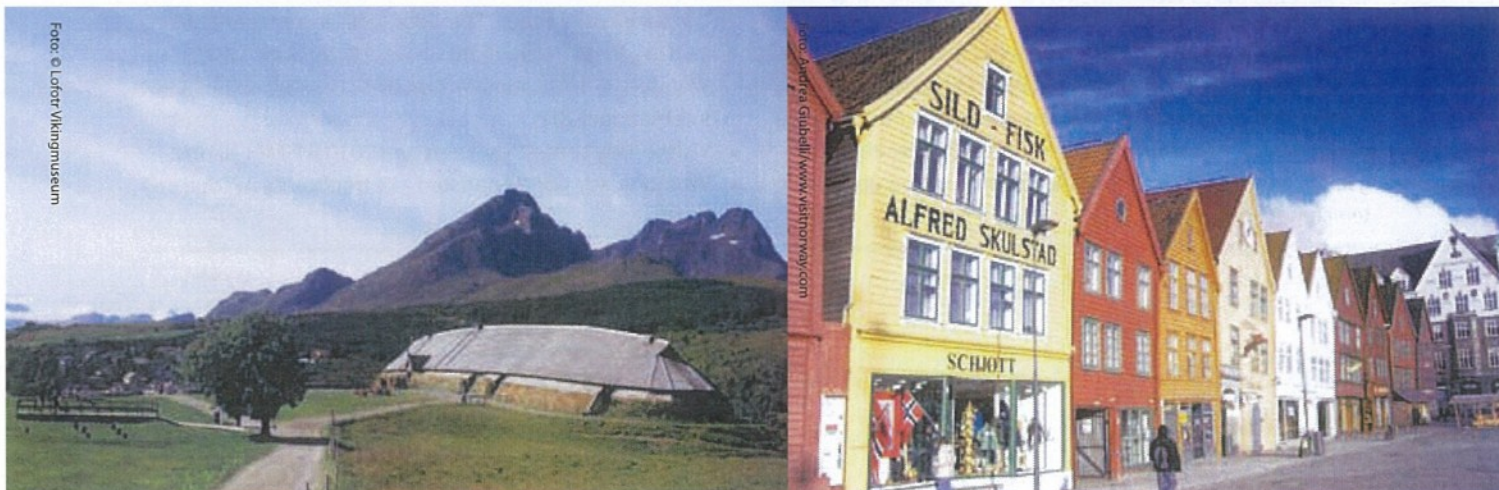
Struves meridianbue var det første teknisk-vitenskapelige kulturobjekt som ble innskrevet på UNESCOs verdensarvliste. Meridianbuen var den første storskalerte, vitenskapelige oppmålingen i

Europa og ble gjennomført fra 1816 til 1852 for endelig å bestemme jordklodens form og størrelse. UNESCOs vedtak innebærer vern av 34 punkter som strekker seg fra Hammerfest til Svartehavet og går gjennom ti land. Alle punktene har en form for markering; et hull i fjellet, en jernbolt, en steinrøys (opprinnelig varde) eller en obelisk.

Bergkunsten i Alta er spesiell fordi ristningene og maleriene er så varierte. Det finnes mer enn 5 000 ulike figurer. De mest karakteristiske bildene er av dyr, særlig rein og elg, og er fordelt på fem områder i bunnen av Altafjorden; Hjemmeluft, Kåfjord, Storsteinen, Amtmannsnes og Transfarelv.

Vegaøyen på Helgelandskysten er det første norske kulturlandskapsområdet på verdensarvlisten. Det 1037 km² store området er et åpent kulturlandskap med rundt 6500 øyer, holmer og skjær, 59 av disse har vært bebodd. På Vegaøyen har det vært drevet fiske og fangst de siste 10 000 årene. Etter hvert som de første øyene fikk bosetting formet det karakteristiske landskapet seg i samspill mellom fiskerbonden og en ugjestmild, men rik natur. Ærfugldrift har vært en næringsvei drevet av kvinner, og innskrivingen på verdensarv-listen er en hyllest til deres innsats.

Røros Bergstad er en særegen by på fjellvidda sterkt preget av 333 års gruvedrift og byjordbruk. Bergstaden har bevart mye av sitt opprinnelige preg med gatemonster anlagt på 1600-tallet og trehusbebyggelse fra 1700- og 1800-tallet. I 2010 ble også de omkringliggende områdene rundt Røros bergstad, den såkalte Circumferensen, skrevet inn på UNESCOs verdensarvliste.

Kilde: www.verdensarvenialta.no/

Vestnorsk fjordlandskap består av to delområder; Geirangerfjordområdet og Nærøyfjordområdet. Områdene utgjør 1227 km², der 107 km² er sjøareal. Innenfor naturvitenskapen blir de to fjordområdene regnet som klassiske eksempler på denne typen landskap. Med store høydeforskjeller og kort avstand mellom sjø og høyfjell er naturmangfoldet stort. Begge delområdene er uten større tekniske inngrep, og de naturlige geologiske prosessene knyttet til danning og utvikling av fjorder er ikke påvirket av menneskelig aktivitet.

Urnes Stavkirke er unik blant de fortsatt eksisterende 28 stavkirkene i Norge både arkitektonisk, kunsthistorisk og som kunnskapskilde. Urnes ble bygget i løpet av andre halvdel av 1100-tallet og er en av de eldste og best bevarte av stavkirkene. Den er et eksempel på det ypperste av håndverk og har spesielt flotte treskjæringsarbeider. Kirkens interiør er spesielt rikt dekorert. Urnes stavkirke er bygd i ren romansk stil, med buer på søyler og bygningsdekor utviklet i Europa tidlig på 1100-tallet. I Urnes stavkirke er stilen fullt utviklet, men tilpasset den norske håndverks-tradisjonen.

Bryggen i Bergen med den tradisjonelle trehusbebyggelsen var i middelalderen et livlig sentrum for internasjonal handelsvirksomhet. Bryggen er den eneste handelsstasjonen utenfor Den Hanseatiske Liga som har bevart den originale strukturen innenfor det sentrale bylandskapet. Bergen ble grunnlagt på 1000-tallet og regnes som en av de eldste store handelshavnene i Nord-Europa. De karakteristiske rekkene med hus med gavlen mot sjøen er eksempel på en type arkitektur som har eksistert i nærmere 900 år. Bygningene på Bryggen ble konstruert med parallelle husrekker vinkelrett innover fra kaifront, på en eller to sider av en felles gårdspassasje. Strukturen har bestått siden middelalderen. I husene var det både boliger, kontorer og lagerrom for en internasjonal handel med tørrfisk.

7.3 Samarbeid mellom markedsføringsaktiviteter og salgsapparatet

Det er viktig at det samlede arbeidet med å selge Norge som reisemål i utlandet i dag er godt koordinert med markedsføringssamarbeidet som ledes av Innovasjon Norge.

Norske incoming-operatører selger norgesreiser til agenter i utlandet. Flere av aktørene har selgere stasjonert i utlandet med et omfattende kontaktnett i form av blant annet turoperatører og reisebyråer. Det er et uutnyttet potensial for å mobilisere og koordinere dette salgsapparatet bedre med det eksisterende markedsarbeidet som gjøres av Innovasjon Norge.

Salgsapparatet omfatter store produsenter, turoperatører, reisebyråer, «incentivbyråer»/»PCO-byråer» (Professional Congress Organiser) osv. Oppmerksomheten og bevisstheten om denne delen av verdikjedens rolle kan økes. Det er et ønske at flere aktører skal «selge» Norge i utlandet.

Innovasjon Norge bearbeider årlig over 1 000 internasjonale turoperatører som selger Norge. Dette gjøres gjennom oppsøkende salgsbesøk og opplæring av ansatte hos operatørene. Det gjennomføres også en rekke workshops der norske reiselivstilbydere møter turoperatører. I forbindelse med Norwegian Travel Workshop (NTW) gjennomføres det også en rekke visningsturer over hele landet for de deltakende turoperatørene.

For å oppnå en bedre koordinering av salgsarbeidet bør det i første omgang utarbeides en oversikt over hvilke aktører dette omfatter, hvordan de arbeider, hvilke underkategorier/forretningsmodeller som finnes, hva som vil lette salgsarbeidet deres, hvilke produkter de har behov for og hva de opplever som de største hindringene for økt salg av Norge. Dette er spørsmål som må kartlegges for å kunne øke salget av reiser til Norge og sørge for at en større del av produktene, destinasjonene og tjenestene som finnes i norsk reiseliv selges i de internasjonale markedene.

7.4 Tiltak for bedre salg og markedsføring av Norge som reisemål

Nedenfor gis en samlet oversikt over tiltakene regjeringen foreslår på dette området.

- Samarbeidet mellom Utenriksdepartementet og Innovasjon Norge for å styrke Norges internasjonale omdømme videreføres.
- Inkludere bruk av design som virkemiddel for kommunikasjon av helhetlige reisemål.
- Utvikle bookingløsningen BookNorway på alle relevante språk visitnorway.com har utgaver av.
- Utvide innholdet på BookNorway til å omfatte flere produkter og tjenester, herunder helhetlige pakketilbud.
- Bedre utnyttelse av tildelte utmerkelse og andre natur- og kulturbaserte fortrinn Norge har i den internasjonale markedsføringen.
- Styrke formidlingen av helhetlige produktpakker som tilbys, samt stimulere til utvikling av nye pakker.
- I samarbeid med næringslivet lages en handlingsplan for bedre koordinering mellom salgs- og distribusjonsleddet og markedsføringen av Norge som reisemål.
- Inkludere incoming-aktører i arbeidet med ny handlingsplan.
- Innovasjon Norges markedsføringsarbeid skal evalueres.
- Sørge for at markedsføringsmidlenes salgseffekt evalueres jevnlig.
- Bruke næringslivet egen erfaring i utformingen av markedsføringsstrategier.

Utgitt av:
Nærings- og handelsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Publikasjonskode: K-0718
Design: Melkeveien Designkontor AS
Forsidefoto: C.H./www.visitnorway.com
Trykk: Departementenes servicesenter
03/2012 – opplag 1000

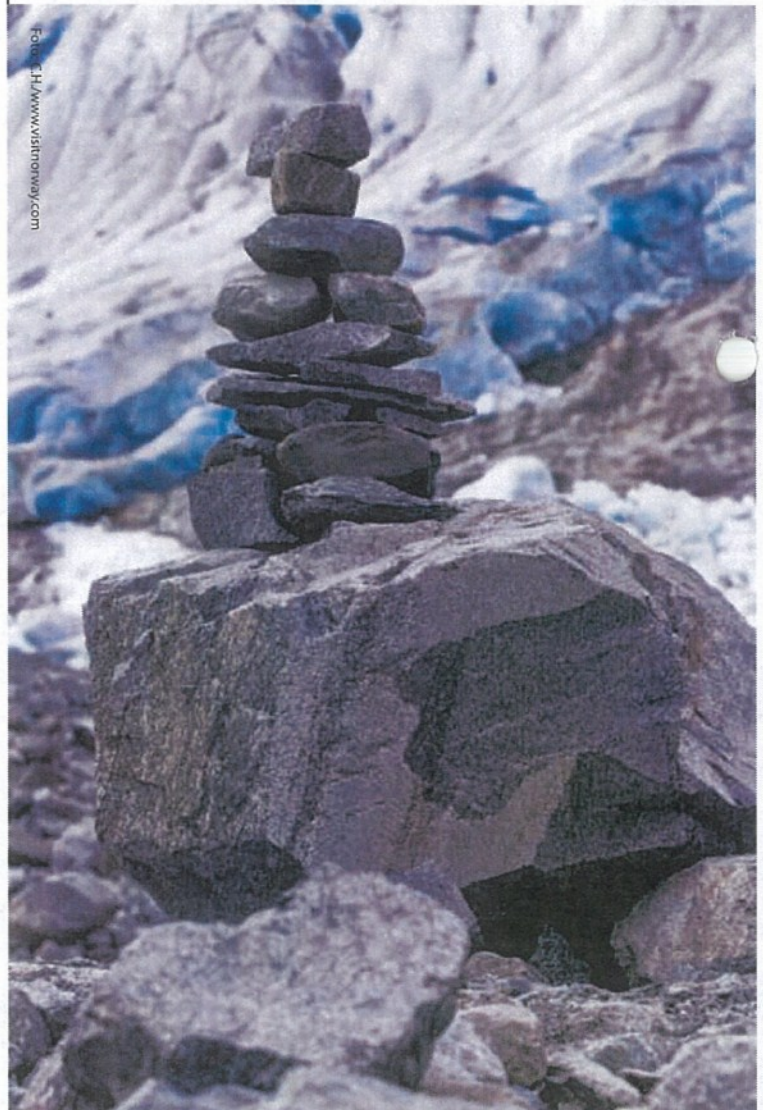

Foto: C.H./www.visitnorway.com

NÆKU

Delegert vedtak Delegert utvalg Næring- og kulturutvalg - nr. 19/12

Deres ref:	Vår ref: 2012/2085-1	Løpenr.: 17297/2012	Arkivkode	Dato 03.05.2012
-------------------	--------------------------------	-------------------------------	------------------	---------------------------

Nasjonalparkmagasinet

Saksopplysninger:

Nordreisa kommune har gjennom tett og godt samarbeid med Norges Nasjonalparklandsbyer fått god innsikt i måter å mobilisere og informere befolkningen og skape tilhørighet til både Nasjonalparkene og titlene Nasjonalparklandsby og Nasjonalparkkommune. Forankring av dette er viktig for grad av ønsket utvikling lokalt. Nordreisa kommune gjør nå følgende trekk:

1. Landsbyvertutdanning:
  - Vertskaps kurs. Delvis finansiert. Søknad Bolyst.
  - Kompetansekurs. Finansiert.
  - Lokal produkttesting. Organisering finansiert.
2. Bedre organisering for satsingen:
  - Landsbyråd; utvidet med tydelig mandat
    - Landsbynotarius
      - Helårsvert
      - Landsbyvaktmester
3. Kompetanseprogram for barn og unge:
  - Systematisering av forankring i skolene og økt kunnskap om lokal natur og kultur.

På markedsføring har Nordreisa kommune tidligere brukt midlene til Nordlys sitt Sommerbillag. Nordreisa kommune betalte da 26 000 kr for en halvside annonse, hvor på Nordlys skriver en redaksjonell sak om kommunen, der vi blir satt i dårlig lys. Vi ønsker selvsagt at slik kritikk skal komme frem i lyset, og har ikke muligheter til, eller reelt ønske om å påvirke media, men

Sommerbillaget har tidligere alltid vært preget av gladnyheter og dette ønsket vi jo gjerne i fjor også.

Vi har etter modell fra Geilo Nasjonalparklandsby gått i gang med vårt eget magasin; Nasjonalparkmagasinet. Vi har et prøveprosjekt i år der Framtid i Nord har kommet med følgende tilbud:

Prisen for magasinet er kr. 58 300,- eks mva

Følgende inngår:

Trykking, produksjon redaksjonelt/layout/annonse produksjons, distribusjon, frakt, redaksjonell innhold, foto, adm utgifter etc

Fremdriftsplan Nasjonalparkmagasin 2012

Distribueres: 7.juli 2012. Distribueres som innstikk i Framtid i Nord

1. format: magasin 240*330

2. sidetall: inntil 32 sider 52 gr papir = 97 gr.

3. Opplag: 5 300

Distribusjon: innstikk i FIN 5300 og 1500 ekstra til Nordreisa kommune = 6800

4. PDF- bla funksjon for nettsted. (elektronisk).

Vurderinger:

Nordreisa kommune som vertskommune for Reisa Nasjonalpark og flere verneområder og beskytter av titlene Nasjonalparkkommune og Nasjonalparklandsbyen Storslett, har et ansvar for formidling av de mulighetene dette gir og ikke minst forankre dette i egen befolkning. Dette som et ledd i vår markedsføring, omdømmebygging og forankring av Nasjonalparken som en ressurs. Nasjonalparksentret bidrar til magasinet med 7000 kr.

Resterende kostnader må finansieres med annonsesalg.

Vedtak:

- Kr 58 300 eks moms disponeres fra post 11404 360 325 Markedsføring, til årets Nasjonalparkmagasin.
- Kr 20 000 omdisponeres fra sak 06/07, til post 11404 360 325 Markedsføring, for utarbeidelse av Nasjonalparkmagasin for 2012.
- Nasjonalparksentret bidrar med 7000 kr. Dette beløpet overføres til kto: 4740 05 03954, til post 11404 360 325.
- Manglende -13179 dekkes av markedsføringspost for Utviklingsavdelingen. Det søkes om bidrag (Salg av spalteplass) fra egen organisasjon til inndekking av mesteparten av beløpet.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Nordreisa kommune. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angi vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Beate Brostrøm
Næringsutvikler

Hørings- og orienteringsinstanser

Vår dato: 02 MAI 2012

Vår ref.: 200702890-393 kn/ihw , 200800844-259

Arkiv: 611

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandlere:

Frode B. Johansen 22 95 91 76

Inger Helene W. Riddervold 22 95 94 37

Arne Anders Sandnes 22 95 92 18

Statnett SF. Ny 420 kV kraftledning Ofoten – Balsfjord – Hammerfest. Orientering om vedtak.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag fattet vedtak om å gi Statnett SF anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse for en ny 420 kV kraftledning mellom Ofoten via Balsfjord til Hammerfest. Det er også gitt konsesjon til å utvide transformatorstasjonene Ofoten og Kvandal i Narvik kommune, Bardufoss i Målselv kommune og Balsfjord i Balsfjord kommune. Videre er det gitt tillatelse til å bygge nye 420/132 kV transformatorstasjoner i Reisadalen i Nordreisa kommune, på Skillemoen i Alta kommune, i Skaidi i Kvalsund kommune og på Hyggevatn i Hammerfest kommune. Ledningen er ca. 513 kilometer lang og vil gå gjennom Narvik, Gratangen, Lavangen, Salangen, Bardu, Målselv, Balsfjord, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa, Kvænangen, Alta, Kvalsund og Hammerfest kommuner i Nordland, Troms og Finnmark, etter følgende trasé:

Fra Ofoten til Balsfjord skal ledningen bygges etter trasé 1.0 på hele strekningen, med unntak av Nedre Bardu hvor den skal bygges etter trasé 1.4. Videre skal den bygges etter trasé 1.0 i Balsfjord kommune, trasé 1.0 – 1.23 i Storfjord kommune, trasé 1.0 – 2.5 – 1.0 i Kåfjord kommune, trasé 1.0 i Nordreisa kommune, trasé 1.0 i Kvænangen kommune, trasé 1.0 – 1.11 – 1.17 – 1.0 i Alta kommune, trasé 1.0 i Kvalsund kommune og trasé 1.0 – 1.37 – 1.0 i Hammerfest kommune.

Dagens nett er ikke tilstrekkelig for å ivareta forsyningsikkerheten i nordlige deler av Nordland, Troms og Finnmark over tid, verken ved dagens forbruk eller forventet økning i forbruk. NVE mener at det er nødvendig å styrke forsyningsikkerheten i dette området for å redusere risikoen for utfall av store deler av Nord-Norge nord for Ofoten. En styrking av kraftnettet nordover fra Ofoten er også en forutsetning for videre styrking av nettet i Nord-Troms og Finnmark. Dette kan igjen være avgjørende for muligheter for industri- og næringsutvikling/etablering eller for tilrettelegging av fornybar produksjon. En 420 kV kraftledning fra Ofoten til Hammerfest, vil etter NVEs mening være den beste løsningen for å ivareta disse hensynene.

Kraftledningen går i hovedsak parallelt med eksisterende inngrep som vei og andre kraftledninger. Ledningen vil være godt synlig i landskapet, særlig der den går i nærheten av bebyggelse, fra en del veistreknings og fra friluftsområder. 33 reinbeitedistrikt berøres av kraftledningen. Ulemper for reindrifta vil være knyttet til anleggsarbeidet, samt eventuelle driftsulemper og beitereduksjon som følge

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

av traseen. Ledningen vil gå gjennom en del områder med rødlistet fugl, men NVE mener at naturmangfoldet ikke vil bli vesentlig påvirket i regional eller nasjonal sammenheng. Det er gjort omfattende vurderinger av tilpasninger og alternative traseer langs den 513 kilometer lange traseen for å redusere de ulemper som ledningen vil kunne få. For å redusere de negative virkningene av tiltaket har NVE blant annet satt vilkår om riving av 108 km eksisterende 132 kV ledninger, skånsom skogrydding, kamuflerende tiltak, merking av ledninger for å redusere risiko for fuglekollisjoner, og en miljø-, transport og anleggsplan, hvor hensynet til reindrifta skal vurderes spesielt.

NVE vurderer at de samlede miljø- og arealbruksvirkningene for kraftledningene Ofoten-Balsfjord og Balsfjord-Hammerfest er moderate med tanke på omfanget av tiltaket og akseptable når det gjelder tema som arealbruk, reindrift, landskap, inngrepsfrie naturområder, naturmangfold, verneområder og bebyggelse. Se dokumentene "Bakgrunn for vedtak" på NVEs nettsider www.nve.no/kraftledninger for mer om behandlingen av søknadene, sammendrag av høringsuttalelser og NVEs vurderinger. Prosjektene er her omtalt under benevnelsene 420 kV kraftledning Ofoten-Balsfjord og 420 kV kraftledning Balsfjord-Hammerfest. Det er også laget et faktaark om NVEs vedtak som ligger på våre nettsider.

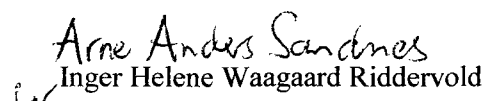
Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningsloven kap. VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser). Vi ber om at de kommer klart frem hvilket prosjekt som evt. påklages, da ledningen er konsesjonsgitt på de to delstrekningene Ofoten-Balsfjord og Balsfjord-Hammerfest.

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Siv Sannem Inderberg
seksjonssjef

Arne Anders Sandnes
for Inger Helene Waagaard Riddervold
rådgiver

HØRINGSLISTE

Kommuner

Narvik kommune
Gratangen kommune
Lavangen kommune
Salangen kommune
Bardu kommune
Målselv kommune
Balsfjord kommune
Storfjord kommune
Kåfjord kommune
Nordreisa kommune
Kvænangen kommune
Alta kommune
Kvalsund kommune
Hammerfest kommune

Regionale myndigheter

Nordland fylkeskommune
Fylkesmannen i Nordland
Troms fylkeskommune
Fylkesmannen i Troms
Finnmarks fylkeskommune
Fylkesmannen i Finnmark

Sentrale myndigheter

Sametinget
Riksantikvaren
Direktoratet for naturforvaltning
Luftfartstilsynet
Statens landbruksforvaltning
Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap
Avinor AS
Statens strålevern
Forsvarsbygg
Hærens styrker
FLO base Troms-Finnmark
Jernbanelverket

Til orientering

Landbruks- og matdepartementet
Olje- og energidepartementet
Miljøverndepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Norsk institutt for by og regionsforskning

Andre

Adv. Geir Haugen, Mysen
Adv. Ole Swang, Oslo
Advokat Geir Haugen
Advokatfirmaet Bakke v/advokat Hjallis Bakke
Advokatfirmaet Hjort v/advokat Knut Hurum
Advokatfirmaet Jonassen v/advokat John
Jonassen
Alf Harald og Vigdis Svendsen
Alf Johnny Eriksen
Alta Kraftlag a/l
Alta og Omegn turlag
Alta Samefolkets Parti, v/Tore Bongo
Alta Zoologiske Forening
Annlaug Moaksen
Arild Sundby, Beisfjord
Arild Thobiassen, Bardu
Arvid Isaksen
Balsfjord bondelag
Balsfjord Sau og Geit v/ Lars-Ivar Fause
Bardu Grunneierlag v/Rolf Sagmo
Bellona
Bellona
Bengt Johnsen, Sørreisa
Berit Innerby
Birtavarre-Lagnes Grendelag
Björg Abrahamsen
Bjørn Einar Rognmo, Moen
Brynhild og Rolf-Åge Forseth, Bardu
D-11 T Reinøy v/Johan Daniel Turi
D-19 Antti Aslak Olavi Lantto
D-19 Sállan/Sørøy v/ Nils Mikkelsen Sara
D-19 v/ Johan Henrik J. Eira
D-19 v/Mikkel Per J. Gaup
D-20 Fálá/Kvaløy v/Aslak Ante M.J. Sara
D-21 Gearretnjárga v/Anders J.M. Sara
D-22 Fiettar v/ Nils M. Utsi
D-23 S/N gr C V/Iver A. Sara
D-23 S/N gr.B V/Ole Isak O. Hætta
D-24 B Nuorta – Sievju/ Seiland Øst v/ Nils Isak
A. Sara
D-24A Oarje - Sievju/Seiland Vest v/ Aslak P.
Kemi
D-25 Stierdná/Stjernøy v/ Per Mikkelsen Buljo
D-26 Lákkonjárga v/ Hans Ole N. Eira
D-27 Joahkonjárga v/ Anders Isak Oskal

D-28 Cuokcavuotna/Bergsfjord v/ Ellen Mart Sara Oskal

D-29 Seakkesnjárga ja Silda v/ Aslak Mathis Turi

D-32 Silvetnjárga V/ Johannes Daniel A. Gaup

D-33 Spalca v/Aslak Isak A. Skum

D-33T Ittunjáega/Rendalen v/Mikkel Isak Kemi

D-34 Ábborášša v/Henrik A. Sara

D-35a Fávrosorda v/ Ole Mathis J. Eira

D-36 Cohkolat ja Birtavari v/ Peer M. Gaup

D-37 Skarfvaggi v/ Ole Anders Utsi

D-39 Árdni/Gavvir, Arnøy/Kågen v/ Nils Peder I. Gaup

D-40 Orda v/Mikkel Per M. Bongo

D-41 Beaskádas v/Jørgen M. Eira

Dalan advokatfirma, Oslo

Dalan advokatfirmaet

Den Norske turistforening

Den Norske turistforening

Einar Klubnes, Narvik

Eirik Johansen, Narvik

Eni Norge AS

Erik Roll, Hamnvik

Espen K. Berglund, Bardufoss

Finnmark Bonde og Småbrukarlag; v/ Fylkessektretær Arne Johanson

Finnmark Bondelag

Foreningen Čáhput Siida

Fortidsminneforeningen i Finnmark

Fortidsminneforeningen i Nordland

Fortidsminneforeningen i Troms

Fortidsminneforeningen i Troms

Forum for natur og friluftsliv Finnmark v/ Anne Greve

Forum for natur og friluftsliv Troms v/Edel Ellingsen

Fossbakken jakt- og utmarkslag

Fossmo grunneierlag v/Rolf Lundamo, Bardufoss

Friluftrådenes landsforbund

Friluftslivets fellesorganisasjon

Friluftslivets fellesorganisasjon

Geir Brandsegg, Bardu

Gielas reinbeitedistrikt v/Johan Anders Eira

Gunnar Birkelund, Bardufoss

Halvar Kristensen, Bardufoss

Hammerfest Energi AS

Hammerfest og Omegn turlag

Harald Erik Rognmo

Harald Hilmar Lunde

Helge Peder Kristian Jensen

Helligskogen reinbeitedistrikt v/Ole Thomas Baal

Hilmar Moaksen

Hjalmar Hilmarsen

Hjerttind reinbeitedistrikt v/Helge Oskal

Hålogaland samiske forening v/Yngve Erlendsson, Gratangen

Inge Brandsegg, Bardu

Inger Nilsen

Ivar Bruvoll, Flateby

Ivar M. Simonsen, Bjerkvik

Jan Edmund Pedersen

Jan O. Berntsen, Bardu

Klatregruppa i Alta v/ Bjørnulf Håkenrud

Knut Hjalmar Andersen

Knut Holmgren

Kristen Finmark, Bardu

Kurt Jan Kvernmo, Sjøvegan

Könkämä sameby v/Kristina Hotti

Kåfjord Næringsforum

Kåfjord Sameforening

Lakselvdal/Lyngsdal reinbeitedistrikt v/Henrik H Gaup

Lea Marit Arnesen

Linda Severinsen

Mai Elin Ingebrigtsen

Margot Berglund, Bardufoss

Markenes grunneier-forening v/ Ingerd Nilsen

Mauken reinbeitedistrikt v/Anders N. Oskal

Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt v/Isak Tore Oskal

Meteorologisk institutt

Midt- Troms friluftsråd

Midt- Troms friluftsråd

Miljøstiftelsen Zero

Morten og Ingunn Dreyer Jakobsen

Målselv fjellandsby

Nansy Hammari

Narvik Modellflyklubb

Narvik og Omegn Turistforening

Natur og ungdom

Natur og ungdom

Natur og ungdom Nordland

Natur og ungdom Troms

Natur og ungdom Tromsø

Naturvernforbundet i Finnmark

Naturvernforbundet i Nordland

Naturvernforbundet i Troms
 Naturvernforbundet i Tromsø og omegn
 Nedre Bardu arbeiderlag
 Nordkjosbotn grunneier-forening v/ Terje Fossland
 Nordland bonde- og småbrukarlag
 Nordland bondelag
 Norges jeger- og fiskerforbund
 Norges jeger- og fiskerforbund
 Norges jeger- og fiskerforbund Nordland
 Norges jeger- og fiskerforbund Troms
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norsk Caravanklubb avd. Hammerfest
 Norsk Ornitologisk Forening
 Norsk Ornitologisk Forening
 Norsk Ornitologisk Forening Nordland
 Norsk Ornitologisk Forening Troms
 Norske Reindriftsamers Landsforbund
 Norske samers riksforbund v/Gunn-Britt Retter
 Odd Dalbakk, Evenskjer
 Oddvar Olaussen
 Ofoten friluftsråd
 Ole Alfred Larsen
 Ole Dagfinn Rognmo, v/advokat Bersvendsen, Moen
 Ole-Helge Engmo, Bardu
 Oteren Bygdeutvalg, v/Elna Karlsen
 Ragni Stenvold, Bardu
 Reinbeitedistrikt 19/32T Lakselvdalen-Lyngsdalen
 Reinbeitedistrikt 23 S/N gr. D v/ Jørgen J. Buljo
 Reinbeitedistrikt 23 S/N gr.A V/Johan Mikkel M. Gaup
 Reinbeitedistrikt 36 Raisduottar
 Reindriftsforvaltningen i Alta
 Reindriftsforvaltningen i Troms
 Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark
 Roger Simonsen, Bardu
 Rolf Johansen
 Rovfuglgruppa i Vest-Finnmark
 SAE Vind
 Salangsdalen grunneier- og utmarkslag v/ Stein-Wiggo Bones, Bardu
 Samarbeidsutvalget for grunneierlagene i Bardu v/Ivar Foshaug
 Samarbeidsutvalget Nedre Bardu barnehage
 Samarbeidsutvalget Nedre Bardu skole
 Samenes folkeforbund
 Skaidilia Vel v/Bjørn Sigvartsen
 Skjomen reinbeitedistrikt v/Per Niia
 Statens vegvesen region nord
 Statkraft Development
 Statskog
 Statskog
 Steinar Fjelldal, Gratangen
 Storfjord Bondelag
 Telenor servicesenter for nettutbygging
 Thorleif Andreasen, Målselv
 Tone Stenseth, Bardu
 Torild Døhl, Kitdal
 Tove Johansen
 Tove og Nils M. Utsi
 Troms bonde- og småbrukarlag
 Troms bonde- og småbrukarlag
 Troms bondelag
 Troms Turlag
 Troms Turlag v/Inger Guttormsen
 Tron Brun
 Tverrelvdalen bonde og småbrukarlag, v/ Helge Isaksen
 Vigdis og Bjørn Hafstad, Beisfjord
 Viggo Døhl
 Viktor Berntsen v/adv. Rekve, Tromsø
 Vivian Sørli Olsen, Meistervik
 Westbytunet Naturmedisinske klinikk v/Reidun L. Dalheim
 Yvonne og Dag Kvernmo
 Zero Emission Resource Organisation
 Øisten Killi
 Ørjan Rosvold
 Østre reinbeite sonestyre 30 C
 Øytun folkehøgskole

Innspill til regjeringens kunnskapsinnhenting om ikt verdiskaping i nord

Hvilket samfunn vil vi ha i Nord-Norge i framtida? Hva skal vi leve av om 20, 50 og 100 år? Hva kan ikt verdiskaping i reiseliv, fiskeri, havbruk og annen næringsvirksomhet bety for Nord-Norge? Hva trengs for å gjøre Nord-norsk næringsliv klar for framtidens utfordringer?

Regjeringen gjennomfører en kunnskapsinnhenting om virkninger og ringvirkninger av ikt satsing på verdiskaping innenfor spesielt reiseliv og fiskerirelatert virksomhet i Nord-Norge, men også inkludert andre næringer. I den forbindelse henvender vi oss til regionale og lokale myndigheter, fagmiljøer, interessegrupper, bedrifter og alle som er opptatt av Nord-Norges framtid og ber om innspill til tema mv. som blir inngått i det videre arbeidet.

I tillegg til skriftlige innspill på muligheter og utfordringer ønsker vi informasjon om pågående (samarbeids)prosjekter som kan være relevante og studier/analyser av enkelte næringer o.lign. som vi kan dra nytte av i vår kartlegging.

Det er ønskelig med innspill som ikke er lenger enn 2 sider - så får vi heller ta kontakt hvis vi har behov for mer utdypende informasjon.

Fristen for skriftlige innspill er 7. mai, og vi ønsker at innspillene sendes til kunnskapsinnhenting@nhd.dep.no

Se også www.nhd.dep.no for mer informasjon om kunnskapsinnhenting.

På forhånd takk!

Karin Ibenholt
Prosjektleder Kunnskapsinnhenting verdiskaping i nord

Nærings- og handelsdepartementet
Tel: 922 93 701
www.nhd.dep.no

Nordreisa kommune
Postboks 174
9151 STORSLETT

09 MAI 2012	
SAKSNR.	12/763
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

Vår ref.:
10/3748-39
Løpenr.:
12722/12

Saksbehandler:
Katja M. Hansen
Tlf. dir.innvalg:
77 78 80 64

Arkiv:
243U62 TILSK
Deres ref.:

Dato:
02.05.2012

TILSKUDD TIL DAGLIGVAREBUTIKKER I UTKANTSTRØK 2012 - GIÆVERS LANDHANDEL OG COOP ROTSUND BA, NORDREISA KOMMUNE

Tilsagn BS10/12

Vi viser til utlysning av støtte og deres henvendelse.

Fylkesråden har vedtatt følgende 30.3.2012:

1. Fylkesråden har behandlet søknader om støtte til dagligvarebutikker i utkantstrøk i Troms for budsjettåret 2012.
2. Fylkesråden legger til grunn at det i områder med spredd bosetting kan være vanskelig å opprettholde grunnleggende butikkjenester på grunn av tynt markedsgrunnlag og ser med bekymring på at flere butikker blir nedlagt. Fylkesråden ber kommunene melde om behov for tiltak eller endring av retningslinjene for på bedre måte å kunne motvirke denne utviklingen.
3. Fylkesråden bevilger kr 502.000,- som tilskudd til 21 dagligvarebutikker i henhold til oversikt i saksforelegg. Støtten gis som bagatellstøtte i hht. EØS-avtalens regelverk.

I hht. til vedtaket tildeles Giævers Landhandel og Coop Rotsund BA kr 46.200,-. Beløpet overføres til Nordreisa kommune på kontonr: 4740.05.03954. For å endre kontonummeret må kommunen sende melding til katja.m.hansen@tromsfylke.no innen 18.5.2012.

Fylkeskommunen anmoder kommunen om å utbetale vårt og eget tilskudd slik at butikkene hver får til sammen minst kr 46.200,- i støtte. Støttemottaker må i tilsagnsbrevet gjøres oppmerksom på at støtten gis som bagatellstøtte i hht. EØS-avtalens regelverk. Kommunen må videre innhente opplysninger fra tilskuddsmottaker om hvor mye denne har mottatt i bagatellmessig støtte de siste 3 kalenderår før støtten kan utbetales.

Besøksadresse
Strandveien 13
Postadresse
Postboks 6600, 9296 Tromsø

Telefon
77 78 80 00
Epost mottak
troms@tromsfylke.no

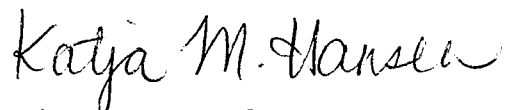
Telefaks
77 78 80 01

Bankgiro
4700 04 00064
Internettadresse
www.tromsfylke.no

Org.nr.
NO 864 870 732

Fylkeskommunen ber kommunen komme med innspill til eventuelle tilpasninger i ordningen som vil kunne forbedre denne i forhold til dagens situasjon. Videre ber vi om kommunens synspunkter på vedtakspunkt 3 i fylkesrådets vedtak, som vil måtte innebære økt kommunal finansiering av ordningen. Frist for tilbakemelding settes til 1.10.2012.

Med vennlig hilsen

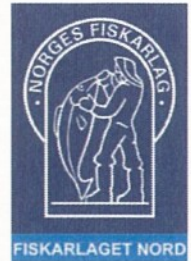

Katja M. Hansen e.f.
Rådgiver

Kopi: Kristin Næsvold Figenschou, her
Giævers Landhandel, 9159 HAVNNES
Coop Rotsund BA, 9153 ROTSUND

 NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET <i>Ellinor</i>	
19 MARS 2012	
SAKSNR.	
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

**Fiskarlaget
Nord**

16.mars 2012
IS/J.nr. 29/12

Nordreisa kommune,
Sentrum 17,

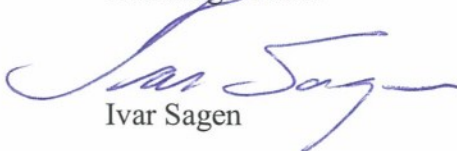
9151 STORSLETT.

Representant til næringsutvalget i Nordreisa kommune.

Vi er av Nordreisa Fiskarlag bedt om å formidle til Nordreisa kommune innstilling på representant til næringsutvalget i kommunen.

Årsmøtet i Nordreisa Fiskarlag, den 28.des. 2011, bestemte enstemmig å innstille Arnold Jensen som representant til næringsutvalget i Nordreisa kommune.

Med hilsen
Fiskarlaget Nord

Ivar Sagen

Kopi til Nordreisa Fiskarlag

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
21/12	Nordreisa driftsutvalg	21.05.2012
	Nordreisa eldreråd	29.05.2012
	Nordreisa formannskap	
	Nordreisa helse- og omsorgsutvalg	
8/12	Nordreisa oppvekstutvalg	22.05.2012
18/12	Nordreisa nærings- og kulturutvalg	23.05.2012
	Nordreisa rådet for funksjonshemmede	
	Nordreisa administrasjonsutvalg	
5/12	Nordreisa barn og unges kommunestyre	10.05.2012
	Nordreisa arbeidsmiljøutvalg	
	Nordreisa kommunestyre	

Årsmelding 2011

Henvisning til lovverk:

- Kommuneleien § 48
- Forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner (200-12-15 nr 1424)

Vedlegg

1 Årsmelding 2011

Rådmannens innstilling

Årsmelding for 2011 tas til orientering

Saksopplysninger

I henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner, skal rådmann utarbeide årsmelding som kan behandles i tilknytning til årsregnskapet. Årsmeldingen er rådmannens melding til politikerne om virksomheten.

Årsmeldingen for 2011 er etter samme mønster som tidligere år, samlet for hele den kommunale virksomhet og består av rådmannens kommentarer til driften, om organisasjonen, om økonomisk resultat og deretter beskrivelser fra sentraladministrasjonen og fra resultatene. I tillegg til de utvalgene årsmeldingen er satt opp til behandling i, skal årsmeldingen også behandles i kontrollutvalget. Årsmeldingen for 2011 behandles i 11 utvalg.

Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt og skal foreligge samtidig til politisk behandling.

Nordreisa kommune

Årsmelding 2011

Kreativitet!

Egenproduserte lekeklosser - Høgegga barnehage

Innholdsfortegnelse

	Side
Rådmannens kommentarer	3
Nordreisa samfunnet og livskvalitet	4
Mål og strategier	7
Politisk styring og aktivitet	8
Medarbeidere og organisasjon	10
Økonomi og resultat	14
Sentraladministrasjon	19
Oppvekst	24
Fellestiltak grunnskole og barnehage	26
PP-Tjenesten	27
Storslett skole	28
Moan skole og Sfo	31
Rotsundelv skole og Sfo	33
Nordreisa Voksenopplæring og Flyktningetjeneste	36
Høgegga barnehage	38
Storslett barnehage	40
Oksfjord barnehage	41
Sonjatun barnehage	44
Sørkjosen barnehage	46
Leirbukt barnehage	48
Familiesenteret	50
Helse, omsorg og sosial sektor	54
Helsetjenester	55
Omsorgsboliger	61
Institusjonstjenester	64
Hjemmetjenester	67
Sosialtjenesten	72
Utviklingsavdeling	75
Teknisk avdeling	82

Rådmannens kommentarer

Innenfor oppvekstvilkår for barn og unge skjedde det mye i løpet av 2011. Høsten 2011 ble Leirbukt barnehage utvidet med 2 nye avdelinger. Kommunen har nå etablert en eller flere barnehageavdelinger hvert år siden 2006 og enda flere avdelinger oppholder seg nå i midlertidige lokaler eller lokaler som ikke er tilfredsstillende etter dagens krav.

Selv om bygningsmassen kan være bedre er jeg trygg på at innholdet i barnehagene er godt, og jeg ser at barnehagene har mange positive utviklingstrekk.

I 2011 har ombyggingen av Storslett skole blitt iverksatt, med de utfordringer det har medført for lærere og elever. Det er også blitt gjennomført tiltak for å forbedre areal- og trafikksituasjonen på Moan skole. De private skolene har fått godkjenning til å øke elevtallet og antall klassetrinn. Høsten 2012 vil sannsynligvis Oksfjord skole bli gjenåpnet, alle disse faktorene vil føre til at elevtallene på våre skoler vil bli endret.

Det gledelige er at resultatene på nasjonale prøver har bedret seg både i 5. klasse og 8. klasse.

Det har i løpet av 2011 blitt jobbet systematisk med tidlig innsats og tilpasset opplæring for å redusere omfanget av spesialundervisning. Vi har begynt å se effekten, men det vil ta lang tid før omleggingen er ferdig.

Innenfor barnevernet ser vi fortsatt en økning i antall saker. Utfordringen i 2011 har vært å behandle flere saker selv da konsulentbruken skulle reduseres. Vi ser en nedgang i konsulentbruken, mens de økonomiske effektene ikke har slått helt til.

Innenfor kultur og fritidstilbud ser vi fortsatt en stor aktivitetsøkning. Kvaliteten på det gode arbeidet vi gjør vises gjennom økt bredde og høy kvalitet på mange typer arrangement innenfor kultur og idrett våre unge innbyggere har deltatt i.

Innenfor helse- og omsorgssektoren har forberedelsene til samhandlingsreformen tatt mye tid, i tillegg til iverksettelse av private tjenesteleverandører til en del av våre brukere. Dette har medført at innføringen av 3+3 turnusen har tatt lengre tid enn forutsatt. Forberedelsen av Guleng 3 har tatt lengre tid enn planlagt, men det er eksterne forhold som har ført til forsinkelsen. I framtiden har vi behov for omsorgsboliger med heldøgns pleie, som er et viktig ledd i omsorgskjeden. Tiltaket ble tatt ut av budsjett og økonomiplanen, men bør søkes gjeninnført gjennom budsjettprosessen høsten 2012.

Vi ser at mange års arbeid innenfor næringsutvikling begynner å ta form. Store utbygginger som tunnel gjennom Sørkjosfjellet og bygging av 420 kV kraftledning fra

Rådmann Kjetil Hallen

Balsfjord til Hammerfest kan gi store ringvirkninger for næringer også i Nordreisa, dersom vi er klar for utfordringen og utnytter utbyggingsprosjektene til beste for vårt samfunn. Innenfor landbruket ser vi fortsatt reduksjoner på antall bruk, mens antall dyr opprettholdes. En god arealutnyttelse kan likevel føre til at landbruket kan utvikles i tiden som kommer. Nye rapporteringsrutiner kan føre til at sauene får større erstatninger som følge av rovdyrproblematikken, dette gir sauebrukene større muligheter til å fortsatt være en bærekraft næring.

Arbeidet med arealdelen og samfunnsdelen i kommuneplanen har tatt mye ressurser. Til gjengjeld fikk vi en svært god statusbeskrivelse for hele kommunen. Denne beskrivelsen har vært svært nyttig i forhold til videre arbeid med kommuneplanen og utarbeidelse av økonomiplanen. Økonomiplanen har nå en helt annen form og innholdet er bra. Når kommuneplanen er ferdig, vil det gi substans til økonomiplanens handlingsdel. Dette er et område som har vært mangelfullt i flere år.

Sykefraværet har i de to siste kvartalene hatt en svært positiv utvikling. Jeg tror utarbeidelsen av nye rutiner, resultat av langvarig arbeid og tettere oppfølging av sykemeldte har gitt resultater.

Det økonomiske resultatet for 2011 er veldig bra, men ikke godt nok. Vi forbedret resultatet fra 2010 til 2011 med hele 13 mill kr. Vi har fortsatt et lite etterslep i forhold til forpliktende plan for inndekning av tidligere års underskudd, men nivået på utfordringen er fullt ut overkommelig.

Nordreisa samfunnet og livskvalitet

I 2011 økte befolkningen i Nordreisa med 2 personer. Både Kåfjord og Storfjord kommuner økte med flere personer enn hva Nordreisa gjorde i 2011. Kommunen er likevel regionens største kommune med sine 4807 innbyggere pr 31.12.2011.

Privat næringsnæringsliv står sterkt i Nordreisa og omsetningen i varehandelen har opplevd en jevn økning de senere år.

Første del av Byggetrinn 3 på Storslett skole ferdigstilles i løpet av høsten 2012 og det er et økende behov både for plasser og nye lokaliteter for barnehager i kommunen.

I budsjettvedtaket i kommunestyret desember 2011 ble det vedtatt gjenoppsettelse av skolen 1-7 skole i Oksfjord som sammen med barnehagen skal organiseres i et Oppvekstsenter.

Bygging av omsorgsboliger til funksjonshemmede ble ikke igangsatt i 2011 og planlegges oppstart 2012. Kommunen mangler omsorgsboliger + i tiltakskjeden til eldre. I Nordreisa har vi også en større andel eldre og større andel eldre som bor på in-

stusjon enn kommunene i Troms og landet for øvrig. Kommunen har også høyere driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester generelt enn landsnitt og tromskommunene, noe som skyldes et høgt antall innbyggere med ulik funksjonshemming.

Det er fortsatt økning i henvendelser til barnevern. Antall sosialhjelpsmottakere har økt i 2011, noe som bl.a. skyldes økte levekostnader.

Kommunen har god legedekning men sliter med å rekruttere øvrig helsepersonell.

Nordreisa kommune står ovenfor store utfordringer i årene fremover. Befolkningen anslås å øke litt frem mot 2020 for deretter å synke. Tjenestebehovet vil øke og behovet for tjenester innenfor helse, pleie og omsorg, barnehage og skole vil øke sett ut fra dagens situasjon. Dette vil ha store konsekvenser både økonomisk og øker rekrutteringsbehovet både innenfor offentlig og privat sektor. Samtidig som vi vet at en stor del av dagens arbeidstakere går ut av arbeidslivet pga alderspensjon er det ikke mange nok i ungdomsgruppene til å erstatte disse.

Befolkningssammensetning	Nordreisa	Troms	Landet
Antall menn pr 100 kvinner i aldersgruppen 20-39 år	105,5	105,8	103,9
Andel barn og unge 0-17 år	22,1	22,9	22,7
Andel eldre 80 år og over	5,1	4,1	4,5
Andel personer med innvandrerbakgrunn ikke-vestlig	1,5	3,2	7,2

Befolkningsutvikling 1999—2010

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Fødselsoverskudd	-9	20	-17	-13	-8	16	4	-14	12	-3	-2	13	
Nettoflytting	69	-24	-62	0	-4	17	24	-59	-46	25	65	35	
Folketilvekst	60	-4	-79	-13	-12	33	28	-73	-34	29	63	48	

Befolkningsframskrivninger middel nasjonal vekst

Alder	2011	2012	2015	2020	2025	2030
0-5 år	337	322	365	368	354	344
6-12 år	399	411	422	451	460	451
13-15 år	208	189	169	185	198	202
16-19 år	278	275	259	228	245	264
20-66 år	2862	2862	2839	2774	2702	2697
67-79 år	473	482	588	689	755	739
80-89 år	248	213	245	247	281	375
Total	4805	4807	4887	4942	4995	5072

I denne fremskrivingsmodellen tyder det på at befolknings sammensetningen i Nordreisa vil endres.

Antallet barn i barnehagealder ved inngangen av 2012 er på 322 personer. Det antas at antallet barn i denne gruppen vil øke med 9% mot 2020 og med om lag 2% mot 2030.

Antallet barn i grunnskolealder ved inngangen til 2012 er 600 personer. Det antas at antallet personer i denne gruppen vil avta først i årene frem mot 2015 2-5% for så å øke betydelig igjen mot 2025 og 2030. Antallet barn i ungdomsgruppa 16-19 år er ved inngangen til 2012 på 275 personer. Aldersgruppa 16-19 år vil være mindre i hele perioden frem mot 2030 og elevgrunnlaget fra Nordreisa til videregående skole fra Nordreisa vil gå ned i med 10 – 60 personer .

Arbeidsstyrken regnes normalt som aldersgruppen 20-66 år. Den største gruppa innenfor arbeidsstyrken er aldersgruppa 35-49 år. Prosentvis vil den gruppen redu-

seres ut over perioden med 16% reduksjon mot 2020 og 28% mot 2030. På grunn av gruppas størrelse er det et betydelig antall det her er snakk om. Det anslås at det er ca 280 færre personer i denne gruppa i 2030 enn i 2011. Aldersgruppa 35-49 år vil reduseres kraftig utover planperioden. Antallet i arbeidsstyrken reduseres tilsvarende.

Pensjonistgruppa (67-79 år) består i 2012 av 482 personer. Det er denne gruppa som øker mest mot 2025 med opp mot 50%, dette betyr at det innenfor gruppa er hele 273 flere personer enn i 2012. ”Pensjonsistbølgen” i Nordreisa har startet og vil kulminere/flate ut rundt 2025, dvs. om 10-14 år. Eldregruppa er pr 2011 den minste aldersgruppa med 201 personer. Frem til 2020 er det bare ubetydelige økning i gruppa. Fra 2025 øker antallet i gruppa (20% - 40 personer) og betydelig mot 2030 (52% - 105 personer). ”Eldrebølgen” i Nordreisa vil for alvor starte fra om lag 2025 og øke kraftig utover i planperioden.

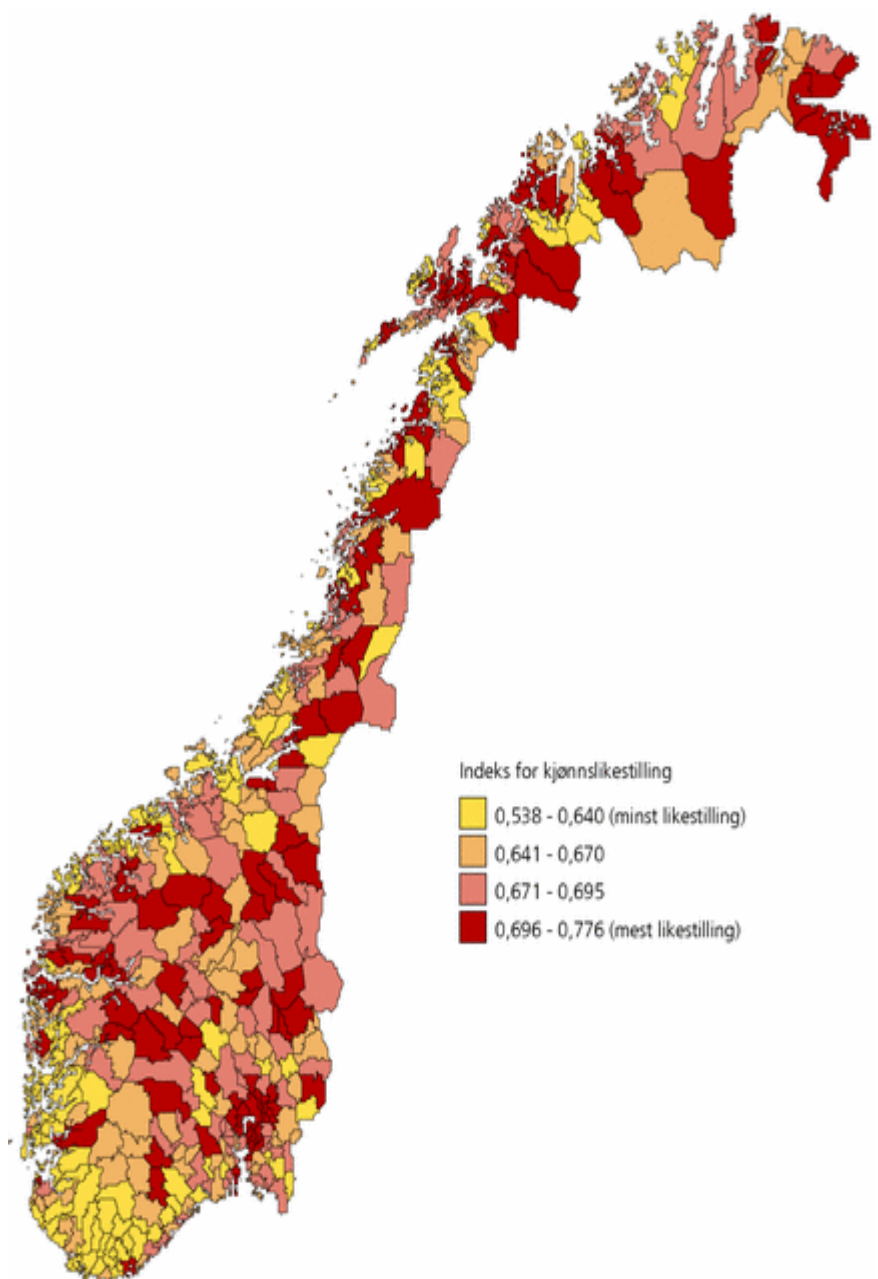
KOSTATALL 2010	Nordreisa	Troms	Landet
Lengde kommunale veger pr 1000 innb i km	26,0	12,0	8,7
Andel barn 1-5 år med barnehageplass. Prosent	88,8	92,7	89,9
Andel elever i grunnskolen med spesialundervisning. Prosent	15,9	9,5	8,2
Andel barn 0-17 år med barnevernstiltak. Prosent	7,2	5,8	4,5
Sosialhjelpsmottakere per 100 innb 20-66 år. Prosent	4,8	3,8	4,1
Legeårsverk pr 10 000 innb.	10,4	11,5	9,6
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innb, kommunehelsetjeneste	12,5	9,8	8,6
Andel innb 80 år og over, beboere på institusjon. Prosent.	18,5	16,3	13,9

Likestilling

SSB vurderer en kommunes likestilling-grad på en skala fra 0-1. 1 representerer full likestilling. I vurderingen inngår parameterer som barnehage- dekning, andel kvinnelige ledere, andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter, kvinneandel i arbeidsstyrken, utdanningsgrad m.m.

Nordreisa kommune får en skår på 0,719 og er en av de mest likestilte kommunene i landet.

SSB sorterer videre landets kommuner i fire grupper etter hvor likestilte de er. Nordreisa kommune kommer i gruppe 1. Nordreisa kommer godt ut på andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter, kvinnelige ledere og andel kvinner med høyere utdanning. Potensialet for å bedre likestillingsgraden i Nordreisa ligger blant annet i andel barn i barnehage 0-5 år, kvinneandel sysselsatte, spesielt i privat sektor og redusere deltid både for kvinner og menn.

Kilde: Indeks for kjønnslikestilling i kommunene, Statistisk sentralbyrå.
Kartgrunnlag: Statens kartverk.

Mål og strategier

Sammen for trygghet og trivsel

Nasjonalparkkommunen Nordreisa, sentralt plassert i Nord-Troms, med Storslett som nasjonalparklandsby, et allsidig næringsliv og et variert tilbud til befolkningen, skal ivareta og utvikle sin rolle som regionsenter i Nord-Troms gjennom et godt omdømme og en miljøvennlig utvikling.

Våre overordnede verdier i dette arbeidet er å fremme trygghet og trivsel til det beste for fremtidens befolkning i Nordreisa og for folk i hele Nord-Troms.

Vår aktivitet skal være utadrettet og samlende med fokus på barn og unges oppvekstvilkår. Reisa Nasjonalpark og Distriktsmedisinsk senter er sentrale i utkilingen.

I Nordreisa skal fokus rettes mot områdene:

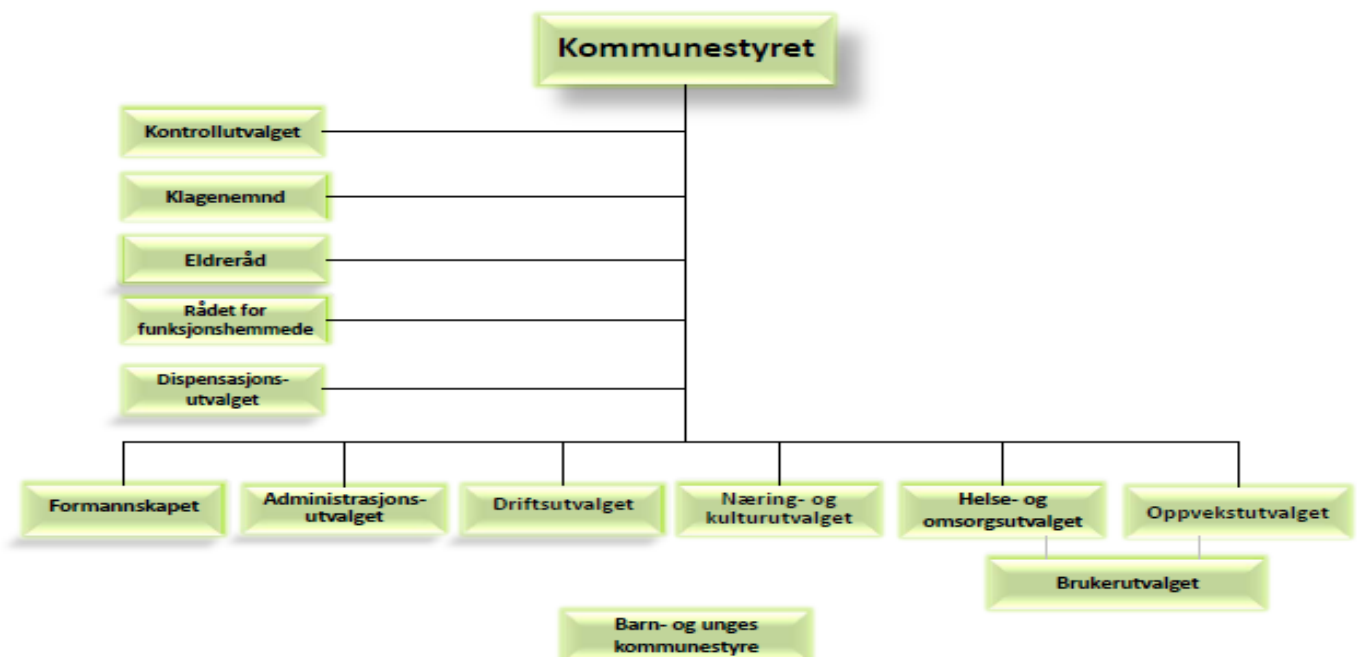
- Oppvekstvilkår for barn og unge
- Helse- og omsorgstjenester
- Nærings- og gründervirksomhet
- Nasjonalparkkommunen og nasjonalparklandsbyen

Mollis i juni

Politisk styring og aktivitet

Kommunestyret er det øverste kommunale organ og har også arbeidsgiveransvar for ansatte i kommunen. Kommunestyret har 21 representanter. Ordfører for valgperioden 2011-2015 er Lidvart Jakobsen fra Arbeiderpartiet, som sitter som ordfører i sin første periode.

Servicetorg er politisk sekretariat.

Hektisk aktivitet i kommunestyret under behandling av budsjett 2012

	Opprinn budsjett	Rev Budsjett	RS 2011	RS 2010
17000	2 183 673	2 076 173	2 281 546	1 849 155
17100	20 000	20 000	20 000	20 000

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ant politiske møter	52	60	65	62	79	76
Ant politiske vedtak	348	426	226	364	699	450
Andel kvinner / menn i kommunestyret	M:11	K:10	K:10	K:10	K:10	K:10

Resultater Kommunevalget 2011, Nordreisa

Liste	Opptelling		Endring fra siste valg		Kandidater	
	Opp- talte stem- mer	%-vis forde- ling	Ant stem- mer	%-vis	An- tall	End ring
A	955	39,0	+420	+16,7	9	+4
SV	160	6,5	-29	-1,3	1	-1
SP	227	9,3	+18	+0,6	2	
KRF	224	9,1	+77	+3,0	2	+1
V	36	1,5	+36	+1,5	0	
H	373	15,2	+234	+9,4	3	+2
FRP	476	19,4	-710	-29,9	4	-6
Andre	0	0,0		0,0	0	
Sum	2451	66,2	+46	+0,3	21	21

Råd og utvalg	Ledere
Kommunestyret	Lidvart Jakobsen (A)
Formannskapet	Lidvart Jakobsen (A)
Administrasjonsutvalget	Lidvart Jakobsen (A)
Driftsutvalget	Geir Sagelv (H)
Næring- og kulturutvalget	Halvar Wahlgren (H)
Helse- og omsorgsutvalget	Sigrund Hestdal (A)
Oppvekstutvalget	Hilde A. Nyvoll (A)
Brukerutvalget	Siv Elin Hansen (Sv)
Kontrollutvalget	Bjørn Garden (Frp)
Klagenemnd	Kari Wara (A)
Eldreråd	Asbjørn Fredriksen
Rådet for funksjonshemmede	Anny Jorunn Skjervø
Dispensasjonstutvalg	Kari Wara (A)

Ordfører 2011—2015

Lidvart Jakobsen (A)

Nordreisa kommunestyre

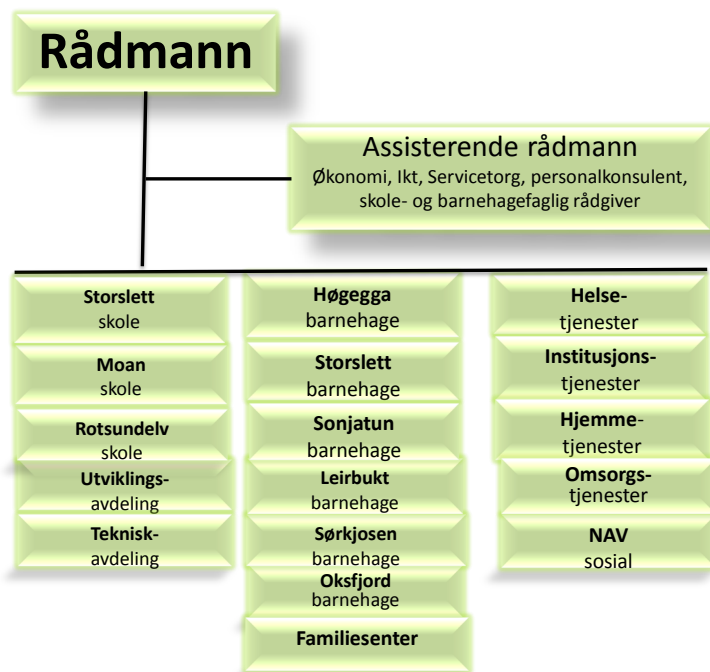
Parti

2011—2015

Lidvart Jakobsen (ordfører)	A
Sigrun Hestdal	A
Øyvind Evanger	A
Hilde A Nyvoll	A
Ida Bakkejord Musum	A
Trond Bjerkmo	A
Aina Eriksen	A
Ole Morten Pedersen	A
Kari Silvana Wara	A
Siv Elin Hansen	Sv
Ola Helge Dyrstad	Sp
Olaug Bergset	Sp
John R. Karlsen	Frp
Bjørn J Garden	Frp
Rikke Gausdal Larsen	Frp
Ragnhild Hammari	Frp
Halvar M Wahlgren (varaordfører)	H
Geir H Sagelv	H
Terje Olsen	H
Gert H Kristiansen	Krf
Leif C Johansen	Krf

Medarbeidere og organisasjon

Administrativ organisering

I 2007 ble to-nivå modellen med 20 resultatenheter fullført etter en 4-årlig lang prosess. Etter dette har det foregått flere endringer med organisatoriske konsekvenser. I 2008 ble Sappen skole nedlagt, i 2009 ble renholdstjenesten organisert under Teknisk avdeling og som følge av etablering NAVkontor i Nordreisa ble sosialtjenesten

innlemmet i NAV, rustjenesten organisert under Familiesenter, miljøarbeidertjenesten under enheten omsorgsboliger. Videre ble flyktningetjenesten organisert under Nordreisa Voksenopplæring.

I 2010 ble enheten omsorgsboliger midlertidig delt opp

Verdigrunnlag

I Nordreisa skal verdiene sammen for trygghet prege vårt arbeid, både internt og eksternt. Vårt omdømme skal være at vi er en ja-kommune med en handlekraftige organisasjon med synlige ledere og imøtekomende ansatte.

Arbeidsgiverpolitikk

Nordreisa kommune vedtok i 2005 personalpolitiske retningslinjer som bygger på vårt verdigrunnlag og inneholder elementer av ansvarsforhold, rav til organisasjonen og ledelse i rekrutteringspolitikk, lønnspolitikk, inkludering, trygghet, medarbeiderskap og likestilling

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Nordreisa kommune merker i økende grad problem med å rekruttere arbeidskraft. Særlig ser vi dette innenfor helse, pleie- og omsorg, men også innenfor skolesektor blir det stadig vanskeligere å skaffe kvalifisert personell. Dette skyldes både at kommunen har en relativt høg snittalder på arbeidskraft som gjør at vi stadig må rekruttere fordi ansatte går ut i alderspensjon, samt gode konjunkturer med historisk lavt ledighet og press i arbeidsmarkedet.

I 2011 var der flaskehalsar med å rekruttere fysioterapeuter, sykepleier, vernepleier og fagutdannede innenfor helse- og omsorg.

Det er vanskelig å skaffe vikarer for å avvikle sommerferie innafør pleie- og omsorgssektoren.

En rask rundspørring viser at rundt 80-90 ansatte benytter seg av ordninga med trim i arbeidstida, (inntil én time pr uke). De ansatte som har gjort slik avtale, forplikter seg til å trimme minst tilsvarende tid i fritida. Gym.salen og svømmehallen benyttes av ansatte 3-4 timer pr uke, her deltar rundt 15 personer.

Massasjestolen, som i noen år var plassert på kommunehuset, ble høsten -09 flyttet til kjelleretasjen på Sonjatun. Den er nå lettere tilgjengelig for arbeidsstokken innen pleie og omsorg, men kan fortsatt brukes av andre ansatte som ønsker det.

Sykefravær

Sykefraværet i Nordreisa kommune er fortsatt høyt. For første gang sida 2008 registreres det nedgang i sykefraværet sammenligna med foregående år. 3. kvartal 2011 var sykefraværet 7,2 %. Dette er det lavest registrerte kvartalsfraværet på 10 år.

Også 4. kvartal -11 er, med 9,3 % sykefravær, er det lavest registrerte sykefraværet for dette kvartalet på 10 år.

IA-arbeidet

Det arbeides kontinuerlig med oppfølging av sykemeldte. Å legge arbeidsforholdene til rette for arbeidstakere som har behov for tilrettelegging, er en vesentlig del av IA-arbeidet.

Det kan likevel være utfordrende å legge til rette for ansatte som har behov for det, uten at det går utover dem som i utgangspunktet ikke har slikt behov. Et veldig viktig moment i dette arbeidet, er å tidsbegrense

tilretteleggingsperioden, for så å evaluere, prøve ut annen tilrettelegging eller finne andre løsninger.

Å legge til rette slik at man kan beholde seniorer i yrkesaktivitet lengre, er en vesentlig del av IA-avtalen. Økt sysselsetting av personer med redusert funksjonsevne er også et av IA-avtalens tre delmål.

Nordreisa kommune har i 2011 fastsatt egne lokale mål for IA-arbeidet i kommunen:

- *Øke jobbnærvær*
Nordreisa kommune har som mål om å ha jobbnærvær på minst 92 %
- *Øke sysselsetting av personer med redusert funksjonsevne.*
Nordreisa kommune har som mål å beholde flest mulig arbeidstakere med redusert funksjonsevne.
- *Øke den reelle pensjonsalder og beholde seniorer lengre i jobb (ansatte regnes som senior fra fylte 55 år)*
Nordreisa kommune vil gjøre det attraktivt å stå lengre i jobb og slik øke den reelle pensjonsalder.

Egen statistikk over lege- og egenmeldt sykefravær:

Årstall	Gj snitt	4. kvartal
2005	10,6	10,2
2006	13,6	13,8
2007	11,3	11,1
2008	10,7	10,6
2009	10,9	11,9
2010	11,1	11,9
2011	11,1	9,3

Utfordringer

Som et ledd i å legge til rette for større valgfrihet, og dermed forhåpentligvis færre deltidsstillinger, større trivsel og mer jobbnærvær, kommer endelig utprøving av ny turnus (3+3) på Høgegga i gang i løpet av 2012. Det er gjort positive erfaringer med dette andre steder.

Fleksible arbeidstidsordninger kan være et av midlene som skal til for å få opp jobbnærværet, øke antallet hele/større stillinger og bedre tilgangen på kvalifisert og stabil arbeidskraft.

Nytt dataverktøy tas i bruk, samtidig som stadig nye arenaer åpnes for kommunikasjon via data. For å få alle med, og lykkes med å oppnå planlagt effektiviseringsgevinst, er det viktig at dataverktøyet er oppdatert og vel-fungerende, og at det gis god og tilstrekkelig opplæring.

Det er hele tiden stort fokus på ansatte i hel eller delvis sykemelding, rundt 10 % av arbeidsstokken. Dessverre fører dette til at ansatte med stabilt nærvær, fortsatt får for liten oppmerksomhet. I det videre arbeidet med nærvær/fravær, må vi bli flinkere til identifisere suksesskriterier ved enhetene med høyt nærvær, samtidig som enheter med høyt fravær gis den oppfølging og støtte som er nødvendig.

Sammen med landets øvrige kommuner, konkurrerer Nordreisa kommune med privat næringsliv og staten om kvalifisert og stabil arbeidskraft. Dagens rammebetingelser gjør dette til en krevende øvelse.

Forhandlinger

Tariffoppgjøret høsten 2011 var mellomoppgjør, det ble derfor bare gitt sentrale tillegg i HTA kap 4. I tillegg er det ført forhandlinger etter HTA kap 4 punkt 4.A.2 – særskilte forhandlinger og punkt 4.A.3 – beholde og rekruttere arbeidstakere.

Det ble gjennomført årlige lønnsforhandlinger etter følgende bestemmelser i Hovedtariffavtalen:

- Kap 3, pkt 3.4.2 – andre ledere
- kap 5, pkt 5.2 – årlig lønnsforhandlinger

Lønnsforhandlingene ble gjennomført 10. og 11. oktober -11. Bortsett fra ett brudd i hvert kapittel, kom partene til enighet.

I tillegg er det gjennomført justering av lønn for ledere etter HTA kap 3, pkt 3.4.1 – avlønning toppledere.

Tillitsvalgte

Nordreisa kommune har inngått avtaler med fagforeningene om antall tillitsvalgte og frikjøp. Til sammen har

vi 1,5 stilling frikjøpt til hovedtillitsvalgtfunksjonene fordelt på:

- Fagforbundet 0,80 stilling
- Utdanningsforbundet 0,40 stilling
- Delta 0,20 stilling

Seniorpolitikk

Nordreisa kommune har omtrent 15% av arbeidsstokken over 60 år. Det er en utfordring å finne gode seniorpolitiske virkemidler. Det er et mål om å få laget en seniorpolitisk plan.

I 2010 ble det i samarbeid med tillitsvalget gjennomført et sosiopolitisk tiltak med formål om å få flest mulig til å stå lengst mulig i arbeid, hvor alle ansatte fra og med fylte 62 år, får et seniortillegg på kr 10.000,- i 100% stilling.

Miljøfyrtårn

Kommunen fikk i våren 2008 statusen Nasjonalparkkommune og Storslett fikk statusen Nasjonalparklandsby. En av strategiene som ble valgt er å satse på miljøfyrtårnsertifisering. Kommunen ønsker å gå foran og gjennomføre miljøfyrtårnsertifisering av egne enheter. Kommunestyret vedtok i september 2009 at innen utgangen av 2011 skal alle enheter i kommunen være miljøfyrtårnsertifisert. Kommune startet arbeidet med sertifiseringen gjennom prosjekt Økoløft. Utviklingsavdelingen har videreført arbeidet etter at dette prosjektet var ferdig. I juli i år ble kommunehuset, som første bygg sertifisert. I tillegg er det påbegynt arbeid med sertifisering av flere andre bygg.

Sertifiseringen har gitt mindre avfall, lettere arbeidshverdag for renholdbetjening og økt bevissthet hos personalet.

Miljøfyrtårnsertifisering av rådhuset. Fylkesordfører Terje Olsen overrakte diplom og blomster til ordfører John Karlsen og leder av sertifiseringsarbeidet Dag Funderud

Ugleprisen 2011

Ugleprisen gis til ansatte i Nordreisa kommune som gjennom sitt arbeid og deltakelse og positive støtte har bidratt til at kommunen er blitt enda bedre når det gjelder kompetanse, utvikling og service. Medlemskap kan også gitt til personer som har satt kommunen i spesielt positivt medielys.

Ugleprisen for 2011 gikk til Kommunelege Ragnvald Emberland.

Vinneren er en av mange hverdagshelter i kommunen, personen er svært stabil og er sjelden borte fra jobb. Ragnvald Emberland er svært hjelpsom og omsorgsfull og tar seg tid til hver enkelt, enten man er kollega eller bruker. Vinneren for 2011 er svært kunnskapsrik, har humor, er ironisk og skryter sjelden av seg selv. Selv om han kanskje er den personen, dog å bemerke som ikke er innfødt, som har tatt mest laks i Reisaelva har vi aldri hørt at han har fått så mye som en lakseyngel.

Personen er lavmælt og rolig når han kan, men aktiv når han må. Ett eksempel på det når svineinfluensaen herjet over landet så sa personen at vi skulle bare ta det helt med ro og ikke hause opp stemningen, noe også regjeringen og helsedirektoratet kom fram til i etterkant av pandemien.

Han er også et eksempel på hvordan profesjonalitet kan utøves i et lite lokalsamfunn. Personens autoritet er så stor at det ikke er en eneste innbygger som har satt seg imot hans faglige råd, uavhengig om hvilken posisjon de har, hvor lydhøre de er eller hvor de har sitt daglige opphold.

Vinneren får ett diplom og et jakkemerke som synlig bevis for sin viktige rolle i kommunen – og diplommet bør plasseres godt synlig. Jakkemerket som naturlig nok er ei ugle kan symbolisere kompetanse, klokskap og god service, dessuten kan symbolet være en fin motvekt til alle pennene på legefrakken.

Rådmann Kjetil Hallen overreker blomster, diplom og jakkemerke til en overrasket vinner Ragnvald Emberland.

Økonomi og resultat

Forskriftsbestemt innhold i årsmeldingen

Årsmeldingen skal etter årsmeldingsforskriften inneholde vesentlige og sentraløkonomisk informasjon, slik at den gir et dekkende bilde av kommunens utvikling. For mer utfyllende og detaljert informasjon om kommunens økonomi, se årsregnskapet.

Regnskapsprinsipper og god kommunal regnskapsskikk

Nordreisa kommune fører og avslutter sine regnskaper etter bestemmelsene i kommuneloven og den kommunale regnskapsforskriften. Dette innebærer at all tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører virksomheten skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet.

Alle inntekter og utgifter i året regnskapsføres brutto. Det vil si at det skal ikke gjøres fradrag for tilhørende inntekter til utgiftene, og inntektene skal da heller ikke fremstå med fradrag for eventuelle utgifter. Alle kjente inntekter og utgifter skal tas med i regnskapet for gjeldende år, enten de er betalt eller ikke ved årets slutt.

Driftsresultat

Nordreisa kommunes regnskap for 2011 viser et regnskapsmessig merforbruk på kr 2,632 mill, og av budsjettet inndeckning på kr. 10,311 mill klarte kommunen å betale kr 7,679 på tidligere års merforbruk. I 2010 hadde Nordreisa kommune et merforbruk kr 5,332 mill.

Underdekning på selvkost vann utgjorde i 2011 kr 0,705 mill, og akkumulert underdekning utgjør kr. 1 651 mill. Underskuddet på selvkost vann dekkes inn i selvkostregnskapet for 2012, med unntak av kr. 50 000, jmf vedtak i formannskapet i november 2009.

De aller fleste enhetene har holdt seg innenfor budsjett. Følgende faktorer er vesentlige forklaringsvariabler for årets merforbruk:

- Premieavviket var forventet å bli på kr. 3,2 mill, men ble i stede en kostnad på kr. 0,7 mill.
- Overforbruk på lønn Storslett skole på kr. 2,340 mill.
- Overforbruk barnevern på kr. 1,442 mill
- Merforbruk på sektor Bygg og Eiendom på kr. 1,511 mill
- Feilbudsjettering på MVA kompensasjon drift på kr. 3,224 mill

- Lavere inntekter gjennom MVA kompensasjon investering på kr 1,4 mill
- Mindreforbruk på sektor for Helse og Sosial på kr. 12 mill. Det skyldes i hovedsak etterbetaling på ressurskrevende tjenester for 2009 og 2010, noe som er en engangsinntekt. I tillegg har sektorer store problemer med å få vikarer, og er derfor underbemannet på mange vakter.

Likviditet

I løpet av 2011 har vi økt arbeidskapitalen med 16,92 mill kr i balansen, og økt arbeidskapitalen med 18,84 mill i bevilgningsregnskapet.

Styrkingen av arbeidskapital skyldes reduksjon av ubrukte lånemidler, og dermed en økning i betalingsmidler. I tillegg har økt premieavvik og mindreforbruk på driften (isolert sett) også bidratt positivt. Differansen i arbeidskapitalen mellom balansen og bevilgningsregnskapet skyldes korrigeringer av tidligere års feil.

Det har ikke vært behov for kassakreditt i 2011, noe som skyldes både mindreforbruk på driften (isolert sett), og i tillegg har ubrukte lånemidler på investeringsprosjektet Storslett skole medført bedre likviditet.

Tall i mill kr	RS	RS
	2011	2010
Endring arbeidskapital balanse	16,92	21,54
Endring arbeidskapital bev regnskap	18,84	21,54

Pensjon

Nordreisa kommunes hovedleverandør for pensjon er KLP, mens pedagogisk personell benytter Statens Pensjonskasse. Det er balanseført 540 mill kr i pensjonsforpliktelse og 422 mill kr i pensjonsmidler. Årets premieavvik på pensjon gir en kostnad på kr 0,7 mill.

Fond

Den samlede fondsbeholdningen er på 40,09 mill kr fordelt mellom følgende fondstyper:

Tall i mill kr	RS	RS	RS
	2011	2010	2009
Disposisjonsfond	0,00	0,00	0,00
Bundne driftsfond	15,69	14,38	15,49
Ubundne investeringsfond	0,27	0,27	0,27
Bundne investeringsfond	24,12	18,58	16,39
Sum fondsbeholdning	40,09	33,23	32,15

Avdrag på gjeld:

Avdrag	RS	RS	RS
	2011	2010	2009
Betalt avdrag	12 147 461	11 551 224	8 656 718
Beregnet minste lovlig avdrag	10 131 256	10 329 485	3 949 433
Differanse	2 016 205	1 221 739	4 707 285

Kommunen ligger over minste tillatte avdrag på gjeld ihht Kommunelovens § 50. Betaling av avdrag til Husbanken er holdt utenfor beregningene, da disse lånene går til videre utlån.

Investeringer

Sum brutto investeringsutgifter i anleggsmidler er på 36,75 mill kr mot 40,4 mill kr i 2010. Investeringsregnskapet i 2011 har et mindreforbruk på kr 0,499 mill, som etter vedtak ble benyttet til nedbetaling til gammel gjeld. I 2010 ble det et merforbruk på kr. 0,608 mill.

De største Investeringsprosjekter i 2011 var:

Nytt økonomisystem	kr.	1,15 mill
Egenkapitalinnskudd KLP	kr.	0,92 mill
Digitalisering kino	kr.	0,84 mill
VAR utbyg Rotsund/Oksfjord	kr.	3,37 mill
VAR Vann Moan-Høgegga	kr.	1,13 mill
Vannledning Kildal	kr.	1,72 mill
Vannledning Meierivegen	kr.	2,47 mill
Utbygging Rovdas	kr.	5,74 mill
Storslett skole byggetrinn 3	kr.	1,92 mill
Prosjekt Storslett skole trinn 3	kr.	7,79 mill
Asfaltering Kildalsvegen	kr.	6,78 mill
Øvrige investeringsprosjekter	kr.	2,92 mill

Gjeld, renter og avdrag

Den samlede lånegjelda er på kr 443,74 mill inkl videreformidlingslån, og har økt fra 2010 da vi hadde 421,44 mill kr.

Økonomisk oversikt - drift

Tall i hele kr	RS 2011	Rev budsjett 2011	Oppri buds 2011	RS 2010
Brukerbetalinger	-14 295 622	-14 607 100	-13 709 100	-13 777 701
Andre salgs- og leieinntekter	-25 446 866	-24 216 980	-24 376 820	-22 185 147
Overføringer med krav om motytelse	-78 324 754	-57 680 781	-53 224 952	-85 334 936
Rammetilskudd	-157 992 185	-156 770 000	-154 568 000	-121 265 083
Andre statlige overføringer	-8 626 070	-6 718 000	-5 718 000	-17 229 573
Andre overføringer	-367 004	-82 000	-82 000	-700 564
Inntekts- og formuesskatt	-76 588 104	-79 941 000	-76 941 000	-81 635 598
Eiendomsskatt	-15 069 693	-14 904 000	-14 904 000	-14 876 107
Andre direkte og indirekte skatter	-111 510	0	0	-111 510
Sum driftsinntekter	-376 821 808	-354 919 861	-343 523 872	-357 116 218
Lønnsutgifter	222 794 248	215 711 403	204 638 056	220 838 226
Sosiale utgifter	27 891 168	28 484 375	31 200 707	27 113 673
Kjøp av varer og tjen som inngår i kom tj prod	56 437 473	49 255 709	47 045 409	57 001 700
Kjøp av varer og tjen som erstatter kom tj prod	18 859 120	13 307 204	12 573 000	13 234 862
Overføringer	21 530 500	17 828 993	23 229 293	25 617 281
Avskrivninger	13 848 058	0	0	12 735 464
Fordelte utgifter	-1 410 070	-92 184	21 816	-836 865
Sum driftsutgifter	359 950 498	324 495 500	318 708 281	355 704 341
Brutto driftsresultat	-16 871 310	-30 424 361	-24 815 591	-1 411 877
Renteinntekter og utbytte	-8 095 204	-17 645 000	-13 288 000	-4 901 320
Mottatte avdrag på utlån	-143 973	-100 000	-4 457 000	-186 739
Sum eksterne finansinntekter	-8 239 177	-17 745 000	-17 745 000	-5 088 059
Renteutgifter og låneomkostninger	16 093 187	19 680 444	19 680 444	13 422 849
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0
Avdrag på lån	12 142 837	20 301 786	20 301 786	11 551 224
Utlån	201 577	180 000	180 000	227 875
Sum eksterne finansutgifter	28 437 601	40 162 230	40 162 230	25 201 948
Resultat eksterne finanstransaksjoner	20 198 424	22 417 230	22 417 230	20 113 889
Motpost avskrivninger	-13 848 058	0	0	-12 735 464
Netto driftsresultat	-10 520 944	-8 007 131	-2 398 361	5 966 547
Bruk av tidl års regnskapsm mindreforbruk	0	-1 142 000	-1 142 000	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	-3 351 040	-1 329 409	-2 473 000	-3 583 540
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	-3 351 040	-2 471 409	-3 615 000	-3 583 540
Overført til investeringsbudsjettet	1 442 987	0	0	440 764
Avsatt til dekning av tidligere års merforbruk	7 679 595	10 311 540	5 846 361	0
Avsatt til disposisjonsfond	0	0	0	0
Avsatt til bundne fond	4 749 402	167 000	167 000	2 508 788
Avsatt til likviditetsreserve	0	0	0	0
Sum avsetninger	13 871 984	10 478 540	6 013 361	2 949 552
Mer (+) /mindreforbruk (-)	0	0	0	5 332 559

Økonomisk oversikt - investering

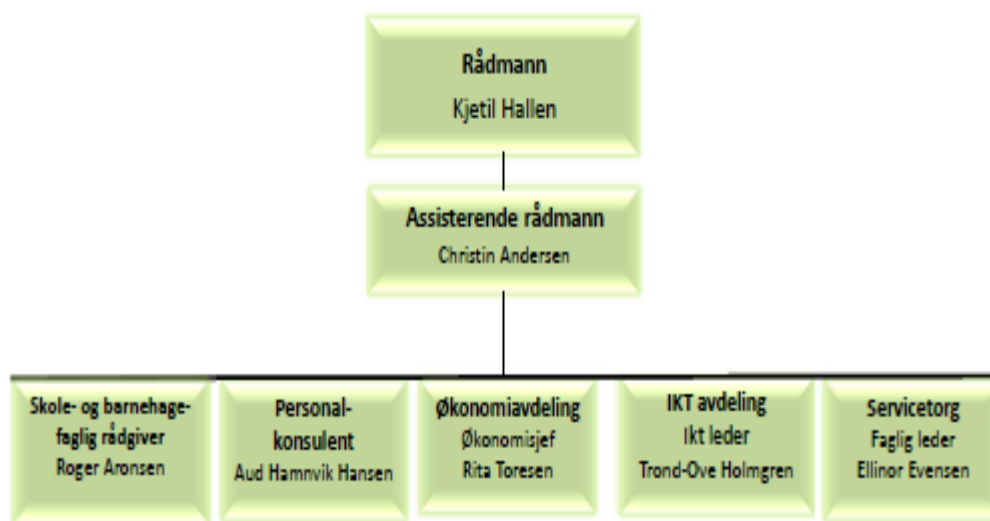
	RS 2011	Revi buds 2011	Oppri buds 2011	RS 2010
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-1 345 010	-950 000	0	-524 070
Andre salgsinntekter	0	0	0	-105 555
Overføringer med krav til motytelse	-11 702 697	-175 000	-175 000	-2 196 911
Statlige overføringer	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	-423	0	0	-196
Sum inntekter	-13 048 130	-1 125 000	-175 000	-2 826 732
Lønnsutgifter	1 732 416	982 128	962 128	1 592 845
Sosiale utgifter	207 420	154 062	154 062	230 814
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tj prod	31 073 923	49 447 552	35 192 234	36 315 684
Kjøp av varer og tjen som erstatter komm tj prod	0	0	0	5 000
Overføringer	3 738 998	448 076	448 076	2 263 221
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0
Sum utgifter	36 752 758	51 031 818	36 756 500	40 407 564
Avdrag på lån	4 189 898	15 000 000	15 000 000	3 035 305
Utlån	13 127 077	0	0	17 138 432
Kjøp av aksjer og andeler	924 267	0	0	1 029 801
Dekning av tidligere års udekket	499 479	0	0	8 391 596
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	440 764
Avsatt til bundne fond	5 542 387	0	0	2 197 775
Avsatt til likviditetsreserve	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	24 283 108	15 000 000	15 000 000	32 233 673
Finansieringsbehov	47 987 736	64 906 818	51 581 500	69 814 506
Bruk av lån	-36 740 759	-64 656 818	-51 581 500	-63 166 392
Mottatte avdrag på utlån	-9 724 665	0	0	-5 112 884
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	-1 442 987	0	0	-440 764
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	-440 764
Bruk av bundne fond	-79 325	-250 000	0	-44 881
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0	0
Sum finansiering	-47 987 736	-64 906 818	-51 581 500	-69 205 685
Udekket/udisponert	0	0	0	608 821

Økonomisk oversikt - balanse

	RS 2011	RS 2010
EIENDELER		
Faste eiendommer og anlegg	426 659 406,99	400 727 523,76
Utstyr, maskiner og transportmidler	2 628 189,76	742 771,40
Utlån	74 977 582,84	72 034 582,12
Aksjer og andeler	8 457 986,00	7 533 719,00
Pensjonsmidler	459 079 353,00	440 774 827,00
Sum anleggsmidler	971 802 518,59	921 813 423,28
Kortsiktige fordringer	41 764 596,04	35 286 009,43
Premieavvik	22 206 829,00	24 336 728,00
Kasse, postgiro, bankinnskudd	41 359 830,92	24 427 529,29
Sum omløpsmidler	105 331 255,96	84 050 266,72
SUM EIENDELER	1 077 133 774,55	1 005 863 690,00
GJELD OG EGENKAPITAL		
Disposisjonsfond	0,00	0,00
Bundne driftsfond	-15 698 442,41	-14 379 404,90
Ubundne investeringsfond	-269 447,36	-269 447,36
Bundne investeringsfond	-24 121 867,67	-18 579 480,27
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	2 131 304,89	2 131 304,89
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering)	2 054 932,64	2 054 932,64
Regnskapsmessig mindreforbruk	0,00	0,00
Regnskapsmessig merforbruk (-)	25 529 074,30	33 208 668,96
Udisponert/udekket i investeringsregnskapet	936 403,77	1 435 882,51
Likviditetsreserve	0,00	0,00
Kapitalkonto	-27 543 265,35	-60 943 057,94
Sum egenkapital	-36 981 307,19	-55 340 601,47
Pensjonsforpliktelser	-540 030 282,00	-477 049 418,00
Ihendehaverobligasjonslån	0,00	0,00
Sertifikatlån	0,00	0,00
Andre lån	-443 740 420,44	-421 446 155,00
Sum langsiktig gjeld	-983 770 702,44	-898 495 573,00
Kassekredittlån	0,00	0,00
Annen kortsiktig gjeld	-21 430 090,24	-18 101 809,03
Premieavvik	-34 951 674,68	-33 925 706,50
Sum kortsiktig gjeld	-56 381 764,92	-52 027 515,53
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	-1 077 133 774,55	-1 005 863 690,00
MEMORIAKONTI		
UBRUKTE LÅNEMIDLER	39 511 449,20	35 711 227,67
ANDRE MEMORIAKONTI	232 932 614,78	228 541 484,85
MOTKONTO FOR MEMORIAKONTIENE	-272 444 063,96	-264 252 712,52
	0,00	0,00

Tjenester og oppgaver

Sentraladministrasjonen ivaretar sentraliserte og sektorovergrepene funksjoner som regnskap, budsjett, innfordring, skatt, ikt, lønn, personal, servicetorg, pressekontakt, overformynderi. I tillegg følger administrasjonen opp behov ute i sektoren på en så effektiv og kvalitativ god måte som mulig.

Rådmann, assisterende rådmann, personal-konsulent, skole- og barnehagefaglig rådgiver

Som tidligere år har det også i 2011 vært betydelige utfordringer med samhandlingsreformen, lønnsforhandlinger, budsjettprosessen og deltakelse i ROBEK nettverk og en prosess for å snu styrings-systemet, fra å styre på regnskap og tall til å styre på mål og resultat.

I september var det kommunevalg, og det kom inn nytt kommunestyre med andre politiske prioriteringer.

Våren 2011 ble skolefaglig rådgiver innvilget ett års permisjon, og vikar for henne ble ansatt.

Det var svært lite sykefravær i avdelingen i 2011.

	Ant hjem- ler
Rådmann, ass rådmann	2
Personal kons, rådgiver skole/bhg	2
Økonomiavdelingen	10,2
Servicetorg	4,16
Ikt avdeling	2
Totalt	20,36

Økonomiavdelingen

Økonomiavdelingen består av ansvarsområdene økonomi- og budsjettarbeid, finansforvaltning, eiendomsskattekontor, regnskapsføring for kommunen og menighetsrådet, overformynderi og legater, fakturering og innføring av kommunale krav, kommunekasse, lønnsarbeid, skatteoppkreving og arbeidsgiverkontroll, boligkontor med saksbehandling av bostøtte, start- og utbedringslån, merkantilt arbeid barnehager og skoler, og gjeldsrådgivning.

Avdelingen har 10,2 faste årsverk i aldersgruppen 33-67 år og 2011 ble et år med veldig godt resultat på sykefravær.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	18,9	7,9	10,7	2,3

Høsten 2010 ble en stilling omgjort fra lønnsmedarbeider til controller, og den nye medarbeideren startet i mars måned i 2011. Det ble foretatt rapportering til formannskap og kommunestyret hvert kvartal. I budsjettprosessen for 2012 ble det foretatt en god del opprydding, og i tillegg ble et helt nytt økonomiplandokument utarbeidet.

Innføringen av nytt økonomisystem startet på våren 2011, og hele høsten 2011 ble det gjennomført møter om hvordan systemet skulle bygges opp, samt kursing i de ulike modulene. Systemet ble kjøpt som en grunnmur og der vi selv foretok oppbyggingen fra grunnen.

Det har vært en særdeles krevende høst med mye ekstra arbeid som følge av innføringen av systemet, da dette kom i tillegg til de øvrige arbeidsoppgavene på avdelingen. Det har medført at oppfølgingen intern på avdelingen og på de øvrige avdelingene ute, har vært noe mangelfull men de ansatte på økonomiavdelingen har utført en formidabel innsats hele høsten men også ut over nyåret 2012.

Avdelingen vil også fremover satse på kompetanseoppbygging internt på avdelingen, men også ut mot andre avdelinger og enheter.

An-svar	Oppr budsjett	Revidert budsjett	Regnskap 2011	Regnskap 2010
11300	5 222 280	4 924 755	4 705 590	4 705 590

Snowboard kjøring— ned Svartfosslia

IKT avdelingen

IKT avdelingen har ansvaret for utvikling, drifting og vedlikehold av kommunens lege, administrasjons, omsorgs, skole, gjestenettverk og kommunens telefoni-løsning.

Kommunen er med i et Interkommunalt samarbeid på IKT området hvor Nordreisa er den største aktøren og har medansvar for driften av det interkommunale data-senteret i Olderdalen.

IKT avdelingen bistår også alle brukere med bruker-support, råd og veiledning ved kjøp av IKT utstyr.

Årets virksomhet:

Årets virksomhet i IKT avdelinga ble prega av en total renovering av legenettverket. Noe som medførte ny le-geserver, nytt nettverk og nytt samband mot NHN. I til-legg ble det byttet ut 12 nye maskiner på legekonto-ret. Det ble også gjennomført en større gjennomgang av kli-enter både på administrasjonssiden, elev og lærermaski-ner. Av andre viktige hendelser er det verdt å nevne at kommunen gjennomførte forbedringsarbeid på infra-struktur og nettverk hvor det bl.a. ble byttet hovedswitch på Sonjatun. I forbindelse med at Nordreisa Kommune ble samarbeidskommune i FUNKKe prosjektet, startet kommunen i 2011 forberedelser for å få på plass mel-dingsutveksling mellom Pleie- og omsorgssystemene og Nav/Legekantor. Det ble også lagt ned en god del ar-beidstimer i forbindelse med overgang til nytt økonomi-system. Som et tiltak for å bedre på driftssituasjonen ble serverparken virtualisert.

IKT er et fag som hvert år gjennomgår store utviklinger - nye teknologier og løsninger ser dagen lys. Det er der-for viktig å ha midler til kompetanseheving, utviklings-samarbeid og reiser. Dette er helt nødvendig for å opp-rettholde nødvendig kompetanse på IKT personell og kunne være en attraktiv arbeidsplass som de ansatte skal kunne trives i.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø:

Avdelingen har 2 stillingshjemler og to ansatte. Avde-lingen har hatt svært lite fravær, 1,5% i 2011.

Arbeidsmiljøet internt på IT avdelingen er meget bra. Arbeidsoppgavene er mangfoldige og komplekse og det har dessverre vært umulig å utføre alle behov som er meldt inn til avdelinga.

Økonomi

Som foregående år ble også 2011 preget av et stramt økonomisk år som også merkes godt i IKT avdelingen. Til tross for dette har IKT klart å holde en forsvarlig økonomisk drift. Det er likevel vanskelig å holde full kontroll på de totale kostandene når man ikke vet hvor stor fellesutgiftene til datasenteret i Olderdalen blir før langt ut på nyåret.

An-svar	Oppr budsjett	Revidert budsjett	Regnskap 2010	Regnskap 2010
11410	2 274 390	2 236 457	2 112 332	2 172 759

Utfordringene fremover:

Den viktigste oppgaven i 2012 blir å gjennomføre tiltak for å forbedre den utfordrende driftssituasjonen ved IKT avdelinga. Tiltak for å bedre dokumentasjonen og for-bedre sikkerheten ved kommunens IKT systemer er også viktig å ha fokus på i 2012.

Det skal installeres og igangsettes nytt fagsystem for rustjenesten i 2012. Backupsystemet for legenettverket og notus turnusplan må også forbedres i løpet av året. I 2012 er det planlagt at kommunen skal ha startet med meldingsutveksling i PLO sektoren og dette vil derfor bli en prioritert oppgave.

Kommunen må i løpet av året få i orden lisensporteføl-gen.

Andre viktige utfordringer fremover blir å kunne videre-utvikle de kommunale IKT systemene og de felles inter-kommunale IKT løsninger og ressurser, for å stå bedre rustet til å møte den fremtidige utviklingen og kunne effektivisere driften ytterligere. En gjennomgang av do-kumentasjon og datasikkerheten blir viktige oppgaver i de kommende åra.

Kommunens telefonsystem er gammelt og veldig dyrt å drifte. Derfor er det viktig at innføring av nytt telefoni-system i kommunen blir prioritert i det kommende året. Et stort etterslep hva gjelder dokumentasjon og kartleg-ging av IKT systemene er en generell utfordring som må få større fokus, da dette er viktig faktorer for å kunne opprettholde en forsvarlig drift og utvikling av IKT systemene.

Servicetorget

Servicetorget er etatenes veiviser til innbyggerne og bidrar til at offentlige tjenester blir lettere tilgjengelig for alle. Informasjon til og fra hele organisasjonen går igjenom Servicetorget, som også jobber mot hjemmesiden på internett og har ansvaret for informasjonsarket KomPosten.

Avdelingen har 4,16 stillingshjemler fordelt på 5 ansatte. 1,09 % stilling har stått vakant over flere år, er ikke lagt inn i budsjettet men behovet er å tilstede. Prosentandelen kvinner i avdelingen utgjør 100 %, gjennomsnittsalderen er 48,2 år.

Sykefraværet i 2011 var på 2,2, en nedgang på hele 13,9 %.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	14,5	4,1	16,1	2,2

I forbindelse med valg 2011 har 3 av avdelingens ansatte deltatt på kurs

Økonomi

Der var et mindreforbruk på 11200 Servicetorg som skyldes at det har ikke vært vikar tilgjengelig ved permisjoner. Merforbruk på ansvar 17000 skyldes utbetaling av etterlønn ordfører. Merforbruk 17110 skyldes gjennomføring av kommune- og fylkesting valg.

An-svar	Rev budsj	Oppr budsj	RS 2011	RS 2010
11200	1 810 474	1 501 612	1 710 184	1 673 430
11415	1 580 558	1 641 569	1 480 650	1 701 839
17000	2 076 173	2 183 673	2 281 546	1 849 155
17100	20 000	20 000	20 000	20 000
17110	257 500	150 000	284 035	0
17300	390 000	390 000	373 487	390 953

Årets virksomhet

2011 har vært et spennende og utfordrende år på flere områder.

Arbeidet med Kommune- og fylkestingsvalget startet tidlig i januar og etterarbeidet etter valget varte ut året. Valgarbeidet har krevd mest ressurser av avdelingen, samtidig som andre arbeidsoppgaver skulle utføres, valgkursing av ansatte, avvikling av ferie samtidig som to av

Klargjøring og pakking av utstyr til stemmemottak

avdelingens ansatte har vært på «lån» til andre avdelinger deler av året har vært en stor utfordring.

Nytt av året er mottak av forhåndsstemmer på Nord-Troms videregående skole, noe som ble satt stor pris av ungdommen, da flere 16 åringer hjemmehørende i andre kommuner var gitt mulighet å avgi stemme.

Forhåndsstemmemottak
Nord-Troms videregående skole

Servicetorget er også sekretariat for ansettelsessaker, og i 2011 ble det lyst ut 90 stillinger i 2011.

Avdelingens utfordringer fremover er å få utført pålagte oppgaver med knappe ressurser. Servicetorget får stadig nye oppgaver uten at det følger med ekstra ressurser. I 2012 skal det innføres intranett, nytt økonomisystem Agresso, det skal gjennomføres brukerundersøkelser, avdelingen har fått ansvar for support mot ePhorte, og antall utvalg og politiske møter er økt.

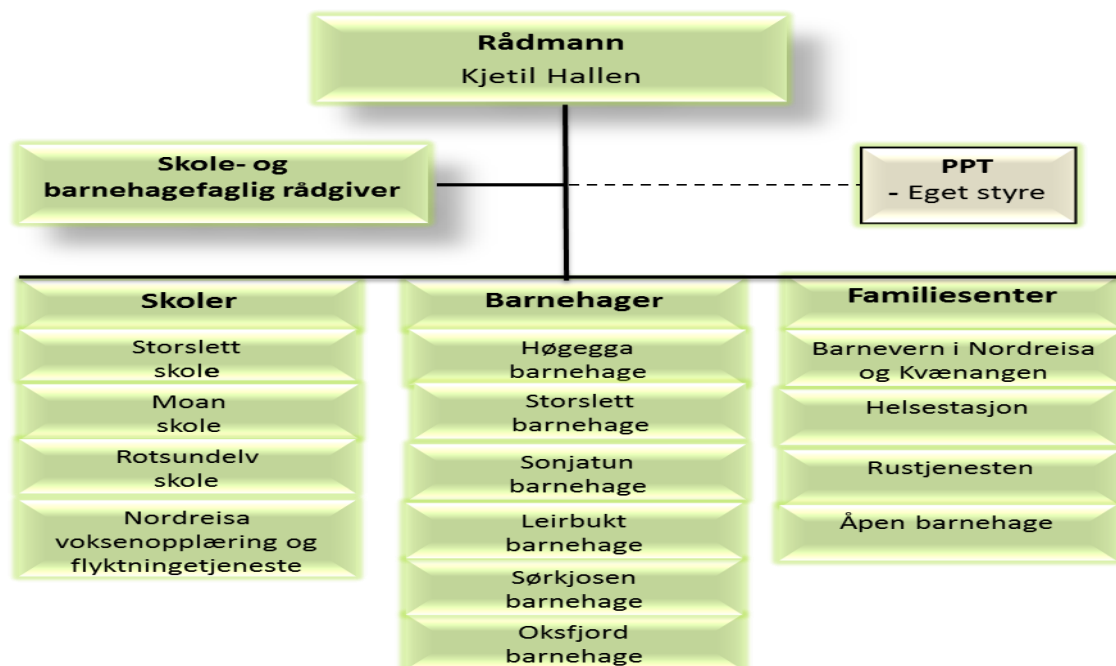
Avdelingen ser at dersom sak- og arkivprogrammet ePhorte hadde vært tatt i bruk av alle enhetene i organisasjonen og kompetansen på bruken av programmet hadde vært på et normalt nivå, så ville dette bidra direkte til å frigi ressurser og gi en mer effektiv arbeidshverdag for servicetorget. Det er flere oppgaver i 2011 som har blitt nedprioritert pga ressursmangel, deriblant arbeidet med arkivplanen samt lukking og avlevering til arkivdepot etter avslutning av K2000 og avleveringer fra skoler/ barnehager.

Vinteraktivitet

Josh vannet

Oppvekstsektoren søker å realisere visjonen om sammen for trygghet og trivsel gjennom gode barnehager, gode skoler og fritidstilbud og et effektivt hjelpe- og tiltakstjeneste for barn og unge. Oppvekstsektoren har fokus på forebygging, og det er

lagt til rette for en strategi der tidlige tiltak skal bidra til at barn og unge med særlige behov nås tidligst mulig, bl.a. gjennom hjemmebaserte tiltak.

Politisk styringsorgan er Oppvekstutvalget som ledes av Hilde Nyvoll (AP)

Oppvekstsektoren dekker følgende hovedtjenesteområder:

- Skoler
- Voksenopplæring
- Spesialundervisning
- Flyktningetjeneste
- Sfo
- Barnehager
- Åpen barnehage
- PPT
- Barnevernstjeneste

Utvalgte nøkkeltall 2011, skole

(tallene gjelder skoleåret 2010/2011)

	Nordreisa kommune		Troms fylke	Landet
	2010	2011	2011	2011
Antall elever pr årsverk til undervisning	8,4	8,3	10,8	12,6
Lærertetthet 1. -7- klasse (indikerer str på undervisningsgruppen)	9,1	8,9	11,5	13,2
Lærertetthet 8. -10. klasse (indikerer str på undervisningsgruppen)	10,5	10,4	12,4	14,9
Lærertetthet i ordinær undervisning (spes.ped tatt ut, indikerer str på underv gr)	14	12,7	14,7	16,9
Driftsutgifter til undervisningsmateriell pr elev	2221	2082	1793	1500
Antall elever pr pc	7,7	4,6	2,5	2,9

	Nordreisa		Landet
	2010	2011	2011
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	16 %	15,3	8,6
Timer til spesialundervisning i prosent av antall timer totalt	33 %	28,2	22

Nasjonale prøver 5 trinn 1 er lavest / 3 er høgst	Nordreisa		Troms	Landet
	2010	2011	2011	2011
Engelsk	1,8		x	x
Lesing	1,6	1,9	2,0	2,0
Regning	1,5	2,1	1,9	2,0

Nasjonale prøver 8. trinn 1 lavest / 5 høgst	Nordreisa		Troms	Landet
	2010	2011	2011	2011
Engelsk	3,0	2,7	3,0	3,0
Lesing	3,1	3,2	3,1	3,1
Regning	3,2	2,9	3,1	3,1

Spennende med vann som tema

Moan skole

Fellestiltak grunnskole og barnehage

Fellestiltak Grunnskole

På kapitel for fellestiltak grunnskole dekkes blant annet lønn til lærere i finsk og samisk, husleie Oksfjord grendehus og skoleskyss. Kommunen har ansvar for å dekke spesialpedagogiske tiltak for elever på privatskoler i kommunen, samt dekke kostnader til grunnskoleopplæring for fosterbarn som bor i andre kommuner.

Kommunen har vært igjennom en skolestrukturendring og Oksfjord, og Sørkjosen skole ble lagt ned

våren 2011. Som avlastningsskole under utbygging av Storslett skole benyttes midlertidig Sørkjosen skole for to mellomtrinn.

Nordreisa har til sammen fem skoler, herav to private skoler:

- Reisa Montessoriskole
- Stramfjorden skole

Felles tiltak barnehage

På området fellestiltak barnehage dekkes lønn til spesialpedagogiske tiltak både i kommunale og private barnehager. På posten inntektsføres midler fra staten til å styrke bemanningen i barnehagene i forhold til utfordrende barnegrupper og skjønnsmidler.

Her dekkes også kurs for ansatte i barnehagene. Utgifter til lønn lærling belastes her.

Kommunen har til sammen 11 barnehager, herav fem private:

Til sammen er det 5 private barnehager i Nordreisa:

- Reisa Montessoribarnehage
- Tømmernes Natur- og gårdsbarnehage
- Stranda barnehage
- Trollskogen barnehage
- Knerten barnehage

P P-tjenesten

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er skoleverkets fagteneste for veiledning, rådgivning og sakkyndig vurdering. Tjenesten ytes overfor barnehager, skoler og skoleadministrasjon, og dreier seg om å legge forholdene best mulig til rette for barn/elever med ulike typer vansker.

PPT er et interkommunalt foretak og driften er regulert gjennom en samarbeidsavtale mellom Nordreisa, Kvænangen og Kåfjord og Troms fylkeskommune. Tjenesten har et eget styre, som er arbeidsgiver for de tilsatte. Kontoret har tilsatt fem fagpersoner med spes.ped utdanning. Kontoret ligger i IMO-bygget sentralt på Storslett.

Kontoret har i utgangspunktet 5 fagstillinger. I tillegg betaler PPT *en halv* stilling for logoped til afasibehandling, og denne stillinga er lagt til Tyngdepunktet for afasi og stemme ved Sonjatun. I 2011 var det ingen ansatt i denne stillingen på grunn av at det er vanskelig å få ansatt logoped. Våren 2010 gikk Kå-

fjord, Kvænangen og Nordreisa i et spleiselag for å dekke 50 % kommunal logoped, slik at stillingen økes til 100 % og knyttes til PPT. Det er også 1 kontorteknisk stilling. Leder for PPT er Randi Valen.

PPT sitt arbeid kan grovt deles inn slik:

- Arbeid med enkeltelever. Dette består i hovedsak av prøving og sakkyndige utredninger.
- Arbeid som ikke direkte sikter mot enkeltelever. Det kan være generelle drøftinger i skole/ barnehage, deltaking i foreldreveiledningsgrupper osv. Dette kalles ofte systemarbeid, som det ifølge Opplæringsloven skal legges stor vekt på
- Annen aktivitet er deltakelse på foreldremøter med orienteringer eller foredrag. Innledninger eller foredrag for personalet i skoler og barnehager.

Styret 2010 / 2011	Representant	Vararepresentant
Nordreisa kommune	Kjetil Hallen, leder	Christin Andersen
Troms fylkeskommune	Hanne Krogstad, nestleder	Ruth Larsen
Kvænangen kommune	Hans-Jørgen Emaus	
Kåfjord kommune	Anita Lervoll	
Personalet	Heidi Arnesen	Iris Birkelund

Arbeid med Enkeltelever	Kvænangen	Kåfjord	Nordreisa	Troms fylke	Til sammen
0-5-år	6 (5)	10 (8)	12 (12)		28 (25)
Grunnskole	36 (33)	44(56)	109 (127)		189 (216)
16-21 år (+ voksne i vgs)				53 (35)	53 (35)
Voksne (ikke i vid. skole)	1 (0)	6 (6)	5 (2)		12 (8)
Til sammen	43(38)	60(70)	126 (141)	53 (35)	282 (284)

S torslett skole

Ansvarsområde

Grunnskole 5. til 10. klasse og SFO/avlastning for elever med nedsatt funksjonsevne.

Enhetsleder / rektor er Jorid Meyer.

Skoleåret

Våren 2011 var enhetsleder/rektor Else Fauskanger. Det var 340 elever fordelt på 142 på mellomtrinnet og 198 elever på ungdomstrinnet. Skolen hadde ca 52 årsverk lærere og ca 13 årsverk assistenter. I tillegg 1 årsverk merkantilt.

Fra høsten 2011 ble det tilsatt ny enhetsleder/rektor. Det var da 300 elever fordelt på 122 på mellomtrinnet og 178 på ungdomstrinnet. Skolen hadde ca 44 årsverk i undervisning og prosjekter, derav 3 årsverk i ledelsen og 7,5 årsverk assistent.

I tillegg gir skolen undervisning i samisk og finsk

Høsten 2011 ble administrasjonsfløya (Storslett skole byggetrinn 3) revet og ny utbygging startet.

På grunn av plassmangel går 5. og 6. trinn undervisning i lokalene til tidligere Sørkjosens skole.

Storslett skole hadde høsten 2011 tilsyn av Fylkesmannen i Troms på opplæringsloven kap 9a, elevens skolemiljø.

Resultatene på de nasjonale prøvene er stigende. Dette betyr at systematisk arbeid og fokus på læring virker.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Våren 2011 ble brukt til å sette organisasjonen i trygge rammer og arbeide for et nytt skoleår. Videre preget det skolen at det var en stor elevgruppe som gikk ut og det var dermed reduksjon i arbeidsstokken.

På høsten ble den nye rektoren møtt med et personale som var klar for endringer og ”stå-på-vilje”. Alle var klar over at det ville bli utfordringer slik som skolen var organisert bygningsmessig og at deler av skolen ligger så pass langt unna. For å imøtekomme dette har det vært felles personalmøter i ny og ne, og sosiale tilstelninger for alle ansatte.

I det daglige virket er ansatte og elever mye delt pga utbygginga., og dette er vår største utfordring.

Elever ved Storslett skole

- "utbygging av skolen er bra"

Trangt på arbeidsrommet under utbyggingen

Sykefravær

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	10,4	8,1	9,6	11,5

Økonomi

an-svar	Oppr budsjett	Rev budsjett	RS 2011	RS 2010
12125	23 497 611	25 052 434	27 392 871	25 350 148

Prosjekter/satsningsområder

Olweusarbeid

Vurdering for læring

Arbeidslivsfag

Ny GIV

Utfordringer fremover

- Å fortsette å bygge en ”vi-kultur” i personalet.
- Utarbeide felles rutiner og holdninger
- Å drive Storslett skole i to bygninger
- Ombygging og utbygging av ungdomsskolefløyen og administrasjonsfløyen
- Uteområdet / FYSAK
- Datamaskiner og den digitale utfordringen skolen skal være en del av.

Rester av gammel skolebygg, høsten 2011

Anleggsdrift i skolegården

Utbygging av Storslett skole i 2011/2012

I 2001 ble det besluttet at det ville bli behov for en stor utbygging ved Storslett skole. Det stod dårlig til med innelima og det kom til å bli et stort behov for å tilrettelegge byggene for funksjonshemmede elever. Flere spesialrom måtte bygges og skolen måtte bygges med tanke på universal tilpasning. Siden 2003 har det vært bygging ved skolen. Første byggetrinn var ferdig høsten 2005, med det som i dag kalles Gulbasen. Det neste byggetrinn ble igangsatt i 2007 etter at kommunestyret utsatte byggingen med ett år. Byggetrinn 2 stod ferdig høsten 2009. I denne byggeperioden drev vi ordinær skole drift og det medførte en del ulemper for elever og lærere. Den

gamle barneskole delen ble renoveret og ytterligere undervisningsareal ble bygget. Sommeren 2011 satte kommunen i gang byggetrinn 3. Det siste byggetrinn inneholder en sentraldel med administrasjon, kontorer, møterom, musikkrom og kantine. En total renovering av ungdomsskolen ligger også inne i dette trinnet. Byggingen skjer i to faser. Første del er sentraldelen og skal være klar, etter forsinkelser, i løpet av høsten 2012. Også i denne fasen har det vært ulemper for elever og ansatte ved skolen, både med støy, trafikk og lukt. Elevenes oppholdsareal i Steinhallen ble også stengt før skolen startet på høsten. Som ble erstattet med to storlavvoer. Skolestrukturendringene og nye lærer i en periode med mye ombygginger og kummerlige forhold kan lett med-

Byggetrinn 3 skal etter planene være ferdig høsten 2013, og realistisk planlegging for innflytting i januar 2014.

Den nye skolen vil ha plass til ca 320 elever, en økning på ca 50-60 elever, ha kontorplasser nok for alle nye lærere. Økningen skyldes et større areal i 2. etg over sentraldelen og økende areal nede ved kantinen.

Arbeidet med å ferdigstille skolen pågår med full styrke

framover. Det gjenstår å planlegge skolens uteområde, samt å planlegge og klargjøre den nye skolen med alt av inventar og utstyr. Nordreisa kommune, elever og lærere kan glede seg til innflytting.

Det er opprettet en egen blogg for utbygningen ved Storslett skole. Her finnes både bilder og informasjon vedrørende utbygningen. Her er også mulighet til å komme med kommentarer; www.vibyggerut.wordpress.com

M

oan skole og Sfo

Ansvarsområde

Moan skole er en barneskole med 165 elever fordelt på 1.–4. klassetrinn, samt en SFO-avdeling med 80 barn, hvorav 54 er på hel plass.

Moan skole har 3 barn med krav på 1:1 bemanning.

Enhetsleder / rektor er Anne Britt Skarstein.

Personalet og arbeidsmiljø

Enhetsleder/Rektor

SFO-leder

12 lærere i 100 % stilling

7 lærere i deltidsstilling fra ca. 10 % til 86 %

(dette inkluderer timelærere i finsk, samisk, nepali og tigrini)

11 assistenter i skole /SFO i stillinger mellom ca.

45 % til 100 %

Sekretær i 20% stilling

15 lærere har godkjent førskolelærerutdanning / allmennlærerutdanning, og de fleste har videreutdanning. 2 lærere går 3. året på den desentraliserte lærerutdanningen lokalisert til Nordreisa / Lyngen. Nesten samtlige av våre tilkallingsvikarer er ufaglærte, og dette fører til store utfordringer med å sikre at elevene får et godt nok faglig tilbud. På assistentsiden har skolen ansatte med bakgrunn i barne –og ungdomsarbeid, og som har fagbrev innen dette.

Sykefravær	2008	2009	2010	2011
Skole	16	15,3	10	9,2
SFO	20	17,9	16,5	22,1

Sykefraværstallene ved skolen viser en svak men positiv utvikling, mens fraværstallene for SFO har økt i 2011. I tallene for både skole og SFO ligger det flere langtidssykemeldinger.

Første halvår i 2011 hadde skolen tilgang på flere vikarer ved korttidsfravær både i skolen og på SFO. Høsten 2011 ble det en endring i vikarsituasjonen, det ble svært vanskelig å skaffe vikarer for lærere og assistenter som var borte.

Denne situasjonen har vært vanskelig og lite forutsigbar for de ansatte som har vært på jobb, og det har også rammet elevene som stadig har møtt nye vikarer.

Skolen arbeider kontinuerlig med å få redusert sykefraværet. Sammen med de tillitsvalgte, verneombudet og Arbeidslivssenteret har SFO-leder og rektor deltatt i et samarbeidsutvalg der vi har sett på tilrettelegging og tiltak med tanke på å redusere korttidsfraværet.

Økonomi

An-svar	Oppr Budsjett	Rev budsjett	RS 2011	RS 2010
12120	9 786 142	10 199 488	10 510 818	9 008 645
12320	1 309 085	1 122 989	618 453	624 398

Det har vært et merforbruk på skolen, men totalt sett, skole / Sfo blir resultatet et lite mindreforbruk. Dette skyldes at en del utgifter er blitt ført feil i regnskapene våre, utgifter som er belastet skolebudsjettet skulle vært ført på SFO.

Skoleåret

Antall elevplasser på SFO ble økt fra 50 til 80 fra høsten 2011 for å møte et stadig større behov, ved skolestart hadde vi likevel noen elever på venteliste.

Utfordringer knyttet til uteområdet fikk en løsning i løpet av sommeren og tidlig høst. Parkeringen ved skolen har lenge vært for liten, og der var problemer med at elva som ligger inntil skolens område flommer over vår og høst. Skolen har også slitt med at vannrørene fryser når vinteren er kald og snøfattig. I 2011 ble ansetteparkeringen lagt om og utvidet, det ble opprettet en egen foreldreparkering og bussoppstillingsplass, og elva ble lagt i rør. Dette ble gjort i forbindelse med at man skulle grave opp for å utbedre og sikre vannforsyningen om vinteren. På tross av dette er det fortsatt trafikkproblemer utenfor skolen i rushtidene. Skiltene som er satt opp blir ikke respektert, det kjøres og parkeres privatbiler der bussene skal stille opp for å avlevere og hente skolebarn, og dette skaper trafikkfarlige situasjoner.

Også de elevene som bruker Lundeveien til og fra skolen har en farlig skolevei, med mye trafikk både av busser og privatbiler. Skolen har sendt ut ”påminnelser” til alle foresatte, vi har vært i kontakt med både biltilsynet og politi, men disse tiltakene har i beste fall kun hatt kortvarig virkning.

I juni ble det vedtatt å utvide Moan skole med 4 moduler (brakker) på til sammen 100 m². I utgangspunktet skulle modulene være på plass rundt skolestart, men forsinkelser gjorde at de ikke var innflytningsklare før i utgangen av oktober. Skolen er nå utvidet med 1 stort og 2 mindre grupperom, noe som bedrer romsituasjonen for grupper og elever som har språkundervisning og spesialundervisning.

I løpet av 2011 ble det kjøpt inn nye elevmaskiner, slik at skolen nå har 1 pc pr 3,5 elever, målet er likevel 50% dekning.

Høsten 2011 fikk skolen en økning i elevtallet som følge av at et lite 4. klassekull på 25 elever som gikk videre til Storslett skole, mens Moan fikk inne et stort 1. klassekull på 45 elever. Dette gav oss en økning på 50 elever over de 2 siste skoleårene, en økning som er betydelig. På 2. trinn fikk vi 2 klasser med 25 elever i hver klasse, og noen uker etter skolestart begynte ledelsen ved skolen få signaler på at elevene ikke trivdes og at der var vansker med å tilrettelegge undervisning for alle. I desember vedtok kommunestyret å styrke denne klassen med 15 lærertimer pr. uke, noe som gjorde en 3 deling i basisfag mulig. Dette er en ordning som vil følge denne klassen ut 4. skoleår.

Skolen har gjennom flere år sett at elevene fra Moan skole har oppnådd resultater under landsgjennomsnittet når det gjelder de nasjonale prøvene. Denne situasjonen ønsket vi å ta tak i, og vi så en betydelig bedring på leseferdighetene fra høsten 2010 til høsten 2011. Dette heller bli mer bevisst på at leseopplæringen må være vårt viktigste satsingsområde fremover.

Prosjekt / Satsingsområder

- Lese- og skriveopplæringen
- Olweusarbeid
- Uteskole
- Skolehagen
- Comenius

Utfordringer fremover

Moan skole har gjennom 2011 blitt omtalt i en del avisartikler med negativ fokus. Skolen har mange utfordringer i forhold til at skolen har vokst de siste årene, både på personalsiden og i elevgruppen. Skolen vil fremme at skolen er en flott skole med mange gode kvaliteter og skolen er opptatt av at elevene våre skal få utfolde seg, være kreative, forskende og engasjerte. Det er disse tingene skolen nå skal bli flinkere med å gå ut med og vise frem.

Skolen er i gang med å jobbe frem en ”vi-kultur” og skal fortsatt ha fokus på hva som er viktig for at hver og en av oss skal trives på jobb, dette ser vi på som essensielt i arbeidet med å redusere sykefraværet.

1.klassinger Moan skole

Rotsundelv skole og Sfo

Rotsundelv skole har 44 elever fordelt på 1-7 klassetrinn, samt en skolefritidsordning med 13 barn.

Enhetsleder / rektor er Johanne Båtnes

Personalet og arbeidsmiljø

1 rektor

8 lærere i 7,2 stilling,

2 assistenter på SFO / skole i 1,65 stilling

Personalet meddeler at de trives og at det psykososiale miljøet er godt ved Rotsundelv skole. Arbeidsstokken er positiv og yter ekstra når det er behov. Mange har jobbet ved skolen i lang tid og gjennomsnittsalderen er høy og flere går snart av med alderspensjon.

Skolen må ha fokus på rekruttering av yngre lærere for å få bedre balanse med hensyn til alder i kollegiet.

Sykefravær

Skolen og sfo har et høyt sykefravær. Fraværet skyldes i all hovedsak langtidssykemeldinger. Gjennom IA samtaler kommer det fram at sykemeldingene har årsaker som arbeidsgiver i svært liten grad kan påvirke. Det arbeides kontinuerlig med sykefraværproblematikk og skolen har som målsetting om å redusere fraværet i 2012.

Sykefravær	2008	2009	2010	2011
Skole	7,5	9,2	12,0	13,1
Sfo	3,4	27,1	13,6	26,3

Økonomi

Skolen har god økonomistyring. Regnskapet viser kun et lite mindreforbruk både på skole og Sfo. Til sammen var mindreforbruket på ca 160.000,-.

I denne sammenheng skal de ansatte berømmes, som med velvilje ofte har tatt et ekstra tak når der har vært fravær.

an-svar	Oppr budsjett	Rev budsjett	RS 2011	RS 2010
12135	4 302 105	4 538 940	4 431 337	4 867 021
12335	234 174	244 519	191 152	257 342

Årets virksomhet

Skoleutviklingsprosjekt / vurdering FOR læring

Våren 2011 deltok skolen i et nettverk sammen med andre skoler i regionen for å forbedre vurderingspraksis ved skolene. I dette arbeidet erkjente skolen at det ble avgjørende for bedre læring at elevene kjente målene for undervisningsøktene, og hvilke kriterier som er grunnlag for vurdering av dem. Lærerne erfarte at når de drøftet måloppnåelsen med hver enkelt elev, eller selv reflekterte over måloppnåelsen til de enkelte, at undervisninga ble differensiert slik at den enkelte elev bedre kunne oppnå målene. På denne måten vokste debatten om tilpassa undervisning frem mens vi jobbet for en bedre vurderingspraksis.

Leselyst og leseforståelse hånd i hånd med skolebiblioteket

Lesing er nøkkelen til det meste i vårt kunnskapssamfunn, og da er et innbydende skolebibliotek et pluss. I 2011 etablerte vi et skolebibliotek med nye bokreoler, .

fargerike puffer, sofaer, stasjonære PC-er, pedagogiske spill, konkretiseringsmateriell og et betydelig antall nye bøker.

Vårt mål er at denne etableringa skal være en naturlig arena i opplæringa. Skolebiblioteket skal være et ressurs-senter i skolen hvor det er tilgang til digitalt utstyr som et tillegg i en fremtidsrettet kunnskapsbase. Dette underbygges også av Kunnskapsløftet som slår fast at å kunne bruke digitale verktøy er en grunnleggende ferdighet sidestilt med å kunne lese, regne, uttrykke seg muntlig og skriftlig. Digitale verktøy gir tilgang til et stort utvalg av pedagogisk programvare som inspirerer og stimulerer svake lesere, og som er nyttig i det forebyggende arbeidet for å unngå at elever skal oppleve seg som tapere i leseopplæringa.

Olweus— antimobbeprogram

Skolen arbeider jevnt og trutt for å skape et godt læringsmiljø. Det er svært ødeleggende å skulle ha en hverdag med mobbing. Skolen er derfor oppmerksomme på at det forbyggende arbeidet må prioriteres selv om vi i årets mobbeundersøkelse for mellomtrinnet fikk et svært godt resultat.

50-års jubileum

I 2011 hadde skolen en stor begivenhet; det ble feiret 50 års jubileum! Skolen ble åpnet i oktober 1961, og nesten på dagen 50 år senere hadde vi åpen lørdag hvor vi feiret sammen med nåværende elever, gamle elever, nåværende ansatte, tidligere ansatte og bygdefolket. Foreldreutvalget hadde kafè med både middag, kaffe og kaker.

I jubileumsuka hadde vi aktiviteter med innhold tilbake i tid, på alle klassetrinn. Elevene sa at de synes dette var spennende og artig. Jeg opplevde at det var spesielt fint at elever sa at det var spennende da de på markeringslør-dagen fikk høre om skolens historie.

Mange bidro til det flotte arrangementet, men særlig trekkes fem Turid Fredriksen som på en herlig måte bandt dagen sammen for alle

Skøytebaner

Entusiaster ved skolen har laget to skøytebaner ved skolen, og utallige timer går med for å islegge et ujevnt underlag. Disse skøytebanene skaper flott aktivitet i vinterhalvåret for skolens elever, og de bidrar godt i arbeidet for å skape et miljø med trivsel. Det er også artig å registrere at skøytebanene blir brukt av voksne og barn fra Nordreisa og Kåfjord på ettermiddager og i helger.

Utfordringer

Skolen har satt lesing, læringstrykk og god læring på dagsorden, og er i startgropa av dette viktige arbeidet. Utfordringene våre er å skape et læringsmiljø hvor nettopp dette får stort fokus. All opplæring må ta utgangspunkt i den kompetansen eleven har, og variasjonen i undervisninga vår må gjenspeile mangfoldet i elevgruppa. Nøkkelen til å oppnå god læring ligger i læringstrykket, og dette henger nøye sammen med læringsmiljøet – to sider av samme sak.

For å skape et godt læringsmiljø må skolen ha god kommunikasjon med foreldrene om både faglig og sosial utvikling. Foreldre har stor innvirkning på motivasjonen og læringsutbyttet til sine barn, så samarbeidet har avgjørende betydning for om skolen skal komme i mål med dette arbeidet. Skolen må arbeide systematisk med å invitere foreldre til samarbeid for å synliggjøre at dette er viktig for oss. Hjemmet skal ha informasjon om kompetansemålene for eleven, grad av måloppnåelse og tips om hvordan de kan medvirke til høyere måloppnåelse.

En annen utfordring vi har er å få på plass plandokumenter for det pedagogiske arbeidet. Det er organisasjonen som skal arbeide med skoleutviklinga, og ikke bare enkeltlærere. Det er altså vi som skole som skal kjennetegnes som et sted hvor god læring foregår. Planarbeid og nedfelling av rutiner vil da være til støtte i arbeidet med den pedagogiske utviklinga ved skolen.

Elever i aktivitet, på en av to flotte skøytebaner ved Rotsundelva skole

Nordreisa Voksenopplæring og Flyktingetjeneste

Ansvarsområdet

Nordreisa voksenopplæring har ansvar for grunnskole til voksne, spesialpedagogikk voksne norsk og samfunnsfag for innvandrere og flyktingetjenesten.

Totalt 42 kursdeltakere: 32 norsk, 3 grunnskole og 2 spesial pedagogikk.

Kursdeltakere og fag

Dette året har voksenopplæringen bl.a. kursdeltakere fra Bhutan, Eritrea, Palestina, Iran, Thailand, Filippinene, Ukraina, Latvia og Norge.

Det ble gitt undervisning i norsk med samfunnskunnskap, samfunnsfag, engelsk, matematikk, norsk, naturfag på grunnskolenivå, spes. ped. med ADL-trening.

Kursdeltakerne har vært organisert i 4 grupper samt 2 deltakere med en-til-en undervisning. 22 personer var ute i språkpraksis.

Av de flyktingene som avsluttet norskopplæringen i 2011 er 7 i jobb, 1 går på videregående skole mens 1 måtte få livsopphold fra NAV.

Flyktingetjenesten

Tjenesten har flyktingekonsulent i hel stilling i tillegg ble miljøarbeider engasjert i 50% stillingen i november og desember i forbindelse med mottak av nye flyktinger.

Flyktingekonsulent brukte mye tid på å følge opp de som er i språkpraksis samt bosetting av nye flyktinger siste delen av året. Videre ble det arbeidet mye med

flyktingenes praktiske utfordringer i hverdagen samt etablering av nødvendig og tett samarbeid med viktige samarbeidspartnere som familiesenteret, NAV, grunnskolene, Nybo m.flere

Personalet og arbeidsmiljø

Ansatte

- Rektor / enhetsleder
- 2,65 lærere (0,65 stilling bare første semester)
- 1 flyktingekonsulent
- 0,5 miljøarbeider
- I tillegg engasjeres lærere i forhold til antall elever.

Utdannelse

Alle faste lærerne hadde godkjent allmennlærerutdanning.

Kursdeltakere og lærere på felles bespisning med matretter fra mange ulike land.

Sykefravær.

Det er svært lite sykefravær på enheten. Ved fravær er det forholdsvis god vikardekning.

Sykefravær	2008	2009	2010	2011
VO	2,2	8,4	9,4	2,9
Flyktningetjeneste	-	3,0	51,5	4,5

Enheten har stabilt personale og godt arbeidsmiljø. Det er behov for faglig påfyll på spesialpedagogikk og migrasjons-pedagogikk.

Kaffekos

Læremidler, lokaler og utstyr

Ut fra den økonomiske situasjonen i kommunen er Nordreisa voksenopplærings-senter brukbart utstyrt med læremidler og utstyr. Romsituasjonen her i Sørkjosen er litt utfordrende i og med at vi måtte avgi ett klasserom til Storslett skole avd. Sørkjosen, den blir bedre når Storslett skole avd. Sørkjosen flytter opp til Storslett i løpet av 2012.

Ansvar	Budsjett	Rev. budsjett	Rs 2011	Rs 2010
12630	117 939	13 220	-52 372	- 4 032
12633	140 515	147 382	207 463	219 604
12800	497 971	510 534	382 550	338 269
11600	-3 375 770	-3 563 362	-5 218 189	-4 513 143
11601	2 975 212	2 975 212	3 047 985	3 319 549
11605	0	0	12 650	8 220
11650	37 200	37 200	27 672	22 357
11660	-67 242	-67 242	319 504	65 052
13640	0	0	134 425	50 700

Resultatet for VO kommer av økte inntekter, refusjoner, mindreforbruk pga. mindre sykefravær. Resultat for FK kommer av økte driftsinntekter som følge av mottak av nye flyktninger på slutten av året, refusjoner samt reduserte driftsutgifter og generelt mindre forbruk.

Både med tanke på at det skal tas imot nye flyktninger, samt at integreringsstønad reduseres ut over integreringsperioden og at flyktninger da kan bli avhengig av sosial bidrag, bør merinntekt avsettes til fond.

Utfordringer og målsettinger fremover

Det er et behov og ønske om kompetanseheving hos ansatte, bl.a. skoling i Nir for rektor og flyktningetjeneren.

Kompetanseutvikling for alle ansatte vil være en målsetting framover.

En annen målsetting vil være å få flest mulig av kursdeltakerne gjennom språkprøvene (10 godkjent i 2011, 7 norskprøve 2 og 3 norskprøve 3) slik at de blir kvalifisert for videre skolegang eller arbeid i Nordreisa og godt integrert i lokalsamfunnet.

Det blir også svært viktig å få etablert et fast, systematisk og godt tverrfaglig samarbeide med våre viktigste samarbeidspartnere som familiesenteret, ppt, nav, m.flere.

Det vil fra januar 2012 bli innført en ny modell for norskopplæringen/språkpraksis. Første halvår av opplæringen vil bli gitt som intensiv norskopplæring. Språkpraksisen starter først etter at kursdeltakeren har fullført dette halvåret og hatt begrepsavklaring i forhold til det arbeidsfeltet språkpraksisen inngår i. Tidligere har norskkurs og språk-

Familie fra Butan i drakter

Høgegga barnehage

Ansvarsområde

Høgegga barnehage er en to avdelings barnehage med en avdeling for barn 0-3 år og en avdeling for barn 3-6 år. Totalt har barnehagen 9 plasser for barn under 3 år og 18 plasser for barn over 3 år.

Enhetsleder / styrer er Renate Nørgård.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Barnehagen har en grunnbemanning på 6.9 årsverk:

- Styrer/enhetsleder i 100 %.
- 2 stilling pedagogiske leder med førskolelærerutdanning, en i 100 % og to i 50 %.
- 1 fagarbeider i 100 %
- 2,90 stilling assistenter fordelt på 3 personer.
- I tillegg for 2011 har barnehagen hatt en assistent i 32 % stilling for styrking av bemanning for individuell oppfølging av enkelt barn.

Barnehagen har ett godt arbeidsmiljø. Personalet gir uttrykk for at de trives på jobb og i lag med kollegaer. Det jobbes kontinuerlig med hvordan de ansatte ønsker å ha det og hvordan løse eventuelle konflikter. Dette er med på å skape et trygt og åpent arbeidsmiljø.

Der er også forsøkt få til noen sosiale tiltak for personalet. Det har vært enkle ting som blant annet ”fredagslunsjer”, felles treningsøkter, turer og julebord. Tilbakemeldingene har vært positive.

Sykefraværet har over flere år vært høyt i barnehagen. For 2011 har barnehagen fått veldig positive resultater ift arbeidsnærvær. Det viser at kontinuerlig IA oppfølging gir gode resultater. Positivt er det også at barnehagen har tilfredsstillende førskolelærerdekning sett i forhold til dagens bemanningsnorm.

Målsettingen på er 92% arbeidsnærvær er for 2011 innfridd.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	22,5	15,3	10,7	7,6

Årsaken til sykefraværet går i stor grad ut på plager med hode, nakke, skulder og rygg.

Selv om fraværet har gått ned, har det fortsatt til tider vært svært vanskelig å få tak i vikarer. Styrer dekker opp så langt som mulig, men det har allikevel vært dager

hvor personalet må klare seg uten vikar.

En positiv utvikling er at flere og flere av de ansatte og noen av faste vikarer er med på ”Trim på Kontrakt”. Så godt som alle på huset er nå med på en eller annen form for organisert trening, ca to ganger i uken. De ansatte gir selv uttrykk for at dette er med på å opprettholde/forbedre både helse og overskudd, og at det er med på å redusere egenmeldt fravær. Å avsette tid til å trene i arbeidstiden har vært en umulighet for barnehagen. Det er derfor funnet fram til andre alternativ/løsninger for å få dette til, slik at de som er med på dette, føler at de får en form for belønning/gulrot for ”strevet”.

Årets virksomhet

I 2011 har barnehagen hatt miljø som tema. Fokus har vært på søppel, resirkulering, gjenbruk og energi.

Ifølge rammeplanen skal personalet i barnehagen legge til rette for at barna skal få en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling. I arbeidet med temaet søppel og gjenbruk vil barnehagen legge til rette for dette ved å samtale om, gjøre praktiske øvelser og lære mer om gjenvinning av søppel. Kildesortering er nødvendig for å skille avfallet som kan brukes på nytt fra det som må kastes. Samtidig sikrer man at de tingene som er farlige for miljøet blir håndtert på en forsvarlig måte. Resirkulering er bl. a. å sortere søppel. Barnehagen vil sortere papir, kartong, plast, glass og matavfall sammen med barna og snakke om hvorfor det er viktig. Barna skal bli bevisste på alt søppel som kastes og hva det gjør med naturen og miljøet. Gjenvinning kan være en motvekt til en bruk- og kast- mentalitet.

Kreativitet!

- egenproduserte lekeklosser

Også høsten 2011 gjennomførte barnehagen Forut's barneaksjon hvor voksne og barn ble presentert for Indriani og hennes hjemland India. Barna lærte om hvordan fattigdom og barnearbeid begrenser og ødelegger livet for millioner av barn i verden. Aksjonen inneholder praktisk pedagogikk og et solidarisk element; hvor man først lærer noe - og så gjør noe. Helt enkelt: Barn hjelper barn.

Med bakgrunn i årets tema valgt vi, i stedet for å selge ferdige produkter/materiell, å arrangere ett loppemarked til inntekt for Indriani.

Samme dag som vi hadde Forut-aksjon, markerte vi også barnehagens 20-års jubileum. Fra Nordreisa kommune fikk barnehagen en fin bukett og ei nydelig kake. I tråd med denne dagens / årets tema, valgte vi å være så freidige at vi delte kaka opp å solgte den videre til foreldre og andre gjester.

Energiopplæring i barnehagen er viktig, få begynnende kunnskap om ulike former for energi og energisparing. Målet er å lære barna gode handlinger så tidlig som mulig. Handlinger kommer først. Gode holdninger kommer etter hvert, med økt kunnskap og forståelse. Man vet at små barn tilegner seg mye lærdom i løpet av barnehagetida, og derfor er det viktig at energiopplæring også finner sin plass i barnehagehverdagen.

Personalgruppa har startet arbeidet med miljøfyrtårnsertifisering. Leder av Utviklingsavdelingen har vært på ett personalmøte og gitt oss litt informasjon om miljøfyrtårn.

Målsetning er å bli miljøfyrtårnsertifisert innen 2013.

Barnehagen har også startet arbeidet med å lage ny/ revidere virksomhetsplanen for barnehagene våres. Økonomi

Spennende å være på besøk på Kildal kraftstasjon

Økonomi

Det er god økonomistyring i barnehagen. For 2011 ble resultatet et mindreforbruk på 62.770,-

An-svar	Oppr budsjett	Rev budsjett	Rs 2011	Regnskap 2010
12455	2 587 342	2 585 331	2 522 541	2 277 711

Utfordringer fremover

Ha fokus på kvalitet og innhold i alle barnehagene i Nordreisa kommune. Det bør derfor jobbes for å få en med barnehagekonsulent.

Fortsette jobben med å redusere sykefraværet / økt jobbnærværet

Jobbe for større personal/pedagog tetthet i barnehagene

S torslett barnehage

Ansvarsområde

Storslett Barnehage er en 2 avdelings barnehage, med 34 plasser. En 0-3 års avdeling og en 3-6 års avdeling. Høsten 2011 fikk ikke barnehagen fylt opp 3-6 års avdelingen fordi det ikke var flere søkere over 3 år.

Enhetsleder Kari Silvana Wara

Personale og arbeidsmiljø

- 1 Førskolelærer i 100% stilling som enhetsleder/styrer
- 2 Førskolelærere i 100% stilling som pedagogisk ledere
- 2 Fagarbeidere i 100% stilling som assistenter
- 1 Assistent i 90% stilling
- 2 Assistent i 50% stilling

Begge Ped. lederne har hatt 10% permisjon fra sine 100% stillinger, med bakgrunn av at det oppleves krevende å jobbe i 100% stilling. Det samme gjelder for en av assistent stillingene.

Personalgruppa jobber kontinuerlig for å opprettholde et godt arbeidsmiljø. Da med sosiale aktiviteter på fritiden, og faglige og praktiske avklaringer/justeringer i forhold utøvelsen av jobben som personale i en barnehage. For å imøtekomme kravene som stilles i Lov om barnehager og Rammeplan for barnehager, opplever vi et behov for mer tid avsatt til veiledning, planlegging og evaluering. Men jeg vil benytte anledningen til og rose personale som hver dag bestreber seg på og gi, barna - og sine medarbeidere en best mulig hverdag i barnehagen.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	13,9	13,1	15,9	17,3

Barnehagen har et høgt sykefravær som skyldes flere langtidssykemeldinger i 2011. Som følge av dette har det vært lagt mye arbeid inn i oppfølging av sykemeldte.

Selv om barnehagen har ”faste” vikarer medfører stort sykefravær en ekstra belastning for øvrig personale. I tillegg har barnehagen merket at det ikke har vært mulig å gå tak i vikar som kan jobbe i barnehage. De vikarene som har jobbet i barnehagen over lengre tid er svært positive og dyktige i sin jobb med barn, så det er barnehagen taknemlig for. Foreldre er i positive i de fleste forhold, men har gitt tilbakemeldinger på at de opplever det som litt vanskelig å måtte forholde seg til forskjell-

lig personale.

Økonomi

An-svar	Oppr budsj	Rev budsj	RS 2011	RS 2010
12425	2 348 110	2 348 110	2 426 983	2 208 148

Barnehagen har et merforbruk på kr 78.873,- som hovedsakelig skyldes mindreinntekt på oppholdsbetaling.

Gøy i gymsalen

Årets virksomhet

Barnehagen jobber fortsatt med bevissthet i forhold til barnehagen som læringsarena Jmf kravet til barnehagens læringsmiljø i Rammeplan for barnehagene. Personalet ser stadig verdien i det å ha et godt –og allsidig læringsmiljø, selv om vi enda opplever at holdninger, praksis –og kompetanse i forhold til temaet i personal-

Fra høsten 2011 har vi begynt på prosessen med å jobbe med den sosiale kompetansen både i barne- og personalgruppa. Her bruker vi et pedagogisk opplegg med litteratur og materiell som heter Steg for Steg. Det er mye litteratur og materiell og gjøre seg kjent med, men vi opplever dette som et spennende prosjekt

Alle Pedagogisk ledere og enhetsledere i de kommunale barnhager deltar i det interkommunale prosjektet "Pedagogisk ledelse", som går over 3 år og avsluttes i mars 2013. Prosjektet finansieres av midler fra Fylkesmannen. I mellom samlingene er det lagt opp til gruppemøter på tvers av barnehagene, der deltakerne har faglige diskusjoner og utvekslinger i utviklingsarbeidet/prosjektet. Den koordinerende rollen i prosjektet som helhet og for gruppemøtene har fram til sommerferien 2011 utført av barnehagefagligrådgiver. Fra høsten 2011 har dessverre ikke dette blitt videreført og samarbeidet i gruppene har stoppet helt opp. Noe som er svært uheldig i forhold til den enkeltes utvikling og prosjektets framdrift.

I september hvert år, inviteres barna som er gått over i skolen til 1-Klassefest. Da griller og spises det sammen ute. Alltid en spennende dag med mange gledelige gjensyn!

Måloppnåelse og Målsettinger 2011

Medarbeidersamtaler: Enhetsleder har gjennomført medarbeidersamtaler med alle ansatte.

Arbeidsnærvær: Nordreisa Kommune har som mål å få arbeidsnærværet på 92%. For enheten Storslett Barnehage er det "langt igjen". For 2011 var arbeidsnærværet på 82,7 %. Enheten har de siste årene hatt fokus på tilrettelegging for og minske belastningen for personalet. Det er

kjøpt inn en god del utstyr i forbindelse med dette og utstyret brukes av personalet. Men dette gjenspeiler seg dessverre ikke i arbeidsnærværet for enheten. Dermed kan man fritt tolke at årsaken til liten arbeidsnærvær ikke er fysiske plager, men årsakene er ulike og jobben med og øke arbeidsnærværet er en kontinuerlig jobbing.

Utfordringer framover

I forhold til det å jobbe med den sosiale kompetansen i personalgruppa, er målsettingen at vi skal ha et positivt fokus på; *personalsamarbeidet, hver enkelt kollega, barna, foresatte og på det og jobbe i vår barnehage*. Videre ser vil vi at dette skal bidra til at vi skal bli stolt av og jobbe i Storslett Barnehage og i Nordreisa Kommune, for så og "gå ut" og omtale vår kommune positivt.

Dagens foreldre stiller større og mer konkrete faglige krav i forhold til barnehagens organisering og innhold. Vi som jobber i barnehagene ønsker også å utvikle oss og imøtekomme kravene som stilles i Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagene. Vi skal være i stand til å møte nye krav og utfordringer, ved å drive med kontinuerlig kvalitetsutvikling. Vi må tenke langsiktig og skape oss gode mål, for å bli en attraktiv kommune.

For at kommunens barnehager skal være de barnehagene som foretrekkes for bygdas barn, må det etableres et godt samarbeid mellom enhetene, administrasjonen og de folkevalgte politikerne. Mener dette er avgjørende for å få barnehager med best mulig kompetanse/tilbud til barna i barnehagen.

Storslett Barnehage som ble omgjort fra 3-6 års barnehage i 2003, trenger og få ute lekeapparater tilpasset barnegruppen.

Hedring på bursdagsstolen!

Ansvarsområde

Oksfjord barnehage er en 1-avdelings barnehage med 18 plasser for barn i alderen 0-6 år.

Barnehageåret 2011 hadde vi ledig kapasitet med 30% plass for barn over 3 år.

Enhetsleder er Marja-Lena Nilsen. Men pga svangerskapsvikariat var Siv Thømt enhetsleder vårhalvåret 2011.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Førskolelærer som enhetsleder (40% adm/ 60% på avdelingen)

Førskolelærer som pedagogisk leder i 40 % stilling

To fagarbeidere, 50% og 70% stilling

Assistent i 100% stilling

I tillegg har barnehagen vaktmester og renholder.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	3,1 %	3,8 %	3,9 %	7,4

Barnehagen har et godt arbeidsmiljø med et stabilt personale og jevnt over lavt sykefravær. Våren 2011 var fraværet høyere enn normalt for barnehagen, mens høsten 2011 var det nesten ikke fravær.

Det ble ikke gjennomført medarbeidersamtaler våren 2011 pga nyansatt styrer i vikariat. Medarbeidersamtaler gjennomføres ca februar hvert år.

Innad i barnehagen samarbeides det godt og personalet trives sammen. De siste par årene har barnehagen fått inn nye pedagogisk ledere som har tilført barnehagen nye ideer og som har tilpasset seg godt. Vi får tilbakemelding fra både nyansatte, vikarer og foreldre at de opplever barnehagen som et godt sted å være. Noen av de ansatte i barnehagen benytter seg av ”Trim på kontrakt” og vi har en del sosialt samvær utenom jobb.

Årets virksomhet

Vi har i 2011 hatt sosial kompetanse og språkstimulering som et overordnet tema.

Vi har sammen med barna snakket mye om følelser, hvordan vi ønsker å være mot hverandre og vennskap.

Vi har brukt ulike tilnæringsmetoder til tema; plansjer

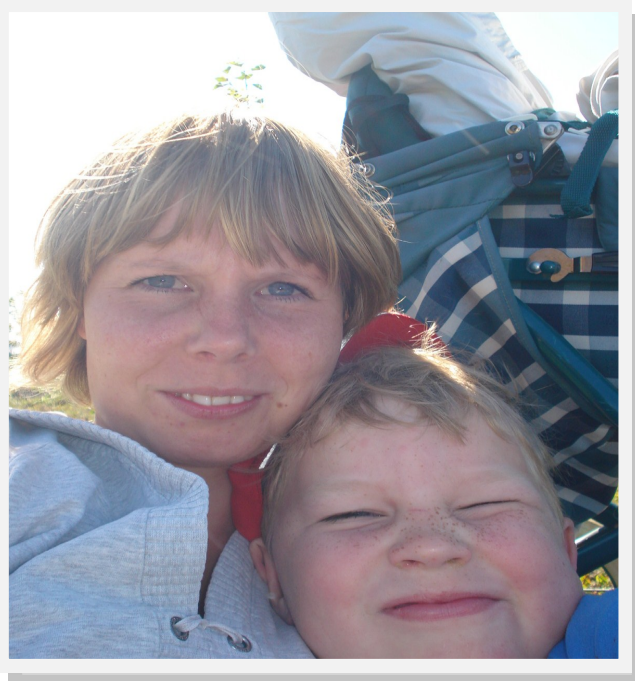
med bilder for refleksjon og samtale, sanger, bøker, formingsaktiviteter m.m.

Oksfjord barnehage planlegger også ulike tema for hver måned. Disse temaene følger årets syklus, barnas interesser og bruk av nærmiljøet. I disse temaene fokuserer vi også på Rammeplanens fagområder.

Temaene for 2011 var følelser, kroppen vår, samisk kunst, barns medvirkning/barns rettigheter, vinterlek og påske, blomster og vekster i nærmiljøet, male- og tegneteknikker, pulverheksa, kjæledyr og jul.

Oksfjord barnehage ønsket også å jobbe mer bevisst med barns medvirkning. Barna ble tatt med i planlegging av månedsplaner og det ble mer fokus på å ta barnas her- og- nå interesser med i planlegging av aktiviteter.

Barnehagen har ønske om prosjekt som kan holde opp ”gløden” blant både barn og ansatte. Ved å fokusere på barns medvirkning kan man bidra til det. Vi valgte å ikke delta med personalet på årets felles kommunale kursdag der språkutvikling var tema. I stedet for dro vi på Arbeidslivskonferansen ”Det gode liv på jobb” i Tromsø. Å kunne dra hele personalet på en slik tur med motiverende foredrag er en skikkelig vitamininnspøyting for personalet.

Voksen og barn

Økonomisk analyse

An- svar	Oppr budsj	Rev budsj	RS 2010	RS 2010
12445	1 286 618	1 331 607	1 187 680	1 068 484

Barnehagen har fått inn mer i oppholdsbetaling og refusjon svangerskapsenger enn budsjettet. Det er hovedårsaken til at vi har et mindreforbruk i 2011.

Utfordringer fremover

Oksfjord barnehage ønsker å bruke nærmiljøet i større grad, dra på turer med små grupper og benytte de fine uteområdene og lokalene med fokus på fysisk fostring. Det gjelder både for de minste og de største barna. Vi har kjent på utfordringene med å komme oss mer ut av barnehageområdet når vi har småbarn som sover til ulike tidspunkt. Istedenfor å se problemene ønsker vi nå å fo-

kusere på mulighetene.

Det er en hektisk hverdag og barnehagen opplever det er mer behov for tid til veiledning, planlegging og evaluering for å imøtekomme Rammeplanens krav.

Høsten 2012 starter vi opp sammen med 1.-7. kl som Oksfjord oppvekstsenter. Det er et mål å få et oppvekstsenter som samarbeider godt på tvers av avdelingene, at både barnehagen og skolen vil dra nytte og lærdom av hverandre. Barnehagens personale skal være med og bidra til et godt kollegialt miljø og til at vi får et oppvekstsenter bygda kan være stolte av.

Barnehagen vil sammen med skolens ansatte sette felles mål for oppvekstsenteret når det starter opp til høsten.

S onjatun barnehage

Ansvarsområde:

Sonjatun barnehage er en fire avdelings barnehage med 60 plasser. Det er totalt 50 barn. Alle avdelingene er 0-6 år. Barnehagen har en samisk-norsk avdeling som ble opprettet høsten 2002 med støtte fra Sametinget. Der legges det vekt på samisk språk, kultur og identitet.

Enhetsleder/styrer er Heidi Hole.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Barnehagen har en grunnbemanning på 13,45 årsverk. 1 årsverk styrer/enhetsleder med førskolelærerutdanning, 4 årsverk pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning, 2 årsverk barne- og ungdomsarbeider, 1 årsverk samisktalende assistent og 5,45 årsverk assistenter. 0,45 årsverk er stilling for å tilby tidligåpning (åpning fra 0645).

2 av personalet jobbet redusert stilling, en i 80 % og en i 90 %.

Personalet gir uttrykk for at de trives på jobb, og selv om det å være i fire hus er vanskelig, prøver vi å få til et godt samarbeid på tvers av avdelingene.

Barnehagen fungerer likevel som fire barnehager som er samlet på samme område. Vi kunne spart penger på blant annet vikarutgifter og belastning på personalet om avdelingene hadde vært i samme hus.

Barnehagen jobber kontinuerlig med nærvær til jobben og sykefraværet har gått ned, men er fortsatt høyere enn målsettingen på 92 % arbeidsnærvær.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	11,1	16,3	18,1	11,5

Det er i hovedsak sykemeldinger av ulike lengde som gir sykefravær og ikke så mye egenmeldt fravær. Årsak til sykefravær er i hovedsak fysiske plager. Sykefraværet er i perioder med på å gi lite kontinuitet og forutsigbarhet i arbeidet, da det viktigste har vært å få dagene til å gå rundt med nok folk på jobb.

I perioder har det vært vanskelig å få tak i vikarer, og det har vært dager hvor personalet må klare seg uten vikar. Dette har bidratt til økt belastning for de som er igjen.

Med IA -avtalen skal vi ha tett oppfølging av de sykemeldt, men det er også veldig viktig å ivareta de som er igjen på jobb.

Våren 2011 prøvde barnehagen gjennomføre "Trim på kontrakt" hvor man ønsket forsøke med trim i arbeidstida. Dette

fikk barnehagen til på våren mens barn og voksne var mye ute og kunne dra nytte av personalet på tvers av avdelingene. På høsten viste dette seg vanskeligere å få til, da det ble for liten personaltetthet igjen på jobb.

Adventsbesøk i Nordreisa kirke

Økonomi

Ansvar	Oppri Budsjett	Rev budsjett	RS 2011	RS 2010
12450	4 141 768	4 313 539	4 676 654	4 230 403
12451	- 7 465	- 2 677	- 43 114	-20 134

Barnehagen hadde et merforbruk i 2011 på 363 115,- dette skyldes i hovedsak at det var budsjettet for høy oppholdsbetaling. Der er også et lite merforbruk vikarer for å dekke opp 5. ferieuke for ansatte.

Tidlig krøkes som god kokk skal bli!

Målsettinger fremover og måloppnåelse

Barnehagen opplever at de målene som ble satt i hht tema 2011, ble oppnådd. Dette gjenspeiler seg i evalueringer, daglig drift og tilbakemeldinger fra foreldrene. Det ble gjennomført 13 medarbeidersamtaler, hatt oppfølging av sykemeldte og barnehagen har fått ned sykefraværet.

Framover ønsker barnehagen å jobbe videre med arbeidssnærvær og stolthet over egen arbeidsplass (omdømmebygging). Det er et mål om å gjennomføre brukerundersøkelse i 2012 for å kartlegge hvordan barn og foreldre er fornøyd med barnehagetilbudet og tjenestekvaliteten. Som forrige år skal barnehagen også gjennomføre medarbeidersamtaler for personalet.

Ut å tur
- på Kvennes

Utfordringer framover

Barnehagen venter på at det skal skje noe med bygningene til Sonjatun barnehage som har vært drevet midlertidig i mange år og håper den nye kommuneplanen kan være med på å gi en framdrift i oppgradering/renovering eventuelt nybygg.

Bygningene er ikke egnet til barnehagedrift og i vinter har man måttet stenge pga av kalde bygg. Barnehagen mangler også vognskur, fellesrom og personalfasiliteter som arbeidsplass og garderober. Å få et egnet bygg kan mest sannsynlig få ned sykefravær og driftes mer effektivt.

Økonomi. Det har ikke vært økte rammer til barnehagene de siste årene, handlingsrommet blir mindre og mindre, på tross av at man trenger oppgradering av inventar og utstyr i barnehagen.

I ny lovgiving til barnehagene (NOU – 2012:1: «Til barnas beste»), er det forslag om ny pedagognorm i barnehagene. Dette vil få konsekvenser for bemanningen og ansettelse i barnehagene i Nordreisa.

Gøy i akebakken!

Utfordring og lek i Barnas Naturpark

Kvennes

Sørkjosen barnehage

Ansvarsområde:

Sørkjosen barnehage er en to avdelings barnehage med 36 plasser. Begge avdelingene er for barn 0-6 år.

Enhetsleder/styrer: Berit Kalseth

Personalet:

Barnehagen har en grunnbemanning på 6,9 årsverk. Enhetsleder/styrer med førskolelærerutdanning i 100%, i 90% adm ressurs og 10 % arbeid ute på avdeling. 2 pedagogisk ledere med førskolelærerutdanning, begge i 100%. 6 assistenter fordelt på 3,9 stillinger. Herav 1 med fagbrev barne- ungdomsfagarbeider.

I tillegg har barnehagen fast renholder og vaktmester tilknyttet barnehagen.

Barnehagen har mange seniorer i delte stillinger. Det har vært liten endring i personalsammensetningen.

Styrer har 90% administrasjonsarbeid, og 10% direkte arbeid på avdeling.

Arbeidsmiljø

Barnehagen arbeider kontinuerlig med arbeidsmiljøet og barnehagens visjon er at en god barnehage for ansatte, også er en god barnehage for barn og foreldre! Skal barn og foreldre oppleve barnehagen som ett trygt og godt sted å være, ligger nøkkelen for å oppnå dette hos de ansatte.

Barnehagens arbeidsmiljømål er å skape tillit, trygghet og trivsel hos barn og voksne.

Tiltakene i 2011 har vært:

- Fokus på metoder innenfor LØFT
- Fokus på fremsnakking
- Personalsamarbeid og arbeidsmiljø er tema på personalmøter

Barnehagen arbeider for å fremstå som "en" barnehage, til tross for at den består av to avdelinger. I vår barnehage er alle barn "våre", uavhengig av hvilken avdeling barn eller voksne hører til.

Langsiktig arbeid med arbeidsmiljø viser seg å gi resultater og tilbakemeldinger fra ansatte er at de trives godt. Ansatte opplever at de har stor grad av medvirkning i sin egen arbeidssituasjon, og at terskelen for å ta opp ting er blitt lavere. Miljøet i barnehagen preges av omsorg, humor, og oppleves som åpent og inkluderende. Barnehagen har fortsatt utfordringer, og det gir muligheter for videre utvikling.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	12,6	10,0	26,2	7,3

Barnehagen har hatt sykefravær på 7,3 for hele 2011, mot 26,2% i 2010. En markant positiv utvikling!

Legemeldt fravær og langtidsfravær representerer fortsatt over halvparten av fraværet. Flere av personalet sliter med slitasjeplager i nakke-, rygg-, skuldre og armer. Langtidsfraværet relateres til slike helseplager.

Barnehagen har påbegynt bygging av vognskur i 2009. Vognskuret er fortsatt ikke ferdigstilt, og medfører helsemessige belastninger på ansatte.

Førskolelærergruppa har vært utsatt i sykefravær i hele 2010 og fram til sommeren 2011.

Nordreisa kommune er IA-bedrift og barnehagen har fulgt retningslinjer for oppfølging av sykemeldte.

Aktivitet med læring i ft bla bokstaver, mønster, antall, form og farge.

Årets virksomhet

Alle ansatte i barnehagen har hatt medarbeidersamtale med styrer i 2011. Styrer gjennomfører i tillegg planlagt og fortløpende veiledning når det meldes behov fra ansatte eller leder.

Satsingsområdet for barnehagen for 2011 – 2014 er sosial kompetanse.

Satsingsområdet for barnehagen for 2011 – 2014 er sosial kompetanse. Målet er å øke personalets og barnas sosial kompetanse, som også er viktig sett i forhold til å øke personalets stolthet over egen arbeidsplass, arbeidsmiljø og det å styrke arbeidsnærværet. Barnehagen har laget fremdriftsplan for arbeidet, der vi har startet arbeidet med voksenrollen og skal ta i bruk ”Steg for steg”.

Prosentmessig arbeidsnærvær i 2011 er på 92,7%. Barnehagen har laget fremdriftsplan for arbeidet, der vi har startet arbeidet med voksenrollen og skal ta i bruk ”Steg for steg”.

Barnehagen arbeider fortsatt med fagområdene. Første halvdel av 2011 arbeidet barnehagen grundig ift forståelse av fagområdene og innhold sett i sammenheng med personalets oppgaver, mål og metoder. Fra høsten flyttet barnehagen fokuset mot større bevisstgjøring av faglighet i hverdagen og hverdagslige aktiviteter, i tillegg til planlagte aktiviteter med forhåndsatt mål ut ifra fagområdene.

Barnehagen arbeider med foreldresamarbeid. Vårt mål er at foreldre i større grad skal ha kjennskap til innholdet i barnehagen og deres mulighet til medvirkning.

Høsten 2011 arrangerte vi ”mørketidsfest” i nært samarbeid med foreldrene. Tilbakemeldinger fra ansatte og for-

eldre var udelt positive.

Arbeid med å utarbeide ny virksomhetsplan er påbegynt, men ikke fullført. Sykefravær i førskolelærergruppa er årsak til dette.

Nasjonal og sentral satsing over flere år har vært å fremme barns psykiske- og fysiske helse. Barnehagen tilbringer mye tid ute og arbeider aktivt for å bruke uterommet som læringsarena.

Økonomisk analyse

Barnehagen har merforbruk som skyldes budsjettering med for høy inntekt på oppholdsbetaling, og større utgifter ift vikar ved sykefravær enn budsjettert. Forventet manglende inntekt ift oppholdsbetaling er rapportert inn tidlig i 2011. Budsjettmessig overforbruk ift sykelønn skriver seg fra sykefravær ved egenmeldinger og legemeldt sykefravær innenfor arbeidsgiverperioden.

Ansvar	Oppr	Rev	Regnskap	Regnskap
	Budsjett	budsjett	2011	2010
12430	2 342 173	2 342 173	2 515 996	2 229 767

Utfordringer

- Barnehagens fysiske rom som læringsarena
- Utviklingsarbeid i barnehagen
- Ferdigstilling av vognskur
- Arbeidsrom til pedagogiske ledere i barnehagen og Ikt utstyr

Spennende å være på tur i ”Gamlehjemsskogen”

L eirbukt barnehage

Ansvarsområde.

Leirbukt barnehage var en to avdelings barnehage fra august 2009 til august 2011. Ved nytt barnehage år august 2011 ble det opprettet to nye avdelinger. Så i dag er Leirbukt barnehage en barnehage med 72 plasser fordelt på fire hus/avdelinger. Det er totalt 48 barn.

Enhetsleder/ styrer er Kirsti Karlsen.

Barnehagens visjon:

Et godt sted å være- et godt sted å lære.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø.

Barnehagen har en grunnbemanning på 13 årsverk:

1 årsverk Styrer/ enhetsleder.

4 årsverk pedagogiske ledere.

3 årsverk barne- og ungdomsarbeider.

2 årsverk fagarbeidere.

3 årsverk assistenter.

Barnehage året 11/12 er vi så heldig at vi har en lærling i barne- og ungdomsarbeider hos oss.

Personalet gir uttrykk for at de trives på jobb. Med at barnehagen økte med to nye avdelinger, ble barnehagen dobbelt så mange ansatte. Det har dermed høsten 2011 blitt jobbet mye med å få et inkluderende arbeidsmiljø. Dette kan til tider være utfordrende med at barnehagen er atskilt i fire hus. Noe som gjør det vanskeligere å se hverandre i hverdagen. Men vi tenker Leirbukt barnehage som en barnehage, og jobber mot en god ”vi” følelse.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	-	6,2	11,5	6,9

Sykefraværet er redusert. Det fraværet som har vært er korttidsfravær. Barnehagen har vært heldig og hatt stabile vikarer, som gjør at det ikke blir ekstra belastning på personalet ved sykefravær

Akebakke i barnehagens flotte nærområde

Fysisk miljø.

Tre av avdelingene ved Leirbukt barnehage er tidligere hybelhus som er bygd om til barnehage. Ombygningen er gjort med gode løsninger. Bygningene eger seg godt som barnehage, og har lyse og romslige rom. Barnehagen har nytt ventilasjonsanlegg og varme i gulv, pluss varmepumpe. Der er store oppholdsrom på hvert hus, og hver avdeling har også mindre lekerom/ grupperom.

Ved den nyeste avdelingen får vi et vognskur til våren 2012.

Hybelhus C, som er den ene avdelingen som ikke er ombygd er det lite tilrettelagt for å drive med barnehage. Veldig trang garderobe og bad som ikke er egnet til bruk i barnehagedrift. Denne avdelingen ble opprettet midlertidig, men blir nok så lenge det er behov.

Ute området til barnehagen inneholder flate partier. Vi har en stor tomt som gir oss mulighet til allsidig lek. Barnehagen har et flott nærmiljø som vi å bruke aktivt til skogsturer, fjæraturer, bibliotekbesøk og lignende.

Bålplassen i skogen, som barnehagen har fått låne av naboen!

Årets virksomhet

Avdelingene har avdelingsmøte hver uke, pedagogisk ledermøte hver 14 dag og personal møte en gang i måneden. Det var 5 planleggingsdager i 2011 og en kurs dag. Kursdagen var felles for alle barnehagene i kommunen, og hadde som tema språkforståelse.

Vi hadde også to foreldremøter og en brukerundersøkelse for Leirbukt barnehage.

Pedagogiskledere og styrer er med på lederutviklingsprosjektet. Dette prosjektet er ment som et tre års prosjekt og vi er godt i gang med det andre året. Prosjektet avsluttet i 2013. Formålet med prosjektet er å styrke den pedagogiske ledelsen i barnehagen.

Ved oppstart høsten 2011, var ikke det huset som skulle bygges om klart til bruk. Dermed måtte vi dele den avdelingen på to hus. Dette ble løsningen helt fram til desember 2011. Og avdeling Sammakka kunne flytte inn i nytt oppusset hus i løpet av romjulen. Så i løpet av de tre årene Leirbukt barnehage har vært har vi måttet driftet i mye midlertidige avdelinger, med økte barnegrupper. Så vi ser fram til å kunne konsentrere oss fullt om innholdet i virksomheten, og ikke det å innrede, flytte, eller være midlertidige.

Samlet på den nye avdelingen "Sammakk"

Økonomisk analyse

An-svar	Oppr budsjett	Rev budsjett	RS 2010	RS 2010
12460	4 127 179	4 127 179	4 242 592	2 987 554

Barnehagen har hatt et merforbruk på 115 414 bl.a. som følge av utvidelse av to nyte avdelinger med merforbruk på lønn fastestillinger, lønn syke vikar, lønn ferie vikar.

Målsetninger framover

- Leirbukt barnehage skal gi barna muligheter for å være med å bestemme innholdet i barnehagen.
- Leirbukt barnehagen skal gi barn under opplæringsplikt alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.
- Leirbukt barnehage skal legge mer vekt på fysisk-fostring og kosthold.

Utfordringer

Jobbe for å få IKT utstyr på plass, både til personalet og barn.

Jobbe for å få ytterligere barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen.

Økt pedagog tetthet. (Ny lovgivning for barnehagene – Til barns beste. Ute på høring.)

Familiesenter

Ansvarsområde

- Helsesøstertjenesten
- Åpen barnehage
- Barneverntjenesten – Nordreisa og Kvæningen
- Samordnet enhet
- Rusttjenesten

Familiesenteret er en samordnet og samlokalisert virksomhet rettet mot barn, unge og deres familier. Senteret skal være et lavterskeltilbud og en møteplass med lett tilgang til ulike tjenester for brukerne.

Personell

Enhetsleder

3, 75 helsesøsterstilling

7,3 stilling barnevern (begge kommuner)

0,8 ped leder Åpen barnehage

0,5 koordinator samordnet enhet

1,3 rusttjeneste

1,6 førstesekretær

Årets virksomhet

Gjennom året 2011 har det vært fokus på

- Vedlikeholde og videreutvikle fagkompetanse og strukturer i en samordnet virksomhet
- Forbedre økonomistyring
- Videreutviklesamarbeidet med barnehagene gjennom barnehageteamene.
- Holde fokus på og forsterke arbeidet med tidlig innsats innenfor alle fagområder og i samarbeid med andre tjenester.

Helsesøstertjenesten

Hovedoppgaver for helsestasjonstjenesten omfatter svangerskap, ordinære konsultasjoner barn 0 -6 år, skolehelsetjeneste i grunnskole og videregående skole, samt helsestasjon for ungdom. Andre oppgaver er miljøretta helsevern og flyktninger / innvandrere.

Helsestasjonsvirksomhet

Følger veileder i kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Bruker ”Tidlig kartlegging” som kartleggingsverktøy. Gjennomfører hjemmebesøk til nyfødte og konsultasjoner 0-6 år. Svangerskapskurs/foreldreforberedende kurs våren 2011. Kid-kurs og Godt samlivskurs har ikke vært gjennomført.

Svangerskapsomsorg

Ved helsestasjonen er det gjennomført 201 svangerskapskonsultasjoner av jordmor som er på Familiesenteret 1 tirsdag i mnd. Helsesøster har en samtale med de gravide før fødselen, i uke 36. Helsesøster samarbeider med jordmor om hjemmebesøk, barselgrupper, preventjonsveiledning og generelt i oppfølging av gravide som har behov for ekstra støtte.

Skolehelsetjenesten i grunnskole

Skolehelsetjenesten i barne- og ungdomsskolene er utført i samsvar med veileder og retningslinjer fra Helse-tilsynet; planlagte individuelle samtaler/oppfølging med alle 6. og 8. klasse elever, undervisning på bestemte klassetrinn.

Undervisning i 4. klasse om ernæring/helse/trivsel ble ikke foretatt.

Pubertet, seksualitet- og samliv, vaksinerings i 2., 6., 7. og 10. klassetrinn etter veileder, høydemåling i 3. og 7. klasse og helseveiledning ut fra bestemte tema og behov. Fra høsten 2011 er det kun gjennomført vaksinerings på skolene, ingen kontortider, undervisning og individuelle samtaler.

59 første-klassinger møtte til helseundersøkelse med helsesøster og lege av 68.

Helsesøstrene mangler bærbar PC til bruk i skolene, dette medfører ekstra arbeid med overføring fra papir-til elektronisk journal.

Skolehelsetjeneste i videregående skole

Helsesøster hadde kontortid ca. en gang i uka på videregående skole våren-2011, og det ble foretatt 80 konsultasjoner. Det har ikke vært kontortid på videregående skole høsten 2011, men konsultasjoner ved forespørsel. Ledende helsesøster var på tverrfaglig Ped-team 2 ganger i mnd. på videregående skole våren 2011.

Helsestasjon for ungdom

Helsestasjon for ungdom er et lavterskeltilbud for ungdom, med helsesøster og lege til stede. Tilbudet har åpent to ettermiddager i mnd, fra 15-17. Høsten 2011 har også jordmor deltatt noen torsdager.

Miljøretta helsevern

Vaksiner utenlandsreiser og influensavaksiner. Videre er der oppfølging av lovpålagte oppgaver i smittevern iht lovverket når det gjelder fremmedkulturelle, samt kjønnsykdommer.

Tjenesten deltar også i tverrfaglig skolevegringsteam, rusforebyggende gruppemøte, modellkommuneforsøket, m.fl., deltakelse i tverrfaglig team i barnehager og skoler har vært redusert.

Tilsyn med campingplasser ble ikke foretatt.

Flyktninger/innvandrere

Flyktningetjenesten har i 2011 hatt et minimum av oppfølging. Denne gruppen bør ha mer oppfølging på forebyggende tjenester og oppfølging når det gjelder helse spørsmål. Helsesøstertjenesten har hatt helsesamtaler med barn og foresatte med tolk i 2011.

Generelt

Kvalitetssikring i helsesøstertjenesten med for eksempel revidering av rutinebeskrivelser/prosedyrer, har ikke vært prioritert. Helsesøstertjenesten hadde en helsesøster i svangerskapspermisjon fra august 2011 og fortsatt. Tjenesten har satt avvik på flere oppgaver i denne perioden.

Utfordringer videre

- Forebygge overvekt hos barn/unge
- Forebygge isolasjon/ensomhet hos flyktninger
- Økt rusmisbruk blant ungdom
- Familier som strever etter samlivsbrudd. Stort ønske om mer kompetanse på dette området.
- Behov for kommunepsykolog
- Det er lang ventetid på BUP. Derfor er det ønskelig med kommunepsykolog.
- Behov for foreldreveileder
- Mange ungdommer har samspillsproblemer med sine foreldre som kan medføre store konflikter. Behov: foreldreveileder

Helsestasjon	2009	2010	2011
Konsultasjoner svangerskap	203	234	201
Hjemmebesøk nyfødte	44	57	41
Ordinære konsultasjoner barn 0-6 år	834	1299	1271
Konsultasjon skolehelsetjenesten	-	240	598
Konsultasjon videregående skole	162	110	80
Konsult helsestasjon for ungdom	528	440	290
Vaksiner utenlandsreiser	185	120	200
Influensavaksiner	272	187	189

Rustjenesten

Rustjenesten har 1,3 årsverk, som er fordelt på 100 % ruskonsulent som jobber direkte med rusavhengige og deres familier (pårørende), 30 % stilling som innbefatter fagleder funksjon, råd og veiledningsfunksjon, planarbeid, forebyggende arbeid spes. overfor barn og unge og deres foreldre.

Gjennomsnitt 30 brukere

Pluss oppfølging av barn/unge og foreldre

Aktivitet

Direkte oppfølging av gjennomsnittlig 30 personer med etablerte rusproblemer. Arbeidet innebærer kartlegging, henvisning, akutte og planlagte samtaler og hjemmebesøk, individuell helhetlig planlegging, koordinering av samarbeid på tvers av kommunale faggrupper, spesialisthelsetjenester, politi, fengsel, KIF m.f.

Oppfølging av rusavhengige i habilitering/rehabilitering foregår over flere år. LAR (legemiddellassistert rehabilitering) er livslang behandling.

Ved mistanke om rus i svangerskap er det meldeplikt til rustjenesten, som da har ansvar for koordinering og oppfølging, evt. tvangsinnleggelse av den gravide. Det har i 2011 vært en økning av slike meldinger. Dette er meldinger hvor en ikke kan vente, men umiddelbart må sette i verk tiltak som er ressurskrevende.

Det er gitt individuell oppfølging, råd, veiledning av foreldre og ungdommer som rustjenesten sammen med politi og helsesøster følger opp i rusforebyggende gruppe. Gruppen har også deltatt på foreldremøter på skolene. Har oppfølging av programmene unge og rus og foreldresamarbeid i skolene.

I tillegg har rustjenesten hatt oppfølging av barnefamilier med rusrelaterte problemer i samarbeid med barnevern, helsesøster, lege.

Rustjenesten er hovedmotor i arbeidet med Modellkommuneforsøket (2007-2014).

Rustjenesten deltar i ulike samarbeidsfora.

Utfordringer:

- Stor kompleksitet og utfordringer i sakene.
- Flere bekymringsmeldinger vedr gravide med mistanke om rus.
- Lovpålagte oppgaver til rusavhengige som individuell planarbeid adekvat oppfølging blir ikke oppfylt på grunn av ressursknapphet.
- Manglende botilbud for personer med rusproblematikk. Rustjenesten opplever at flere får beskjed om utkastelse fra Nybo på grunn av husleierestanse.
- Manglende oppfølging på gjeldssaker.

Samordnet enhet

Enheden rommer 37 barn. Virksomheten har i stor grad blitt håndtert av innleid vikar i 40% stilling pga helt eller delvis sykemeldt koordinator.

Stillingen / tjenesten var i 2011 midlertidig flyttet til annen enhet i Nordreisa kommune.

Åpen barnehage

Åpen barnehage er et tilbud til foresatte som er hjemme med barn, alder 0 – 6 år. Barnehagen er åpen 3 dager pr uke. En av dagene er tilrettelagt for barn under ett år. Tilbudet er gratis, og ledes av førskolelærer. Helsesøster skal være tilstede til faste tidspunkt, men pga helsesøster-tjenesten mangler folk, har dette tilbudet falt bort. Dette er et stort savn, spesielt på babydag. Lavterskeltilbudet er ikke så lavt lengre.

Barnehagen er en arena for å etablere nettverk, både for store og små.

Tilbudet gjøres kjent ved helsesøsters hjemmebesøk, på konsultasjoner, gjennom barnevernet, kommunens hjemmeside, gjennom venner og annen omtale. I snitt har barnehagen til enhver tid ca 30 faste brukere. Daglig kommer 5 – 15 barn, pluss foresatte. De fleste barna som kommer i barnehagen er under tre år.

Barnehagen har faglig leder i 80 % stilling.

Utfordringer.

Vi hadde som mål å motivere flere fremmedspråklige til å bruke barnehagen. Til en viss grad har vi klart det, men den lange, kalde vinteren gjør at flere ikke ser mulighet til å komme trillende. De har ikke bil, og drosje blir for dyrt.

Fange opp enda flere som mangler nettverk, og gjøre tilbudet attraktivt for disse.

Barneverntjenesten

Barneverntjenestens målsetting er at alle barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår, og at de som har behov for det, skal få nødvendig hjelp til rett tid. Videre er det også et mål å holde frister for gjennomgang av meldinger og gjennomføring av undersøkelser, samt at alle barn med tiltak skal ha gyldig tidsavgrenset tiltaksplan som skal evalueres til fastsatt tid.

Fra og med 01.09.08 ble barneverntjenesten i Kvæningen og Nordreisa slått sammen til en tjeneste under Familiesenteret i Nordreisa. Tjenesten er blitt en større, faglig sterkere og mer synlig tjeneste. I årene etter sammenslåingen har det vært en jevn økning av antall meldinger, igangsatte undersøkelser og tiltak.

Tjenesten har 1 faglig leder og 6 fast ansatte saksbehandlere, av disse er 1 ute i permisjon. I tillegg har tjenesten en 60 % merkantil stilling, lokalisert til Nordreisa. I 2011 ble kommunen tildelt statlige midler til 1 stilling som familierådgiver, som enda ikke er besatt.

Bemanningen i dag ansees å være tilstrekkelig, særlig når vi får på plass ny stilling som familierådgiver.

	Kvæ- nangen 2011	Kvæ- nangen 2010	Nord- reisa 2011	Nord- reisa 2010	Nord- reisa 2009
Antall meldinger	24	20	112	78	76
Igangsatte undersøkelser	24	22	112	79	64
Hjelpetiltak	19	27	93	77	67
Omsorgstiltak	3	4	7	3	3
Tiltak i hjemmet og HBT	13	24	53	60	48
Tiltak utenfor hjemmet	3	7	14	8	8
Barn plassert siste år		2		4	

Utfordringer i 2012

Den økonomiske situasjonen, særlig for Nordreisa kommune, stiller store utfordringer til barneverntjenesten når det gjelder å holde seg innenfor budsjettet med tanke på tiltak etter barnevernlovens § 4-4, 4-12 og 4-6. Strenge innsparingstiltak setter begrensninger for hvilke tiltak som nyttes. Ved å benytte mindre kostnadskrevende tiltak kan vi ikke forvente samme effekt som dokumenterte gode forebyggende tiltak. Som en konsekvens av dette kan man risikere at det blir flere omsorgsovertakelsesser på sikt, eller at man bryter loven fordi barn og deres familier ikke får den hjelpen de har krav på.

I Nordreisa er det p.t 12 barn som grenser mot omsorgsovertakelse, og som det er sannsynlig at det blir sak på i Fylkesnemnda i løpet av året. Dette vil evt. bety en stor økning av utgifter.

I Kvæningen har vi ingen saker p.t som grenser opp mot omsorgsovertakelse. Vi får tildelt samme budsjett som i 2011, og mener at vi ut fra det vi ser i dag, skal klare å holde oss innenfor rammen som er satt. Likevel vet vi at behovene fort kan endre seg, og heller ikke her er det rom for nye kostbare tiltak innenfor dagens budsjetttrammer.

Det stilles krav/forventninger fra staten (BUF-etat) om at vi skal ta i bruk "Familieråd" som tiltak for å mobilisere familie/nettverk i større grad som hjelp og støtte til familien, og at HBT (hjemmebaserte tiltak) skal være prøvd i saker som grenser mot omsorgsovertakelse som alternativ til plassering. Begge tiltak genererer økte utgifter.

Det vil fortsatt være behov for å jobbe med forbedring av rutiner for overholdelse av frister, følge opp lovpålagte oppgaver, oppfølging av tiltak, samt være å jour når det gjelder dokumentasjon i saker. Det stilles også store krav til rapportering, økonomistyring, og administrering av tjenesten. I tillegg skal vi opprettholde og videreutvikle samarbeid med andre instanser og etater, og ta i bruk og utvikle nye tiltak innenfor de gitte rammebetingelser.

Tjenesten skal også ha på plass rutinehåndbok, opplæringsplan for nytilsatte, internkontrollperm som det hele tiden må jobbes med for at arbeidet skal være å jour i forhold til nye krav og pålegg.

Det er en utfordring å skulle kunne holde seg faglig oppdatert med de ressursmessige begrensninger som finns for å delta på kurs, seminar og videreutdanning. Med den økende kompleksiteten vi ser i saker, er det særdeles viktig å ha god faglig tyngde.

Økonomi

Ansvar	Oppr Budsj	Rev Budsj	RS 2011	RS 2010
Fam senter	432 417	1 295 426	1 854 731	1 910 841
Åpen bhg	521 742	489 422	386 149	-75 671
Barnevern	5 903 903	9 776 273	11 663 361	9 686 781
Helsestasj	1 854 622	1 704 622	1 699 505	1 799 744
Edrusk vern	634 023	582 012	421 627	149 823

Budsjettoverskridelser i 2011 er i hovedsak knyttet til barneverntjenestens arbeid. Barneverntjenesten har over flere år vært avhengig av betydelig bruk av konsulenter for å klare å ta unna saker. Bruk av konsulenter ble i 2011 trappet ned til at barnevernet i dag har en konsulent som har ansvar for 1 sak. Noen svært sammensatte saker, der det også kan gis tiltak ut fra annet lovverk enn barneverntjenesteloven, er det fra kommunens ledelse bestemt at barneverntjenesten skal belastes. Det er søkt om refusjon fra Bufetat.

Familiesenteret (12009) inkluderer også Modellkommuneforsøket. Det er videre brukt 146.000 kr til kommune-

samarbeid om Krisesenter i Tromsø noe det ikke var tatt høyde for i budsjettet for 2011.

Personalsituasjonen

Siste halvår av 2011 hadde Familiesenteret en helsesøsterstilling vakant, til tross for 2 utlysninger. Dette har lagt sterkt press på de resterende helsesøstrene for å kunne utføre de lovpålagte oppgavene, en del oppgaver måtte nedprioriteres.

I barneverntjenesten er bemanningen nå tilfredsstillende, og det skal i 2012 lyses ut stilling som foreldre/familieveileder for 3. gang. Rekruttering er en utfordring.

Enhetsleder var langtidssykemeldt første halvdel av året, men var i jobb igjen fra nov. Fravær av leder har medført større press på de enkelte tjenester.

Det har vært lite rom for fagutvikling og utvikling av det tverrfaglige arbeidet internt og eksternt.

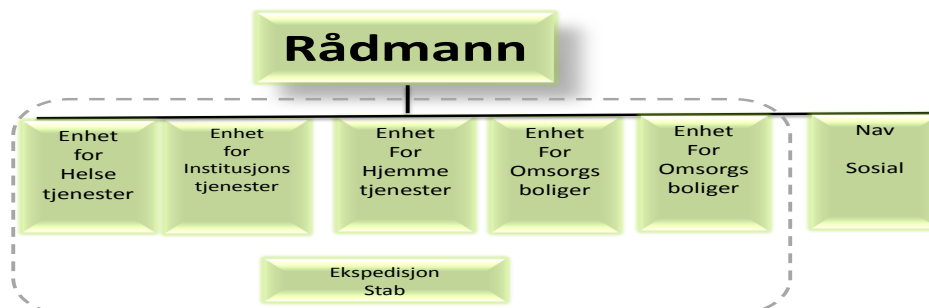
Videre framover

Arbeide for:

- Full bemanning
- Styrking av rustjenesten
- videre med målbare mål og måloppnåelse
- styrke folkehelsearbeidet – helsefremmende og forebyggende arbeid
- videre arbeid med forbedring av økonomistyring, registreringsystemer, struktur
- Kompetanseheving og fagutvikling.

Helse, omsorg og sosial

Enhetsledere helse- og omsorg og sosial:

Bodil Mikkelsen	Hjemmetjenester m.m.
Herbjørg Fagertun	Helsetjenester
Line K. Nørgård	Institusjonstjenester
Britt Bendiksen	Omsorgsboliger
Roy-Hugo Johansen	Sosial

Fra 1. mai 2010 til 1. juni 2011 er enhet for omsorgsboliger organisert som to virksomheter, Guleng og Høgegga boliger. Miljøarbeidertjenesten er videre midlertidig organisert under hjemmetjenester. Ordningen skal evalueres innen 1. juni 2011.

Politisk styringsorgan er Helse- og omsorgsutvalget som ledes av Sigrun Hestdal (AP).

	Nordreisa	Troms	Landet
Netto driftsutgifter pr innbygger i kroner kommunehelsetjenesten	2 128	1968	1740
Netto driftsutgifter pr innb i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	16 056	14 419	13 218
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger	2083	1 879	2 442

Årstall	2009	2010	2011
Konsultasjon legekontor	14300	14450	15050
Folketall i kommunen	4757	4805	4807
Fødte i kommunen	50	63	45
Døde i kommunen	47	47	34
Alderspensionister	701	718	748
Uføretrygdede	452	441	467
Arbeidsledige på tiltak	12	13	10 pr måned
Arbeidsledige	73	60	86
Attføring *	79		267 AAP
Sykemeldte	170		182

Helsetjenester

Ansvarsområder

Enhet for Helsetjenester omfatter:

- Administrasjon helse og omsorg
- Avdeling for allmennhelsetjeneste
- Miljørettet helsevern
- Habilitering/rehabilitering (fysioterapitjenesten)
- Spesialisthelsetjenester – områdegeriatri, generell rehabilitering, sykestue og fødestue
- Tyngdepunkt afasi og stemme
- Distriktsmedisinsk senter – prosjekt med etablert tjenester som radiologi, teleortopedi og poliklinisk hudbehandling. Faglige nettverksgrupper i Nord Troms innen kreftomsorg/ lindrende behandling, geriatri og lungesykdommer

Samlet økonomisk oversikt Helsetjenester:

Ansvar	Oppri	Rev	RS	Rs
	Budsj	budsj	2011	2010
Adm h/o	2 790 080	2 669 500	2 634 514	2 980 407
Fellesutg h/o	-3 074 000	-2 767 200	-2 179 994	-312 295
Legetjenester	6 930 086	6 635 206	7 107 919	6 502 468
Fysioterapi	1 914 956	1 908 956	1 983 738	1.719.871
Miljørett helsev	50 000	34 310	-11 424	39 479
Sykestue	-3 579 368	-3 910 018	-3 474 184	-4 066 197
Fødestue	3 065 669	3 366 209	3 426 628	3 097 335
Omr ger team	2 373 926	2 323 416	2 308 541	2 273 044
Tyngdpkt afasi	0	-16 480	0	2 019

Årets virksomhet

Administrasjon Helse- og omsorg

Består av tre (fire) enhetsledere, to virksomhetsledere og tre personer i stabsfunksjoner. Som følge av at det ikke var mulig rekruttere soneleder til Høgegga boliger ble det foretatt en midlertidig omorganisering av enhetslederstillingen omsorgsboliger til to virksomheter (Høgegga og Guleng) fra 2010, med mer administrativt tid til virksomhetsledere og deler av ansvaret overført til enheten hjemmetjenester.

Administrasjonen har et godt arbeidsmiljø, og et lavt sykefravær, men opplever stort arbeidspress. Det har vært vanskelig å rekruttere mellomledere og det er signaler om utskifting på både enhetsledernivå og soneledernivå innenfor helse i 2012.

Det var ingen av lederne som benyttet ordningen trim på kontrakt i 2011.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	2,4	2,0	6,9	5,5

Økonomi

Et mindreforbruk på i overkant 200.000,- skyldes i hovedsak mindreforbruk lønn og pensjon

Allmennhelsetjeneste

Ansvarsområde

Legene utfører alt legearbeid ved sykestuen, sykehjemmene, helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Videre er det et samarbeid med hjemmesykepleien, Senter for psykisk helse Nord – Troms (DPS) og NAV trygd. Kommunelege 1 har ansvar for miljørettet helsevern. Laboratoriet utfører alle laboratorietjenester for sykehjemmene, DPS og spesialisthelsetjenesten.

Legene har veiledningsansvar for 3 medisinerstudenter og 2 turnuskandidater hvert år.

Sykepleiere som har deltidsstilling teleortopedi, stomi-prosjekt og hudbehandling er ansatt her.

Målsetting

Avdelingens oppgaver er å fungere som mottak og behandle pasienter som trenger helsehjelp 24 timer i døgnet.

Personale

4 legestillinger i privat praksis hvorav ca 40% blir kjøpt til kommunale oppgaver

1 legestilling 75% som overlege områdegeriatri og rehab samt 25% privat praksis

1 legestilling i privat praksis (nedtrapping med 600 pasienter) og 20% kommunal ansvar

1 stilling for turnuslege, 3 stillinger sykepleiere og 3 stillinger kontormedarbeidere.

1.0 stilling sykepleier dekker teleortopedi og hudbehandling.

De siste årene har det vært et generasjonsskifte og i løpet av året har 3 ansatte hatt fødselspermisjoner.

Knut Ivar Berglund ble tilsatt som kommuneoverlege fra februar 2011.

Fem ansatte har benyttet ordningen trim på kontrakt. Avdelingen har et svært godt arbeidsmiljø og lite sykefravær.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	4,1	5,5	3,3	2,4

Økonomi

Allmenhetstjenesten har hatt et mindreforbruk som skyldes merinntekter, mindre forbruk fastlønn og pensjon og en feilføring av inntekt

Resultater

Som et resultat av generasjonsskifte, har det vært rekrutterings- og opplæringsarbeid av nye medarbeidere. Det har vært 15050 konsultasjoner på legekantoret, en økning fra forrige år. Ventetid for å komme til lege er innenfor det som kan anbefales.

Det er investert i nytt datautstyr til legene og nytt EKG apparat. En lege er i utdanningsløp til spesialist i allmennmedisin.

De fire sykestuesengene har fungert godt. Fortsatt er det nesten ikke utskrivningsklare pasienter på UNN. Nordreisa og de andre kommunene i Nord – Troms har også færrest innleggelses av eldre over 80 år på UNN sammenlignet med andre kommuner i Helse Nord. Det er en trygghet både i befolkningen og for helsepersonell å ha sykestue når avstanden er lang til sykehus.

Sykehjemsdekningen kan være lav ut fra registrert behov i 2011. Det må sees på måter å styrke døgn-tjenestene til gruppen som søker sykehjems plass og styrke tilbud for hjemmeboende slik at de kan være hjemme lengst mulig.

Utfordringer

Samhandlingsreformen gir nye oppgaver til kommunehelsetjenesten. Finansieringen er uklar og først ved utgangen av 2012 vil en se hvordan det blir økonomisk for Nordreisa kommune. Det er viktig at rutiner, personell og utstyr har kvalitet slik at tjenestene ikke blir dårligere enn på UNN. Sykestuene er ikke avklart i høringsnotatet til samhandlingsreformen. For 2012 er det avtale med UNN HF om å forlenge avtaler som ble inngått i 2011.

Det må også forberedes kompetanse kommunalt i forhold til diabetikere, kolspasienter, palliativ medisin (kreftomsorg), demensomsorg og andre kronikergrupper. Det er allerede god kompetanse og ansatte med spesialkompetanse må få tilrettelagt tid for å utføre tjenester til de respektive pasientgrupper.

Miljørettet helsevern

Ansvarsområder

Støyulemper og -plager (samferdsel, skytebaner, næringsliv m.v.)

Helseplager forårsaket av innemiljøet (inneluft, røyking, renhold m.v.)

Utrygg vannforsyning eller sviktende drikkevannskvalitet (sikring av drikkevannskilder, oversikt over vannforsyningen m.v.)

Ulykker og skader (hjemmeulykker, fritidsulykker, vegtrafikkulykker m.v.)

Luftforurensning (samferdsel, industri, enkeltutslipp m.v.)

Smitte- og smitteoverføring (rotter og skadedyr, dyrehold, avfall, avløp og renovasjon m.v.)

Helseproblemer forbundet med sosiale miljøfaktorer (utrygghet, nærmiljø, ensomhet m.v.)

Overvåke og kontroll av allmenn farlige smittsomme sykdommer.

Personal

Innen helseavdelingen i Nordreisa kommune er det en kommuneoverlege med 10 timer pr uke til miljørettet helsevern. Helsesøstertjenesten, kommunens teknisk avdeling og mattilsynet er de viktigste samarbeidspartnere.

Økonomi

Miljørettet helsevern drives med begrensede midler. I 2011 var budsjettet på i underkant av 40.000,-, hvor kun halvparten ble benyttet.

Resultater

2011 var preget av forberedelser til ny Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og Folkehelselov (Samhandlingsreformen). Nordreisa kommune med sin organisering av pleie- og omsorgssektoren skulle være godt forberedt til å takle de utfordringer som samhandlingsreformen måtte bringe med seg.

I etterkant av influensa A (H1N1) epidemien 2010 har det ikke vært nye store oppgaver innen smittevern i Nordreisa kommune. På grunn av vakant helsesøsterstilling har det vært stilt spørsmål knyttet omkring prioritering av oppgaver deriblant vaksinasjon mot sesonginfluensa av helsesøstertjenesten. Imidlertid forløp influensavaksinasjonen uten problemer. Kommuneoverlegen har utarbeidet en ”interaktiv” ny smittevernplan med tilhørende delplaner for Nordreisa kommune som tenkes legges på intranett når denne engang kommer i drift. Det er også igangsatt et arbeid med ny plan for miljørettet helsevern. Psykososialt kriseteam har hatt 3 saker.

Nordreisa hadde 48 påviste urogenitale klamydiainfeksjoner for 2010, mot 44 året før. Dette er høye tall i forhold til sammenlignbare kommuner og må følges med. Det foreligger ikke tall pr mars fra 2011.

Investeringer på vann- og avløpssiden har gitt resultater og statistikk viser at andelen personer tilknyttet vannverk med forskriftsmessig tilfredsstillende analyseresultater mtp E.coli, i prosent av befolkningen, er høyere enn ellers i landet.

Utfordringer

Fra 2012 har kommunene fått en rekke nye oppgaver innen forebyggende helsearbeid og folkehelse. Lov om folkehelse og lov om helse og omsorgstjenesten regulerer dette, og samhandlingsreformen legger vekt på forebygging og dermed mindre behov for behandling. Det er ønskelig at det etableres et "frisklivstilbud" i kommunen i form av en frisklivssentral med folkehelsekoordinator som driver livsstilendrende tiltak. Folkehelseprofilen som er utarbeidet viser at Nordreisa har en høyere andel personer over 80 år enn landsgjennomsnittet, mens forventet levealder for menn er lavere. Hjerte- og karsykdom er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet, vurdert etter antall pasienter behandlet i sykehus. Kols og astma ser ut til å være mindre utbredt, mens diabetes ser ut til å være høyere enn ellers i landet. Med økt fokus på forebyggende tjenester er det beklagelig at det høsten 2011 ble redusert stilling i helsesøster-tjenesten, og denne tjenesten må styrkes ut fra dagens behov og utfordringer framover. Det må til ei videre satsing på skolehelsetjenesten da statistikk viser at 20% av barn i grunnskolen er overvektige og trenden er oppadgående. Det er heller ikke et ukjent helseproblem i Nordreisa knyttet opp mot ungdom og rus, ungdom og psykisk helse samt et ikke ubetydelig problem knyttet opp mot

seksuelt overførbare sykdommer.

Det er også ei utfordring at flyktinghelsetjenesten tilbys forebyggende helsetjenester.

Det er en gledelig nedgang i sykefraværet i 2011, men sykefraværet er fortsatt høyt sammenlignet med fylkes og landsgjennomsnittet.

UNN og Nordreisa kommune etablerer i løpet av 2012 iBedrift som et målrettet tiltak for å få ned sykefravær som følge av muskel og skjelettplager.

Avdeling for habilitering/rehabilitering (fysioterapitjenesten)

Ansvarsområde

Avdelingen skal gi tjenester til helsestasjon, barnehager og skoler. Undersøkelse og behandling i hjem eller kommunale institusjoner, poliklinisk behandling, hjelpemiddelformidling og veiledning i forhold til boligtilpasning.

Målsetting

Målet for avdelingen er å bedre fysioterapitilbudet i kommunen slik at tjenestene utføres kvalitetsmessig etter dagens behov.

Fysioterapiavdelingen skal være en avdeling som har et godt og trygt arbeidsmiljø hvor arbeidstakerne trives og som sikrer kvaliteten på tjenesten.

Personale

2 kommunefysioterapeuter, en manuell terapeut, en psykomotorisk fysioterapeut
100% avtalehjemmel generell fysioterapeut som deles av to fysioterapeuter
en sekretær
en fysioterapeut med turnustjeneste (6 mnd x to pr år).
Sjefsfysioterapeut Sven Hansen var i permisjon fram til 15.08.2011 og kommunefysioterapeut Lise Haug ble tilsatt som vikar.

Trim på kontrakt

Fem ansatte benytter trim på kontrakt

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	1,2	1,6	3,1	14,5

Resultater

Antallet pasienter på venteliste er 10 personer mot 28 forrige år. Det er egne ventelister for behandling hos psykomotorisk fysioterapeut, manuell terapeut og privatpraktiserende fysioterapeut utenfor Sonjatun.

Det ble fra 01.01.11 opprettet fast 50% stilling for ergoterapeut. Denne ble kombinert med 40% stilling kvalitetsutvikler koordinerende enhet. Ergoterapeut har på fast basis 12 funksjonshemmede brukere med sammensatte behov og som mottar jevnlig oppfølging. I tillegg tas fortløpende innmeldte saker som gjelder kartlegging og tilrettelegging for den øvrige befolkningen og som også gjelder hjemmebesøk. Koordinerende enhet er i etableringsfase og utvikler rutiner, lage oversikt over funksjon, formidle informasjon og koordinere innmeldte saker. Ergoterapeuten også vært sentral i prosjektet mobilt videokonferanseutstyr.

Det er opprettet et samarbeidsutvalg bestående av rådmann, enhetsleder, sjefsfysioterapeut, tillitsvalgt, kontaktperson og representant for private fysioterapeuter. Utvalget tar opp saker som omhandler blant annet organisatoriske og praktiske forhold ved fysioterapitjenesten. Det har vært et samarbeid med Bedriftshelsetjenesten for å forbedre arbeidsmiljøet på i avdelingen.

Utfordringer

Samhandlingsreformen gir føringer om at rehabilitering i større grad skal skje i pasientenes hjemkommuner og det vil skje en dreining mot tidlig utskrivelse. En tidlig utskrivelse medfører også mer tidsbruk til samhandling og koordinering internt i kommunen og med sykehus. Prioritering av helsefremmende og forebyggende arbeid gir også tidsmessige utfordringer, bla barn med overvekt. Det vil bli ei utfordring å tilpasse tjenesten innenfor de rammene en har i dag. Det er i samarbeid med UNN prosjekt iBedrift med ei fysioterapeutstilling som lokaliseres til avdelingen. I tillegg er det søkt midler til delfinansiering av Frisklivssentral. Dette krever kommunale lokaler, og to av de private fysioterapeutene må flytte til andre lokaler på Storslett. Arbeidet med målsettingsarbeid for avdelingen fortsetter i 2012. det er også planlagt brukerundersøkelser. Interne rutiner og HMS-arbeid prioriteres.

Spesialisthelsetjenester

Ansvarsområde

Gjennom samhandling med UNN HF inngår:

- Områdegeriatri med generell rehabilitering og afasibehandling – 6 senger
- Sykestue – medisinsk behandling og observasjon – 4 senger

- Fødselshjelp/barsel (4 senger) og kommunejordmørtjeneste til fire Nord-Troms kommuner.

Personale

Personalsammensetningen består av flere profesjoner på grunn av de sammensatte tjenesteområdene:

- Grunnbemanning sykepleietjenesten:
4,35 hjelpepleiere
6,82sykepleiere
8 timer /uke lege
- Områdegeriatri og rehabilitering:
75%lege, 100% fysioterapeut, 100% ergoterapeut, 00%, logoped, 25% sekretær. Avdelingsleder Vivi Ann Johnsen er ute i permisjon fra 01.11.10 og Randi Olsen er konstituert som avdelingsleder i 2011.
- Fødestue og kommunejordmørtjeneste:
5,3 jordmorstillinger

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	10,8	11,0	3,8	7,5

Trim på kontrakt

To ansatte benytter ordningen trim på kontrakt

Økonomi

Spesialisthelsetjenester har hatt et mindreforbruk på kr 325.000,-.

Resultat

År	2007	2008	2009	2010	2011
Liggedøgn totalt	3114	2919	2688	2636	2641

Liggedøgn totalt omfatter 14 senger.

For å holde budsjett er rehabilitering stengt for innlagte pasienter i 12 uker pr år. Antall liggedøgn har vært stabilt fra forrige år.

På barsel er det en nedgang i opphold da fødekvinnene reiser hjem tidligere og at det har vært en nedgang i antall fødte i regionen.

Bruken av sykestueplasser har hatt ei økning med 110 liggedøgn. Det er også ei økning av dagbehandling fra 10 i 2010 til 32 i 2011. Dette viser at også sykestuene følger utviklingen med dagbehandling nært pasientens hjem.

Områdegeriatrisk tjeneste og rehabilitering

Ambulerer til kommunene og bygger faglige nettverk. Aktiviteten er strukturert med faste møter og utreisedager. Tiltakene er både system og individrettede. Pasienter fra 8 kommuner i Troms og 7 kommuner i Finnmark har vært til behandling. Pasienter med hjerne- slag og afasi er hovedmålgruppe. Avdelingen arrangerer kurs og møter og deltar i faglige nettverk innen geriatri, demens, rehabilitering og lunge.

Medisinsk behandling og observasjon (sykestue)

Målsetting:

Sykestueplasser er et alternativt tilbud til spesifiserte pasientgrupper før, i stedet for og etter sykehusinnleggelse.

	Ant innleggelser 2010	Gj sn Liggedøgn	Gj sn alder
2010	202	5,4	72,5
2011	219	5,9	67,3

De fire sengenes liggedøgnprosent var 84,86% . Det er en liten økning med 17 flere innleggelse enn forrige år.

Ved gjennomgang av pasientregistreringer foretatt i avdelingen er de største diagnosegruppene:

- Infeksjoner (20)
- Mage/tarm (13)
- Muskel og skjelettplager (28)
- Kreft (29)
- Hjerte/lungelidelser (17)
- Generell observasjon (28)
- Rus/psykiatri (10)

Gruppen rus/psykiatri har en nedgang fra året før da Senter for psykisk helse åpnet for døgnbehandling i helgene etter sommeren.

Kreftpasienter har hatt en økning og innleggelse til observasjon har ei økning fra 2010 med 12 pasienter.

Sykestuesengene er ikke spesifisert for diagnose, men er et tilbud før, istedenfor og/eller etter sykehusinnleggelse. Delegerede behandlingsoppgaver fra UNN øker. Dette er prinsipper sykestuen Sonjatun har arbeidet etter i mange år. Dette vises igjen i statistikker hvor Nordreisa har kort liggetid og det legges inn færrest pasienter på UNN i forhold til sammenlignbare kommuner.

For 2011 var det forhandlinger med UNN HF i forhold til innhold, drift og økonomi.

	2010	2011
Innleggelse totalt	202	216
Videre til UNN	43	47
Til sykehjemmet	7	7
Døde	10	7
Skrevet ut til hjem	169	160
Innlagt fra UNN	36	43
Overflyttet OGST*	7	5

*Områdegeriatri Storslett

Det har de siste årene vært en jevn økning med tidlig utskrivning fra UNN og behov for sykestueplass. Dette forsterkes i 2012 hvor kommunene får større ansvar etter innføring av samhandlingsreformen. Statistikk viser at kommunene i Nord – Troms som har sykestuer, har mindre forbruk av sykehustjenester enn sammenlignbare kommuner. Sykestueplasser er også en viktig del av beredskapen i Nordreisa. Det så vi under vinterstormene denne vinteren med stengte veier på grunn snøfall og uvær og i sommer var det tåke(lufttrafikk) og stengte veier (flom) som isolerte oss fra Tromsø.

Utfordringer:

Sykestuefunksjonen er viktig for innbyggere i Nordreisa kommune og for UNN HF. Samhandlingsreformen legger opp til at alle kommuner skal ha et døgntilbud for øyeblikkelig hjelp innen 01.01.16. Det er viktig for Nordreisa å bevare de fire sykestueplassene og være våken for søknad om tilskuddsmidler og få fram positive erfaringer med sykestuedrift. Samtidig må det være utvikling på kvalitet og kompetanse i alle deler av drifta.

Fødestuen Sonjatun og kommunejordmortjenesten i Kåfjord, Skjervøy, Kvæningen og Nordreisa.

Ansvarsområde

Avdelingens drift er basert på Sonjatun-modellen som ivaretar en totalfunksjon for jordmortjenesten, både i og utenfor institusjon, til gravide i Kvæningen, Nordreisa, Skjervøy og Kåfjord som innebærer kommunejordmortjeneste med svangerskapsomsorg, bistand ved fødsel og oppfølging i barseltiden, polikliniske konsultasjoner og ledsagerfunksjon.

Fødestua ivaretar døgnkontinuerlig akuttmedisinsk beredskap innen desentraliserte fødselsomsorg. Kvinneklinikken UNN, ved avdelingsleder og avdelingsoverlege er fagansvarlig i forhold til fødende. Barneavdelingen UNN ved avdelingsoverlege er fagansvarlig i forhold til de nyfødte. Nordreisa kommune er driftsansvarlig.

Målsetting

Ivaretagelse av døgnkontinuerlig akuttmedisinsk beredskap innen desentralisert fødselsomsorg og kommunejordmortjeneste etter "Sonjatunmodellen".

Personalet

3 jordmorstillinger finansiert av UNN HF
2,3 jordmorstillinger fra kommunehelsetjenesten i Kåfjord, Skjervøy, Kvæningen og Nordreisa..

Sykepleietjenesten på sykestue, områdegeriatri og rehabilitering server også føde/barsel.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	9,0	11,2	4,9	6,1

Trim på kontrakt

Det er fem ansatte som benytter ordningen trim på kontrakt.

Resultat

Det er en nedgang i antall gravide både i Nordreisa og i regionen. I Nordreisa var det 45 fødte og kan sammenlignes med 2008. Det har vært 87 gravide i regionen, og 35 kvinner har ønsket Sonjatun som fødested. Av forskjellige årsaker (seleksjon) så ble det 25 fødsler.

Antall fødsler er 25 og i tillegg 16 barselopphold som har født på UNN. Transporter til UNN har vært 25.

	2008	2009	2010	2011
Ant fødsler	22	25	27	25

Systemansvarlig fødselslege og barnelege UNN har gjennomgang av rutiner og kurs for jordmødre og øvrig helsepersonell. Fra 01.01.10 ble krav om at fødende med mer enn 1,5 times reiseveg til fødeinstitusjon har krav om følge av jordmor dersom den fødende ønsker dette. Det er i dag vanskelig å få til ei bakvaksordning med 2,3 stilling som kommunejordmor. Det er derfor ønskelig med 1,3 nye årsverk slik at en kan ha jordmor i bakvakt for å styrke fødselsomsorgen og ledsagerfunksjonen.

Antall svangerskapskontroller i regionen har vært 734. I tillegg har det vært 156 til poliklinikk.. I tillegg har jordmødrene regelmessig undervisning til hjelpepersonell som må bistå under fødsel.

Jordmødre har også deltatt i modellkommuneprosjektet ang. foreldre som er rusmiddelavhengige.

Jordmødrene hospiterer 2 uker hver ved UNN for å holde kompetanse og ferdigheter ved like.

Fra våren 2011 ble det avklaring om at fødestuen Sonjatun fortsatt skal bestå. Dette var en viktig avgjørelse som er med på å sikre den helhetlige og framtidige fødsels og barselomsorgen for kvinnene og deres familier i Nord – Troms.

Utfordringer

Forhandlinger med kommunene i Nord – Troms og UNN bla angående følgetjenesten

Rekruttering til ledig stillinger og til vikarer i perioder.

Skaffe utstyr som begynner å bli nedslitt.

Økonomisk oversikt områdegeriatri og rehabilitering, fødestue og kommunejordmor

	2007	2008	2009
Bruttoutgifter	12 461 299	12 981 307	13 303 719
Inntekter	10 571 462	12 668 564	12 076 996
Kommune	1 889 837	312 743	1 226 723

	2010	2011
Bruttoutgifter	13 738 700	13 706 010
Inntekter	11 845 485	12 044 057
Kommune	1 893 215	1 661 953

Statlig Tyngdepunkt Afasi og Stemme Personell

Avtalen mellom Statped Nord og Nordreisa kommune ble sagt opp 31.03.10. Etter en del fram og tilbake ble forhandlingene sluttført i november 2011 og stillingene overføres Statped Nord fra og med 01.01.12.

Tjenestestedet er fortsatt Helsesenteret Sonjatun og det er inngått leieavtale med Nordreisa kommune.

2 logopedar Statped Nord

Drift

Tjenesteytingen fra STAS gis i forhold til tjenesteområdene stemmevansker og afasi/ervert hjerneskade. I år har det vært få brukere innlagt Sonjatun, og dette har medført stor reisevirksomhet for de ansatte. Tjenesteområdet er de tre nordligste fylkene og med utfordringer i forhold til lange reiseavstander og til dels dårlig samordnet offentlig transport.

Karianne Berg har bidratt med publiseringer i tidsskrifter og posters på konferanser.

Logopedene har deltatt i de nasjonale forumene: Stemmeforum og Afasiforum. De har også holdt kurs til kommuner i Troms og Finnmark samt vært forelesere på kurs Regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Økonomi.

Tjenestene reguleres i avtale med Statped Nord og skal dekkes innenfor rammen av tildelte midler og være et nulloppgjør.

Distriktsmedisinsk senter

Prosjekt med etablert tjenester som radiologi, teleortopedi og poliklinisk hudbehandling.

Faglige nettverksgrupper i Nord Troms innen kreftomsorg/ lindrende behandling, geriatri og lungesykdommer

Utadrettet virksomhet

Det er stor interesse for arbeidet som gjøres i Distriktsmedisinsk senter, og samhandlingsmeldinga som ble vedtatt i juni 2011 viser at arbeidet er framtidsrettet. Det har også dette året vært stor interesse for DMS Nord – Troms og forberedelser som er gjort i forbindelse med samhandlingsreformen. Året har vært preget av arbeid med avtaler med UNN og forberedelser til innføring av samhandlingsreformen fra 01.01.12. Det er samhandling internt i kommunen, med samarbeidskommuner og med UNN HF. Møter, foredrag og seminarer er det blitt mange av.

Røntgen har hatt 2098 pasienter (2138 i 2010) og de har

fått 3309 undersøkelser.

Hudbehandlingsenheten har hatt 1358 konsultasjoner og en økning med 134 fra 2011.

Fra sommeren 2011 ble 100% sykepleierstilling redusert til 75%. Det er to sykepleiere som betjener hudbehandling og er kontinuiteten i drifta. Torunn Hansen tok videreutdanning i sårsykepleie i 2011. Det er også hosi-tering på hudpoliklinikk og hudavdelingen x 1 pr år.

Teleortopedi – ”Desentralisering av ortopediske konsultasjoner ved hjelp av telemedisinske løsninger” – pågår og doktorgradsstudien beregnes avsluttet i 2012. 40 pasienter har fått behandling med gips utenom studien. Det er to sykepleiere som arbeider på legekantoret som også har opplæring i teleortopedisk behandling.

Stomiprosjekt – er et prosjekt med desentralisert polikliniske konsultasjoner og opplæring av pasienter med utlagt tarm. Dette er et doktorgradsstudie etter mal fra teleortopediprojektet og starter med pasienter i 2011. Det er de samme sykepleierne som har hudbehandling og som også har stomibehandling.

Faglige nettverk som er satt sammen av fagfolk fra fire kommuner innen *geriatri og demens, kreftomsorg/ lindrende behandling, lungenettverk og rus og psykisk helse*. Fagnettverkene er avhengig av pådrivere og der dette skjer, arbeider de godt. Et godt eksempel er innen geriatri/demens. Demensteamet i Nordreisa har vært med og utredet 14 pasienter (18 i 2010) Faglige nettverk til kronikergrupper anbefales i samhandlingsreformen.

FUNNKe - Nordreisa kommune er samarbeidskommune i prosjekt FUNNKe som har som formål storskala utbredelse av elektronisk meldingsutveksling mellom pleie- og omsorgstjenesten i kommunene og fastleger/ spesialisthelsetjenesten i region nord. Nordreisa er driver prosjektet i Nord – Troms.

Utfordringer

Nordreisa kommune er godt i gang med ei retningsendring innen helse- og omsorgstjenesten, men det krever innsats – ikke minst forebyggende- i år framover. Fokus på rekruttering, kompetanse, ledelse og organisering må få fokus i det videre arbeidet. Usikkerhet med hensyn til økonomisk sluttoppgjør i 2012 gir også usikkerhet i videre tjenester og drift. Arbeidet i forhold til UNN HF og fortsatt desentralisering av spesialisthelsetjenester må fortsette. Samarbeidet med Nord – Troms fire angående tjenester og utvikling av faglige nettverk blir nødvendig å holde i gang.

Ansvarsområder

Tjenesten hjemles i Helse- og omsorgstjenesteloven og omfatter praktisk bistand i form av opplæring, veiledning og hjelp til å klare dagliglivets gjøremål, hjemmehjelp og avlastning institusjon. Noen brukere har dagtilbud. Dagtilbud er generelt ingen lovpålagt tjeneste, men vil være et viktig tiltak for å fremme brukeres trivsel, mestring og sosial deltakelse for å gi en aktiv og meningsfylt hverdag. Tjenesten er døgnkontinuerlig. Flere av tjenestene omfattes av tilskudds ordning for ressurskrevende tjenester.

Brukergruppen er barn, unge, voksne og eldre med sammensatte hjelpebehov på grunn av psykisk og /eller fysisk funksjonsnedsettelse. Flere har kommunikasjonsvansker og har ikke verbalt språk og har derfor behov for tilrettelagt alternativ kommunikasjon. Mange har en kognitiv svikt og/eller andre funksjonsnedsettelse som medfører behov for tilrettelegging og tett oppfølging (1:1-bemanning) i hverdagen.

Som følge av at det ikke var mulig rekruttere soneleder til Høgegga boliger ble det foretatt en midlertidig omorganisering av enhetslederstillingen til to virksomheter (Høgegga og Guleng) i 2010, med mer administrativt tid til virksomhetsledere og deler av ansvaret overført til enheten hjemmetjenester.

Årets virksomhet

Økonomi

Enheten omsorgsboliger har hatt stort mindreforbruk i 2011, noe som hovedsakelig skyldes høyere inntekter enn budsjettet. Høyere inntekter er etterbetaling av ressurskrevende tjenester som følge av endringer/presiseringer i rundskriv fra helsedirektoratet. Dette gjorde at Nordreisa krevde etterbetaling for ferievikarer i 2008 og 2009. Dette er inntektsført i 2011.

Høgegga boliger (13215) har i tillegg et mindreforbruk i sykepenges og pensjon enn budsjettet. Det har i perioder ikke vært mulig å få inn vikar for å få dekket vakante stillinger på Høgegga.

13140, kjøp av private omsorgstiltak, har et lite merforbruk.

Ansvar	Oppr budsjett	Rev budsjett	Regnskap 2011	Regnskap 2010
13215	7 413 037	5 990 847	3 510 707	4 189 752
13 140	1 379 000	1 379 000	1 380 000	1 380 000
13230	0	1 000	947	0
13225	12 181 274	12 687 175	8 964 027	11 796 888
13218	1 220 267	616 608	561 766	898 495

Guleng Bofellesskap og Lillebo

På Guleng gis døgnkontinuerlige tjenester for 5 hjemmeboende brukere. Dette er brukere med sammensatte funksjonsnedsettelse og store hjelpebehov. Alt av avlastning gis på Lillebo avlastningsenhet. Det har vært 5 brukere inne på Lillebo avlastning i løpet av 2011. Dette er barn/unge med sammensatte funksjonsnedsettelse som bor hjemme hos sine foreldre.

Bemanningsbehovet er 1:1 til alle brukere.

Ansatte Guleng bofellesskap og Lillebo avlastning:

Totalt 22.05 årsverk. Tilsammen 41 personer i 3-delt turnus. Virksomhetsleder : Aina Karoline Eriksen i 75% administrasjon og 25% turnus.

Overordnet mål: Vi jobber for en aktiv hverdag.

Tiltak:

- Arbeide for et godt arbeidsmiljø
- Individuellplan for alle som har bruk for dette
- Dokumentasjon av alle avvik i tjenesten
- Gjennomføring av medarbeidersamtaler
- Gjennomgang og oppdatering av kvalitetssystem.

Institusjonsavlastning for barn og unge

Avlastningsenheten har lokaler i avlastnings avdeling i tilknytning til Bo- og kultur senteret. Dette gjør til at man kan samle avlastingsoppholdene, og dermed bruke mindre ressurser på natt. En omsorgsleilighet ved Guleng 2 er i bruk til en fastboende bruker som har oppfølging av personalet på 13225.

Årets virksomhet har vært preget av utfordringer i forhold til endrede behov for tjenester

Resultat for Guleng og Lillebo:

- Ut fra medarbeiderundersøkelse som ble gjennomført oktober 2011 svarer de fleste av ansatte at de trives godt sammen med sine kolleger. Vi har en aktivitetsgruppe som har jobbet aktivt med å lage miljørettede tilstelninger. I November arrangerte vi "Gulturuka" og i desember gjennomførte vi tradisjon tro "Lillegulaften". Sykefravær i 2011 ligger gjennomsnittlig rundt 10%
- Alle brukere har en type Individuell plan. Det er hovedkontaktene på hver bruker som har ansvaret for oppdateringen av disse.
- Avvik: det er registrert 65 avvik for 2011.
- Det har ikke vært gjennomført medarbeidersamtaler for alle medarbeidere i 2011.
- Kvalitetspermen på Guleng hadde en oppdatering i juni 2011. Det har også vært en oppgradering av medisinnrom-prosedyrer.

Guleng	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	12,0	10,5	9,6	13,9

Høgegga boliger

- Alle ansatte har hatt tilbud om medarbeidersamtale.
- Miljøfremmende tiltak: Det er etablert en miljøgruppe og fredagskaffe er fast uke-aktivitet.
- Det er gjennomført medarbeiderundersøkelse høsten 2011.

Høgegga	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	21,1	26,5	21,6	10,5

Høgegga boliger

Høgegga har i 2011 gitt døgnkontinuerlig tjenester til 12 hjemmeboende utviklingshemmede.

Ansatte: Totalt 26.3 årsverk med til sammen 41 personer i 3-delt turnus. Virksomhetsleder Britt Bendiksen i 75% administrasjon og 25% turnus.

Målsettinger for 2011:

- Redusere sykefravær
- Individuell plan til alle brukere som har krav på dette
- Dokumentasjon – og reduksjon av avvik
- Medarbeidersamtaler til alle ansatte
- Miljøfremmende tiltak
- Arbeidsmiljøundersøkelse

Resultat for Høgegga boliger:

- Sykefravær i 2011 ble 10.5%. Dette er 50% reduksjon av gjennomsnittlig sykefravær fra året før.
- Tjenesten har i 2011 vært preget av at vi har hatt 8 ubesatte stillinger. Dette har blant annet medført at målsettinger rundt individuelle planer ikke er nådd. På grunn av problemer med rekruttering ble det inngått avtale om kjøp av omsorgstjenester fra private til to brukere.
- Tjenesten har mottatt 61 avvik. Det er registrert 8 flere medisinske avvik i 2011 enn i 2010. Antall registrert trusler og vold mot personalet er halvert fra 2010 til 2011.

Målsettinger for 2012:

- Individuelle planer til alle brukere som har krav på dette
- Dokumentasjon og reduksjon av avvik
- Økt nærvær og stabilitet
- Prøve ut alternative arbeidstidsordninger: 3-3 turnus

Bikuben dagsenter

Dagtilbudet Bikuben ble lagt ned på grunn av manglende lokaliteter. Noen brukere har i deler av 2011 hatt dagtilbud på Lillebo. Det er 1 aktivtør i 50% stilling tilknyttet dagtilbudet. Noen brukere har arbeidstilbud på ASVO.

Dagtilbud funksjonshemmede:

Gir i 2011 tilbud til 1 bruker med multifunksjonshemming. Dagtilbudet har lokaler på Lillebo. Det er ca 2.16 årsverk knyttet til området. Ressursene er tett knyttet opp mot 13225 for å gi en mer fleksibel tjeneste. Under "prosjekt virksomhetsleder" er området lagt under leder ved Guleng bofellesskap og Lillebo.

Kjøp av private omsorgstjenester.

Tjenesten følges opp gjennom ansvarsgruppemøter

I nstitusjonstjenester

Ansvarsområde

Enheten omfatter tre sykehjem med til sammen 60 plasser som gir bo tilbud, behandling og pleie, dag tilbud, avlastnings/ korttidsplass/ rehabiliteringstilbud og utredning til aldersdemente og andre som har behov for utredning. Kjøkken og husøkonom.

Enhetsleder er Line Karlsen Nørgård.

Årets virksomhet

Brukerutvalget med representanter fra alle sykehjemmene da pårørende har hatt 3 møter i løpet av året. Brukerutvalget er opptatt av beboerens ve og vel, og har lagt ned et stort arbeid at beboerne på alle sykehjemmene skal få tv overføring fra Nordreisa kirke. I samarbeid med kirken fikk de dette til og julegudstjenesten 2011 ble den første overføringen fra Nordreisa kirke.

Sykehjemmet hadde dette året og har fortsatt 2 stk. fra voksenopplæringen til språkpraksis. Alle tre sentrene har dette året hatt helsefag elever, lærlinger, vernepleier og sykepleierelever. Vi har også med jevne mellomrom IA plass og praksisplasser.

Gjennomsnittsalderen på brukerne på sykehjemmene er ca. 85 år.

Alle sykehjemmene er med i prosjekt "Smittevern i sykehjem" Dette er et prosjekt hvor 18 sykehjem deltar og UNN er koordinator. Det ble i 2011 arrangert undervisning og seminar hvor infeksjoner i sykehjem og infeksjonsregistrering var hovedtema. Prosjektet fortsetter i 2012.

Tjenesten har hatt stor aktivitet og fokus på fagutvikling. Alle tre sykehjemmene har personale som har tatt videreutdanning i Demensomsorgens A-B-C. Det har vært arrangert flere interkommunale kurs i samarbeid med kompetansesentret for eldre, Område geriatri, Undervisnings sykehjemmet i Tromsø og demensfyrtårnet. Personalet har også fagpersoner innen demensteamet.

Sonjatun sykehjem

To – avdelings sykehjem med til sammen 26 beboere, hvor 1 rom er korttidsplass/avlastningsplass.

Sykehjemmet har 6 beboere på dobbeltrom, dvs. 3 dobbeltrom. Vedtaket om dobbeltrom er i midlertidig og når ikke opp til standard krav i 2012. Ingen av avdelingene er forbeholdt beboere med spesielle diagnoser, men det er de mest pleietrengende som bor her.

Sykehjemmet har i 2011 liggedøgn statistikk på 112,01 %. Dette er et overbelegg på 11.41 % pga midlertidig vedtak på 3 dobbeltrom.

Årsverk: 22.55

Målsetning

Sonjatun sykehjem ønsker å gjøre den daglige tilværelsen så meningsfull, trygg og verdig som mulig og at det blir tatt hensyn til den enkeltes fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov. Målet er at hver enkelte beboer blir sett under et helhetlig menneskesyn. Selv om livet har endret seg under sykdom, ønsker sykehjemmet å ta vare på den person de var før de kom hit. Dette gjøres best gjennom et godt og tillitsfullt samarbeid mellom ansatte og pårørende.

Tilsynslege er Remiqiuz Paul og soneleder Hilde Gunn Stabell. Sykehjemmet har 5 timer pr.uke med tilsynslege og soneleder har jobbet ca. 75% administrasjon og 25% i pleie.

Sykehjemmet har i 2011 hatt fokus på å bedre pårørende arbeidet. Det er bl.a satt opp kontakttavler på alle rom for å bedre informasjonen, for eksempel hvem som er primærpleier osv.

Prosjektet "Aktiv sykehjem" ble avviklet i starten av 2011, men ble forankret og videreført med mange flotte aktiviteter som for eksempel: Hagelaget planter i samarbeid med pårørende, beboere og ansatte. Kirkeforeningen har holdt foredrag, Kulturelle innslag fra seniordanserne m/dans, Storslett skole m/ sang og Straumfjordnes skole m/juleandakt. Pizza kvelder. Busstur med beboere 8 -10 stk. til Reisadalen. Fast uketrim. Bedring av fysioterapi i avdelingen og tradisjonell vår og høst fest.

Sonjatun omsorgssenter

To avdelings sykehjem for demente med 16 beboere

Omsorgssentret har i 2011 liggedøgn statistikk på 98.84%. Det betyr at vi har hatt ledig kapasitet på 1.16%. Dette er pga. korttidspasienter og avlastningspasienter ikke har benyttet seg av tilbudet de har fått.

Årsverk: 17.76

Målsetning

Sonjatun omsorgssenter er et sykehjem spesielt tilrettelagt for demente. Sykehjemmet skal også fungere som en kompetansebase i kommunehelsetjenesten på fagområdet demens. Man ønsker å gjøre den daglige tilværelsen meningsfull. Trygg og så forutsigbar som mulig og ta hensyn til den enkeltes fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov. Målet er at den enkelte beboer skal få anledning til å opprettholde kontakten med det liv de levde før sykdommen. Dette gjøres gjennom et godt og tillitsfullt samarbeid mellom de ansatte og pårørende.

Tilsynslege er Rangvald Emberland med 4 timer tilsyn pr.uke og soneleder er Anita Jensen som jobber 50% administrasjon og 50% pleie.

Omsorgssentret har dette året prøvd å beholde 1 rom til avlastning/ korttidsplass, noe som til tider er vanskelig pga stor pågang på langtids plasser. Det er jevnlig sang og musikk stunder, bingo og gudstjeneste. Det arrangeres hyggekveld med pårørende før jul og grillfest på sommeren. Også i år har høner vært til låns og stelt med i sansehagen utenfor sentret.

Prosjektet "Det gror i nord" er avsluttet men blitt forankret i systemet slik at også i år har beboere, pårørende og personalet sådd blomsterfrø i lag, priklet og plantet ut samtidig som de har lagt vekt på sosialt samvær.

Et nytt prosjekt "Sanseaktiviteter året rundt er i gjennomført i år. Her er fokuset på aktivitet i demensomsorgen.

Prosjektet blir videreført til 2012.

Fra august 2011 har Sonjatun omsorgssenter deltatt i prosjekt "ressursavdeling" igjennom utviklingssentret for sykehjem og hjemmetjenesten i Tromsø, Kroken sykehjem. Målet med prosjektet er at Omsorgssentret skal bli en ressursavdeling i Troms i forhold til utfordrende/ endret adferd. Prosjektlederne innehar en 20% stilling i prosjektet som utviklingssentret for sykehjem har økonomisk ansvar for.

Sonjatun omsorgssenter har svært store utfordringer i forhold til dårlige datalinjer og datautstyr. Dette vanskeliggjør dokumentasjonsplikten og medfører at dokumentasjonen i avdelingene ikke tilfredsstillende kravene.

Sonjatun bo- kultursenter

To avdelings sykehjem med 18 beboere. Hvor 1 rom brukes til korttidsplass/ avlastningsplass.

Bo og kultursentret har i 2011 liggedøgn statistikk på - 11.27% som betyr 111.27% i belegg. Dette skyldes midlertidig vedtak på to dobbeltrom.

Årsverk: 18.60

Målsetning

Personalet skal gjøre den daglige tilværelsen for beboeren så meningsfull, trygg og forutsigbar som mulig. Dette gjøres ved at det blir tatt hensyn til den enkeltes behov. Målet er at beboerne skal få anledning til å opprettholde kontakt med det liv de levde før sykdommen. Dette kreves et godt samarbeid mellom ansatt, beboer og pårørende.

Tilsynslege er Øyvind Roarsen med 4 t. pr.uke og soneleder Anja Båtnes som jobber 50% administrasjon og 50% i pleien.

De ansatte gjør sitt beste for at hverdagen skal bli meningsfylt for beboerne. Det er faste dager med trim, bingo og gudstjeneste. Hyggekvelder med beboere, ansatte og pårørende holdes 2 ganger pr. år. Pluss hatteparaty og pizzakveld. St. aften ble feiret med planting og grillfest i hagen. Aktiviteter som musikk, avislesning, hånd og fotpleie og hårklipp er vanlige i avdelingen som igjen bidrar stort til god samhandling mellom beboer og personalet.

Bo og kultursentret har de samme store utfordringene i forhold til datanettet og utstyr.

Kjøkkenet, vaskeri og husøkonom

Kjøkkenet på Sonjatun driver kantine for ansatte og besøgende og tilbereder middag til sykehjemsbeboere/ hjemmeboende og Senter for psykisk helse som av ulike grunn har behov for å få ferdig tilberedt middag. Dette gjelder mennesker med funksjonsnedsettelse eller eldre.

Det tilberedes ca. 1245 middager i måneden. I 2011 ble det investert i ny varmevogn for utbringning av varm mat til avdelingene.

Kjøkkenet/ kantina har 4,5 årsverk og kjøkkensjef i 50% st. er Kirsten Pedersen.

Vaskeriet ASVO har all vask av tøy. Dette følges opp av husøkonom Kisten Pedersen 50% st. Husøkonom har ansvar for innkjøp av tekstiler, kvalitets vurdering, mengde beregning, reparasjon av avdelingens tøy.

Helse og omsorgsavdelingen leverte dette år 53.371 kg institusjons tøy til vaskeriet på ASVO.

Det er fortsatt en liten del brukere fra hjemmetjenesten som får sitt tøy vasket på vaskeriet. Husøkonomen er også ansvarlig for innkjøp av forbruksvarer/ utstyr til sykehjemmene.

Økonomisk analyse

Ansvar	Oppr budsj	Rev budsj	RS 2011	RS 2010
13100	7 978 681	9 784 915	8 626 313	10 081 325
13110	8 243 574	8 290 694	7 491 090	7 552 397
13120	9 240 494	8 940 494	8 166 442	7 872 649
13300	2 367 856	2 603 432	2 526 801	2 656 140
13310	1 646 931	1 750 632	1 753 206	1 729 496

Sykefravær Sonjatun	2008	2009	2010	2011
Omsorgssenter	11,4	11,2	7,8	9,5
Bo- kultursenter	12,9	16,1	16,7	17,8
Sykehjem	15,2	19,6	13,2	12,6
Kjøkken	1,9	9,2	4,9	6,4

Utfordringer

- Stadig yngre brukere som krever mer av de ansatte, både kunnskaper og ressurser.
- Mange små deltidsstillinger gir utfordringer med kontinuitet og kvalitet.
- Mer og mer dokumentasjonsplikt.
- Gammelt datautstyr, data opplæring, data nett, lite it - ressurser.
- Rekruttering til faglærte og videreutdanning.
- Stadig sterkere fokus på kvalitetssikring.
- Kapasitetsbrist på vederlagsberegninger, dette gjør at vi mister inntekter.
- Få ned sykefraværet – se på turnus ordninger – lederorganisering i enhetene.

Hjemmetjenester

Ansvarsområde

Hjemmetjenesten består av 3 soner:

- Storslett sone, soneleder Haldis Olsen
- Distrikt sone, soneleder Lisbet Lyngsmark
- Psykiatrien, soneleder Ole Olsen.

Sonelederne går 50 % i pleie og 50 % administrasjon. Enheten har også ansvar i forbindelse med miljøarbeidertjenesten ved soneleder Lisbet Berg, hun går 100 % administrasjon og bruker mye av tiden sin på saksbehandling.

Enhetsleder er Bodil A. Mikkelsen

Bistand fra hjemmetjenesten er hjemlet i Lov om helse- tjenesten i kommunene, Lov om sosiale tjenester og forskrift om lovbestemt sykepleiertjeneste i kommunens helsetjeneste.

Hjemmetjeneste og hjemmehjelp

Målsettinger

Hjemmetjenesten i Nordreisa kommune har som målsetting at de som trenger bistand skal få det på laveste effektive omsorgsnivå og på en slik måte at de som trenger det kan bo hjemme lengst mulig.

I forhold til målsettingen gis det hjelp på lavest effektive omsorgsnivå men tjenesten har ikke hatt mulighet å la alle de som vil det bo hjemme lengst mulig på grunn av ressursmangel.

Hjemmetjenesten skal gi individuelt tilpasset pleie og omsorg ut fra omsorgsbehovene til den enkelte. Dette er en målsetting som tjenesten oppfyller i stor grad.

Tjenesten ytes til de av kommunens innbyggere som har et behov for bistand uansett alder og bosted. Målsetting oppfylles i så stor grad som tjenesten har ressurser til.

Støttekontakttjenesten skal gi bistand til funksjonshemmede og andre som trenger bistand til fritid og sosialt samvær.

Årets virksomhet

Tjenesten omfatter praktisk bistand, hjemmesykepleie og hjelp til mennesker med psykiske problemer.

Under praktisk bistand kommer hjemmehjelp og opplæring/hjelp til å klare dagliglivets gjøremål. Hjemme-

hjelpen gir hjelp til husvask og annen praktisk bistand

Hjemmesykepleie gir hjelp til personlig hygiene, ernæring, medisiner og annen medisinsk hjelp.

Tjenesten gir hjelp til eldre, somatisk syke, mennesker med psykiske lidelser og mennesker med ulike funksjonsnedsettelse.

Brukere i sonene Storslett og Distrikt var tidligere i hovedsak eldre. Situasjonen i dag er en større spredning i aldersgruppene, men det er enda ca. 60 % av brukerne som er over 80 år.

Det er stor variasjon i den hjelpen brukerne har behov for, enkelte har bare behov for hjelp en kort periode, mens andre vil ha behov for hjelp så lenge de bor hjemme. Tjenesten har også alvorlig syke som ønsker å bo hjemme lengst mulig. På grunn av knapper ressurser er det vanskelig å gi lindrende behandling i hjemmene.

Også i 2011 har tjenesten brukt store sykepleierressurser på sårskift. Dette har ført til at sykepleiergruppa er sliten, både fysisk og psykisk. Det hadde vært ønskelig med en større andel sykepleiere i tjenesten slik at dette kunne rulleres på flere.

Også i 2011 ble det brukt mye ressurser på ”sommerbrukere”

Gruppen eldre med dement holder seg stabil. En spesiell utfordring her er å gi tilstrekkelig og riktig hjelp, da mange av dem ikke selv ser sine hjelpebehov. Dette er en lang og tidskrevende prosess som krever mye av de ansatte.

Tjenesten har også brukere med andre ulike aldersrelaterte lidelser som har et økende behov for hjelp.

Tjenesten klarer ikke å dekke brukernes sosiale behov. Et dagsentertilbud ville vært et godt tilbud til mange av kommunens eldre som i dag er isolerte i sine hjem. Dagsentret kunne tilby middag i tillegg til aktiviteter og sosialt samvær.

Tjenesten merker også en økt arbeidsmengde i forhold til tidlig utskrivning av pasienter fra UNN. Utsiktene framover tilsier en gradvis økning av brukerne i årene som kommer, jamfør samhandlingsreformen.

Tjenesten har også siden høsten 2009 vært behjelpelig i forhold til tilsyn på natt til brukere som i utgangspunktet tilhører andre enheter.

Kreftsykepleierstillingen har stått vakant og kommunen har gitt ett mye dårligere tilbud i 2011 til kreftpasienter i kommunen enn tidligere. Det har heller ikke vært gitt tilbud om cellegiftkurer i en periode. Vi vet at kreftpasienter har tatt kontakt med kreftsykepleier i nabokommunene. Når vi i hjemmetjenesten har hatt denne pasientgruppen har de ikke fått tilbud om støttesamtaler i like stor grad som om kreftsykepleier hadde vært her. Vi gir ikke tilbud om terminalpleie hjemme om ikke familien kan stille opp.

Tjenesten har slitt med en god del med å få vikarer ved sykefravær og lignende. Det har vært vanskelig å få tak i eksterne vikarer. Det er benyttet mye overtid og dette har slitt på den faste arbeidsstokken, spesielt under ferieavviklingen, men også resten av året. All honnør til ansatte som står på.

Det har vært gjennomført brukerundersøkelser i 2011.

Det har vært en utfordring å bruke dataverktøy til lovpålagt dokumentasjon da det har vært mye nede tid på nettverket. Der andre enheter har lagt inn årene helt har vi tross disse problemene dokumentert elektronisk storparten av året.

Av andre arbeidsredskap vi er helt avhengige av i hverdagen nevner vi en utslitt og utrangert bilpark. Bedre blir det ikke når det til tider er slik at bilene fryser fast på grunn av omskiftninger i været. Det brukes mye tid daglig i vinterhalvåret til å koste og skrape is av bilene. Noe av denne tiden kunne vært brukt hos brukerne. På ønskelista står fortsatt garasje eller i det minste en carport.

Psykiatri tjenesten

Psykiatritjenesten er delt inn i en ute-tjeneste og ett bofellesskap.

Målsetting

Hovedperspektivet i psykiatritjenesten er mestring, og få de personene som sliter med en psykisk lidelse til å utfordre seg selv mer til å klare mer av daglig livet sitt.

Men også brukerperspektivet med bruker medvirkning.

Ellers er et av målene for tjenesten at så mange som mulig skal ha eller få tilbud om individuellplan.

Årets virksomhet

Utetjenesten gir oppfølging på dagtid fra mandag til og med fredag til personer som bor i egen bolig, eller leier privat eller kommunalt.

Bo-fellesskapet Fosseng gir tilbud om oppfølging 24 timer i vanlig turnus tjeneste.

Tjenesten gir oppfølging i form av; samtalerterapi, sosialtrening, fysisk aktivitet, hjelp til å finne hensiktsmessig jobb tilbud /kurs og skoletilbud. Tjenesten gir også hjelp til administrasjon av medisiner og er med som ledsager i

forbindelse med legebesøk, sykehusinnleggelse og lignende.

Tjenesten regner med en gradvis økning av brukere i årene som kommer, da psykiske lidelser er økende i befolkningen (fortrinnsvis depresjoner, angst, rus).

Samhandlingsreformen vil også føre til økt behov for oppfølging.

Brukere av tjenesten har enten en psykiatri diagnose eller en blanding av psykiatri og rus.

Tverrfaglig samarbeid i psykiatritjenesten:

Viktige samarbeidsparter er: Asvo, Nordtro, Nav, familiesentret, rustjenesten, Senter for psykisk helse Nord-Troms, flyktingetjenesten, Mental helse, legetjenesten og Unn systemet.

Møteplassen:

Er et dagsenter som gir aktivitets og et sosialt tilbud til voksne personer som har en psykisk lidelse og som trenger et lavterskeltilbud. Møteplassen har en sentral plass i tilbudet som psykiatritjenesten gir til personer med psykiske lidelser. Noe det jobbes med kontinuerlig med.

Møteplassen har åpent 5 dager hver uke fra kl.10-15, unntatt på onsdager da det er åpent mellom kl.17.00-21.

Møte plassen driver et svømmetilbud i samarbeid med den øvrige psykiatritjenesten og det er på Tirsdager mellom kl.14.00-15.30. Fredager samarbeider Møteplassen med psykiatritjenesten om ulike aktiviteter, mellom kl 11.00-14.00.

Det er rundt 20 personer som benytter seg av tilbud fra møteplassen jevnlig.

Hjemmetjenesten har ikke bare brukerkontakt. I tillegg kommer rapportering, kjøring og oppfølging av ulike sykepleieroppgaver. På alle vakter skjer det også at sykepleiere må gi medisiner til brukere i andre soner eller enheter da det ikke er ansatte der med medisin delegasjon.

Enheten har også ansvaret for

- Miljøarbeidertjenesten som gir hjelp i form av ledsager til fritidsaktiviteter og sosialt samvær for brukere med funksjonsnedsettelse, unge, voksne og eldre.
- Privat avlastning som gir avlastning til pårørende, ved at brukeren er til avlastning i private hjem. Hjemmet får betaling pr. døgn.
- Omsorgslønn er lønn til pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver i hjemmet til stell, pleie og tilsyn.
- Ledsagerbevis gis til brukere som har behov for ledsager for å delta på ulike fritidstilbud. Beviset gir for eksempel ledsager rett til å komme inn på kino uten å betale billett.
- Transportkort TT- kort som betales via fylket. Kortet utstedes til brukere som av helsemessige årsaker ikke kan nytte offentlig transport. Sum på kortet tildeles etter avstand mellom hjemmet og sentrum
- Parkeringskort er et kort som gir personer som har funksjonsnedsettelse mulighet til å parkere på parkeringsplass for funksjonshemmede. Blå/hvite

Avvik er brudd på lovverk jamfør vedtak

HJEMMESYKEPLEIEN	2008	2009	2010	2011
Ikke mulig skaffe vikar	130	82	5	109
Arbeidspress	27	86	43	18
Helligdager, kan ikke gi tjenesten en annen dag	80	193	216	132
Andre årsaker	52	76	149	136
Sum	289	437	405	395

HJEMMEHJELP	2008	2009	2010	2011
Ikke mulig skaffe vikar	299	267	103	109
Bruker ikke hjemme	58	46	70	59
Helligdager, kan ikke gi tjenesten en annen dag	108	94	25	42
Andre årsaker	13	0	2	3
Sum	478	407	200	213

Aktivitet i løpet av året

	2008	2009	2010	2011
Vedtak	318	337	730	409
Brukere med trygghetsalarm	93	82	65	73
Brukere med matombringning	83	80	34	63
Brukere med støttekontakt			27	32
Brukere med privat avlastning			8	6
Brukere med omsorgslønn			21	24
Brukere med ledsagerbevis			15	10
Brukere med TT- kort			141	141
Brukere med parkeringskort			45	60

	2008	2009	2010	2011
Hjemmehjelp				
Antall brukere som har mottatt hjelp	153	107	111	144
Gj s timer hjelp pr uke, alle brukere	180	130	100	173
Hjemmesykepleien				
Antall brukere som har mottatt hjelp	149	155	109	170
Gj sn timer hjelp pr uke, alle brukerne	443	582	423	770

Det er nedgang i antall vedtak, årsaken til det er at vedtak på TT kort ikke gjøres mer i profil men i et dataprogram fra fylkeskommunen. Som tidligere brukes ca. 3 stillinger til kjøring.

Personalsituasjon og arbeidsmiljø

Enheten har til sammen 43.5 årsverk fordelt på 58 ansatte. I enheten er det sykepleiere, psykiatrisk sykepleiere, kreftsykepleier, hjelpepleier/omsorgsarbeider/helsefagarbeider /barne -og ungdomsarbeider og assistent.

Gjennomsnittsalderen til ansatte i tjenesten er 49.52 år.

Gjennomsnittlig har enheten en bemanning av høgskolepersonell på 35 %. Dette er under den nasjonale anbefalte standarden på minimum 40 %. Dette bør tjenesten satse på å øke, da det blir flere og flere oppgaver som krever en slik kompetanse.

Sykefravær	2008	2009	2010	2011
Hjemmesykepleie	13,0	12.7	5.7	10,0
Hjemmehjelp	20,0	23.7	21.3	21,0
Psykiatri	8.45	18.1	14.2	16,3
Miljøarbeidertjenesten			7.3	9,5

Det har vært gjennomført 36 samtaler med 10 ansatte som har vært langtidssykemeldt i løpet av 2011

Hyppig korttidssykemeldte følges også opp.

Ansatte har hatt mulighet til å benytte seg av trim på kontrakt i arbeidstiden. Dette har de fleste benyttet seg av men er ikke bare uttalt positivt for avdelingen. Vi ser at det har en negativ innvirkning på arbeidsmiljøet. Det er vanskelig for alle å få tatt dette ut pga arbeidspresset vi har hatt gjennom året.

I 2011 var det 8 ansatte i enheten som arbeidet hele sommeren mot 2 ukers ekstra ferie eller kr. 15,000. Dette hadde en positiv virkning på sommeren da det blir mindre og mindre ferievikarer å få tak i. Man sikrer stabilitet og forutsigbarhet da det er noen kjent på hele sommeren. Det har ellers vært vanskelig å få tak i kvalifiserte sommervikarer.

Det har vært gjennomført medarbeiderundersøkelser i 2011.

Det har vært gjennomført en del intern opplæring men vi sliter med oppmøte på grunn av stor arbeidsbelastning på de ansatte som har vært på jobb de dagene det har vært planlagt undervisning. Vi setter fokus på dette i 2012 igjen.

Mange ansatte er enda med på Demensomsorgens ABC. Når ansatte er med i diverse nettverk gir dette også økt kunnskap. Det har vært flere interne og eksterne kurs som ansatte har meldt seg på.

Oppfrisknings-kurs medikamenter for vernepleier og sykepleier

Det har vært gjennomført kurs i medikamentlære for hjelpepleiergruppa og sykepleiergruppa.

I psykiatrien er det satt i gang systematisk internundervisning.

Det er gjennomført medarbeider samtaler i psykiatritjenesten i 2011.

Soneleder på Storslett har siden september 2011 vært i 20 % prosjektstilling i forbindelse med innføring av elektronisk meldingsutveksling i kommunen.. Dette er et prosjekt som heter Funke og går ut på elektronisk samhandling mellom ulike it systemer i kommunehelsetjenesten, legekantor og Unn. Perioden er ment å vare ut 2012. Prosjektet medfører at mye informasjon som i dag leveres/mottas på papir fremover vil bli overført elektronisk. Prosjektstillingen vil etter hvert måtte utvides.

Etter årsplanen har vi som mål at vedtak skal være gjort innen 2 uker. Dette har ikke latt seg gjøre i perioder med stort arbeidspress.

Det har ikke vært gjennomført medarbeidersamtaler i sone Storslett og Distrikt i løpet av 2011 unntatt for sonelederne.

Det har vært gjennomført personalmøter for hjemmehjelp og hjemmesykepleie hver måned.

An-svar	Oppr budsjett	Rev budsjett	Regnskap 2011	Regnskap 2010
13200	12 676 887	12 545 914	11 899 825	11 645 147
13205	3 402 588	2 553 160	2 333 845	2 991 506
13210	2 474 405	2 084 434	1 876 384	1 924 889
13211	3 191 109	4 118 692	3 613 914	3 359 710
13217	2 657 647	2 366 986	2 218 698	2 533 767
13235	175 735	28 735	20 399	26 914
13240	730 000	898 000	896 702	864 226

Utfordringer i forhold til økonomisk kontroll

Spesialisthelsetjenesten som sender ut pasienter tidligere og tidligere. Ofte med stort hjelpebehov som krever god fagkunnskap fra de ansatte. Vanskelig å planlegge, umulig å forutse

Samhandlingsreformen vil kreve enda mer oppfølging av personer med psykiske lidelser enn før.

Spesialisthelsetjenesten stenger i helgene, hjemmetjenesten må overta, vansker å forutsi mengde og omfang

Hjemmetjenesten har ingen tak på sine tjenester, de som har et behov for hjelp skal ha hjelp, vanskelig å planlegge, umulig å forutse. De har et rettskrav på hjelp.

Få vikarer, ansatte må ofte beordres, blir ofte overtid

Ressurskrevende sommerpasienter

Tjenesten har flere ansatte som arbeider i team for eksempel, demensteam, dette krever at det må settes av tid til dem, ofte uten at det kan leies inn vikarer

Stor variasjon i hjelpebehov, vanskelig å forutse både på kort og lang sikt.

Få ledige sykehjems plasser og/ eller mangel på hel-døgnsomsorgsboliger, brukere må bo hjemme lengre med stort hjelpebehov.

Familie og nabohjelp er i stor grad borte, man forventer at det offentlige skal hjelpe.

Andre utfordringer

Tverrfaglig samarbeid blir viktig.

Ressurser både personell og økonomi vil være flaskehalser framover.

Det er en veldig vanskelig vikar situasjon i dag, som medfører en stor utfordring.

Ikt ressursene er ikke tilfredsstillende som de er i dag med økt krav til elektronisk dokumentasjon.

Leiebil situasjonen er ikke bra nok, bilene vi har er for dårlige og it-tjenesten har for lite biler

Rekruttering blir en stor utfordring i årene framover. Hva kan vi tilby på et stramt arbeidsmarked

Få økt stillinger i forhold til behov som vi vet vil bli jmfør samhandlingsreformen

HMS arbeid og kvalitetssikring

Få faglig oppdatering

Økt fokus på de friske

Øke andelen høgskoleutdannet

Følge opp lover og forskrifter

Ansvarsområde

NAV Nordreisa jobber i hovedsak etter regelverkene i Folketrygdloven og Lov om kommunale tjenester i NAV.

Nav-leder er Roy-Hugo Johansen

Etter offisiell åpning i 2009 har NAV Nordreisa nå driftet i ca. 2,5 år. Tjenestene fra de tre tidligere etatene arbeid, sosialtjenesten og trygd ble med dette samlet i en enhet. I praksis innebar dette den første tiden en samlokalisering, der Aetat og trygd flyttet til sosialkontoret i areal på rådhuset. I ettertid har det skjedd en løpende overføring av kompetanse mellom de ansatte fra de ulike etatene.

Målet for tjenesten er at NAV Nordreisa skal bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet. Kompetansen og innsatsen til medarbeiderne har i hele perioden vist en positiv og god retning.

Økonomi

Finansieringen av tjenestene i NAV Nordreisa er ikke endret med sammenslåingen av etatene. De kommunale tjenestene/ansvarene finansieres som før gjennom kommuneøkonomien. Ansvarsområdene som skjøttes i NAV Nordreisa er:

13600 – administrasjon av sosiale tjenester

13610 – økonomisk sosialhjelp

13602 – kvalifiseringsprogram

	Opprin budsjett	Revidert budsjett	Regnskap 2011	Regnskap 2010
13600	1 456 074	1 502 503	1 111 873	1 364 042
13610	2 249 000	2 249 000	2 728 439	2 686 806

I forhold til lønn og andre driftsutgifter (13600) har NAV et mindreforbruk. Når det gjelder sosial stønad er der et merforbruk. Dette skyldes hovedsakelig tre forhold.

De fleste av brukerne av økonomisk sosialhjelp søker supplerende hjelp. Dvs. at brukerne har inntekter eller ytelser, men disse rekker ikke til å dekke inn nødvendige utgifter til livets opphold. Når utgifter til livets opphold øker, øker disse brukernes underskudd i forhold til å betjene utgiftene, og de har krav på mer hjelp. Noe av forklaringen til økte utgifter til sosialhjelp finnes i tabellen nedenfor. Økning i kommunale avgifter og eiendomsskatt har også medført økt utbetalinger av økonomisk sosialhjelp.

I tillegg har antall brukere på sosiale tjenester økte fra 127 i 2009 til 150 brukere i 2011.

Brukere	2009	2011
18-24 år	25 %	28 %
25-44 år	53 %	48 %
45-66 år	17 %	21 %
67 år og over	5 %	3 %

Et tredje moment som påvirker utbetaling av økonomisk sosialhjelp er høye utleiepriser på utleiemarkedet av boliger, samt høye strømpriser.

	2010	2011
Nødhjelp	307 000	229 706
Boutgifter	300 000	687 802
Tannbehandling	90 000	297 957
Livsopphold	425 000	760 361

Personell

Nav Nordreisa består av 10 medarbeidere; 7 statlige og 3 kommunalt ansatte medarbeidere.

Statlige ansatte hadde i 2011 en fraværspersent på ca. 3 %. Kommunalt ansatte hadde en fraværspersent i 2011 på 30,5 %.

	2008	2009	2010	2011
Sykefravær	9,7	11,9	30,1	30,5

Det høye fraværet knytter seg i stor grad til langtidsfravær. Tiltak er iverksatt for å påvirke utviklingen i positiv retning.

De ansatte har gjennom den daglige driften en løpende kompetanseheving.

Årets virksomhet

Nærmere om de kommunale ansvarene i Nav

Nordreisa

Nordreisa kommune har innlemmet tjenestene som kommunene er pålagt å legge inn i NAV – kontoret; økonomisk sosialhjelp og nødbolig med tilhørende råd og veiledning, samt kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Kvalifiseringsprogrammet er en kommunal ordning som tilbys på NAV - kontoret. Gjennom Kvalifiseringsprogrammet skal langtidsmottakere av sosialhjelp og andre som står langt unna arbeidslivet få en ny mulighet til å komme seg ut av fattigdom og over i arbeid og aktivitet.

Personer i yrkesaktiv alder som har vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold kan ha rett til deltakelse i programmet, jfr. § 29 i Lov om sosiale tjenester i NAV. Det må foretas en skjønnsmessig vurdering av om vedkommende vil kunne ha nytte av deltaking. Målsettingen for antallet deltakere i programmet for 2011 var 3 stykker. Deltakelsen varierte mellom 2 og 3 deltakere gjennom året 2011.

Retningslinjer for bruken av statlig tilskudd som ble tildelt i 2009 og 2010:

- Kvalifiseringsstønad
- Planlegging, utvikling, iverksetting og drift (evt. kjøp) av tiltak
- Oppfølging av deltakere.

Det er den enkelte kommune, ved NAV- kontoret, som selv avgjør hvordan tilskuddet skal fordeles og benyttes, med utgangspunkt i foreliggende lovverk og de føringer som ligger til grunn for ordningen. Årene 2009 og 2010 fikk kommunen øremerkede midler for å drifte kvalifiseringsprogrammet. Fra 2011 er kvalifiseringsstønad i rammeoverføringen til kommunen. Det er ikke videreført ytelser spesielt i kommunebudsjettet til kvalifiseringsprogrammet fra 2011. Dekning for utgifter til kvalifiseringsprogrammet er gjennom fondsmidler.

Statlige tjenester i NAV - Nordreisa

På internett (www.nav.no) ligger det ca. 270 ulike skjemaer som på ulike måter skal gi innbyggerne i Nordreisa en stønad i en eller annen fase i livet. Spennvidden er fra fødselspenger til gravferdshjelp. Saksbehandling knyttet til stønadsbehandling krever mye tid og innsats fra NAV - kontoret. For NAV Nordreisa oppleves de mest arbeidskrevende statlige stønadsområdene å være knyttet til områdene oppfølging av sykemeldte og arbeidsavklaringspenger (AAP). NAV Nordreisa har ved utgangen av desember 2011 ca. 220 aap- saker.

Lav ledighet i Nordreisa i hele 2011, men økende trend høsten 2011

Det store innslaget av offentlig sektor i kommunen, bidrar til at også i Nordreisa holder ledigheten seg lav gjennom hele året.

Halvparten av arbeidstakerne i Troms er ansatt i offentlig sektor. De største yrkeskategoriene innen offentlig sektor er helse og omsorg, og undervisning.

Arbeidsledighet	Jan 2010	Jan 2011	Des 2010	Des 2011
Nordreisa	3,3	2,8	2,5	2,8
Troms	3,0	2,7	2,2	2,1
Landet	3,3	3,1	2,7	2,4

Tiltak

Viktige samarbeidspartnere på tiltakssiden er Nordreisa ASVO og attføringsbedriften NORDTRO hvor brukere får både avklaring og ulike kurs samt arbeidspraksis. Foruten å godkjenne aktuelle deltakere til tiltakene i tiltaksbedriftene utgjør bidragene fra NAV en betydelig økonomisk rolle, ved å yte årlige driftstilskudd. I 2011 tilførte NAV Nordreisa ca 11,5 millioner kroner inn i Nordreisa samfunnet gjennom ulike tiltak. Over halvparten av disse midlene er bundet til skjermet sektor slik som eksempelvis tiltaket varig tilrettelagt arbeid (VTA).

Vedproduksjon ved Nordreisa ASVO

Nordtro AS—Kursrom / datarom

Sykefraværet Nordreisa samfunn

Ved oppfølging av sykefravær i bedrift er arbeidsgiver og arbeidstaker hovedaktørene. Nav sin viktigste rolle i denne sammenhengen er å støtte opp under bedriftenes arbeid på sykefraværsområdet, med blant annet tilbud om tiltak og økonomiske virkemidler. I tillegg skal NAV Nordreisa arrangere dialog 2 møter der arbeidsgiver, arbeidstaker, lege og NAV møtes for å avklare situasjonen for den sykemeldte.

Situasjonen viser et fall på høsten 2011. I juli 2011 ble regimet for oppfølging av sykemeldte endret. Noe av forklaringen til nedgangen kan være endringene i reglene for oppfølging av sykemeldte.

Sykefravær Legemeldt	Mars	Juni	Sept	Des
2010	8,3	7,7	9,6	8,8
2011	9,0	9,2	8,1	-

Uføre Nordreisa samfunn

For Troms fylke er det 11,8 % av befolkningen i aldersgruppen 18- 67 år som er ufør i andre kvartal 2011. Som tabellen nedenfor viser er andelen uføre høyere i Nordreisa. Dette er imidlertid situasjonen for alle Nord-Troms kommunene, og har blant annet sin forklaring i kjennetegn ved arbeidsmarkedet i mindre kommuner.

Uføre Nordreisa	Juni	Des
2010	14,5	15
2011	15,2	15,7

Framtidsutsikter

Målsettingen for NAV Nordreisa er å være en del av kommunens tilbud for å fremme og styrke tilbudet med tanke på arbeidsrettet aktivitet og arbeid.

Nordreisa kommune står ovenfor flere utfordringer når det gjelder arbeid og aktivitet samt rekruttering i kommende år. Mange arbeidstakere går av med pensjon i tiden fremover. 50-tallsbarna vil i løpet av 10-15 år pensjonere seg og dette vil medføre generasjonsskifter i kommunal administrasjon, helsesektor, skole, barnehage, handelsnæring, bygg- og anlegg, landbruk, fiske etc. Det er både kompetanse og arbeidskraft som pensjoneres og som må erstattes. Rekruttering kan således bli et viktig arbeidsområde i fremtiden for NAV Nordreisa. Det er også et økende krav til utdanning i arbeidsmarkedet.

En annen utfordring som NAV Nordreisa opplever nå, er forhold til boligtilgangen i kommunen. NAV Nordreisa har ansvar for å sikre korttids løsninger (nødbolig) for mennesker som oppholder seg innenfor kommunens geografiske grenser, når mennesker ikke selv klarer dette. Pr i dag må dette løses med hotell, campingplass og lignende fordi kommunen ikke har boliger tilgjengelig til formålet. Eksempler på løsninger kan være natthjem, hospits med mer. Nordreisa kommune mangler løsninger både i forhold til brukere med spesielle behov for kort tids boliger og i overgangen fra korttidsløsninger til lang tids-løsninger for vanskeligstilte mennesker.

I 2012 implementeres målstyringskonseptet i Nordreisa-kommune generelt, så også for NAV Nordreisa.

Utviklingsavdelingen

Politisk styringsorgan er

- Driftsutvalget som ledes av Geir Sagelv (H)
- Næring- og kulturutvalg som ledes av Halvard Wahlgren (H)
- Oppvekstutvalget som ledes av Hilde Nyvoll (AP).

Ansvarsområde

Utviklingsavdelingen omfatter næring, jord og skogbruk, kultur inklusiv bibliotek, kulturskole, ungdomsråd og ungdommens hus, miljø, viltforvaltning, kart, oppmåling og planlegging. I tillegg har avdelingen mange prosjekter gående. Politisk behandles nærings saker i næringsutvalget, mens de resterende sakene behandles i driftsutvalget.

Enhetsleder er Dag Funderud som rapporterer direkte til rådmannen.

Økonomi

Driftsbudsjettet for 2011 for kapitel 14 viser et mindreforbruk på kr 541.174. Tallene (netttotal) fordeler seg som følger:

Oppr	Rev	Regnskap	Regnskap
Budsjett	Budsjett	2011	2010
9.464.021	9.459.453	8.918.279	8 824 640

Innenfor noen underansvar er det mindreforbruk, mens andre har merforbruk i forhold til budsjettet.

Årets virksomhet

Driftsutvalget har behandlet totalt 93 saker, samt at det ble behandlet 252 saker delegert. I tillegg ble det også behandlet ca 200 tilskuddssøknader av forskjellig art innenfor jord- og skogbruk. Utviklingsavdelingen jobber fortsatt med mange prosjekt og tiltak i tillegg til daglig drift.

Næring

I år fikk Nordreisa kommune 930.000,- til kommunalt utviklingsfond. Fra kommunens driftsbudsjett ble det bevilget 200.000,-. I tillegg er 185 000,- omdisponert fra tidligere års budsjett. Det er i år behandlet 2 saker mot 10 i 2010. Det er videre sluttbehandlet 47 saker administrativt, mot 43 året før.

Næringskonsulenten var tilsatt i 50 % stilling frem til i mai, da ble det tilsatt en ny næringskonsulent i 100 % stilling. Næringskonsulentens arbeid er i hovedsak saks-

behandling i forhold til ansvarsområdene næring, infrastruktur og samferdsel. Næringskonsulenten har også hovedansvaret for tre viktige prosjekter; bredbåndsutbygging, Nasjonalparklandsby og kontaktperson i kommunen for Regionrådets Omdømme prosjektet. Næringskonsulenten skal være fagressurs på området næringsutvikling/ bedriftsutvikling og være konsulterende i forhold til kunder og kollegium.

Nordreisa kommune har som en av åtte i Troms samarbeidsavtale med Innovasjon Norge. Virkemiddelapparatet lokalt og sentralt er nå mer entydig. Det er nå utveksling av informasjon og saksopplysninger i langt større grad enn tidligere mellom Innovasjon Norge og kommunen. Vi har anledning til å hospitere og får tilbud om faglig oppdatering på en helt annen måte enn kommunene som ikke fikk samarbeidsavtale. Avtalen ble inngått etter en nøye vurdering av næringsarbeidet både administrativt og politisk i de enkelte kommuner.

Samarbeidet med Innovasjon Norge har ført til at en del saker som ellers ville bli ufinansiert eller finansiert over kommunalt utviklingsfond er nå overtatt og sluttført gjennom Innovasjon Norge.

De fleste sakene som er behandlet administrativt går over to år før de avsluttes. Oppfølging av saker tar derfor mye av arbeidstiden.

Jordbruk

Det ble i år behandlet 59 delingssaker og 12 konsesjonsaker. Det ble arrangert tre landbrukskafeer. For de to søknadsomgangene for produksjonstilskudd i 2011 ble det til sammen mottatt og behandlet 133 søknader. Utbetalingslister viser at det for slike søknader ble utbetalt ca 20 millioner kr. For søknadsomgangen 20. august var det 66 gårdsbruk som søkte om produksjonstilskudd. Dette var en nedgang på tre fra samme søknadsomgang året før. Vi behandlet også tre søknader om spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL), to søknader om finansiering til forskjellige formål for videresending til Innovasjon Norge, 32 søknader om tilskudd til avløser ved sykdom mv, og 2 søknader om erstatning etter overvintringsskade.

Tap til rovdyr har i mange år vært et stort problem i Nordreisa. Totalt for alle besetningene som er medlem i sankelaget var det en nedgang i år. Tapstallene varierte allikevel veldig fra ulike områder i kommunen. Det ble felt om lag 120 rev gjennom beitesesongen som trolig er en av årsakene til nedgangen. Det ble og i sommer gjennomført prosjekt i samarbeid med Nordreisa sau og geit som gjaldt kadaversøk med hund. I prosjektet var kommunen prosjektleder.

Etter pålegg fra staten ble arbeidet med oppgradering av gårdskart startet i vår. Det ble sendt ut om lag 470 ulike gårdskart og det har kommet i overkant av 100 tilbakemeldinger på disse. Dette har ført til mye ekstra arbeid med oppmåling av arealer og retting av arealer i søknader om produksjonstilskudd. Arbeidet med dette vil fortsette i 2012.

Skogbruk

Satsingen på bioenergi i kommunen fører nå til større aktivitet i skogen. Det er i løpet av året gjennomført flere store drifter. Framover vil den satsingen gi økt aktivitet i skogen med både vegbygging, hogst og skogkulturaktivitet.

I løpet av året er arbeidet med hovedplan for skogsveg startet opp. Arbeidet ventes avsluttet i 2012. Planen vil være viktig i forhold til utbygging av skogvegnettet i kommunen.

Aktiviteten innen skogkultur viser at det ble behandlet 10 NMSK søknad. Det ble tilplantet 31 dekar. Videre er det behandlet 8 søknader om tilskudd til råstoff til bioenergi.

Skogbrukssjefen har gitt byggetillatelse til fire nye anlegg. To anlegg er under bygging og ventes ferdigstilt i 2012.

Av informasjonstiltak ble det gjennomført en skogdag med tema maskinell tynning. I tillegg var kommunen vertskap for Årsmøtet i Troms skogselskap med.

Miljø

Miljøoppgavene er fordelt på flere stillinger i utviklingsavdelinga. Det er jobbet mye prosjektrettet i forhold til tilrettelegging.

Kommunen slutførte grusing av en sti på Kvennes i løpet av høsten. Det er nå ei sammenhengende rundløype som oppfyller kravene til universell utforming.

Energi- og klimaplanen for Nord Troms ble vedtatt i kommunestyret i juni 2010. Det ble i vår satt i gang et

oppfølgingsprosjekt i samarbeid med nabokommunene for å gjennomføre flere av de regionale tiltakene i planen. Videre har avdelingen ansvar for motorferdselssaker. De politiske sakene forberedes i avdelingen, mens de sakene som avgjøres administrativt blir behandlet på servicetorget. Det gir en rask og smidig behandling av enkle saker. Dispensasjonsutvalget behandla 35 saker og 88 saker ble behandla administrativt.

Vilt

Elgforvaltning: Tildelingen av elg i kommunen var 81 dyr og det ble felt 64 dyr. I samarbeid med Kåfjord kommune ble det gjennomført hellekoptertelling av elg i områdene vest for Reisafjellet. Ellers ble det gjennomført bakketellinger av elg i resten av kommunen i februar/mars. Arbeidet med ettersøk og ivaretagelse av skadede dyr blir gjort av den kommunale ettersøksringen. Det var i år 28 kandidater som besto jegerprøveeksamen.

Kommunen administrerer skuddpremieordningene for villmink og rev. Det ble det utbetalt skuddpremie for 122 rev og 4 villmink.

Veterinærtjenesten

Veterinærtjenesten i Nord Troms har ansvar for kommuneveterinærordningen og veterinæravt.

Vi mottar fortsatt stimuleringsstilskudd til kommuneveterinærordningen. Tilskuddet i år var på 356.000. Disse midlene brukes til to kommuneveterinær som har gjort at arbeidsbelastningen for veterinærarbeidet har blitt betydelig bedre, samt gitt et bedre tilbud til bøndene.

Kart/oppmåling/GIS

Det er i år gjennomført 55 oppmålingsforretninger i Nordreisa kommune, det er opprettet 10 målebrev jfr. delingsloven og 45 melding til tinglysing som da er avsluttet med matrikkelbrev jfr. Matrikkel-loven. Det er også fortatt arealoverføring jfr. matrikkelloven.

Det er foretatt 29 oppmålingsforretninger med melding til tinglysing i Kvænangen kommune.

Det er foretatt 19 oppmålingsforretninger i Kåfjord kommune, 6 målebrev jfr. delingsloven og 13 meldinger til tinglysing jfr. Matrikkelloven.

Målesesongen i år resulterte i en noe høyere aktivitet i og med at vi har vært to landmålere hele målesesongen. Oppgavene gikk for det meste ut på kart- og oppmålingsforretning, innmåling av bygninger og oppmålingsteknisk bistand til kommunens egne prosjekter har vært prioritert.

I 2010 ble det satt i gang arbeidet med å tildele offisielle vegnavn til de som ikke har det i kommunen.

Prosjektet er kommet så langt at veinavnene er politisk godkjent i kommunestyret og registrert i matrikkelen. En forventer at arbeidet slutføres i løpet av 2012.

Vi er inne i en fase hvor vi tar i bruk mange nye kartbaser og dataregistre som er til stor nytte i saksbehandlingen. Stadige endringer av situasjonen gjør at det er behov for oppdateringer av databasene om de fortsatt skal ha tilstrekkelig kvalitet til å kunne brukes i saksbehandlingen. Ajourhold av denne typen data er en viktig arbeidsoppgave.

Samarbeidet innen for kart- og oppmåling med nabo-kommunene Kåfjord og Kvæningen har hatt en fin og positiv utvikling i løpet av 2011. Overgangen i henhold til matrikkelloven som trådte i kraft fra og med 01.01.2010 har godt greit. Vi har fortsatt ansvaret for oppmåling og føring av matrikkelen i Kvæningen og Kåfjord kommune

Kommuneplanens samfunnsdel

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel kom et langt steg videre i 2011. I mai ble det på grunnlag av et kunnskapsgrunnlag (Hvor står vi?) arrangert dialogmøter med politikerne, sektorene og administrasjon med fokus på status og utfordringer.

Høsten 2011 ble fokus rettet mot å få avklart hvilke utfordringer og problemstillinger Nordreisa kommune og samfunn står ovenfor.

Viktigste mål for Nordreisa samfunnet er å

- bli mer attraktivt
- få bedre folkehelse
- bedre kommuneøkonomi som gir oss handlefrihet.

En viktig del av strategien som synes pr 2011 for å nå målet, er å endre fokus fra behandling av skade til forebyggende helsearbeid, hvor ny folkehelselov og samhandlingsreformen er grunnlaget.

Prosessen tilknyttet arbeidet med kommuneplanen samfunnsdel har skapt skisse av en visjon; *elvbåten og stakernes reise motstrøms til en bedre raste- og fiskeplass hvor folke fra mange plasser kan møtes på et hyggelig vis.*

Visjonen skal vise vår kultur og identitet og være inviterende og åpen for et multikulturelt møte.

Der forventes forslag på kommuneplanen samfunnsdel ferdig våren 2012. Det forventes og forutsettes at samfunnsdelens valg av mål og strategier for å nå målene nedfelles i arealplanen som for tiden også er under revidering.

Kommunestyret skal i løpet av høsten 2012 vedtatt en kommunal planstrategi.

Kommuneplanens arealdel

Arbeidet med kommuneplanens arealdel ble iverksatt januar 2008. Arbeidet har blitt forsinket ihht oppsatt plan flere ganger. Årsaken til at arbeidet er forsinket knyttes til at den faktiske plankapasitet er begrenset av antallet sideordnede prosjekter og annen saksbehandling. I september 2010 ble bemanningen styrket med en kommuneplanlegger. Arbeidet har kommet et langt steg videre i 2011 og det forventes slutføring i 2012.

Reguleringsplaner

Det er vedtatt en reguleringsplan i år. I løpet av året er arbeidet med etablering av digitalt planarkiv slutført. Alle vedtatte planer (kart og dokumenter) er tilgjengelig i en nettbasert offentlig tilgjengelig løsning - dette som en av få kommuner i Troms.

Andre arealsaker

Det er i løpet av året vært jobbet med to store arealsaker, der kommunen er høringsmyndighet.

Det er 420 Kv ledningen som skal gå fra Balsfjord til Hammerfest. Forslag til trase berører kommunen betydelig og det har vært jobbet mye opp mot Statnett og NVE. Den andre saken er tunell gjennom Reisafjellet. Her har det vært en tett kontakt med Statens Vegvesen, SVV og deres planleggere.

I sommer ble kommunen bedt av SVV om å ta over arbeidet med planlegging av deponiområde i Sørkjosen for overskuddsmassene fra tunnelen. Dette arbeidet startet opp i høst og vil fortsette i 2012.

Kulturskolen

Kulturskolen har i år hatt stor aktivitet. I tillegg til ordinær instrumentundervisning og kunst, var det første halvår et kurs i sang. Av større arrangement vi fremheve kulturuka i april, som var et samarbeid med Storslett skole og et tilbud til alle 7. klassinger. Tilbudet denne uka var variert og spente fra musikk, drama, kunst, dans, media. Ukas arbeider ble fremført i en forstilling ved ukesslutt. Videre deltok kulturskolen med innslag, på Sonjatun, kirkekonserter og under bispevisitasen.

Musikk er Gøy!

Musikkskolelærer Geir-Ove Mortensen med elev

I høstsemesteret har det vært 98 elever. I kunstoff har elevmassen gått nedover, men det ble kjørt 3 ukers akva-rellkurs for 9 voksne og 6 unge deltakere.

Point/Ungdommens hus

Etter at huset ble pusset opp i 2010, har det blitt en økt aktivitet. Lydstudio blir både benyttet i undervisningen og til innspilling av CDer. Huset hadde åpent to kvelder i uka. Etter at ungdomskontakten ble tilsatt i oktober, er åpningstidene utvidet med en kveld i uka. Øvrige kvelder fungerer huset som kommunal øvingsarena for lokale band.

UKM

UKM ble arrangert 26. februar og hadde 45 deltakere. Dette var fordelt på 13 kunstbidrag, 7 videoinnslag og 7 sceniske innslag. 16 deltakere gikk videre til fylkesfinalen.

Ungdomsrådet

I løpet av året hadde ungdomsrådet 8 møter og behandlet 42 saker. Ungdomsrådet sto for halve utgiften det var med å lage til snowboardbakken i Fridtjofbakken. I februar var de arrangør av UKM, og alle medlemmene deltok på Troms fylkeskommunes generasjonskonferanse i april der Ungdomsrådet fra Nordreisa hadde innlegg. Det ble utlyst en navnekonkurranse for å endre navnet på Ungdommens hus og på Barn- og unges kommunestyremøte i april ble navnet Point valgt.

Det ble heller ikke i år noe regionalt 16. mai arrangement, men det var et lokalt arrangement med åpen hall og åpen kinosal hvor ungdomsrådet betalte for filmleie, ca 70 deltok. 8. juni (en onsdag) hadde Ungdomsrådet 15-års jubileumsfest på Bios med 92 betalende gjester.

Ungdomsrådet betalte for badevakter for å holde svømmebassenget åpent på dagtid noen timer i tre dager i vinterferieuka. Tilbudet ble godt mottatt med mange besøkende. Dette ble gjentatt i romjula, også da med godt besøk.

Nytt ungdomsråd ble valgt i oktober. Det ble avlagt 210 stemmer. Det nye rådet fikk inn fire representanter fra Storslett skole og fire fra videregående skole. På det første møtet i Ungdomsrådet ble det valgt representanter til alle de politiske utvalgene. Sofie Gamst Holm ble valgt til leder og Nadia Lilleng til nestleder.

Nadia Lilleng ble også valgt som leder i Rust (det regionale ungdomsrådet) og i begynnelsen av desember var ungdomsrådet på opplæring i regi av det Regionale ungdomsrådet.

Ungdomskontakt

Kommunen startet i oktober opp et prosjekt med tilsetting av Ungdomskontakt.

Prosjektet kom i gang etter at kommunen i sommer fikk tilsagn om midler fra Helsedirektoratet til rusforebyggen-

de arbeid rettet mot ungdom.

Ungdomskontakten skal drive oppsøkende virksomhet blant ungdom i kommunen, og gjennom dette søke å redusere rus og rusproblemer blant ungdom, blant annet gjennom økt antall aktiviteter og fritidstilbud som går utenpå de eksisterende tilbudene i Nordreisa.

Stillingen er et nært samarbeid mellom Familiesenteret, skole, politi og Point/Ungdommens Hus. Ungdomskontakten har så langt jobbet med mange forskjellige saker; Fridtjofbakken ble gjort om til snowboardbakke med hopp, rails og nyoppusset varmebu, Point/Ungdommens Hus har åpent en dag ekstra i uken hvor det også blir servert middag for en femtilapp og han har vært rådgiver/veileder for prosjekter iverksatt av ungdom, samt deltatt i forskjellige arrangementer i regi av Kulturskolen og klubbleder på Point/Ungdommens Hus. Ungdomskontakten jobber også på individnivå i samarbeid med Familiesenteret.

Kino

Kinoen ble digitalisert i vår og fikk i tillegg nytt lyd- og bildeutrustning. Begivenheten ble markert med ei filmfestuke i begynnelsen av mai. Denne oppgraderinga har betydd et stort og gledelig løft for filmopplevelsen. Både besøket og antall forestillinger gikk opp med nesten 50 % i forhold til året før. Vi håper at det i 2012 vil bli ytterligere økning.

kino	
2011	2 657
2010	1 854
2009	1 910
2008	2 520
2007	2 042

Kulturmidlene

De kommunale kulturmidlene var i år på samme summer som tidligere år. Totalt ble ca kr 615 000 fordelt til 60 søkere. Tilskuddene har vært nesten uforandret i over 20 år, det vil si en betydelig reduksjon i løpet av disse årene. Lag og foreninger i Nordreisa ble tildelt en bra andel av fylkeskommunale midler til Fysak og tilretteleggingstiltak i friluft. Til 20 tiltak i Nordreisa ble det gitt sammen kr 208 000. I tillegg fikk kommunen kr 80 000 fra de samme midlene til tre tilretteleggingstiltak. Det var ingen nye søknader om spillemidler fra Nordreisa i år, men tre tidligere søknader ble fornyet. En av disse fikk tilsagn om midler.

Halti

10-års markering for Halti ble markert 22. november 2011 (innflytting i oktober 2001) i regi av kommunen, ved biblioteket. Innbudte gjester og lokale (ca 30 stk) deltok på denne enkle, hyggelige markeringen.

Biblioteksjefen har ansvaret for daglig drift av Halti-bygget. Turistinformasjonen har siden sesongen 2008 vært et felles samarbeidsprosjekt mellom Halti nasjonalparksenter og Halti. Biblioteksjefen har det administrative ansvaret, nasjonalparksenteret det faglige. Begge parter er fornøyd med denne ordningen.

Digitalt møterom på Halti, Ishavstudio, ble oppgradert til ”digitalt senter” i 2010. Dette har gitt kommunen et oppdatert digitalt møterom, og spesielt er dette viktig for studentene ved Nord Troms studiesenter.

Biblioteket

Nordreisa bibliotek består av hovedbibliotek på Storslett og filial i Rotsund. Bibliotektilbudet i bygdene blir opprettholdt med bokbuss. Bokbussen besøker grunnskoler og de fleste barnehagene i kommunen. Hovedbiblioteket har åpent 37 t. pr uke.

For biblioteket og bokbussen er utlån i år omtrent det samme som tidligere år. Besøket har økt noe. Dette skyldes mest økt aktivitet ved filialen i Rotsund. Dette er et ”kombinasjonsbibliotek”, dvs felles folkebibliotekfilial og skolebibliotek. Rotsundelv skole har bestemt seg for å satse på skolebibliotek. De har ryddet plass, kjøpt inn nytt inventar og nye bøker. Og skolebiblioteket/filialen blir brukt, det viser både utlånsstatistikk og besøksstatistikk. Grunnskolene i kommunen kunne ha benyttet bokbussen bedre.

	Besøk hoved-bibl.	Besøk bok-buss	Besøk filialer	Sum besøk
2011				
2010	10.397	3.156	300	13.853
2009	9.896	5.317	350	15.563
2008	5.432	3.589	350	9.371
2007	6.023	3.200	420	9643

	Utlån hoved-bibl	Utlån Bok-	Utlån filialer	Sum utlån
2011				
2010	20.067	3.974	544	24.585
2009	20.540	5.547	824	26.911
2008	19.461	4.862	625	24.948
2007	18.660	4.992	938	24.590

Viktige satsningsområder og aktiviteter i år har vært:

- Framtidas kunnskapsarena – startet opp nytt bibliotekprosjekt i Nord-Troms, se mer under
- Studiebibliotek – tilrettelegging av bibliotek tjenester for voksne studenter
- Biblioteket som møteplass. Biblioteket har hatt 31 ulike arrangementer i løpet av året, utstillinger, foredrag, forfattertreff, konsert, strikkekafe, m.m.
- Det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms.

Framtidas kunnskapsarena – Bibliotekprosjekt i Nord Troms:

Prosjektet startet opp i september og skal gå over tre år. Nordreisa er vertskommune for prosjektet.

Gjennom samarbeid med barnehage, grunnskole, studiesentra og språksentra skal bibliotekene i regionen legge til rette for læring, og være kunnskaps- og læringsarenaer gjennom hele utdanningsløpet.

I de første månedene av prosjektet har det vært jobbet mye med organisering, involvering og informasjon. Det er satt i gang tiltak med å innføre ”Ole Bok” i alle kommunene, etter mønster av det Nordreisa bibliotek har gjort i flere år.

Det er starta felles kompetanseheving for ansatte både innen skole/ barnehage og bibliotek. Sju personer fra regionen deltar på studiet Skolebibliotek i skolens læringsmiljø (10 studiepoeng), som Troms fylkesbibliotek tilbyr sammen med Universitetet i Agder.

Prosjektleder har sammen med de lokale bibliotekansatte vært i alle kommunene og presentert prosjektet for skoleledere og barnehagestyrere. Prosjektet er også presentert for alle skole- og barnehageansvarlige i regionen.

6-åringene på Ole Bok samling

Personalsituasjonen og arbeidsmiljø

Personalsituasjonen har vært på et minimum i forhold til de oppgaver vi er satt til å løse. Enkelte oppgaver tar lengre tid en planlagt og andre oppgaver blir utsatt.

Innen landbruk har det vært store ekstraoppgaver i forbindelse med det statlige prosjektet; oppdatering av gårdskart og et stort antall delingssaker. I mai styrket vi bemanningen med en 50 % saksbehandler. Dette har avhjulpet situasjonen noe.

Det er i alt seks ansatte som har avtale med kommunen om trim i arbeidstida

Sykefravær	2009	2010	2011
Gj hele avdeling	3,9	7,9	5,2

Gjennomsnitt sykefravær i avdeling var 5,2 % i år mot 7,9 % i 2010. I løpet av året er det gjort flere investeringer i forebyggende tiltak for å bedre den enkeltes arbeidsplass.

Utfordringer

Gjennom kommuneplanarbeidet har det blitt avdekket flere utfordringer for kommunen. Disse vil komme fram, når planarbeidet etter planen blir slutført i 2012.

Det statlige og regionale virkemiddelapparatet har blitt gradvis endret de siste 10-15 åra. Det innebærer at faste bevilgninger har stått i ro, mens prosjektrettede tiltak har økt. I de siste åra har vi sett en dreining mot at enda mer midler holdes igjen på statlig nivå og deles ut gjennom målrettede prosjekter. Utfordringene våre i forhold til dette er de ordinære arbeidsoppgavene vi har, satt opp i mot personellressursene. Vi har i mange år hatt mange små og store prosjekter, som vi mener er så positive for kommunen og lokalmiljøet at vi ønsker å prioritere dem. Dette kan imidlertid bety at den daglig forvaltning kan lide noe.

Ti på topp tur
Toppen av Storeste

Kvenkultur

Kommunen samarbeidet med Halti kvenkultursenter om kvenske saker. Spesielt gjelder dette arrangementene i Nordreisa under Paaskiviikko.

Andre prosjekter

Utviklingsavdelingen har i år hatt en stor aktivitet knyttet til prosjekt- og utviklingsarbeid. Samtlige prosjekter har helt eller delvis ekstern finansiering hvor kommunal andel stort sett omfatter egeninnsats fra utviklingsavdelingen. Her oppsummeres prosjektene i korthet.

- *Halti II*

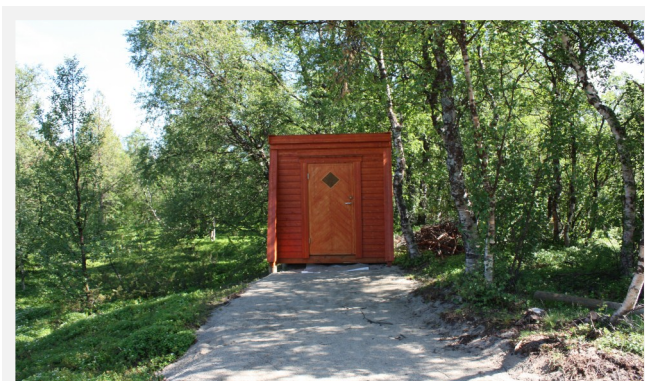
Det er i løpet av året blitt jobbet videre med finansiering av Halti II. I november fikk Nord Troms Museum tilsagn om midler fra Kulturdepartementet for å dekke økte driftsutgifter ved innflytting i Halti II. Dette var en merkedag og behørlig feiret. Finansieringen av Halti II er med dette på plass, og prosjektering kan starte i 2012.

- *Nasjonalparklandsby og Nasjonalparkkommune*

I løpet av året har arbeidet i det nasjonale nettverket fortsatt. Nordreisa kommune fikk tildelt i alt kr 855 000 gjennom Verdiskapingsprogrammet for naturarven. Midlene er prioritert og disponert til ulike prosjekter lokalt. Prioriteringer er gjort av Landsbyrådet for Storslett. Det har vært satt større fokus på informasjon og medvirkning lokalt.

- *Tilretteleggingsprosjekter*

Også i år har det vært ytt innsats på tilretteleggingsprosjekter. Det er brukt 100 000 på grusing av den siste del av rundløypa på Kvænes og oppsett av to nye toalett på Kvænes.

I samarbeid med Halti nasjonalparksenter og flere grendelag ble 5 på topp i Nordreisa og 10 på topp i Nordreisa lansert i juli. Gjennom dette prosjektet er det blitt satt ut informasjonsbukker ved startpunkter, merket stier og satt ut kasser med klippetenger på toppene. Tiltaket ble veldig godt mottatt og det var stor deltagelse.

- *Kartlegging av viktige friluftsområder*

I samarbeid med de fire Nord Troms kommunene er det gjennomført et prosjekt med kartlegging av viktige friluftsområder i kommunen.

- *Kommunesamarbeid plan*

Troms fylkeskommune ga i vår tilsagn til det interkommunale plankontoret for Skjervøy, Kvænangen, Nordreisa og Kåfjord. Stillingen som daglig leder ble lyst ut og tilsetting ventes i januar 2012.

- *Stedsutvikling*

Planlagt tiltak for 2011 – Havneområdet i Sørkjosen – måtte utsettes fordi det ville komme i potensiell konflikt med utbyggingstiltak av ny E6. Det har ikke vært mulig å forsere andre prosjekter år. For øvrig har det vært lite arbeid med stedsutviklingsplanen. Det skyldes i stor grad mangel på særskilte planleggings- og prosjektlederressurser.

Andre oppgaver

Kommunens hjemmeside; Utviklingsavdelingen er med i redaksjonskomiteen, og har webansvarlig. Facebook er tatt i bruk som kommunikasjonskanal ut for kinoen og avdelingen generelt. Næringskonsulent og kulturkonsulent har fra administrasjonen vært kontaktpersoner overfor Tornedalsrådets kultur- og næringsgruppe.

Teknisk avdeling

Politisk styringsorgan er driftsutvalget som ledes av Geir Sagelv (H)

Ansvarsområde

Ansvarsområdet for teknisk avdeling er: Forvaltning av kommunens eiendommer, vann, avløp, veg, slam, renovasjon, brann, feiing, forurensningmyndighet, havn, byggesaksbehandling, utleie og vedlikehold av kommunale lokaler, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse (skoler, barnehager, rådhus, helsesenter, omsorgssenter, svømmehall, idrettsshall, idrettsanlegg, verkstedbygning m.v). Avdelingen har også ansvar for gjennomføring av alle kommunale utbyggingsoppgaver samt tilsyn på elveforbygninger i Reisadalen, Oksfjorddalen og Rotsunddalen.

Politisk styringsorgan er driftsutvalget.

Enhetsleder er Roy Jørgensen som også er brannsjef.

Årets virksomhet

Vannforsyning

Arbeidet med Hovedplan vannforsyning startet i år 2000 og ble endelig vedtatt i 2005. Hovedplan vannforsyning tar for seg hvordan vannforsyning til kommunens innbyggere skal løses. Til dette er også utarbeidet og vedtatt en handlingsplan. Handlingsplanen tar for seg utfordringer, krav og hvilke ressurser som inngår i en helhetlig plan. I store trekk vil store deler av kommunen forsynes fra Låni vannverk, Rotsund vannverk og Oksfjord vannverk.

Lånivannet ble satt i drift høsten 2010 og er hovedvannkilde for Storslett, Sørkjosen foruten Reisadalen fra Storslett til Einevoll, Rovdas til Nordkjosen og deler av Kildalen. Rotsund vannverk forsyner abonnenter f.o.m Rotsund t.o.m Bakkeby. Oksfjord vannverk forsyner Sandbukta – Hamna. Spåkenes forsynes fra Kåfjord etter avtale.

Til sammen utgjør de kommunale vannverkene 3 hovedkilder og en reservekilde, samt ca 110 km ledningsnett med et utall av kummer. I tillegg er brannvesenets tankbil reserveforsyning i akutte tilfeller.

Det har generelt vært frivillig for befolkningen å kople seg til kommunens vannforsyning, mens plan- og bygningsloven gir kommunen hjemmel til på pålegge tilkøpling i områder med utbygd vannforsyning. Det er spesielt i Reisadalen fra Hysingjord til Einevoll og

Strekningen Rotsund - Bakkeby at det er forholdsvis mange som ikke er tilknyttet kommunal vannforsyning. Anslagsvis er det 150 – 200 flere abonnenter som kunne vært tilkøplet vannverket hvis kommunen har benyttes seg av plan- og bygningslovens hjemmel til pliktig tilkøpling. Økningen av antallet abonnenter vil kunne bety reduksjon i kommunale avgifter for den enkelte abonnent, idet flere er med å betale for investering i fellesskapet.

Låni vannverk er godkjent av Mattilsynet. Arbeid med opprusting av demningen – og vannbehandling av Oksfjord vannverk ble startet i 2010 og ferdigstilt sommeren 2011 og er under behandling for godkjenning. Tilsvarende skal også vannbehandling også gjennomføres for Rotsund vannverk. Dette planlegges i løpet av 2012. Forprosjekt vannforsyning Straumfjord planlegges gjennomført i 2012.

Levering av tilfredsstillende drikkevann er en stor utfordring for kommunen. Det er ikke nok med gode drikkevannskilder. Forutsetningen er at drift og vedlikehold av ledningsnett har et nivå og system som gjør at kvaliteten på drikkevannet ut til den enkelte forbruker tilfredsstillende kravene i Drikkevannsforskriften. Dette klarer kommunen ikke med nå værende bemanning. Gjennomspyling av ledningsnett med installasjoner må utføres regelmessig og kan bare utføres sommerhalvåret. Til dette kreves det ca 1 hel stillingsressurs, noe kommunen ikke har i dag.

Kloakknett

Hovedplan avløp blir planlegges utarbeidet i 2012/2013 og tar for seg hele saksområdet innen avløpsbehandling, både kommunale anlegg så vel som private septikanlegg.

Kloakknett for Storslett /Sørkjosen er nå utbygd til et moderne tidsmessig anlegg. Anlegget er utstyrt med overvåkning av både Sørkjosen renseanlegg og Nordkjosen renseanlegg. I tillegg overvåkes sentrale pumpestasjoner, slik at beredskapsvakt får alarm straks noe skjer i pumpestasjonene. Gode rutiner og tekniske løsninger er en økonomisk god butikk for kommunen, ved at man hindrer mange kloakkinnslag i bygninger ved at alarm på uregelmessigheter varsles umiddelbart og utrykning mannskaper får ordnet feil. Dette bør bygges videre ut for å ytterligere redusere kostnadene og ergrelsen med kloakkinnslag i boliger. Ved etablering av overvåkning av anleggene er antallet tilbakeslag redusert betydelig, slik at i 2011 hadde noen få innslag med mindre bygningsmessige skader.

Renovasjon / slam

Hovedplan avløp skal ta for seg situasjonen og løsninger på slambehandling ved private septikanlegg. Dette har vi også pålegg fra Fylkesmannen om å for kontrollsystem for.

Teknisk avdeling er i gang med registrering av tilstanden ved de private septikanleggene. Dette er et omfattende arbeide, både med å registrere, samt avklare tilstanden på anleggene, herunder også eventuelle forurensninger.

Avfallsservice AS utfører all renovasjons- og slamtømming i kommunen. I kommunen er det ca 1000 boliger/ fritidsboliger og hytter som ikke er tilknyttet kommunalt avløpsanlegg. Disse har slamavskillere i variabel tilstand. De fleste av disse anleggene er montert for mer enn 30 år siden og tilfredsstillende ikke dagens krav til slamskillere og infiltrasjonsanlegg.

Brannvesen / feiertjenesten

Nordreisa kommune har innført behovsprøvd feiing med hjemmel i Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn §7-3. Dette innebærer tilsyn med fyringsanlegg minst en gang hvert fjerde år og feiing etter behov og minst en gang hvert fjerde år. I Nordreisa baserer man i prinsippet feiing av piper gjennomsnittlig hvert annet år.

Tilsyn særskilte brannobjekt

- Antall særskilte brannobjekt: 52
- Ett objekt er avregistrert
- Tilsyn gjennomført: 51
- Tilsyn på siste objekt avtalt gjennomført umiddelbart 2012

Det er utført feiing på ca 1117 piper og 141 tilsyn på fyringsanlegg i Nordreisa. Totalt antall fyringsanlegg er 2000 piper. Det er utført 31 fresinger av skorsteiner

Feietjenesten blir normalt utført i månedene mai – november, mens tilsyn foretas vinterhalvåret. Nordreisa kommune deltar i et interkommunalt samarbeid med Kåfjord, Lyngen, Skjervøy, Storfjord og Kvænangen kommuner. Ordningen er være selvfinansierende.

Brannvern omfatter beredskap, utrykning på brann og ulykker, samt forebyggende brannvern. I løpet av 2011 ble det gjennomført 48 brannutrykninger, herunder også bilbrann og bilulykker med behov for frigjøring av personer, og andre ulykker. Dette er vesentlig mer enn tidligere år. Tendensen er økende antall utrykninger år for år. Det har ikke vært noen store ulykker eller tap av menneskeliv i 2011. I tillegg til ordinære brannutrykkingene kommer gjennomførte øvelser både i eget mannskap, samt havariøvelse med AVINOR.

I Nordreisa er registrert 52 ”særskilte brannobjekter”, Kommunens plikt å føre regelmessig tilsyn med at brannvernet. I 2011 er det utført tilsyn på alle særskilte

brannobjekt. Teknisk er de fleste ”særskilte brannobjekter” til dels i bra stand, selv om vedlikehold og systematisk ettersyn kan forbedres en del. Vi konstaterer derimot at forståelsen for systematisk brannvernarbeid og dokumentasjon ikke har den oppmerksomhet dette viktige arbeidet burde hatt. Særlig gjelder dette innen kommunale virksomheter.

Brannvesenet deltok på brannvernuken med oppstilling av biler og utstyr i sentrum. Dette er en årlig landsomfattende aksjon som når målgruppen (barn og deres foreldre) på en fin måte.

Brannvern som tema blant barnehagebarn

Veger

Vinteren 2011 var tilnærmet normalår med hensyn til snø og brøyteutgifter. Høsten 2011 er innledning på siste år i denne anbudsrunderen. En brøytekontrakt ble sagt opp p.g.a konkurs. Her har vi valgt å brøyte selv etter at vi innhentet pris fra entreprenører. Videre er det inngått avtale om samarbeid med Kåfjord kommune om brøyting av Spåkenesvegen.

Kildalsvegen er asfaltert så langt det er fastboende. Vegen er finansiert som ”rulleskiløype”. Arbeidet er gjennomført som spleiselag mellom kommunen, Troms Fylkeskommune, Nord Troms Videregående skole og Ymber.

Det fortsatt mange av vegene som gjenstår for opprusting. Spesielt gjelder det veger som tidligere er nedklassifisert fra riks/fylkesveg til kommunal veg. Men også grusveger både i sentrumsområdet og i distriktet trenger opprusting.

Vegly

Tiltross for at ca 900 armaturer er skiftet ut, er det fortsatt ca 1200 armaturer som er montert i tidsrommet 1980 – 2005. Særlig de eldste linjene er ustabile og krever mye vedlikehold.

Spesielt utsatt er strekningen på Ravelseidet. Her er det behov for utskifting av både armatur og kabel.

Byggesaksbehandling

Behandlinger	2009	2010	2011
byggesaksbeh			
Søknadspliktige tiltak	49	78	
Meldinger	24	70	
Ferdigmeldt boenheter	28	15	33
Byggetillatelse hytter	3	17	12

Det er behandlet 136 byggesaker i 2011, hvorav 122 er matrikkelført. De ble ferdigmeldt 33 boenheter. Det er gitt byggetillatelse til 4 eneboliger, 12 fritidsboliger, 34 større tilbygg/ påbygg/ombygg, samt 33 garasjer og ut- hus. Av større utbygger er det gitt byggetillatelse for Fergekaier i Rotsund /Havnnes og utvidelse av Nord Troms Videregående skole avd. Nordreisa.

Der er ikke litt utført tilsyn med foretak, noe som er lov- pålagt oppgave for kommunene. Til dette mangler kom- munen ressurser. Målet er å få til et interkommunalt samarbeid til dette arbeidet.

Ny plan- og bygningslov og saksbehandlingsregler kre- ver vesentlig mer dokumentasjon og saksbehandling enn tidligere. Dette krever både nøyaktighet i saksbehand- lingen og stadig påfylling av ny kunnskap innen fagom- rådet.

Kommunale bygninger

Storslett skole byggetrinn III startet i 2011. Arbeidet med fastsetting av kommunens skolestruktur forskjøv planleggingen og oppstart noe ut i tid. Oksfjord skole ble lagt ned fra høsten 2011. Selv om skoledrifta er av- viklet, så er bygningene fortsatt til stede og trenger både tilsyn og vedlikehold.

Kommunale bygninger generelt lider under mangel på vedlikeholdsmidler. Mange år med for lavt vedlikehold på kommunale bygg, resulterer nå at byggene forfaller. Etterslepet i vedlikehold er stort. Dersom det ikke tilfø- res mer midler til vedlikehold, vil det oppstå forhold som krever større investeringer opprusting. Avsatte vedlikeholdsmidler går til kompensering for prisøkning,

overforbruk av strøm og økning på kommunale avgifter og faste lovpålagte avtaler. Budsjett for vedlikehold av kommunale bygg tilsier at det utføres vedlikehold for kr 25,- pr kvadratmeter. I flg rapport utført i regi av Kom- munal- og regionaldepartementet i 2005, burde nivået den gang være mellom 90 – 125 kr/m², dvs 4 – 5 gang- er høyere enn det kommunen bevilger til bygningene. Inneklima, tilgjengelighet og energiøkonomisering bør bli satsingsområde de nærmeste årene. Nordreisa samar- beider med de andre Nord Troms kommunene om et enegi-spare-prosjekt hvor metoden går på at innspart energi over tid finansierer energisparetiltakene.

Kommunale bygninger:

Storslett skole byggetrinn III starte i 2011. Arbeidet med fastsetting av kommunens skolestruktur forskjøv planleggingen og oppstart noe ut i tid. Oksfjord skole ble lagt ned fra høsten 2011. Selv om skoledrifta er av- viklet, så er bygningene fortsatt til stede og trenger både tilsyn og vedlikehold.

Kommunale bygninger generelt lider under mangel på vedlikeholdsmidler. Mange år med for lavt vedlikehold på kommunale bygg, resulterer nå at byggene forfaller. Etterslepet i vedlikehold er stort. Dersom det ikke tilfø- res mer midler til vedlikehold, vil det oppstå forhold som krever større investeringer opprusting. Avsatte vedlikeholdsmidler går til kompensering for prisøkning, overforbruk av strøm og økning på kommunale avgifter og faste lovpålagte avtaler. Budsjett for vedlikehold av kommunale bygg tilsier at det utføres vedlikehold for kr 25,- pr kvadratmeter. I flg rapport utført i regi av Kom- munal- og regionaldepartementet i 2005, burde nivået den gang være mellom 90 – 125 kr/m², dvs 4 – 5 gang- er høyere enn det vi har. Inneklima, tilgjengelighet og energiøkonomisering må bli satsingsområde de nærmes- te årene. Nordreisa samarbeider med de andre Nord Troms kommunene om et enegi-spare-prosjekt hvor me- toden går på at innspart energi over tid finansierer ener- gisparetiltakene.

Renhold

Renhold av kommunale bygninger utføres i egen regi av egne ansatte. De fleste bygg er forholdsvis gamle og tilgjengeligheten for renholderne er veldig variabel. Manglende bygningsmessig vedlikehold går ut over ren- hold og påfører renholderne ekstra belastning. Innen renhold har kommunen forholdsvis høyt sykefravær. Mange sykevikarar, ofte i korte engasjement, er også en belastning for de fast ansatte som må ta et ”ekstra tak” ut over sine ordinære oppgaver.

Ved stort sykefravær og høyt vikarbruk, er det ofte ved- likehold av gulv (boning og polering) som blir nedprio- ritert. Dette gjør at daglig renhold blir tyngre og belast- ning større, og dermed hyppigere sykefravær. Fra og med 2011 er gulvvedlikehold blitt sterkere prioritert, noe som forhåpentlig har gitt forbedret resultat på ar- beidsmiljø og mindre sykefravær.

Boligområder

Anleggsarbeidene ved Rovdas III boligfelt er stort sett ferdig opparbeidet med veg/vann/avløp/fiber/veglys mv. Her gjenstår i hovedsak asfaltering av et par vegsløyfer som er utsatt til sommeren 2012. Den første boligen er ferdig og innflyttet. Interessen for bygging synes å være noe mindre enn da feltet var under planlegging og utbygging. I Oksfjord er Sandbukta boligfelt utvidet i 2010/11 med 10 tomter. Øvrige boligfelt er i hovedsak utbygd.

Parker, idrettsanlegg og grøntanlegg

Teknisk avdeling har ansvar for ”parker”, idrettsanlegg og andre uteområder. Nordreisa kommune har samarbeidsavtale med Nordreisa Videregående skole og Nordreisa IL om drift og vedlikehold av baneanlegg og skianlegg. Til dette er avsatt en – 1 stilling. Etter hvert er det blitt mer og mer grøntanlegg som krever vedlikehold. Det er ikke avsatt ressurser til uteområdene. Her bør anleggsseksjonen styrkes med en ½ stillingsressurs. Grøntområdene, som for eksempel ”Trekanten” og Elveparken på Storslett og havneområdet og friområdene i Sørkjosen er utstillingsvindu for besøkende og bruksområde for kommunens egne innbyggere. Det er også bygd ut et flott turområde med turstier og gapahuker bla. på Kvænnnes som også trenger ressurser til drift dersom anleggene ikke skal forfalle og forsøples.

Nasjonalparklandsbysatsing
Nybygd ”utedo” på Kvænnnes

Havn

Gods over kaia i Sørkjosen er gått betraktelig tilbake. Det er kun større godsmengder som overførsel av asfalt som gir noe særlig i inntekter.

Ved fiskemottaket var det stor aktivitet høsten 2011. Mye fisk i Reisafjorden ga store fangster og mye fisk levert

over fiskemottaket. Fisken ble videresendt til Skjervøy for viderebehandling.

Drift av havna er et underskuddsforetak. Siden 2008 skulle havn selvkostberegnes. Dette vil ikke være mulig for våre havner noe som ville akkumulere underskudd, år etter år, da finansutgiftene er betydelig større enn inntektene. Dersom dette skal skje må en legge om forvaltningsregimet for havn, hvor kommunen som eier er mer styrende er hva tilfellet er, også for småbåthavna.

I Oksfjord har kommunen bygd ny molo til Oksfjord Fiskerihavn. Her er det bygd kai og marina. Havna er ferdig og ble tatt i bruk sommeren 2011. I likhet med Reisafjord Båtforening er avtale om forvaltning av småbåthavn i Oksfjord gjort med Oksfjord Båtforening.

Vassdrag

Nordreisa kommune er ansvarlig for tilsyn av regulerte vassdrag. Kommunen er også tiltakshaver når eventuelle tiltak skal iverksettes. NVE er fagmyndighet. I Nordreisa er det ca 95 anlegg i elver som kommunen skal føre jevnlig tilsyn med. Tilsyn med alle skal være gjort over en 4-års periode. Tilsynet må skje med elvebåt og til fots.

NVE har planlagt og gjennomført flomsikring av Jernelva fra fjellfoten til sjø.

Alle sikringstiltak i vassdrag og elver må kommunen bidra med 20 % av anleggskostnadene.

Skredområder

Nordreisa er spart for områder med snøskred. Bortsett fra kommunal veg mellom Frogum og Kildal kraftstasjon, er ingen kommunal veg utsatt for skred. Imidlertid er fylkesveg 360 Mettevoll – Øvergård i Oksfjord utsatt for snøskred.

Området overvåkes gjennom interregionalt samarbeid. NVE er ansvarlig myndighet i vurdering av skred. Dette gjelder snøskred, steinskred eller jord-/ leirskred. NVE arbeider med forbedret kartlegging av skredutsatte områder i landet. For Nordreisa vil det ta noe tid før vi har gode skredkart i kommunen. NGI har utarbeidet et oversiktskart for snøskred basert på matematisk helningvinkel, men disse er bare indikator på hvor det er mulig å gå skred. Nærmere kartlegging må gjennomføres.

For jord-og leirskred vil NVE utarbeide aktsomhetskart i løpet av 2011 -2012. For utbyggingsområder kreves det utarbeidet farekart noe som innebærer grunnboringer i større eller mindre områder og derpå risikoanalyser. Dette arbeidet er mer omfattende og kostbart og tar lengre tid. Skredproblematikken er et av saksområdene i kommuneplanen.

Økonomi

Anleggsavdelingen

Resultatregnskap inkl. VAR-sektoren

Regnskapsresultat for VA-sektoren framgår av selvkostregnskapet. Totalregnskapet viser et betydelig bedre resultat enn budsjett 2010 og regnskapet for 2009. Dette til tross for at aktiviteten har økt. Resultatregnskapet for anleggsavdelingen inkl. VAR-sektoren, viser et mindreforbruk på kr 352 543.

Resultatet er en konsekvens av en bra vinter med normalforbruk og høy egeninnsats, samt at vi har ”spart” strøm på veglys ved å endre wattstyrke fra 125W til 70W på nærmere 1000 armaturer. Utskifting av gamle armaturer har redusert i mindre vedlikehold. Videre er driftsresultatet for VAR-sektoren noe bedre enn forventet.

Bygg – og eiendomsavdelingen

I forhold til budsjett hadde avdelingen et merforbruk på kr 1 511 479.

Helsebyggene er de områdene hvor de største overskridelsene ligger. Her utgjør vedlikeholdskostnadene ca 50 % av overskridelsen, mens resten finner en energibruk og kommunale avgifter og renovasjon.

Skolene er også rammet av etterslep på vedlikehold, slik at behovet for vedlikehold øker for hvert år og dermed også kostnadene. De største overskridelsen på skoler skyldes energi og kommunale avgifter og renovasjon.

Merforbruk innen renhold skyldes i hovedsak ekstraarbeid og økt forbruk av renholdsmidler i forbindelse med ombygging Storslett skole og Sonjatun. Vi har også fått økt antall barnehager uten at det er gitt full kompensasjon for renholds behovet.

Ansvar	Tiltak	Regnskap 2011			Budsjett 2011
		Drift res	Finans utg / felleskostn	Netto driftresultat	
15100	Vannverk	-4 609 029	5 284 623	675 594	1 414 108
15200	Avløp	-3 678 788	3 651 323	-27 465	225 065
15500	Feiing	50 302		50 302	-54 215
15510	Feiing interk.	- 54 600		- 54 600	484
15600	Brannvesen	2 905 263		2 905 263	2 526 923
15610	Oljevern	37 729		37 729	42 000
15700	Måskinpark	484 153		484 153	390 420
15800	Havn	110 028		110 028	-187 527
15810	Park	423 970		423 970	433 387
15813	Veier	5.827 664		5.827 664	5 692 862
15839	Skredsikring	48 727		48 727	45 475
15860	Veilys	640 933		640 933	924 663
15861	Konsesj.kraft	94 845		94 845	116 041
	Sum alle	2 281 197	8.935 946	11 217 143	11 569 686

Ansvar	Tiltak	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
16000	Administrasjon	957 733	971 492	-13 759
16015	Renhold	8 324 906	8 201 856	123 050
16100	Byggesaksbehandling	26 562	-25 507	52 069
16200	Kommunehuset	87 613	604 498	-516 885
16300	Skoler	4 514 593	3 931 260	583 333
16400	Barnehager	793 465	757 623	35 842
16500-550	Helsesenter/helsebygg	3.468 629	2 416 104	1 052 525
16600-635	Kommunale boliger	-70 457	-218 684	148 227
16710	Idrettshallen	367 390	364 693	2 697
16720	Samf.hus/ Svømmehall	985 857	938 368	47 489
16800 -830	Andre bygg	134 112	137 221	-3 109
	Sum alle bygg	19 590 403	18 078 924	1 511 479

Personellsituasjon og arbeidsmiljø

I år 2009 var det 28 fast ansatte i teknisk avdeling, 22 av disse stillingshjemplene er hele stillinger, mens resten er stillinger i redusert stillingsbrøk. I tillegg er det 2 stillinger i prosjekt. Deltidsstillinger (22) i brannvesenet kommer i tillegg. Fra september 2009 ble renhold organisert under teknisk avdeling med egen renholdsleder. Budsjett- og regnskapsmessig er renhold lagt inn under kap. 1.6. Bygg- og eiendomsavdelingen. Innen renhold er det til sammen 30 stillingshjemler. Ved utgangen av året var det 80 stillinger ved teknisk avdeling. Til tross for stort ansatt ansatte er der et utall og omfattende oppgaver som skal utføres, til lavest mulig kostnad. Både innen vaktmester-tjenesten, renhold og i anleggsseksjonen utvides volumet i arbeidsoppgaver, uten at det tilføres mer stillingsressurser. Dette kan være med på å skape stress og slitasje hos dem som skal utføre arbeidet.

Administrasjon ved teknisk avdeling har liten bemanning i forhold til alle arbeidsoppgavene som utføres, og i forhold til tilsvarende sammenlignbare kommuner. Avdelingen har som regel påtatt prosjektlederarbeidet for stort sett alle utbyggingssaker i kommunalt regi. Dette gjør at all kompetanse og ressurser i avdelingen jobber under sterkt press, både tidsmessig og økonomisk.

Enhetsleder vil framheve at det innen avdelingens alle ansatte utvises stort engasjement og arbeidsinnsats på alle felt. Sykdom blant ansatte gjør imidlertid at gjenværende personell får en ekstra belastning og merarbeid.

Sykefraværet på bygg- og eiendomsavdelingen i 2010 vært noe lavere enn gjennomsnittet for resten av kommunen. Imidlertid er sykefraværet blant renholdspersonalet noe høyere.

Sykefravær	2008	2009	2010	2011
Bygg- og eiendom	3,6	8,6	3,8	7,8
Anleggsavdeling	1,8	5,5	5,9	5,3
Renholdsavdeling	10,7	16,8	17,4	16,0

Det er spesielt langtidssykemeldte som trekker opp statistikken. Årsakene kan være mange, men det er ingen tvil om at spesielt mange ansatte er utsatt for stress og slitasjeskader over lang tid og kan være årsak til langtidssykefravær. Dette er faktorer som innvirker på et ellers positivt arbeidsmiljø.

Utfordringer fremover

Teknisk avdeling har en utfordrende og spennende tid framfor seg. Nye utbyggingssaker kommer fortløpende

som en konsekvens av sentrale virkemidler eller pålegg, samt lokale ønsker og behov.

Av prosjekt som pågår og er nært forestående er bl.a.:

- Videre utbygging av Storslett "nye" skole
- Brannteknisk oppgradering av kommunale bygg
- Universal utforming av kommunale bygninger
- Utarbeide og gjennomføre løsninger for behandling av overflatevann i regulerte boligfelt mv.
- Utarbeide plan for godkjenning Rotsundelv
- Oppgradere overordnet avløpsplan.
- Planlegge og starte utbygging av nye omsorgsbolig Guleng 3

Generelt er framtida svært utfordrende både utbygningsmessig så vel som kompetansemessig. Det vil også være store utfordringer for politikerne å finne økonomisk grunnlag for alle tiltakene som både er nødvendig og pålagte i framtidas Nordreisa. Det er også en stor utfordring å finne driftsmidler for de tiltakene som er igangsatt. En annen viktig sak vil være ivaretagelse av alle ansattes arbeidsmiljø, når stadige pålegg om nedskjæringer blir vedtatt. Dette er viktig både for den enkelte, men også for kommunen som arbeidsgiver og tjenesteproducent. De ansatte er kommunens viktigste kapital.

Vaktmestre bygger lavvo

Storslett skole

2011 har vært et utfordrende år. Samlet har avdelingen behandlet over 1200 saker. Stadig økende behov for vedlikehold av bygninger, vegger, ledningsnett og andre forsynings- og serviceanlegg stiller store krav til at det er både økonomiske så vel som personellressurser tilgjengelig for å ivareta de oppgaver kommunen står over for. Til dette kreves høy kompetanse inne alle fagfelt og økonomiske ressurser som gir oss muligheten til å innfri de forventninger samfunnet rundt oss krever.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
19/12	Nordreisa nærings- og kulturutvalg	23.05.2012

Nordreisa kommunes regler for sponing 23.05.2012

Henvi sning til lovverk:

Rådmannens innstilling

1. Nordreisa Nærings og kulturutvalg vedtar *Nordreisa kommunes regler for sponing 23.05.2012*.
2. Vedtaket skal offentliggjøres og markedsføres på slik måte at alle frivillige lag og foreninger er kjent med vedtaket i god tid før søknadsfristen 15. oktober 2012.

Saksopplysninger

Administrasjonen har blitt bedt om å revidere vedtektene til alle fond, da disse er utdatert. Denne fremstillingen gjelder kommunale sponsormidler. Nordreisa kommune har et lite årlig budsjett til sponing.

Budsjett- Historikk	2012	2011	2006
Kommunal sponing	50 900	50 000	54 004

I 2011 var pengene stort sett brukt til store idrettsarrangement og fotballturneringer. Små beløp ble bevilget til individuelle i internasjonale arrangement, lokale tiltak som f.eks kvenidol og nissedag og klubbkalender. Prinsippene for tildelingene er at kommunen støtter tiltak som fremmer aktiviteter for barn og unge.

Midlene deles ut etter først til mølla -prinsippet. Dette fører til at mange ikke får midler, som ville fremmet kommunen på en bra måte.

Rammen for midlene er lite i forhold til antall søknader som kommer inn.

Søknadsprosessen slik den er i dag er ikke ressurseffektiv. Administrasjonen bruker mye tid på søknadsbehandling av relativt små beløp. Ordningen bærer også preg av manglende

markedsføring og uklare føringer. Manglende markedsføring fører til at gode tiltak som kommunen burde vært sponsor til ikke har fått støtte fra kommunen.

Uklare føringer fører til at vi ikke oppnår styrking av våre mål og strategier for Nordreisasamfunnet gjennom midlene. Søknader kommer inn har ofte manglende bakgrunnsmateriale. Vi har heller ikke systemer som kan sikre at lag og foreninger overholder kriterier for tilskudd/ sponing og det hender at de lag og foreninger som kommunen har sponset ikke har husket på dette på arrangement etc. selv om dette har vært kriterium for mottakelse av sponsormidler.

Ofte forholder frivillige seg til kommunen som en bedrift, og dette fører til usikkerhet fra kommunens side om frivilliges vilje til å fremme kommunen med logo eller på andre måter. Dette fører til at, på grunn av begrenset ramme, at enkelte frivillige organisasjoner, idrettslag og kulturarrangement unngår å fremme kommunen som de har sitt virke i. Dette skaper også splid mellom frivillige organisasjoner og kommunen som organisasjon, da de frivilliges innsats ikke blir godt nok anerkjent fra kommunen som organisasjon. Anerkjennelse av det gode frivillighetsarbeidet i kommunen bør bli bedre.

For en bedrift som ønsker å være sponsor, er hensikten med sponsingen oftest økt oppmerksomhet om merkevaren innen en valgt målgruppe. Økt synlighet av ens merkevare innen en spesiell frivillig organisasjon kan skape assosiasjon til merket, og dermed gi Goodwill i valgte målgruppe. Det som er det mest strategiske er ikke å være en engangssponsor, men å danne en relasjon til valgte frivillighet over tid. Beregninger på verdiskapning omkring dette er rent markedsøkonomisk, men viser gode tall.

Nordreisa kommune har et mer komplisert forhold til frivilligheten enn en bedrift har. Blant annet er frivilligheten også eier av merkevaren og er med sin tilstedeværelse i kommunen ansvarlig for bygging og forvaltning av samme merkevare. Innbyggere i Nordreisa er medeiere til merkevaren Nordreisa, og velger blant annet hvert fjerde år sitt kommunestyre. Som innbyggere og brukere av arealer, næringslivets tjenester og offentlige tjenester er det i innbyggernes interesse å forvalte merkevaren Nordreisa og Nord-Troms med omhu. Kommunen som organisasjon er avhengig av at innbyggere også forvalter kommunens merkevare i tråd med kommuneplanens samfunnsdel sine strategier og mål. Strategiene og målene er satt for å synliggjøre våre muligheter og utfordringer som samfunn. Vår største utfordring i denne kommunestyreperiode og neste, er rekruttering av arbeidskraft, for egen organisasjon og for næringslivet som helhet. Behovet for økt arbeidskraft er viktig for å opprettholde dagens tjenestetilbud, frivillig innsats og næringslivets generelle lønnsomhet. Skal vi ha det bedre som innbyggere, må rekruttering av riktig kompetanse økes betraktelig. Styrking av merkevaren er derfor ikke bare viktig i kommuneorganisasjonen.

De frivillige i kommunen kan derfor ikke forholde seg til kommunen på samme måte som de gjør til bedrifter, da de også er forvalter og eier av merkevaren Nordreisa. Frivilligheten og Næringsliv tjener også på at kommunen som sted får økt tilflytting som følger av økt attraktivitet. Dette må kommunen vektlegge sterkere i sin relasjon med frivilligheten, på samme måte som man i andre tilfeller gjør til næringslivet. Kommunen bør være tydeligere i sin markedsføring av midlene slik at man klargjør roller og forventninger mellom kommunen, frivillighet og næringsliv.

For å bedre søknadsprosessen bør man markedsføre midlene bedre med klare rammer og forventninger på et tidspunkt i året. Rapportering fra frivilligheten bør sammenfalle, slik at man i ny søknadsprosess kan evaluere tiltakenes videreføring. Dette fører til bedre forutsigbarhet for

frivilligheten, økt rettferdighet omkring behandlingen av tildelinger i tillegg til at dette avlaster administrasjonen.

1. Når Nordreisa kommune skal vurdere sitt forhold til det frivillige bør aspektene fra Kommuneplanen ligge til grunn. Sponsingen er derfor hensiktsmessig av flere årsaker:
2. Styrke merkevarens/kommunens synlighet med håp om økt rekruttering/ attraktivitet.
3. Merkevaren vår må gjenkjennes og tilknyttes goodwill i valgte målgrupper. (Nordreisa kommune har flere, disse forholder seg til: Attraktivitet, folkehelse og økonomi.)
4. Bygge en god relasjon til frivillige organisasjoner, over tid, som igjen tiltrekker seg vår utvalgte målgruppe.
5. Skape felles identitet og tilhørighet til kommunen.
6. Støtte opp om arrangement som trekker flere mennesker til kommunen.

Å styrke lag, idrettsutøvere og foreningers økonomi er de frivilliges motivasjon for å søke sponsing og ikke kommunens eller bedrifters motivasjon.

Kommuneplanens samfunnsdel omtaler frivillighet slik:

1.1.1 Frivillighetspolitikk - Kultur, idrett, friluftsliv og kirkeliv

Frivillig arbeid har et stort omfang i Nordreisa kommune og bidrar til trivsel, trygghet og helse for alle aldersgrupper. De gjør, hver på sine områder, en stor innsats for fellesskapet og utgjør på mange måter ryggraden i kultur- og foreningslivet. Ikke minst er lag og foreninger den viktigste fritidsleverandøren for barn og unge i kommunen. Frivillig sektor bidrar i velferdsproduksjonen og mobiliserer til samfunnsmessig innsats. For de frivillige bidrar deltakelsen til økt livskvalitet, personlig vekst og kompetanse. For samfunnet som sådan representerer den frivillige innsatsen et betydelig bidrag for å stabilisere bosetting og for å legge til rette for en positiv livsførsel for folk i alle aldre. Vi ser at Nordreisa-samfunnet i løpet av et par kommunestyreperioder vil få store utfordringer (eldrebølgen) som med dagens tjenestenivå og tjenestemodell vil kreve uforholdsmessig stor del av det kommunale budsjett. I samme periode ser vi ikke noe betydelig inntektsøkning.

En riktig politikk for frivillighetsarbeid kan utløse betydelige resurser som kan avlaste kommunens økonomi. Frivillig innsats som følge av samhandling mellom frivillige lag og foreninger, kommunen og næringslivet(...) I tillegg er det mange frivillige som bidrar utenfor etablerte lag og foreninger. Den største frivillige sysselsettingen er innen kultur og fritid, særlig idrett og sosiale foreninger. Det er mange erfaringer som viser at samhandling mellom lag og foreninger, kommunen og næringslivet kan skape anlegg, arrangement og opplevelser som har positiv betydning for alle våre hovedsatsningsområder; attraktivitet, folkehelse og økonomi. (...)

1.1.1.1 Problemstillinger

Økonomi. Mye av kultur og idrett og andre typer sosiale aktiviteter drives av frivillige. For mange lag- og foreninger er arbeidsinnsatsen betydelig for å få den økonomiske kabalen til å gå opp. Kjøp av varer og tjenester og leie av lokaler og anlegg er for mange store utgiftsposter. I de fleste tilfellene skapes det betydelige verdier i andre enden, men dette er inntekter som aldri blir del av statistikkene eks forebyggende arbeid for uheldig livsførsel for barn og unge, sosiale møteplasser for eldre som hindrer eller utsetter behovene for offentlig innsats innenfor pleie og omsorg. Inntektene knyttet til det frivillige arbeidet kommer i hovedsak fra brukerbetaling (eks treningsavgift, kontingent), fra salg av billetter til arrangementer eller fra sponsorer. Det er sannsynlig at det er god samfunnsøkonomi å legge til rette for at den frivillige innsatsen kan gå mer til produksjon og aktivitet enn til organisering, administrasjon og å få den økonomiske kabalen til å gå opp.

Anerkjennelse. Å bli sett og hørt, satt pris på, er god motivasjon for mange. Ikke minst gjelder dette den frivillige innsatsen i Nordreisa. (...)

1.1.1.2 Idrett

Den organiserte idretten i Nordreisa har i 1186 medlemmer (2010). Idretten organiserer i stor grad barn og unge. (...) Vi ser også ganske store endringer fra 2001 og til 2010. Det er flere av de minste barna, dvs under 12 år, som er organisert i idretten, og det er til dels betydelig færre (19%) av ungdommene som er organisert i idretten. (...)

1.1.1.3 Kultur

Bakteppet for utøvelse av kultur i Nordreisa kommune er mer enn 100 år med norsk kommuneforvaltning (formannskapsloven) hvor fornorskning var en rammebetingelse for kommunens tilrettelegging og forvaltning for alle sektorer, inkludert kultur. Ved vitalisering av kvensk kultur og samisk kultur i Nord-Troms sammen med ny og dypere forståelse for bl.a den læstadianske bevegelsens rolle, er det satt nytt fokus på hvordan beskrive og hvorfor er det viktig å beskrive vår identitet. Utøvelse av kulturvirksomhet er med på å skape vår identitet, eller mer spesifisert som stedsidentitet. Graden av åpenhet i vår stedsidentitet, hvordan inkludere flere kulturer inn i vårt samfunn, har stor betydning for vår attraktivitet. Det bør drøftes om utøvelse og tilbud på kultur og arenaer for utøvelse av kultur har betydning for vår attraktivitet, folkehelse og økonomi. (...)

1.1.1.4 Friluftsliv

I møtet mellom mennesket og natur, mellom det samiske, kvenske og det norske har friluftslivet vært og er en viktig del av Nordreisas stedsidentitet. Både for fastboende, besøkende og tilflyttede er friluftslivet og naturbruk en viktig identitetsskaper. Kunnskap sier også at friluftsliv har positivt betydning for folkehelsen. Virkningen er positiv både for fysisk og psykisk helse. I ny lov om folkehelse, samhandlingsreformen, er utøvelse av friluftsliv meget viktig som forebyggende tiltak for bedre folkehelsen.

Sitat slutt.

Vurdering

Forslag til nytt regelverk: *Nordreisa kommunes regler for sponsing 23.05.2012:*

1. Nordreisa kommune forventer at frivillighet og næringsliv i Nordreisa er, som kommunen, opptatt av å øke kommunens attraktivitet som bosted, jobbsted og sted å besøke for å styrke vårt lokalsamfunns mangfoldighet, næringslivets økonomi og opprettholdelse eller bedring av tjenestetilbud i kommunen som helhet, uten tanke på økonomisk vederlag fra kommunen som organisasjon.
2. Alle lag og foreninger innen kommunens grenser forventes å bruke kommunens logoer for å øke kommunens synlighet ved store arrangement, på drakter, nettsted eller ved besøk andre steder, selv om man ikke får direkte betalt for det fra kommunen som offentlig organisasjon. Kommunen, offentlige institusjoner, frivillighet og næringsliv har alle et ansvar for merkevaren Nordreisa da vi alle er medeiere, som innbyggere av Nordreisa kommune. God forvaltning av merkevaren gagnar alle.
3. Alle lag og foreninger i Nordreisa kommune, på lik linje som kommunen selv og næringsliv skal være gode ambassadører for vårt felles samfunn, og det forventes at alle disse ved anledning kan bruke av sin tid til å fremme rekruttering til kommunen, uten tanke på økonomisk vederlag fra kommunen som organisasjon. Dette av nødvendighet for opprettholdelse av lokalsamfunnets mangfold, næringslivets økonomi, fremtidige fellesgoder og tjenestetilbud.

4. Alle lag og foreninger, næringsliv og kommunen plikter å være et godt vertskap til tilreisende, støtte og veilede nye innbyggere på slik måte at alle føler seg velkommen og ønsker å bidra til vårt felles lokalsamfunn, næringslivets økonomi og framtidig opprettholdelse av fellesgoder og tjenestetilbud. Dette gjør vi som innbyggere uten forventninger om vederlag fra kommunen som organisasjon.

Nordreisa kommune har et lite budsjett for kommunal sponning. Kommunen ønsker å gi midler til de frivillige organisasjoner som fremmer kommunens mål for Nordreisasamfunnet, beskrevet i hovedsatsingene; attraktivitet, folkehelse og økonomi. Lag og foreninger kan bruke kommuneplanens samfunnsdel for å bedre kunne nå frem i søknaden om sponsormidler for kommende år.

Søkere av kommunale sponsormidler for 2013 og fremover må redegjøre for følgende i søknad:

1. Navn på organisasjon/ tiltak.
2. Org. nr
3. Kontaktperson
4. Brosjyre om tiltaket/ organisasjonen som kan kopieres til Velkomstpakke for nye innbyggere.
5. Konto nr.
6. På hvordan måte bidrar tiltaket til økt livskvalitet, personlig vekst og kompetanse?
7. Hovedmålgruppe.
8. På hvilken måte bidrar den frivillige innsats til økt samhandling mellom frivillige, kommunen og næringslivet?
9. På hvilken måte vil den frivillige organisasjonen bære frem kommunens budskap i tiltaket, og på hvilken måte vil dette bidra til forankring av kommuneplanen i Nordreisasamfunnet? Nordreisa kommune har i kommende kommuneplanperiode tre hovedsatsinger; attraktivitet, folkehelse og økonomi.

Behandling:

- En søknadsrunde i året. Søknadsfrist 15. oktober 2012, for midler i 2013. Merkes «Sponsormidler 2013»
- Tildeling og utbetaling av midler skjer i løpet av januar. Midler tildeles i størrelsesorden 10 000- 1000 kr.
- Rapportering av tiltak skal gjøres innen 15. oktober påfølgende år. Det skal da redegjøres for grad av måloppnåelse beskrevet i søknad.

Nordreisa kommune vil offentliggjøre mottakere av sponsormidler på kommunens hjemmeside på internett med begrunnelse, heder og ære. Tiltakene vil også bli spesielt markedsført gjennom våre relevante kontaktflater. Kommunen vil spesielt heie frem disse tiltakene og politikere og administrasjon vil følge disse ekstra i året som kommer.

Med lag og foreninger menes også individuelle utøvere som deltar i nasjonale eller internasjonale konkurranser med tilhørighet til kommunen. Tilhørigheten må redegjøres.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
20/12	Nordreisa nærings- og kulturutvalg	23.05.2012

Tilretteleggingsprosjekt langs Reisaelva.

Henvisning til lovverk:

Vedlegg

1 Uttalelse fra styre i Nordreisa Næringsforening

Rådmannens innstilling

Nordreisa Nærings- og kulturutvalg avslår søknaden fordi utvalget ikke har midler til slike tiltak.

Saksopplysninger

Reisa elvelag søker tilskuddsmidler på inntil kroner 169 000 fra Nordreisa kommune for å delfinansiere tiltak for tilrettelegging langs Reisaelva i 2012. Kommunen omtales i søknaden som sponsor.

Sponsorer vil bli markedsført som samarbeidspartnere med:

- Egen banner/link på var startside på www.reisaelva.no
- Egen logo på vare fiskeregler/informasjonsmateriell. Lastes ned/leveres ut i 2-3000 eksemplarer/år
- Omtale sponsorer i andre relevante sammenhenger

Den samlede kostnad for årets tiltak er på ca 309 000.-

Reisa elvelag er den lokale forpakter av Reisaelva i Nordreisa kommune. Reisa elvelag ble opprettet i 1995 som følge av dom i Nord-Troms jordskifterett, hvor bruksordning for fisket i den lakseførende del av Reisaelva ble vedtatt. Formålsparagrafen til Reisa elvelag som er nedfelt i vedtektene lyder som følger:

"Elvelaget skal ha som mål å få til en administrering av fisket i den lakseførende del av Reisaelva som kan få opp laksebestanden og derved skaffe inntekter som skal brukes til så vel

frivillig som lønnet oppsyn og til kultivering, samt dekke administrasjonsutgiftene ved ordningen. Det er videre et mål ved ordningen at elva skal gi et økonomisk overskudd som kan tilbakeføres grunneierne."

I driftsplanen for Reisa elvelag (2011-2015) er en betydelig bedre fysisk tilrettelegging for fiskere og andre som benytter elva som opplevelses- og rekreasjonsområdet høyt prioritert. Tilretteleggingen langs vassdraget er i dag svært dårlig utviklet. Hovedårsaken til dette er at Reisaelva er et langt vassdrag (ca 85 km lakseførende), og at det derfor er ressurskrevende tiltak som bør iverksettes, noe Reisa elvelag ikke pr dags dato har hatt økonomi til å gjennomføre.

På generelt grunnlag ønsker Reisa elvelag å bedre tilgang, informasjon og fasiliteter for et bedre tilbud for folk flest. En av sideeffektene av dette er å bedre vårt omdømme blant tilreisende, og derav øke grunnlaget for det lokale- og regionale næringslivet. Reisaelvas potensiale som element som kan understøtte reiselivets generelle lønnsomhet har vært debattert gjennom leserinnlegg i lokalavisene. Næringsforeningen mener at Reisa elvelag sin generelle holdning til reiselivet, hindrer vekst i næringen. Se vedlegg: Uttalelse fra Styret i Nordreisa Næringsforening.

Reisa elvelag har ikke replisert via media.

Nordreisa kommune har laget en egen skiltmal der det skilles mellom portal, info, vegviser og skilt for parkeringsplass. Disse skiltene har elvebåten i fokus og formen på båten går igjen på alle skilt gjennom et beslag i rustfritt stål. Fra tidligere er det figur av en fisk som har vist veg til fiskeplassene i Reisaelva for Reisa elvelag. Det anbefales at man bruker samme skiltmal også for Reisa elvelag, men at elvebåten eventuelt byttes ut med en lakselignende figur. Endelige beslutninger vil bli tatt når prosjektet blir igangsatt.

Tilretteleggingsprosjektet har følgende fokus:

1. Å tilrettelegge bedre for fiske og friluftaktiviteter for ulike deler av befolkningen, uansett alder og funksjonsgrad
2. Å tilrettelegge for atkomst og rekreasjon og elva som "møtested" både for de som fisker og de som vil bruke elva og omliggende landskap som friluftsareal
3. Å tilrettelegge for atkomst og rekreasjon både for innenbygds boende og besøkende
4. Å tilrettelegger for lokal næringsvirksomhet som guiding, overnatting, opplevelser
5. Å gi ut god og kvalitetssikret informasjon både med hensyn på guiding, holdningsskapende atferd osv.

Vurdering

Reisa elvalag går nå i gang med flotte tiltak som styrker vår tanke om å være den beste friluftskommunen og forsvarer av vår for natur og kulturarv. Dette tiltaket støtter også vår visjon som Nasjonalparklandsby der vi skal være det *beste vertskap for tilrettelagte opplevelser i natur og kulturarv.*

Kommunens rolle som sponsor må bli tydeligere. For en bedrift som ønsker å være sponsor, er hensikten med sponsingen oftest økt oppmerksomhet om merkevaren innen en valgt målgruppe. Økt synlighet av ens merkevare innen en spesiell frivillig organisasjon kan skape assosiasjon til merket, og dermed gi Goodwill i valgte målgruppe. Det som er det mest strategiske er ikke å være en engangssponsor, men å danne en relasjon til valgte frivillighet over tid. Beregninger på verdiskapning omkring dette er rent markedsøkonomisk, men viser gode tall.

Nordreisa kommune har et mer komplisert forhold til frivilligheten enn en bedrift har. Blant annet er frivilligheten også eier av merkevaren og er med sin tilstedeværelse i kommunen

ansvarlig for bygging og forvaltning av samme merkevare. Innbyggere i Nordreisa er medeiere til merkevaren Nordreisa, og velger blant annet hvert fjerde år sitt kommunestyre. Som innbyggere og brukere av arealer, næringsliv og tjenester er det i innbyggernes interesse å forvalte merkevaren Nordreisa og Nord-Troms med omhu. Kommunen som organisasjon er avhengig av at innbyggere også forvalter kommunens merkevare i tråd med kommuneplanens samfunnsdel sine strategier og mål. Strategiene og målene er satt for å synliggjøre våre muligheter og utfordringer som samfunn. Vår største utfordring i denne kommunestyreperiode og neste, er rekruttering av arbeidskraft, for egen organisasjon og for næringslivet som helhet. Behovet for økt arbeidskraft er viktig for å opprettholde dagens tjenestetilbud, frivillig innsats og næringslivets generelle lønnsomhet. Skal vi ha det bedre som innbyggere, må rekruttering av riktig kompetanse økes betraktelig. Styrking av merkevaren er derfor ikke bare viktig i kommuneorganisasjonen.

De frivillige, i dette tilfellet Reisa elvelag, kan derfor ikke forholde seg til kommunen på samme måte som de gjør til bedrifter, da de også er forvalter og eier av merkevaren Nordreisa. Frivilligheten og Næringsliv tjener også på at kommunen som sted får økt tilflytting som følger av økt attraktivitet. Dette må kommunen vektlegge sterkere i sin relasjon med frivilligheten, på samme måte som man i andre tilfeller gjør til næringslivet. Kommunen bør være tydeligere i sin markedsføring av sine sponsormidler slik at man klargjør roller og forventninger mellom kommunen, frivillighet og næringsliv.

Når det gjelder skiltmaler så forventer kommunen at Reisa elvelag, som kommunen, ønsker at kommunen som sted skal fremstå som et helhetlig og ryddig sted å komme til. Det er i alles felles interesse at man i kommunen forsøker så godt man kan å legge til rette for at tilreisende føler seg velkommen. Et gjenkjennelig og ryddig skilt-regime er derfor en stor del av vertskapsfunksjonen. Viser til kommunens plan for skilting av turområder som gjelder innen kommunens grenser.

For øvrig vil kommunen gi en rolleavklaring:

Nordreisa kommune forventer at frivillighet og næringsliv i Nordreisa er, som kommunen, opptatt av å *øke kommunens attraktivitet* som bosted, jobbsted og sted å besøke for å styrke vårt lokalsamfunns mangfoldighet, næringslivets økonomi og opprettholdelse eller bedring av tjenestetilbud i kommunen som helhet, uten tanke på økonomisk vederlag fra kommunen som organisasjon.

Alle lag og foreninger innen kommunens grenser forventes å *bruke kommunens logoer* for å øke kommunens synlighet ved store arrangement, på drakter, nettsted eller ved besøk andre steder, selv om man ikke får direkte betalt for det fra kommunen som offentlig organisasjon. Kommunen, offentlige institusjoner, frivillighet og næringsliv har alle et ansvar for merkevaren Nordreisa da vi alle er medeiere, som innbyggere av Nordreisa kommune. God forvaltning av merkevaren gagnar alle.

Alle lag og foreninger i Nordreisa kommune, på lik linje som kommunen selv og næringsliv skal *være gode ambassadører* for vårt felles samfunn, og det forventes at alle disse ved anledning kan bruke av sin tid til å fremme rekruttering til kommunen, uten tanke på økonomisk vederlag fra kommunen som organisasjon. Dette av nødvendighet for opprettholdelse av lokalsamfunnets mangfold, næringslivets økonomi, fremtidige fellesgoder og tjenestetilbud.

Alle lag og foreninger, næringsliv og kommunen plikter å *være et godt vertskap* til tilreisende, støtte og veilede nye innbyggere på slik måte at alle føler seg velkommen og ønsker å bidra til vårt felles lokalsamfunn, næringslivets økonomi og framtidig opprettholdelse av fellesgoder og tjenestetilbud. Dette gjør vi som innbyggere uten forventninger om vederlag fra kommunen som organisasjon.

Gjenstående sponsormidler for 2012 vil ikke dekke Reisa elvelag sitt behov.

 NORDREISA KOMMUNE SERVICEKONTORET Beate B.	
03 MAI 2012	
SAKSNR.	12/1373
DOK.NR.	
LØPENR.	ARK.KODE

Pressemelding:

Uttalelse fra styret i Nordreisa Næringsforening:

Nordreisa Næringsforening er bekymret over Reisa Elvelag sin nye holdning til turistbasert verdiskapning knyttet til Reisaelva.

Innstramningen i årets regler for forhåndskjøp av døgncort har beklagelige konsekvenser for flere aktører i turistnæringen. Hovedsignalet i de nye reglene er opplagt at investeringer og kapital utenfra kommunen ikke er ønsket hit. Fordelene er ment for- og tilpasset bedrifter som er lokalisert i Nordreisa. I tillegg har reglene krav i seg som har definert både nye, og tradisjonsrike bedrifter, innen guiding- og transport som annenrangs turistbedrifter på elva.

Samlet sett oppfatter Nordreisa Næringsforening de nye signalene fra Reisa Elvelag som et klart tilbakeskritt for videreutvikling av en viktig næring for kommunen. Vi kan heller ikke skjønne at det skulle være hensyn til forvaltning eller Elvelaget sine inntekter som er årsak til de nye reglene.

For Nordreisa Næringsforening er det viktig at det skapes like rammevilkår og ikke minst forutsigbarhet for næringsaktørene. Slik er det ikke med de nye reglene, og de bør endres slik at dette oppnås.

For styret
Eirik Kristiansen
Leder

Mobil 99292892